REPORT RESUMES

ED 013 451 48 AL 000 671
TURKISH BASIC COURSE, UNITS 1-30.
BY- SWIFT, LLOYD B. AGRALI, SELMAN
FOREIGN SERVICE INST., WASHINGTON, D.C.
REPORT NUMBER BR-5-1211 PUB DATE 66
CONTRACT OEC-5-14-044
EDRS PRICE MF-$1.75 HC-$16.76 419P.

DESCRIPTORS- *TURKISH, *LANGUAGE INSTRUCTION, *INSTRUCTIONAL MATERIALS, SECOND LANGUAGE LEARNING, TAPE RECORDINGS, PHONOLOGY, MORPHOLOGY (LANGUAGES),

THE MATERIAL IN THIS INTRODUCTORY COURSE IS BASED IN VARYING DEGREES UPON A NUMBER OF PREVIOUS FOREIGN SERVICE INSTITUTE TURKISH LANGUAGE TRAINING MATERIALS. THE FIRST OF A PROJECTED THREE-VOLUME SERIES, IT PRESENTS THE MAJOR SENTENCE PATTERNS IN MODERN STANDARD TURKISH AND A VOCABULARY OF ABOUT 475 HIGH FREQUENCY ITEMS. A TYPICAL UNIT CONSISTS OF A BUILD-UP TYPE DIALOGUE OR OTHER BASIC SENTENCES, VARIATION AND LEXICAL DRILLS TO GIVE STUDENTS PRACTICE IN USING VOCABULARY IN VARIED CONTEXTS, QUESTIONS FOR DISCUSSION, NOTES ON GRAMMAR, GRAMMATICAL DRILLS, AND A NARRATIVE. WHILE THE NOTES ON GRAMMAR ARE INTENDED TO BE SELF-EXPLANATORY, THE DRILLS ARE DESIGNED TO BE TAUGHT BY A LINGUIST-NATIVE SPEAKER TEAM. THE VARIOUS TYPES OF DRILLS AND USE OF THE ACCOMPANYING TAPES ARE EXPLAINED IN THE INTRODUCTION TO THE TEACHER. THIS TEXT IS ALSO AVAILABLE FOR $2.25 FROM THE SUPERINTENDENT OF DOCUMENTS, U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE, WASHINGTON, D.C., 20402. (AM)

after 354

OE-5-14-044
BR# 5-1211

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

P.A. 48

TURKISH

ED013451

BASIC COURSE
Units 1 - 30

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION & WELFARE
OFFICE OF EDUCATION

THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECESSARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDUCATION POSITION OR POLICY.

DEPARTMENT OF STATE

AL 000 671

TURKISH

BASIC COURSE

Units 1 – 30

This work was compiled and published with the support of the Office of Education, Department of Health, Education and Welfare, United States of America.

LLOYD B. SWIFT, SELMAN AĞRALI

FOREIGN SERVICE INSTITUTE
WASHINGTON, D.C.
1966

DEPARTMENT OF STATE

PREFACE

Turkish Basic Course, Units 1-30, may be described as an introduction to spoken Turkish in that it includes the major patterns of simple sentences and a vocabulary of about 475 high frequency items. It is the first of a projected three-volume series. The subsequent volumes will complete the basic conversation course in approximately 60 units and will present graded reading selections as well as advanced exposition and conversation exercises.

This text, the successor of a number of draft versions prepared for Foreign Service Institute programs, is designed for use in classes taught by native-speaking language instructors. It is the syllabus for about 240 hours of classroom instruction as used at the Foreign Service Institute. The principal author, Lloyd B. Swift, and his collaborator, Selman Ağralı, have profited from work on earlier versions by present and former members of the FSI language staff whose names are cited in Mr. Swift's foreword.

Support for the typing, tape recording and publication of the text was provided by the Office of Education, Department of Health, Education and Welfare, under the provisions of the National Defense Education Act.

The tapes to accompany this text were recorded in the studios of the Foreign Service Institute under the technical direction of Gary Alley.

James R. Frith

James R. Frith, Dean
School of Language Studies
Foreign Service Institute

May 11, 1966

AUTHOR'S FOREWORD

Turkish Basic Course, Units 1-30 is based in varying degrees upon a number of draft versions of FSI's Turkish language training materials. Since some of these versions received fairly wide circulation beyond FSI and were duplicated for a variety of programs both within the government and outside, some detailed tracing of the development of the present text is required both to give credit to those whose work is built upon and to acquaint the potential user with the relation between the current text and those of its precursors which he may have seen before.

Units 1-15 of the present work incorporate some of the dialog and drill materials of the 1959 Turkish Basic Course, Units 1-5 by Carleton T. Hodge and Mualla (Agralı) Peck, which was distributed for some time in multilith form by the Center for Applied Linguistics. That text was extensively revised with new notes by the undersigned and drills by Mrs. Peck and was printed in 1961 as FSI Turkish Basic Course, Units 1-5. This book was never published for general distribution but was reprinted for various government training programs. Single copies made available to universities may have formed the basis for wider use. For the present edition, these units were renumbered, rearranged and extensive revisions and additions made to the dialogs, notes and drills.

Units 16-28 incorporate certain dialog materials going back more than a decade to a course prepared at FSI by Mualla Atlamaz and Ismet Başay under the direction of Naomi Pekmezian. Extensively revised and with new notes and drills by the undersigned and Mrs. Peck, these materials formed the basis for Units 6-10 as used at FSI and reproduced in the volume Turkish Basic Course, Units 6-15 by Princeton University for the Inter-University Summer Program in Middle Eastern Languages in 1962. Further revised and with additional drills by Perran Soleau these materials appeared as FSI Turkish Basic Course, Units 6-10 in a printed version in 1963. This book, again, was not published for general sale but did receive considerable circulation and use in and out of government. For the present edition Units 6-10 have undergone renumbering, rearrangement, revision and supplementation of dialogs, notes and drills.

Units 29 and 30 incorporate some material from Unit 11 of the earlier versions of FSI Turkish materials, together with considerable new material.

The writers of the present text are clearly indebted to those whose names are mentioned above. However, the book as it appears is solely the responsibility of Selman Agralı, Turkish Instructor and the undersigned.

Lloyd B. Swift
Lloyd B. Swift

Coordinator of Program Development

School of Language Studies

TABLE OF CONTENTS

Introduction:

Introduction for the Student. XVII
Introduction for the Teacher. XXIII

Unit 1

1.0 Dialog: Good Morning 1
1.1 Note: Special Symbols 2

Unit 2

2.0 Dialog: Good Evening 4
2.1 Note: Pronunciation 5
  a. The Alphabet and phonemic system. 5
  b. General Hints on the Pronunciation: Vowels 6
2.2 Pronunciation Drills on Vowels 8

Unit 3

3.0 Dialog: Goodbye, Goodnight 11
3.1 Note: /r/ 12
3.2 Pronunciation Drills on /r/ 12
3.3 Note: /l l͓/ 13
3.4 Pronunciation Drills on /l l͓/ 13

Unit 4

4.0 Basic Sentences: Classroom Expressions 16
4.1 Note: Syllabification 18

Unit 5

5.0 Dialog: Where's the Hotel? 20
5.1 Variation Drills on Basic Sentences 22

5.2 Note: Consonants 24
a) /k k̯ g ĝ/ 24
b) /t d n/ 24
c) /p t k k̯ ç/ 24
5.3 Pronunciation Drills on Consonants 24

Unit 6

6.0 Dialog: 'Is there a Restaurant?' 30
6.1 Variation Drills on Basic Sentences 31
6.2 Note: Basic Turkish Structure 32
6.3 Grammar Drills on Basic Turkish Structure 34
6.4 Note: /vár/ 34
6.5 Grammar Drills on /vár/ 35
6.6 Numbers Above Ten 36

Unit 7

7.0 Basic Sentences: Classroom Expressions 37
7.1 Note: Plural Suffix /lér/, /-lár/ Four Vowel Harmony 38
7.2 Note: /bir/ and the word-order of 'modification' 40

Unit 8

8.0 Dialog: 'Where is there a Gas Station?' 41
8.1 Variation Drills on Basic Sentences 43
8.2 Note: High Vowel Harmony 44
8.3 Note: The Two Kinds of Vowel Harmony Compared 45
8.4 Note: The Infinitive Suffix {-mák} 47
8.5 Note: Word Stress in Turkish 47
8.6 Pronunciation Drill on Word Stress 48

Unit 9

9.0 Dialog: 'At the Gas Station' 51
9.1 Variation Drill on a Basic Sentence 52

9.2 Note: 'I [am]', 'you [are]' etc. suffixes to the predicate: {-(y)ım} , {-sını́z} , {-(y)ız} 53
9.3 Note: Interrogative suffix {-mı} 54
9.4 Grammar Drills on Personal 'Additional Information' Predicate Suffixes 55
9.5 Grammar Drills on the Interrogative Suffix {-mı} 60

Unit 10

10.0 Basic Sentences: Classroom Expressions 62
10.1 Variation Drill on a Basic Sentence 64
10.2 Note: Imperative 64
10.3 Grammar Drill on Imperatives 66
10.4 Note: {-ma} Negative Verbal Extension 66
10.5 Drill: Negative Imperatives 68
10.6 Note: Paticiples: Suffix {-íyor} 68
10.7 Grammar Drills on the Participle in {-íyor} 71
10.8 Review Drill on /bir/ 75
10.9 Narrative Drill 75

Unit 11

11.0 Dialog: 'Can You Help Me?' 76
11.1 Note: ğ 78
11.2 Pronunciation Drills on ğ 79
11.3 Note: Participles, Suffix {-(á,í)r} 80
11.4 Grammar Drills on {-(á,í)r} 83

Unit 12

12.0 Dialog: 'Getting the Cab' 87
12.1 Variation Drills on Basic Sentences 88
12.2 Note: {-da} 'also' 89

12.3 Grammar Drills on {-da} 90
12.4 Note: Noun 'Relational' Suffix {-dá} 90
12.5 Grammar Drill on {-dá} 91
12.6 Note: Noun Relational Suffix {-(y)á} 91
12.7 Grammar Drill on {-(y)á} 92
12.8 Note: Noun Relation Suffix {-dán} 93
12.9 Grammar Drill on {-dán} 94
12.10 Note: {-ra-} 95
12.11 Grammar Drill on {-ra-} 95
12.12 Note: The Negative Participle with Suffix {-má(z)} 96
12.13 Grammar Drills on {-má(z)} 97
12.14 Narrative Drill 103

Unit 13

13.0 Dialog: 'The Cab Ride' 104
13.1 Variation Drills on Basic Sentences 106
13.2 Note: Pronunciation of /h/ 107
13.3 Drills on /h/ 108
13.4 Note: Possessive Suffixes 109
  a) Possessed Suffixes 109
13.5 Drill on Possessed Suffixes 112
13.6 Note: 'Possessor' Suffixes 114
13.7 Grammar Drill on Possessor Suffix 116
13.8 Drills on Possessive Constructions 116
13.9 Correlation Drills on Possessive Forms 120

Unit 14

14.0 Dialog: 'At the Consulate' 121
14.1 Variation Drill on a Basic Sentence 122
14.2 Turkish Equivalent of 'Have', /var/ and /yok/ 123

14.3 Variation Drills on a Basic Sentence with /var/ and /yok/ 124
14.4 An Alternative Way of Expressing "I have" etc. 125
14.5 Grammar Drills on Personal Referents with {-dá} 125
14.6 Note: {-dán} + /memnun/ 125
14.7 Grammar Drill on {-dán} + /memnun/ 126

Unit 15

15.0 Basic Sentences: 'Classroom Expressions' 127
15.1 Note: Past Suffix {-dí} 128
15.2 Grammar Drills on Past Suffix 132
15.3 Note: Position of {-mı} Relative to Personal Suffixes after {-dí} 137
15.4 Grammar Drills on Past (continued) 137
15.5 Note: {-(y)dı} Past Enclitic 141
15.6 Grammar Drills on {-(y)dı} 144
15.7 Grammar Drills on Participles + {-(y)dı} 148
15.8 Grammar Drills on {-(á, í)r} + {-(y)dı} and {-má(z)} + {-(y)dı} 152
15.9 Note: Possessive Compounds 156
15.10 Grammar Drill on Possessive Compounds 156
15.11 Note: Specific Direct Object Relational Suffix {-(y)í} 157
15.12 Grammar Drills on Specific Direct Object with {-(y)í} 159
15.13 Grammar Drills on Possessed Suffixes Plus {-(y)í} 160
15.14 Grammar Drills on Pronouns as Direct Object 161

Unit 16

16.0 Dialog: 'Greetings' 163
16.1 Vocabulary Drills 164
16.2 Questions on the Dialog and Related Questions 166
16.3 Note: Participle with Suffix {-(y)ácák} 167
16.4 Grammar Drills on Participle with {-(y)ácák} 170

16.5 Mixed Grammar Drills on Participles 173

16.6 Grammar Drills on {-(y)ácák} + {(y)dı} 175

Unit 17

17.0 Dialog: 'You Must Be Tired' 181

17.1 Vocabulary Drills 182

17.2 Questions on the Dialog and Related Questions 184

17.3 Note: {-(y)la} , /ile/ enclitic: 184

17.4 Grammar Drills on {-(y)la}/ile/ 186

17.5 Note: Pronoun Forms Preceding {-(y)la} /ile/ 188

17.6 Grammar Drill on {-(y)la} with Pronouns 188

17.7 Grammar Drill on {-(y)la} as 'with' (of instrument) 188

Unit 18

18.0 Dialog 'Meet My Friend' 189

18.1 Vocabulary Drills 191

18.2 Questions on the Dialog and Related Questions 193

18.3 Note: Suffix {-lí} 193

18.4. Note: Suffix {-síz} 193

18.5 Grammar Drills on {-lí} 194

18.6 Drills on {-lí} and {-síz} Contrasted 195

18.7 Additional Examples with {-síz} 197

18.8 Various Expressions with {-lí} and {-síz} 197

18.9 Narrative 197

Unit 19

19.0 Dialog 'Nejat's Father is Ill' 198

19.1 Vocabulary Drills 200

19.2 Note: The 'Presumptive' Enclitic {-(y)mış} 202

19.3 Note: Participle with Suffix {-míş} 203

19.4 Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion 205
19.5 Grammar Drills on {-míş} 'Reported Past' without Personal Suffix 206
19.6 Grammar Drills on {-(y)mış} 207
19.7 Drill on {-míş} + {-(y)dı} 212
19.8 Review Drill on {-(á,í)r} + {-mı} + {-sınız} 212

Unit 20

20.0 Dialog: 'Let's Send Our Best Wishes' 213
21.1 Vocabulary Drills 214
20.2 Questions on the Dialog and Related Questions 219
20.3 Note: Suffix {-dır} 219
20.4 Grammar Drills on {-dır} Following Certain Expressions of Probability 221
20.5 Narrative 224

Unit 21

21.0 Dialog: 'At the Station' 225
21.1 Vocabulary Drills 226
21.2 Questions for Discussion 227
21.3 Note: Verbal Noun with Suffix {-(y)ácák} 227
21.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-(y)ácák} 228
21.5 Note: The Infinitive with Relational Suffix {-(y)á} 236
21.6 Grammar Drills on the Infinitive Verbal Noun with Suffix {-(y)á} 236
21.7 Note: The Infinitive Verbal Noun plus istemek 237
21.8 Grammar Drill on the Infinitive + /istemek/ 237

Unit 22

22.0 Dialog: 'At the Station' (continued) 238
22.1 Vocabulary Drills 240

22.2 Questions for Discussion 241
22.3 Note: The Verbal Noun with Suffix {-dík} 242
22.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-dík} 243

Unit 23

23.0 Dialog: 'At the Office' 247
23.1 Vocabulary Drills 249
23.2 Questions on the Dialog and Related Questions 249
23.3 Note: Suggestions in First Person, Requests for Third Person Action, with Suffixes {-(y)á} plus {-yím}, {-lím}, and {-sín} 250
23.4 Grammar Drills on {-(y)á} + {-yím} 252
23.5 Grammar Drills on {-(y)á} + {-lím} 253
23.6 Grammar Drills on Third Person Suggestions on Requests with Suffix {-sín} 256

Unit 24

24.0 Dialog: 'At the Office' (continued) 258
24.1 Vocabulary Drills 259
24.2 Note: {-lík} 262
24.3 Grammar Drill on {-lík} 262
24.4 Note: {-cí} 263
24.5 Grammar Drill on {-cí} 264
24.6 Grammar Drill on {-cí} + {-lík} 265
24.7 Note: {-(y)án} 265
24.8 Grammar Drills on {-(y)án} 266
24.9 Note: {-dán} --------beri 270
24.10 Grammar Drills on {-dán} -----beri 271

Unit 25

25.0 Dialog: 'Taking Leave' 272
25.1 Vocabulary Drill 273
25.2 Questions on the Dialog and Related Questions 273
25.3 Note: Verbal Noun with Suffix {-má} 273
25.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-má} 274
25.5 Note: Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object 275
25.6 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object 275

Unit 26

26.0 Dialog: 'An Invitation' 278
26.1 Vocabulary Drills 280
26.2 Questions on the Dialog and Related Questions 280
26.3 Note: Omission of Possessed Suffixes on Certain Possesive Constructions 281
26.4 Note: Phrase Final Suffix {-(y)ken} 281
26.5 Grammar Drills on {-(y)ken} 282
26.6 Note: The General Verbal Conjunctive Suffix {-(y)íp} 285
26.7 Grammar Drills on {-(y)íp} 286
26.8 Note: Interjectives with ne 'what': 286
26.9 Grammar Drill on Interjectives with ne 287
26.10 Narrative Drill 287

Unit 27

27.0 Dialog: 'At Bülent's House' 288
27.1 Vocabulary Drills 289
27.2 Questions on the Dialog and Related Questions 290
27.3 Note: Comparison with and without daha 290

27.4 Grammar Drills on Comparisons 291

27.5 Note: The Use of en and of the Possessed Suffixes in the Superlative. 291

27.6 Grammar Drills on en 'most' etc. 292

27.7 Narrative Drill 294

Unit 28

28.0 Dialog: 'At Bülent's House' (continued) 295

28.1 Questions on the Dialog and Related Questions 297

28.2 Note: {-cík} 297

28.3 Grammar Drill on {-cík} 297

28.4 Note: {-(y)sa} Real Conditional Enclitic 298

28.5 Grammar Drills on {-(y)sa} 300

28.6 Note: {-(y)sa} Following Question Words '----ever': 306

28.7 Grammar Drills on neredeyse 307

28.8 Narrative Drill 307

Unit 29

29.0 Dialog: 'Admiring the Home' 308

29.1 Questions on the Dialog and Related Questions 310

29.2 Vocabulary Drills 311

29.3 Variation and Review Drills and Exercises 312

29.4 Narrative Drill 314

29.5 Note: Verb Base + {-(y)á} + /bil-/: The Positive Abilitative Verbal Extension 314

29.6 Grammar Drills on the Positive Abilitative Verbal Extension 315

29.7 Grammar Drills on {-(y)á} + /bil-/ + {-dí} 'Past' 318

29.8 Grammar Drills on Abilitative + {-íyor} : Present Habitual Ability to do the Action 318

29.9 Grammar Drills on {-(y)á} + /bil-/ + {-(y)ácák} 320

29.10 Note: {-(y)á} + {-ma} : 'The 'Negative Abilitative' Verbal Extension 322

29.11 Grammar Drills on the Negative Abilitative Form 323

29.12 Grammar Drills on {-(á,í)r} + {-(y)dı} and {-má(z)} + {-(y)dı} 325

29.13 Grammar Drills on Abilitative Forms + {-(y)sa} 328

29.14 Miscellaneous Grammar Drills with Abilitative Forms + {-(y)sa} 332

29.15 Review Drills: {-(y)mış} with Nouns 333

Unit 30

30.0 Dialog: 'Learning About the Family' 335

30.1 Questions on the Dialog and Related Questions 338

30.2 Narrative Drill 339

30.3 Vocabulary Drills 339

30.4 Note: The 'Conditional Tense' with Suffix {-sá} 341

30.5 Grammar Drills on the Verbal form with Suffix {-sá} 342

30.6 The 'Necessitative' Participle with Suffix {-málí} 350

30.7 Drills on the Participle with Suffix {-málí} 351

30.8 Note: Time Telling 360

30.9 Drills on Time Telling 365

Glossary 367

INTRODUCTION FOR THE STUDENT

You are about to start the study of the Turkish language. Whatever your motivation for doing so, you will get greater enjoyment and satisfaction from your study if you will cooperate fully with the instructional system embodied in this course. This introduction is intended to acquaint you with the book and with the method advocated for its utilization. The Introduction for the Teacher which follows contains more detailed instructions for the use of this text. You may find it worthwhile to read that also.

The Turkish Language

Turkish is the principal language of the Republic of Turkey. It is a member, along with the related languages of Iranian and Soviet Azerbaijan and of various areas within the Soviet Union, mainly in Asia, of the Turkic group of the Altaic branch of the Uralic-Altaic language family. This Altaic branch also includes many other languages, mainly those grouped under the headings 'Mongol' and 'Manchu'.

The Turkic languages are remarkably similar in structure and even in vocabulary, at least as closely related to one another as, say, the Romance group of Indo-European languages.

The population of the Republic of Turkey is about 30,000,000, of whom the great majority are native speakers of Turkish, making Turkish by a considerable margin the largest language of the Turkic family. Among the remainder of the population of Turkey—native speakers of Kurdish, Laz, Circassian, Arabic, Greek, Armenian, Syriac and other languages—the great majority, at least of the men, have some acquaintance with Turkish. Thus this language will serve the student for communication in all parts of Turkey save the most isolated Kurdish village. In addition, substantial numbers of Turkish speakers are to be found in parts of Syria, Lebanon, Greece and Cyprus. Turkish can serve the student also as an introduction to the Turkic language family and provide him with a basis for establishing communication with Asian Turkic speakers as far east as Sinkiang Province in China and as far west as the Tatar regions on the Volga.

The Language of this Manual

The Turkish presented in this book is representative of the 'standard' speech of educated Turks in the cities and towns of Turkey. As in any country where communication has been poor until recently, in Turkey too there is considerable local variation in pronunciation and vocabulary. However, in schools all over Turkey the language you are about to learn is used and taught as the national standard and, if you learn it well, you will be speaking a tongue which has prestige throughout the country and which is understood everywhere. You may even have the experience of being told by Turks 'you speak better Turkish than I', a compliment which you should discount heavily.

The Intent and Structure of this Course

Although you will learn to read and write Turkish as you progress in this course, you will not have any formal instruction in writing,and reading of longer texts will be introduced gradually. This is because the essential skills required are to speak and to understand spoken Turkish. The writing system of Turkish is quite easy to master and fairly closely represents Turkish speech.

Language is a system of representation of 'ideas' and 'concepts' in formal symbols. These symbols are realized in communication as acts of speech which are communicative insofar as they can be understood by the hearer as representative of the symbolic language system which he has mastered. Interference with communication can take place at several points. The speaker may not have mastered the symbolic system so that, while what he says may be well pronounced, it will not adequately fit the language system. Again he may form sentences well in the language but pronounce them unintelligibly. Similar interference with communication can occur in the understanding of others' speech. Thus 'mastery' of a language requires approximation both of the native speaker's grasp of the symbolic system and of the native speaker's skills in oral production and 'hearing'.

The materials of this course are designed to facilitate both the learning of specific speech skills - pronunciation and perception of speech sounds in sequence - and the learning of basic language skills - control of the grammatical and the semantic systems of the language. For this reason the course is initially oriented toward pronunciation but quickly shifts its primary emphasis to a systematic presentation of the grammar accompanied by extensive drills.

The typical unit consists of a dialog or other 'basic sentences', variation drills and lexical drills to give students practice in using vocabulary in varied contexts, questions for discussion, notes (mainly on grammar), grammatical drills and (often) a narrative. The drills are of several types, use of which is outlined in the Introduction for the Teacher.

Students are expected initially to do each part of each unit orally with books closed. The printed text has four purposes:

1. To remind the student of what he has already heard.
2. To serve as an introduction to printed Turkish for reading.
3. To guide the student in practice outside of class.
4. To assist in memorization for those students who have been conditioned by their education to have a 'visual memory'.

The student who has no difficulty memorizing without the printed text and who has access to a tape recorder and the tapes of these materials for outside-of-class practice will have very little need of the printed text except for reading practice. All students should attempt to get along without the printed text as much as possible.

The Dialog

Each unit commences with a connected dialog between two or (occasionally) more speakers. This dialog is to be practiced, memorized and acted out until it has been 'overlearned' so that the utterances and their sequence are automatic and can be done without conscious thought or hesitation.

The dialogs are examples of normal Turkish speech. They consist initially of cliché sentences which are of high daily frequency of occurrence. Later more specialized dialogs are introduced. However, a language cannot be mastered simply by learning a certain number of typical and useful sentences. The student needs also to master the system of the language so that he can both produce and understand wholly novel sentences which he has never heard before and may never hear again. This is a much more complicated matter than memorizing useful sentences and requires extensive drills and exercises as well as a certain amount of formal explanation.

Variation and Lexical Drills

Variation drills may be of any of the several drill types outlined below in the Introduction for the Teacher. Mostly they are sample sentences or substitution drills (providing a pattern with words to be substituted at one or more places). Lexical drills are mainly sample sentences illustrating the various meanings of a single lexical item.

In a sample sentence drill each sentence is an example of useful Turkish but is unrelated to other sentences in the drill. Wherever possible such sentences should be immediately employed in communication by creating a short dialog - such as a question and its answer - employing the given sentence. Often it will be possible to vary the given sentence by changing the subject, the verb, the time or some other part of the sentence. Thus each separate sentence can be the basis for a response drill or a substitution drill or a combination. The imaginative teacher will create such drills spontaneously, but the student is not relieved by any lack of imagination on the part of his teacher from a responsibility to experiment with the given sentences. A good homework exercise, after a few units have been mastered and enough vocabulary assimilated, is to write out variations on these sample sentences and submit them for evaluation and correction by the teacher. This applies equally to sample sentence drills occuring in the grammar drill sections of the units.

Questions for Discussion

These consist of queries concerning the facts related in the memorized dialog plus certain questions directed to the students' own experience in similar situations. The student should not be content only to answer the latter questions from his own experience but should also ask these and similar questions of the teacher and his fellow students. It is in this part of the lesson that real communication in the language about real people and true facts takes place and this portion of the unit should not be quickly passed over. If the teacher does not dwell on this real communication, the alert student will prime himself with several questions to spring at the beginning of the next class session to extract some information from the teacher or a fellow student before the class can settle into routines.

Notes

The notes are intended to be self-explanatory. If the teacher is also a scientific linguist or if the course is being taught (as intended) by a team of linguist and native speaker, some explanation of the notes may be appropriate in class. However, in general, drill time in class with the native speaker should not be devoted to explanations of the grammar, and the native speaking instructor should not be expected to give explanations in English. If he is also a trained linguist and fluent in English, specific periods should be set aside for grammatical explanation and these should be kept separate from regular class sessions during which English should be used only for translations or paraphrases designed to keep the student aware of the meanings of the Turkish sentences being practiced. The cooperation of the student is required to avoid interrupting drill sessions with questions about grammar. During explanations of grammar it is always appropriate to ask how some idea is expressed, what should be said under certain conditions, when or where a particular form is appropriate, or who could be expected to use it. But the student should remember that questions beginning why are seldom appropriate. Language is a system of more or less arbitrary symbols and the student is attempting to discover how it works rather than to establish causal relationships (which are usually historic and have nothing to do with the native speaker's mastery of the contemporary language).

Drills

The drills which follow particular notes are intended to provide practice on the particular point or points discussed in the note. The Introduction for the Teacher describes in detail the use of drills. While the drills provided are extensive, they are clearly insufficient for proper practice of points which are causing special difficulties and may be excessive for certain points or for certain students who assimilate quickly. Many of the printed drills are capable of considerable expansion as needed.

Narrative

The narrative, which is a part of many units, presents essentially the same situation as was represented in the dialog but in expository rather than conversational style. This short story is intended to be memorized. Careful attention to the structures used will help to prepare the student for reading. Exercises which can be used with the narratives include (1) retelling the story in the student's own words, (2) retelling the story but changing the persons, times or locations of the events related and (3) telling a similar story about some personal experience.

A Word on the Use of Tapes

Tape recordings are provided of the major parts of these units. Drills and exercises which permit great flexibility in use - for example, multiple substitution drills - are not recorded.

It is recommended that beginning students try to spend one to three hours daily with the tapes regardless of the number of hours spent in class. This is because in an intensive course (four to six hours in class per day) the relative utility of the tapes is less than in a non-intensive course (one hour in class per day or less). Later in the course the student may find that the amount of work with tapes required for his needs lessens. However, throughout this basic course, regular work with tapes as a supplement to classroom drill should be maintained.

The dialogs and many of the drills in the tapes are recorded with spaces such that the student may use the tapes either for imitation of the native speaker or for anticipation plus imitation of the native speaker. Thus if sentences X and Y are being practiced these two modes would operate like this:

Imitation:
Tape Voice: X
Student: X
Tape Voice; X
Student: X
Tape Voice: Y
Student: Y
etc.

Anticipation plus Imitation
Student (anticipating) X
Tape Voice: X
Student (imitating): X
Tape Voice: X
Student (anticipating): Y
Tape Voice: Y
etc.

The recordings of the dialogs may also be used in a response mode like this:

Tape Voice: X
Student: Y
Tape Voice: X
Student: Y
Tape Voice Y
Student: Z
etc.

Certain drills consist of a pattern and a cue for substitution into the pattern. These can only be done in a single mode - substitution plus imitation - thus:

Tape Voice: Pattern with X
Student (imitating): Pattern with X
Tape Voice: Cue Y
Student (substituting) Pattern with Y
Tape Voice (confirming): Pattern with Y
Student (imitating): Pattern with Y
Tape Voice: Cue Z
Student:(substituting): Pattern with Z

Such drills should be done completely orally since all cues are on the tape.

The tapes have been recorded with a minimum of repetition to save tape. Students should rewind often to repeat until satisfactory (error free) performance is achieved.

If facilities exist for recording the student's voice on the tape as he imitates, this should be done, extensively in the early units and selectively later on. Much time can be wasted needlessly listening to one's own voice, but selective and careful attention to one's imitation of the native model can improve pronunciation, phrasing and fluency.

Conclusion

Turkish is a language which has long intrigued scholars because of its unusual regularity, its euphony and the fact that its structure is quite different from that of Indo-European or Semitic languages. The adult student who wishes to be successful in studying Turkish needs to take a lively interest in the language, to be willing to experiment with variations on the printed materials in order to increase his grasp of the system of the language, and to be willing to put in long hours of practice and to tolerate correction. He needs also to learn about the life and culture of the people who speak Turkish. This text will provide him with only a minimal amount of such cultural information and needs to be supplemented with books, photographs, and artifacts and with as may contacts with Turks as can be managed. Nobody can teach you Turkish. You have to learn it. This book and the method of using it suggested to you and to your teacher are intended to help you to learn Turkish. Of the four elements in this learning situation - the book, the tapes, the teachers and you - the book is the least important and you the most important. The writers and teachers who have contributed to the growth of this book over the years hope it will help you to learn Turkish.

FSI TURKISH BASIC COURSE

Vol. I (Units 1-30)

INTRODUCTION FOR THE INSTRUCTOR

Each unit in this book consists of four major parts:

1. A Dialog or other Basic Sentences.
2. Grammar Notes.
3. Drills.
4. Questions for Discussion.

Drills are generally in two groups.

1. Variation drills on the Basic Sentences or Lexical Drills illustrating differences in word usage.
2. Grammar Drills giving practice in particular structures.

In early units there are also many drills on sounds for pronunciation practice.

The purpose of this introduction is to advise the instructor of the purpose and the use of each of these major divisions of the material.

Dialog or Basic Sentences:

Step 1: The dialog is presented by the instructor whose native language is Turkish at normal speed and the students listen with books closed. 'Normal speed' is not slower than the speed the instructor would use in natural conversation with another Turk.

Step 2: The instructor presents the words or phrases of the 'build-ups' and then the entire sentences in order as printed at normal speed and the students repeat in imitation of the instructor with books closed. The instructor can indicate which student should repeat next simply by looking directly at the student while presenting the word, phrase or sentence.

FSI TEMEL TÜRKÇE DERS KİTABI

Birinci Cilt (Ders 1-30)

ÖĞRETMENLER İÇİN ÖNSÖZ

Bu kitaptaki her dersin dört esas bölümü vardır:

1. 'Dialog' denilen kısa bir Konuşma veya 'Basic Sentences' denilen diğer temel cümleler.
2. 'Grammar Notes' - yani Gramer Notları.
3. 'Drills' denilen Alıştırmalar.
4. Görüşülecek Sorular.

Alıştırmalar genellikle iki gruptur:

1. Temel cümlelerde 'Variation Drills' (Çekim Alıştırmaları) veya kelime kullanışında farkları tarif eden 'Vocabulary Drills' (Kelime Alıştırmaları).
2. Özel yapılar üzerinde uygulama veren Gramer Alıştırmaları.

Başlangıçtaki derslerde söyleyiş uygulaması için çok ses alıştırmaları da vardır.

Bu önsözün amacı öğretmenlere bu esas bölümlerin her birinin niçin ve nasıl kullanılacağını açıklamaktır.

Dialog (Konuşma) veya Basic Sentences (Temel Cümleler):

Birinci işlem: Dialog, ana dili Türkçe olan öğretmen tarafından, normal bir hızla öğrenciye sunulur ve öğrenciler de kitaplarına bakmadan dinlerler. 'Normal hız' öğretmenin başka bir Türkle tabi'î bir konuşma yaparken kullandığı hızdan daha yavaş olamaz.

İkincin işlem: Öğretmen, 'build-up' (geliştirme) denilen müstekil kelimeleri veya cümlecikleri, ve sonra bütün cümleleri, sırayla kitapta yazıldığı gibi tekrar normal bir hızla söyler, öğrenciler de kitapları kapalı olarak öğretmeni benzetleyerek tekrarlarlar. Kelimeyi, ibareyi veya cümleyi söylerken öğretmen sadece sonra gelen öğrenciye doğru bakarak kimin tekrar etmesi lâzım geldiğini ima edebilir.

If the complete utterance offers particular problems for the student, the instructor develops the utterance for the student gradually, beginning from the end (with the final phrase) and building up by adding the preceding parts one at a time. The instructor must, however, be particularly careful not to distort the intonational pattern of the utterance in building it up in this fashion. Partly for this reason the utterances in early units are kept very short, and the instructor is advised to prefer frequent repetition of the whole utterance to partial presentation. If a student cannot repeat correctly after two or three attempts the instructor passes to another student, returning later to the student who experienced the difficulty.

Step 3: After the students are able to repeat correctly in imitation of the instructor, they open their books and practice reading the utterances with correct pronunciation, intonation and at normal speed, as previously defined.

Step 4: After the instructor is satisfied that all students can do steps one to three, the students take roles in the dialog and repeat from memory with books closed.

It is valuable to listen to the tape of the dialog in the laboratory between the third and fourth steps. In this way student memorization of the dialog may be facilitated.

Before the instructor progresses to the next step he should be able to give an affirmative answer to each of the following questions:

For Step 2: Can each student repeat every utterance of this dialog after me with correct speed phrasing, pronunciation and intonation?

For Step 3: Can all students read all the utterances of this dialog correctly?

For Step 4: Can every student take any any role in this dialog and perform it correctly and naturally?

Eğer ifadenin bütünü öğrenciye özel bir zorluk çıkarırsa, öğretmen ifadeyi kısım kısım, sondan (son cümlecikle) başlayarak, ifadenin önce gelen kısımlarını da teker teker ilave ederek öğrenciye geliştirtir. Mamafih, öğretmen ifadeyi bu şekilde geliştirirken, ifadenin ses ahengini bozmamağa özellikle dikkat etmelidir. Kısmen bu sebeble başlangıçtaki derslerde ifadeler çok kısa yazılmıştır, ve öğretmene kısmî tekrarlama yerine bütününü tekrarlaması öğütlenir. Eğer bir öğrenci üç veya dört denemeden sonra ifadeyi doğru tekrarlayamıyorsa, öğretmen diğer bir öğrenciye geçer, güçlük çeken öğrenciyle sonra tekrar çalışır.

Üçüncü işlem: Öğrenciler öğretmenlerini doğru olarak benzetleyip tekrar edebildikten sonra, kitaplarını açarlar, önceden belirtildiği gibi normal hızla, ses ahengiyle, doğru söylenişle ifadeleri okumağa çalışırlar.

Dördüncü işlem: Öğretmen, bütün öğrencilerin birinci işlemden üçüncü işleme kadar yapabildiğine kani olduktan sonra, öğrenciler konuşmada rol alırlar, kitapları kapalı olarak ezberlerinden konuşmayı tekrarlarlar.

Üçüncü ve dördüncü işlem arasında dersin konuşma bandını laboratuvarda dinlemek faydalıdır, böylece öğrenciler konuşmayı kolaylıkla belleyebilirler.

Öğretmen ondan sonraki işleme başlamadan önce olumlu olarak aşağıdaki her bir soruya cevap verebilmeli:

İkinci işlem için: Her bir öğrenci benden sonra bu konuşmanın her ifadesini doğru hızla, kelime bağlantılarını, söylenişi ve ses ahengini tekrar edebilir mi?

Üçüncü işlem için: Her öğrenci bu konuşmanın her ifadesini doğru okuyabilir mi?

Dördüncü işlem için: Doğru ve tabi'î olarak her öğrenci bu konuşmada her hangi bir rol alıp oynayabilir mi?

Variation Drills on Basic Sentences or Vocabulary Drills

Drills in these categories are normally printed immediately after the dialogs. Their operation is no different from that of Grammar Drills. The instructor should consult the section below on 'Drills' for instructions in the teaching and use of these.

Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion:

This section of the units is printed at different places in different units. These written questions are intended to suggest the types of questions which the instructor can ask as a stimulus to conversation about the dialog and about the students' own experience. This is a more important part of the unit than the space it occupies indicates because it is the only part of the unit which offers an opportunity for the student to express himself more freely than in dialog or drill. The instructor asks the questions and related questions which are within the ability of the students and the students reply. The instructor should not be satisfied with incomplete or halting answers. If the student's answer is hesitant or grammatically incorrect the instructor should provide the correct answer and insist that the student repeat it after him until his production is correct. Often it is a useful drill for the instructor to have each student repeat this correct answer after him. After this each student should also be given an opportunity to ask questions of the instructor and of other students. Here again, the instructor should never, in the interest of saving time, allow incorrect or hesitant sentences without correcting them and having the students repeat them after him until they can produce them correctly. This kind of correction of student efforts to express themselves is perhaps the one most important part of this exercise. In this way students attempt to express their own ideas in Turkish and are taught how to express those ideas correctly. The instructor needs, however, to be very careful not to permit this part of the unit to become a lesson in new grammar and new vocabulary.

Variation Drills on Basic Sentences (Temel Cümlelerde Çekim Alıştırmaları) veya Vocabulary Drills (Kelime Alıştırmaları):

Bu ulamlarda alıştırmalar çoğunlukla konuşmalardan hemen sonra yazılmıştır. Onların uygulanması Gramer Alıştırmalarınkinden ayrımlı değildir. Bunların kullanışı ve öğretimi için öğretmen bu önsözün aşağıda 'Alıştırmalar' kısmını gözönünde tutmalıdır.

Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion (Konuşmalarda Sorular ve Görüşme için Konuşmayla Alâkalı Sorular):

Dersin bu kısmı derslerin muhtelif yerlerinde basılmıştır. Öğrencinin kendi tecrübesi hakkında ve konuşmaya dair öğretmen mükâleme için kışkırtma (stimulus) olarak soruların tiplerini sorabilir ki bu yazılı sorularla fikir vermek amaçlanmıştır. Gösterilen yerin işgalinden dersin bu kısmı daha mühimdir, çünkü öğrenciye alıştırmada veya konuşmada olduğundan daha serbest kendisini ifadesine fırsat veren dersin yalnız o kısmıdır. Öğretmen, yazılı olan soruları ve öğrencilerin iktidarı dahilinde diğer alâkalı soruları sorar ve öğrenciler de cevap verirler. Öğretmen tamam olmayan veya tereddütlü cevaplardan memnun olmamalı. Eğer öğrencinin cevabı tereddütlü veya gramer kaidelerine göre yanlışsa, öğretmen öğrenciye doğru cevabı vermeli ve doğru söyletinceye kadar tekrar etmesini israr etmelidir. Ekseriya öğretmenin bu doğru cevabı kendisinden sonra her öğrenciye tekrar ettirmesi kullanışlı bir alıştırmadır. Bundan sonra her öğrenciye, öğretmene ve diğer öğrencilere sorular sormak için de fırsat verilmelidir. Gene burada, öğretmen zaman tasarrufu bakamından yanlış veya tereddütlü cümleleri düzeltmeden bırakmamalı ve kendisinden sonra onları öğrencilere doğru olarak söyletebilesiye kadar tekrar ettirmelidir. Öğrencinin meramlarını ifade etmek için belki bu uygulamanın en mühim kısmı bu düzeltme çeşitidir. Bu şekilde doğru olarak bu fikirleri nasıl ifade etmeleri öğretilir ve öğrenciler kendi şahsi fikirlerini Tükçede ifade etmeye teşebbüs ederler. Mamafih, öğretmen yeni kelime ve yeni gramerde dersin bu kısmının ders olmasına müsaade etmemek için çok dikkat etmelidir.

Occasionally a new word will be required and should be supplied by the instructor but more often the instructor needs to tell the student simply 'You don't yet know the words (or the grammar) required to say that easily. Try to express only ideas within your capability at this time'.

Questions can be devised with increasing degrees of difficulty of subject matter. The easiest question is one to which the answer is contained entirely in the dialog. A harder question is one which can be answered by using facts which are in the dialog but which requires constructing a sentence which is not is the dialog. The hardest question is one about facts known to the student from his own experience but not included in the dialog.

Again questions can be devised which have increasing degrees of difficulty grammatically. The easiest question is one which can be answered 'yes' or 'no'. Harder is the question asking for a choice between alternatives: 'Did he come or go?'. Hardest is the question asking for information, using question words like 'how?', 'when?' or 'why?'

A combination of these two dimensions results in nine degrees of difficulty from the easiest -- yes-no questions with answers directly quotable from the dialog -- to the hardest -- information questions about things known to the student from his own experience. The instructor should try at each stage to devise questions at different levels of difficulty and to help the students also to learn to ask such questions.

Notes:

Notes are read outside of class by the students and, if necessary, explained by the linguist directing the course. Talking in class about the content of the notes should be kept to a minimum. If there is no linquist to explain them, the native-speaking instructor may pronounce the given examples while the students reread the notes in class and may give additional examples of the same phenomonon. A great deal of time should not be spent in class on the explanation of the content of the notes.

Bazen yeni bir kelime talep edilirse, öğretmen tarafından bu kelime verilmelidir, fakat daha ziyade öğretmen zaruri olarak sadece öğrenciye 'Söylemek istediğinizi kolayca ifade etmek için lüzümlü kelimeleri (veya grameri) henüz bilmiyorsunuz. Şimdilik yalnız iktidarınız dahilinde olan fikirleri ifade etmeğe çalışınız' demelidir.

Bahis mevzuu hususun zorluk derecesini gittikçe artırmayla sorular tertip edilebilir. Tamamen cevabı konuşmanın içinde bulunanı en kolay sorudur. Konuşmada olan olaylardan bahseden fakat konuşmada bulunmayan bir cevap cümlesinin yapılmasını icap ettiren soru daha zordur. Konuşmaya dahil olmayan ve fakat öğrencinin kendi şahsi tecrübesinden bilinen olaylar hakkında olanı en zor sorudur.

Gene gramer kaidelerince zorluk derecesi gittikçe artırılan sorular tertip edilebilir. 'Evet' veya 'Hayır' cevap verilebilen olanı en kolay sorudur. Şıklar arasında seçmek icabederse, soru daha zordur. Meselâ 'Geldi mi veya gitti mi?' 'Nasıl?', 'Ne zaman?', veya 'Niçin?' gibi soru kelimeleri kullanarak malûmat için sorulan soru en zorudur.

Bu iki buut birleşimin neticesinde soruların en kolayından en zoruna dokuz derece zorluk vardır -- konuşmadan hemen aktarma yolu ile 'Evet-hayır' cevap verilebilen sorulardan -- öğrencinin kendi şahsî tecrübesinden bilinen şeyler hakkında malûmat sorularına kadar. Öğretmen her merhalede ayrışık seviyede güç sorular tertiplemeği denemeli ve öğrencilere böyle sorular sormayı öğrenmelerine de yardım etmelidir.

Notes (Notlar):

Notlar ders dışında öğrenciler tarafından okunur ve lûzum olursa kursu idare eden 'linguist' (dil uzmanı) tarafından açıklanır. Sınıfta notların içeriği konusunda az konuşulmalıdır. Bunları açıklayan dil uzmanı yoksa, öğrenciler notu tekrar sınıfta okurken, ana dili Türkçe olan öğretmen yazılı olan örnekleri söyleyebilir ve aynı tabi'ilikte ilave örnekler verebilir. Notların içeriğinin açıklanmasında sınıfta fazla zaman sarf edilmemelidir.

Drills:

As explained above drills are generally in two groups in each unit.

a) Variation Drills on Basic Sentences giving students opportunities to make changes in using previously memorized patterns, and Vocabulary Drills which provide examples of varied uses of a particular vocabulary item.

b) Grammar Drills which give practice in patterns explained in immediately preceding grammar notes.

Drills in these two groups may be of any of the various types of drills explained below under 'Types of Drill'.

Types of Drill:

Drills in this course are of a considerable variety. Most drills are Substitution Drills of one of the various types explained below. The instructor, by adapting previously learned words to appropriate places in the pattern, may convert into substitution drills those drills which are not substitution drills. Drills are arranged to be presented orally to students whose books are closed, but the form used in the book for the more complex drills is intended to provide maximum convenience for the student working on tape or outside of class. The various kinds of drills and how each is to be used are outlined in the list below:

a) Sample Sentence Drills

These drills consist of separate sentences, unrelated to each other, illustrating a special point of grammar or a vocabulary item. Each may be used as the basis for an 'ad hoc' drill of one of the types of substitution drills explained below. On the other hand they may be drilled by repetition and memorization as if they were Basic Sentences. Where possible it is worthwhile for the instructor and students to make up with each sentence a short conversation, selecting and changing a suitable section of a previously memorized dialog.

Drills (Alıştırmalar):

Yukarıda açıklandığı gibi alıştırmalar her derste genellikle iki ayrı gruptadır:

a) Öğrencilere önceden bellenmiş örneklerin kullanılmasında değiştirme fırsatları veren örnek (temel) cümlelerde çekim alıştırmaları veya özel eksözlük sözlerinin değişik kullanılmasında örnekler veren kelime (lugât) alıştırmaları.

b) Hemen bundan önceki gramer notunda açıklanmış olan örnek için uygulama veren gramer alıştırmaları.

Bu her iki gruptaki alıştırmalar, aşağıda 'Alıştırmanın Çeşitleri' altında açıklanan çeşitli alıştırmaların tiplerinden her hangi biri olabilir.

Types of Drill (Alıştırmaların Çeşitleri):

Bu kursta alıştırmalar oldukça çeşitlidir. Alıştırmaların çoğu aşagıda açıklanan Değiştirme Alıştırmalarının ayrışık çeşitlerindendir. Öğretmen, daha önce öğrenilmiş kelimeleri örnek cümlede uygun gördüğü yere uydurarak, değiştirme olmayan alıştırmaları değiştirme alıştırmalarına çevirebilir. Kitapları kapalı olan öğrencilere bütün alıştırmalar sözlü verilmek için düzenlenmiştir, fakat kitapta daha karışık alıştırmalar için kullanılan şekil, bandla veya ders dışında çalışan öğrenciye azami kolaylık göstermeğe amaçlanmıştır. Alıştırmaların çeşitleri ve her birinin nasıl kullanılacağı aşağıda liste halinde yazılmıştır:

a) Sample Sentence Drills
(Örnek Cümle Alıştırmaları):

Bu alıştırmalar, gramere ait özelliği veya kelimeleri tanımlayan, birbirleri ile ilgisi olmayan, ayrışık cümlelerden ibarettir. Bu cümlelerin her aşağıda açıklanan değiştirme çeşitlerinin birinde 'ad hoc' (uydurma) bir alıştırma için kural olarak kullanılabilinir. Diğer taraftan bunlar Temel Cümlelermiş gibi tekrarlanmakla ve bellenmekle alıştırılabilinir. Mümkünse önce bellenmiş bir konuşmanın uygun bir kısmını seçip değiştirerek, öğretmen ve ögrenciler bu cümlelerle kısa birer konuşma yapmaları faydalıdır.

b) Substitution Drills

1. Simple Substitution Drills

In these drills a single pattern sentence is given and a list of words or phrases which fit into just one place in the pattern. With these acceptable Turkish sentences can be made. The instructor first presents each sentence in its entirety for student comprehension and repetition. Occasionally the English translation of the sentence is asked of the students in order to find out whether they understood the sentence or not, but normally this should not be necessary since the given pattern is either clear from previous learning or its translation is printed and all substitution items are already known to the student. After all sentences have been mastered in this way, the instructor presents to the students first the pattern and then only the individual substitution items as cues for the student to produce the entire sentence with the item inserted in the proper slot.

2. Multiple Substitution Drills

In these drills lists of words or phrases are given for free substitution in two or more slots. These drills are so designed that any combination of these items in the slots produces an intelligible sentence. Of course, this kind of drill gives quite a few intelligible sentences which may prove not to be very useful in actual situations. For this reason, the instructor is advised not to go through all the drill patterns which are possible with the items presented, but rather to choose items for substitution which make the more likely sentences.

In effect, simple and multiple substitution drills presented in these units are not,as printed,true drills, but rather provide material to the instructor with which he can construct drills resembling one or more of the further types of substitution drills listed below.

b) Substitution Drills
(Değiştirme Alıştırmaları):

1. Simple Substitution Drills
(Basit Değiştirme Alıştırmalaları):

Bu alıştırmalarda birer örnek cümle verilir ve bu örnekte yalnız bir yere uyan bir kaç kelime veya cümlecik liste halinde sıralanır. Bunlarla makbul Türkçe cümleler yapılır. Öğrencinin anlaması ve tekrarlaması için öğretmen önce her cümleyi bütünlüğü ile sunar. Bazen öğrencilere cümlenin İngilizcesi sorulur, bu şekilde cümleyi anlayıp anlamadıkları anlaşılır, fakat normal olarak buna gerek olmamalı, verilmiş olan örnek ya önceki öğrenmeden bellidir veya tercümesi kitapta yazılıdır ve bütün değiştirme özdekleri zaten öğrencilerce bilinmektedir. Bu şekilde bütün cümleler iyice öğrenildikten sonra, öğretmen önce örneği ondan sonra uygun açıklığa özdeği koymasını ve bütün cümleyi yapmasını, ipucu olarak yalnız bir değiştirme özdeğini öğrenciye söyler.

2. Multiple Substitution Drills
(Takım Değiştirme Alıştırmaları):

Bu alıştırmalarda iki veya daha fazla aralıklarda serbestçe değiştirme yapmak için listeler halinde cümlecikler ve kelimeler verilmiştir. Bu alıştırmalar öyle düzenlenmiştir ki özdeklerin her hangi bir ayrışık takımı aralıklarda anlaşılır cümle verir. Tabii, alıştırmanın bu çeşiti, anlaşılmış olan bir çok cümleyi verir ki hakiki vaziyetlerde fazla kullanışlı oldukları ispat edilemez. Bu sebeple, öğretmene sunulmuş olan özdeklerle mümkün olan bütün alıştırma örneklerini baştan sonuna kadar yapmaması, fakat tercihan daha münasip cümleler yapmak için değiştirme özdekleri seçmesi öğütlenir.

Gerçi, bu derslerde sunulmuş olan basit ve takım değiştirme alıştırmaları, basılmış oldukları gibi hakiki alıştırmalar değildir, fakat öğretmene aşağıda liste halinde yazılan bundan başka değiştirme alıştırmalarının bir veya daha fazla örneklerine benzeyen alıştırmalar yapabilmesi için malzeme verir.

3. Progressive Substitution Drills

As can be understood from the examples printed in the book the example sentences of these drills are printed on the right hand side of the page and 'cues' on the left hand side. The sentences are varied by substituting the cues one by one in the patterns. If the drill is truly progressive, it is intended that the items be substituted into the slots in order. Thus the first item is substituted in the first slot, the second into the second slot and so on. The substitution continues until all slots have been used for substitution after which the progression is again repeated in order, etc.

Progressive Substitution Drills are especially used when it is not clear from the grammar which slot the cue is to be put into. For example in the English sentence John hit Bill there are two noun slots and the substitution cue Mary may be used in either. Unless it has been established that the first cue is to be substituted in the subject slot, and the next in the object slot and so on, the student has no way of knowing whether Mary is to be substituted as subject or as object.

4. Random Substitution Drills

These appear on the printed page and are operated like the progressive substitution drills described above except that the substitutions are not made in the several slots in any patterned order. This type of drill is possible when the grammar of the sentence makes clear which slot each substitution is intended to fill. Thus in the English sentence He hit Mary., if the substitution item is 'she' it must clearly be made in the subject slot, while if it is 'her' it must be made in the other. If the substitution items 'you' were presented, however, this pattern could not be operated as a random substitution drill since 'you' may be put into either slot.

3. Progressive Substitution Drills (Tedricî Değiştirme Alıştırmaları):

Kitapta basılmış olan örneklerden de anlaşılacağı gibi bu alıştırmaların örnek cümleler sahifenin sağ tarafında, 'cue' denilen ipuçları da sol tarafında yazılmıştır. Örnekte sırayla ipucu ile değişiklik yapılarak cümleler üretilir. Eğer alıştırma gerçekten tedricî ise, özdeklerin sırayla aralıklarda değiştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece ilk özdek ilk aralıkta değiştirilir, ikincisi ikinci aralıkta ve saire. Alıştırmada değiştirme için bütün aralıklar kullanılıncaya kadar değiştirmeye devam edilir; sonra devamı yine sırayla tekrar edilir v.s.

Tedricî Değiştirme Alıştırmaları bilhassa ipucunun hangi aralıkta konacağı gramer bakımından sarih olmıyan örnekler için kullanılır. Meselâ İngilizcede John hit Bill cümlesinde iki isim aralığı vardır ve değiştirme ipucu Mary her ikisinde de kullanılabilinir. İlk değiştirmenin özne aralığında, sonrakinin tümleç (nesne) aralığında değiştirileceği tesbit edilmedikçe öğrencinin bu cümlede Mary'yi özne için mi veya tümleç için mi değiştireceğini bilmesine imkân yoktur.

4. Random Substitution Drills: (Gelişigüzel Değiştirme Alıştırmaları)

Bu gelişigüzel değiştirme alıştırmaları kitapta basılmış olan örneklerde göründüğü gibi,yukarıda açıklanan tedricî değiştirme alıştırmaları gibi yönetilir, yalnız değiştirmeler ayrışık aralıklarda sırayla yapılmaz. Her değiştirmenin hangi aralığı dolduracağını cümlenin grameri belli ettiği zaman, bu tip alıştırma mümkündür. Meselâ, İngilizce cümlede He hit Mary., eğer değiştirme özdeği 'she' ise, özne aralığında açıkça yapılmalı, eğer 'her' ise diğerinde yapılmalıdır. Hernasılsa, eğer değiştirme özdeği 'you' sunulsaydı 'you' her iki aralığa eşit olarak konulabileceğinden, bu örnek gelişigüzel degiştirme alıştırması olarak yönetilemezdi.

5. Substitution-Modification Drills

In both types of substitution drills explained above in No. 3 and No. 4 there may be a change in the form of the item presented as cue. For example, where only the plural form is suitable, the singular may be presented as cue item for substitution into a slot. Again, when the grammar clearly requires some other form of the verb, the infinitive form of the same verb may be presented as cue. Thus the putting of the cue item in the slot requires a change in the form of the presented item. Most of the substitution drills in this book are actually of this type because this is the best way for the student to add the suffixes required by the grammar, but it has not been felt necessary to use the word 'modification' in the book after the initial units.

6. Substitution-Correlation Drills

In these drills substitution of an item in one slot requires a change at some other point or points in the pattern. This is, of course, possible in either progressive or random substitution drills. An example from English is furnished by the sentence 'He gave her a book yesterday.' If the word 'tomorrow' is presented as cue for a substitution, the form of the verb 'gave' is inappropriate and should be changed to 'will give' or 'is going to give.'

In all these kinds of substitution drills sometimes a word is given as cue which will not actually be used in the pattern but which will signal the need of a change in one or more suffixes in the pattern. For example, to signal a change in personal endings a personal pronoun may be given as cue. Again, to signal a change in the tense of a sentence a time word may be presented as cue. In all such drills the cue is printed in the book inside parenthesis to indicate that it is not to be used directly in the pattern.

5. Substitution-Modification Drills (Özdek Değişmesiyle Değiştirme Alıştırmaları)

Yukarıda No. 3 ve No. 4'de açıklanmış olan her iki tip değiştirme alıştırmalarında değiştirme için sunulmuş olan özdeğin şekli de değişebilir. Meselâ, nerede yalnız çoğul şekli uygunsa, aralıkta değiştirme için ipucu olarak tekel sunulmuş olabilir. Gene örnek cümlenin grameri tarafından açıkça fi'ilin diğer bir şekline ihtiyaç gösterildiği zaman ayni fi'ilin mastar şekli ipucu olarak sunulabilir. Böylece ipucu özdeğinin aralığa konması, sunulmuş olan özdeğin şekil değiştirmesine ihtiyaç gösterir. Bu kitaptaki değiştirme alıştırmalarının çoğu hakikatte bu tiptendir çünkü bu, gramerin icap ettirdiği ekleri ve sontakları öğrecinin ilave etmesi için en kullanışlı yoldur, fakat 'Modification' (Özdek Değişmesi) kelimesi başlangıçtaki derslerden sonra kitapta kullanılmasına lüzum hissedilmemiştir.

6. Substitution-Correlation Drills (Değiştirme-Oran Alıştırmaları)

Bu alıştırmalarda bir aralıkta özdeğin değiştirilmesi, örneğin başka noktada değişmesine ihtiyaç gösterir. Tabiî, bu, ya tedricî veya gelişigüzel değiştirme alıştırmalarında da mümkündür. İngilizceden verilen misal cümlede 'He gave her a book yesterday (Dün ona bir kitap verdi)', ipucu olarak değiştirme için 'tomorrow (yarın)' kelimesi sunulmuşsa, 'gave(verdi)' fi'ilinin şekli uygun olmaz ve 'will give (verir)' veya 'is going to give (verecek)' şekline değiştirilmelidir.

Bazen bu değiştirme alıştırma çeşitlerinin hepsinde örnekle kullanılmayan fakat örnekteki ek veya sontakılarda bir değişmenin icap ettiğini işaret eden bir kelime ipucu olarak sunulmuştur. Meselâ şahıs sontakılarında bir değiştirmeyi işaret etmek için ipucu olarak bir şahıs zamiri verilebilir. Gene, cümlenin zamanında bir degiştirmeyi işaret etmek için ipucu olarak bir zaman kelimesi sunulabilir. Bütün bu çeşit alıştırmalarda ipucu, örnekte sunulan şeklin kullanılmayacağını göstermek için, parantez içinde basılmıştır.

c) Transformation Drills:

These are drills in which one form of a sentence is presented and the student is requested to produce a sentence which is related to the pattern sentence in an easily generalizable way. For example, a positive pattern may be presented and the student requested to respond with the negative; or a statement is given and the student asked to produce the corresponding question, or vice versa. Relatively few drills of this type are printed in the materials but large numbers of the drills which are printed can be operated also with appropriate transformations.

The Operation of Drills

Step 1. Drills are done first like the sentences of the dialogs. That is, each new utterance of the drills is repeated in imitation of the instructor until it is correctly produced with closed book.

Step 2. The students read the drill sentences from their books.

Step 3. The drill is presented orally in order as printed with the instructor giving the appropriate cue or stimulus, and the students producing the proper response utterances without looking at the book.

Narratives

In many of the units occur short paragraphs in narrative style relating the same situation as was covered in the dialog. Narratives are presented and drilled as were the dialogs. As the utterances in the narratives are normally longer than in dialogs, phrases may have to be presented separately. Each narrative should be memorized as were the dialogs and each student should relate it with acceptable fluency and grammatical accuracy. Often is is suitable to require the students to tell a similar narrative in their own words or to change the person, time or locale of the narrative and retell it.

c) Transformation Drills (Toptan Değiştirme Alıştırmaları)

Bu alıştırmalarda cümlenin bir şekli sunulmuştur ve öğrenciden kolayca genelleştirilebilir usulde örnek cümleyle alâkası olan bir cümle yapması talep edilmiştir. Meselâ, öğrenciye olumlu bir örnek sunulur ve ögrencinin bu cümlenin olumsuz halini söylemesi istenebilir: veya verilen bir ifadeye uygun bir soru sorması istenir. Kitapta bu tipte nispeten az alıştırma basılmıştır, fakat basılmış olan alıştırmaların çoğu uygun toptan değiştirmelerle de uygulanabilir.

The Operation of Drills (Alıştırmaların Uygulaması)

Birinci işlem. Evvelâ konuşmaların cümleleri yapıldığı gibi alıştırmaların cümleleri de yapılmalıdır. Bu demektir ki alıştırmanın her ifadesi kitapları kapalı olarak öğrenciler tarafından, doğru yapılıncaya kadar tekrar edilmelidir.

İkinci işlem. Öğrenciler kendi kitaplarından alıştırma cümlelerini okurlar.

Üçüncü işlem. Alıştırma, kitapta basıldığı gibi sırayla sözlü olarak sunulur ve öğretmenin uygun ipucu (cue) veya kışkırtma (stimulus) vermesiyle öğrenciler kitaba bakmadan uygun ifadeleri söylerler.

Narratives (Hikâyeler):

Bir çok derslerde konuşmada kapsandığı gibi ayni durumu anlatan hikâye tarzında kısa fıkralar vardır. Hikâyeler, konuşmaların yapıldığı gibi sunulur ve uygulanır. Hikâyelerdeki ifadeler normal olarak konuşmalardakinden daha uzun olduğu için, cümlecikler ayrı ayrı sunulabilir. Her hikâye konuşmalar gibi ezberlenmeli ve her öğrenci hikâyeyi gramer kaidelerine uygun doğruluk ve akla uygun akıcılıkla anlatabilmelidir. Bazen öğrencilere hikâyenin yerini, zamanını veya şahsını değiştirmelerini veya kendi kelimeleriyle buna benzer bir hikâye anlatmalarını talep etmek münasiptir.

A Final Word of Caution

The inexperienced instructor has a tendency to be satisfied with faulty speech from his students. All of us when we hear foreigners speaking our language, hear their mistakes but understand and make allowances. An experienced language teacher learns to avoid this natural reaction and to listen to what his student actually says rather than to understand what his student intended to say. There is no room in the language classroom for acceptance of less than satisfactory production or less than perfect repetition out of a desire not to depress the morale of students or to spare them embarrassment. The student who is not occasionally embarassed in the classroom will be dreadfully embarrassed when he tries to use the language in the field.

There is also no place in the language classroom for discussion of Turkish history, culture, language etc. Language is a skill and until the student has been trained in this skill such interesting and important considerations must be left outside the language classroom.

In summary, the teacher must realize that all these things are much more interesting and newer to the student than to him and that the student will tire of repetition much less rapidly than the teacher. Hence the teacher should extend each exercise, each drill, each pattern at least fifty percent beyond the point which he himself feels sufficient. Language drill is essentially tiresome and laborious work and only by taking a lively interest in the student progress taking place in the classroom can the instructor avoid finding it stultifying.

A Final Word of Caution
(Son Uyarama Sözü)

Tecrübesiz öğretmenlerin, öğrencilerinin hatalı konuşmalarından memnun olmağa meyilleri vardır. Hepimiz, ecnebilerin konuştuğu ana dilimizi dinlerken, onların yaptıkları kusurları duyup, anlar ve göz yumarız. Tecrübeli bir lisan öğretmeni bu tabi'i tepkiyi bertaraf etmesini öğrenir ve öğrecisinin ne demek istediğini anlayacağından ziyade öğrencisinin hakikatte ne dediğini dinler. Lisan sınıfında, öğrencilerin maneviyatlarını bozmamak veya canlarını sıkmamak istendiğinden, mükemmel olmayan tekrarlamaların veya makbul olmayan yapışları kabulüne yer yoktur. Sınıfta arasıra canı sıkılmayan öğrenci, lisanı yerinde kullanmağa çalıştığı zaman dehşetli sıkılacaktır.

Lisan sınıfında Türklerin tarihine, kültürüne, lisanına, vesairesine dair olayların müzakeresi için de hiç yer yoktur. Lisan bir hünerdir ve öğrenci bu hünerde yetiştirilinceye kadar böyle ilginç ve mühim düşünceler lisan sınıfının dışında bırakılmalıdır.

Sözün kısası, öğretmen, kendisinden ziyade bütün bunların öğrenci için daha ilginç ve çok yeni olduğunu ve öğrencinin öğretmenden çok daha az süratle tekrarlamaktan yorulacağını mutlaka gözönüne getirmelidir. Bundan dolayı öğretmen, her uygulamayı, her alıştırmayı,her örneği kendisine göre kâfi hissetse bile, öğrencilerin menfaatı için en aşağı yüzde elli nispetinde daha fazla uzatmalıdır. Lisan alıştırması esasında yorucu ve zahmetli bir çalışmadır ve öğretmen, ancak öğrencilerin sınıfta vuku bulan ilerlemesinde canlı bir ilgi göstermekle, bu işin bıktırıcı olmasından kaçınabilir.

UNIT 1

1.0 Dialog: 'Good Morning'

	-A-
gün	day
aydín	bright
2 3 ,1 Gün aydın.	Good morning.
	-B-
eféndim	sir, madam, miss ('my master')[1]
2 3, 1 Gün aydın efendim.	Good morning sir (etc).
násıl	how
3, 1 # Nasılsınız?	How are you?
	-A-
iyí	good, well
iyíyim	I'm well.
teşekkǘr	(a) thanking
etmék	to perform, do, make
edérim	I do.
teşekkǘr ederim	I thank [you].[1]
23, # 2 3, 1 İyiyim, teşekkür ederim.	I'm fine, thank you.
siz	You
3, 1 # Siz nasılsınız?	How are you?

---

1 Note:
.In the translations of Basic Sentences square brackets [] indicate words needed in the English but not expressed in the Turkish. Parentheses () indicate words expressed in Turkish but not required in a smooth translation into English. Parentheses and single quotation marks (' ') are used for literal translations where these are felt to be necessary.

-B-

ben	I
bén de	I too

2 3́ 1 # 3́ 1
Teşekkǘr ederim. Bén de iyiyim. Thank you, I'm fine too.

1.1 Note: Special Symbols Used in These Lessons:

a) Spelling

The ordinary spelling of Turkish is generally used in these lessons. There are cases where the ordinary pronunciation is so different from the spelling that a special 'pronunciation spelling' must be used but these are rare. Such pronunciation spellings will here be added between slant lines after the regular spelling. Where only part of a sentence is different, only that part will be given in special spelling. The student is expected to learn the pronunciation, and the special spelling will not be repeated every time the word or phrase occurs. A few words may be spelled in more than one way (one of which usually represents the common pronunciation better). Such second spellings will appear here in parentheses. For examples of such spellings see pages 4, 11 and 16.

b) Stress

There are several features of pronunciation which are not shown in the regular spelling. One of these is stress (the different degrees of emphasis placed on syllables). Turkish, like English, is said in phrases, each of which has one syllable which is more prominent than any other syllable in the phrase. This is the primary stressed syllable. Primary stress is indicated by an acute /´/ above the syllable which has it. Note the primary stress on the following phrases:

gǘn	teşekkǘr ederim	bén de iyiyim
násılsınız	síz nasılsınız	gün aydı́n efendim

Note that /iyíyim# teşekkǘr ederim/ in the dialog is two phrases. This sentence thus has two primary stresses. In longer phrases (of which we have no examples in the unit) words or word-groups before (occasionally after) the primary stress may be heard as having a weaker stress. This is not consistent and depends upon the speed and style of speech. This 'secondary' stress will occasionally be marked in these materials with a grave /`/ over the syllable which has it.

c) Pitch

Another feature not shown by the ordinary spelling is the pitch or overall sentence intonation. While this is similar to English in some respects, it is quite different in others and needs careful attention. The following examples show the intonation as a line (rising, falling or level):

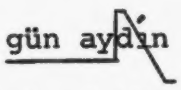

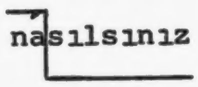

The high point of the line is given the number /3/, the mid point /2/ and the low point /1/. The examples above are thus representative of /231/ and /31/ intonation contours.

Each phrase has a pattern of its own. Usually the /3/ coincides with the primary stress of the phrase, as in the above examples, but not always. The pitches of Turkish need careful attention and imitation. Pitch numbers will be indicated in the basic sentences of the first few units.

There is also an extra-high pitch, /4/ replacing /3/, usually associated with negatives, questions and exclamations.

d) Juncture

Ordinary spelling uses commas, periods and the like, but these are insufficient to indicate all the phenomona present and are inconsistently used. For example, the question mark is used after all questions, both those with question words and those requiring a 'yes' or 'no' answer and, in Turkish, most such questions of both kinds require the same kind of intonation pattern as does a statement. In the same way a phrase which is not a question may end with the same kind of lilt which we associate with certain questions. Where there is no ambiquity, only the ordinary punctuation will be used. For purposes of clarity, however, three symbols will be put above the line. These are:

/#/ indicating the final fading out of a phrase, usually after falling pitch. Often corresponds to a period.

/‖/ indicating the distinct rise in pitch associated with some questions, with the ends of subordinate clauses, and with the ends of some words or word-groups in lists.

/|/ indicating the normal division between phrases, with no rise in pitch or other special feature. May correspond to a comma.

The /#/ juncture occurred at the end of all the Basic Sentences. It is only marked occasionally - as for /nasılsınız# /- where the spelling has a question mark. The /#/ is added to make sure that the student does not give this question a rising intonation. /#/ may also appear in places where the spelling has a comma, as may /|/ and /‖/.

A good example of contrast between /‖/ and /#/ is:

23 , 2 ‖ Efendim?	Beg pardon? or Sir?
23 , 1 # Efendim.	Yes, sir. (Answer to person calling you)

UNIT 2

2.0 Dialog: 'Good Evening'

-A-

akşám	evening
akşamlár	evenings
^{2}İyi akşam^{3,1}lár.	Good evening.

-B-

óo	oh
mérhaba	hello (used by itself only informally)
mérhaba efendim	hello sir
^{3}Óo,$^{1\#}$ ^{3}mérhaba^{1} efendim.$^{\#}$ ^{3}Nasılsınız^{1}?$^{\#}$	Oh, hello sir. How are you?

-A-

^{2}Teşek^{3}kǘr^{1} ederim. ^{3}Síz^{1} nasılsınız?$^{\#}$	Thank you, how are you?

-B-

^{2}Teşek^{3}kǘr^{1} ederim.	Thank you.
buyurmák	to do [one] the honor
búyurun /búyrun/	Please, please come in, please sit down, etc. etc. (Literally 'Do (me) the honor to......')
^{3}Búyrun^{1} efendim.	Come in please.
hoş	pleasant
gelmék	to come
geldiníz	you came
^{3}Hóş^{1} geldiniz.	Welcome!

-A-

bulmák	to find

buldúk	we found
3, 1 Hoş bulduk.	We're [I'm] glad to be here.

2.1 Note: Pronunciation

a) The alphabet and the phonemic system.

The Turkish alphabet is:

A B C Ç D E F G Ğ H I İ J K L M N O Ö P R S Ş T U Ü V Y Z

a b c ç d e f g ğ h ı i j k l m n o ö p r s ş t u ü v y z

the symbol ˆ(used over vowels for various purposes), and the symbol ' (used to show a throat catch or merely an abnormal break in the syllabification).

On the whole the actual sounds of the language are well represented by these symbols. There are, however, a number of points at which there are inconsistencies or other inadequacies, as has been indicated in 1.1 (a).

The Phonemic System:

Vowels -	Front		Back	
	Unrounded	Rounded	Unrounded	Rounded
High	i	ü	ı	u
Low	e	ö	a	o

Vowel Length - [¯]

Consonants -	Paired	Not Paired
Voiceless	p t [k̭] k s ş ç f	h '
Voiced	b d [ĝ] g z j c v	g [ḽ] l m n r y

Stress - Primary [´] Secondary [˙]

Pitch - Low [1] Mid [2] High [3] Extra-High [4]

Those in brackets above have no special letters in the ordinary spelling although the symbol ˆ over a vowel in the syllable with the letters 'k', 'g' or 'l' indicates the presence of /k̭/, /ĝ/, or /ḽ/[1] and in other places indicates that the vowel is long. Stress and pitch are not represented at all by the spelling and only irregularly by the punctuation. Vowel length, here indicated by a macron /¯/, above the vowel, is sometimes represented by the symbol ˆ sometimes by the letter 'ğ' and often is not marked at all. /'/ is irregularly marked.

---

[1] The 1966 printing of the Yeni İmlâ Kılavuzu (new Spelling Guide) published by the Türk Dil Kurumu (Turkish Language Society) indicates that the symbol will no longer be placed on /a/ following /l/ unless the /a/ is long, /ā/. This practice is not yet established, however.

Thus, in our materials here, stress, pitch, juncture, vowel length and occasionally /k̂/, /ĝ/ and /l̂/ must be marked to avoid misprounciations. There are in addition those differences between spoken and written Turkish for which special pronunciation spellings must be included as we pointed out above in 1.1.

b) General Hints on the Pronunciation: Vowels:

i	In open syllables (syllables ending with the vowel with no final consonant) when such syllables are not at the end of a word: much like the 'i' of 'machine' but with no glide:	iyí iyíyim
	In closed and final open syllables more like the 'i' of 'bit':	siz ederím iyí iyíyim
ü	Like /i/ but with the lips rounded:	teşekkǘr gün
e	Usually like the 'e' of 'bet'. Sometimes (in closed syllables) tending toward the 'a' of 'bat':	eféndim ben
ö	Like /e/ but with the lips rounded:	dört
u	In non-final open syllables somewhat like the 'u' of 'lute' but without the glide:	buyurmák
	In closed or final open syllables more like the 'u' of 'put' but a bit more rounded:	buldúk
ı	Like /u/ but with the lips unrounded:	aydín násılsınız
a	Like the 'a' in 'father':	Alláh
	In syllables with /l̂/ tending toward the 'a' in 'bat'.	examples will appear later
o	Usually like the 'o' of 'note' but without the glide. Occasionally (in closed syllables) approaching the 'o' or 'ought':	hoş oo

Most English speakers use eight or nine simple vowels:

/i/	bit			/u/	put
/e/	bet	/ə/	but	/o/	horse
/æ/	bat	/a/	hot	/ɔ/	ought

The Turkish vowels spelled with the same letters as those in slant lines above - /i e a u o / - are sometimes similar to the English vowels and sometimes different. The precise pronunciation in Turkish depends on the position of the vowel in the word and the nature of adjacent consonants. One must be particularly careful to learn the Turkish patterning of the sound and to rely solely on listening to and imitating the teacher's pronunciation. One's 'feel' for the sound as similar to English will be very misleading. The few examples already briefly mentioned above will illustrate this.

Turkish vowels have in general two main pronunciations, a higher one (more tense) and a lower one (more lax). Using /i/ as an example, the higher pronunciation, a clear /i/ sound unlike any English simple vowel, occurs in open syllables not final in words: *i*-y*i*-yim. The lower pronunciation, much like the *i* of *bit* occurs in closed syllables and in open syllables at the end of a word: s*i*z, eder*im*, iy*i*.

The same alternation is true of /u/, the high clear pronunciation occurring in open syllables (non-final): b*u*-yur-mak, and the lower pronunciation, like *u* in *put*, in closed syllables and finally: b*u*ld*u*k, and b*u*ld*u* 'he found' (this word has not appeared in a dialog).

/o/ also has a higher pronunciation, sounding more like the *o* of *note* (but without the glide), as in /o-lur/ 'will become' (not yet seen in a dialog), and a lower pronunciation sounding more like the *aw* of *law*, as in /hoş/. In syllables with /ḽ/, /o/ has a more forward pronunciation: /futboḽ/ 'soccer'.

We may contrast the situation in English. The *i* of *bit* is about the same as that of the open syllable of *bi-tter*, *habi-tual*. The *ee* of *feet*, *beet*, etc., which sounds more like the high *i* of Turkish *i*-yi, is not a simple vowel. It is the *i* of *bit* followed by *y*, so *beet* /biyt/. It is the second, *y* part of this sound which is more like the high Turkish /i/. Try saying *beet* without making a glide, keeping the tongue up high for the whole sound rather than starting lower (*i* of *bit* position) and gliding up (to *y* position).

Note the following English diphthongs and contrast them with Turkish simple vowels:

iy	beet	uw	boot
ey	bait	ow	boat
ay	bite	aw	bout

There are three more vowels in Turkish, /ı/, /ü/, /ö/. In 2.1 (a) the vowels are arranged by tongue height:(High /i ü ı u/, Low /e ö a o/, by tongue position:front or back (Front /i ü e ö/, Back /ı u a o/, and by whether the lips are rounded or not:(Unrounded /i e ı a/, Rounded /ü ö u o/). This arrangement is very helpful in practicing pronunciation, as the contrasts between sets of vowels may be drilled. For example, /u/ is rounded. Since /ı/ is the unrounded counterpart, one may make it by saying /u/ but without lip rounding. (This does not work for the pair /a o/, but these do not present the same problem.) The same procedure is very useful in learning /ü/ and /ö/. To say /ü/ pronounce /i/ with lips rounded; to say /ö/ pronounce /e/ with rounding.

2.2 Pronunciation Drills on Vowels: (Note: the words used in pronunciation drills are selected from the vocabulary of this Basic Course but need not, of course, be memorized at this stage.)

/i/	In Open Syllables:		In Closed Syllables:		Final:	
	bilét	ticket	bením	mine, my	háni	you know
	bizím	our	bín	thousand	kişí	person
	diyé	saying	çiftçí	farmer	sāhí	really
	fiát	price	dil	tongue	táksi	taxi
	gíşe	ticket window	diş	tooth	neví	kind, type
/ü/	bǘfe	buffet	bǘsbütün	completely	örtǘ	cover
	büyümék	to grow	dün	yesterday	párdesü	topcoat
	bütǘn	whole	dünyá	world	sütçǘ	milkman
	düdǘk	whistle	düşmék	to fall	ütǘ	iron
	güvé	moth	gün	day	yüzǘ	it's face
/e/	acelé	hurry	atéş	fire	bále	ballet
	bením	my	ben	I	ensé	back of neck
	beyáz	white	beş	five	işté	look!
	ceváp	answer	bez	cloth	mezé	snack
	deníz	sea	ev	house	ne	what

	In Open Syllables		In Closed Syllables:		Final:	
/ö/	börék	pastry	dönmék	to turn, return	Does not occur in final position	
	dövíz	foreign exchange	gök	sky		
	görüşmék	to interview	göz	eye		
	kömǘr	coal, charcoal	köy	village		
	köşé	corner	ön	front		
/ı/	kısá	short	bakı́m	care	adı́	his name
	kısı́m	part	hanı́m	lady	altı́	six
	tanımák	to recognize	kış	winter	aynı́	the same
	yıkamák	to wash	kız	girl	boyacı́	shoeshine boy
	bıçák	knife	yakı́n	near	tı́pkı	same, exactly
/u/	bulút	cloud	buçúk	half	bu	this
	hukúk	law	bulmák	to find	havlú	towel
	kulák	ear	but	leg, thigh	kuzú	lamb
	tuháf	strange	buz	ice	su	water
	uyumák	to sleep	çocúk	child	suçlú	culprit
/a/	ácaba	[I] wonder	az	little	ámca	(paternal) uncle
	áma	but	bakán	minister	boyá	paint
	atéş	fire	baş	head	faydá	usefulness
	bā́zı	some	cam	glass	haftá	week
	havúz	pool	ceváp	answer	hastá	patient

/o/

In Open Syllables:		In Closed Syllables:		Final:	
boyá	paint	boş	empty	o	he, she, it, that
çoráp	socks	çok	very, much	bányo	bath
hóca	teacher	hoş	pleasant	kámbiyo	exchange
hoşáf	compote	on	ten	kílo	kilogram
odá	room	son	last	pálto	overcoat

UNIT 3

3.0 Dialog: 'Goodbye', 'Goodnight'

-A-

Alláh	God
Allahá	to God
ısmarlamák	to order, place an order
ısmarladík	we ordered
2 3, 1 Allaha ısmarladık. /allásmarladık/	Goodbye (said by person leaving) ('we have committed you to God')

-B-

gülmék	to laugh
2 3, 1 Güle güle.	Goodbye. (said by person staying)

-A-

gecé	night
gecelér	nights
2 3,1 İyi geceler.	Goodnight!

-B-

rahát	comfortable, comfort
rahatlík	comfortableness
vermék	to give
versín	may he give
2 3, 1 Allah rahatlık versin.	Goodnight. ('may God give rest')

Numbers:

bir	one; a, an	altı́	six
ikí	two	yedí	seven
üç	three	sekíz	eight
dört	four	dokúz	nine
beş	five	on	ten

3.1 Note: /r/

The Turkish /r/ is made with the tip of the tongue against the ridge back of the upper teeth. There may be simply a tap of the tongue against the ridge (rarely a trill) or a frictional sound made by air escaping between the ridge and the tongue not quite touching it. The /r/ made with friction sounds deceptively like an American English *r*, which must, of course, be avoided. In final position, as in /bir/ 'one', /r/ is usually voiceless. The tip of the tongue is against the alveolar ridge behind the upper teeth but not very tightly and the sound consists of the friction or air between tongue and ridge without throat noise (voicing).

Like other consonants /r/ may be doubled, in which case it is 'held' (long).

3.2 Pronunciation Drills on /r/:

/r-/		/-r-/		/-r/	
ricá	request	bíraz	a little	demír	iron
rüzgấr	wind	çürǘk	spoiled	müdǘr	director
rızá	consent	merák	worry	hazı́r	ready
ruh	spirit	kurú	dry	mēmúr	official
raf	shelf	börék	'börek'	buhár	steam

/Cr-/		/-Cr-/		/-rC-/	
kristấl	crystal	kibrít	match	bitirmék	to finish
fren	brake	köprǘ	bridge	sürmék	to rub on
trup	troupe	adrés	address	hérşey	everything
traş	shave	Avrúpa	Europe	ayırmák	to set aside
krom	chrome	alabrós	crew cut	durmák	to stop

/-rCC-/		/-CCr-/		/-rC/	
ettirtmék	to have someone do	antrenmán	training	Türk	Turk
güldürtmék	to have someone make	komprés	compress	dört	four
ayırtmák	to reserve	telgráf	telegram	kırk	forty
apártman	apartment (house)	antrák	intermission	kork	fear!

3.3 Note: /l ḽ/

/l/ is quite like English l and will not cause particular difficulty. /ḽ/ is made with the tongue forward, behind the upper teeth and close to the roof of the mouth (something like the position in which y is said). This 'front' /ḽ/ must be practiced very carefully. There are actually not very many circumstances under which /l/ and /ḽ/ contrast in bases, and they never contrast in Turkish suffixes. /ḽ/ occurs in the same syllable with front vowels (/i e ü ö/) and also at the beginning of open syllables containing back vowels (/o u/) when such syllables are not final. That is, /ḽ/ occurs generally in all situations where the higher tense forms of the back vowels /u o/ occur. /ḽ/ also occurs in a few syllables - open or closed - containing /a/ (which does not have a clear tense-lax distinction of pronunciation) and at the end of some syllables containing /o/ or /u/.

/l/, on the other hand, occurs in closed syllables and in open final syllables with back vowels - never in syllables with front vowels. Thus the only places where there are contrasts between /l/ and /ḽ/ are at the end of closed syllables after /a/, /o/ or /u/ (/pul/ 'stamp' vs. /meşkuḽ/ 'busy (spelled 'meşgul'); /mal/ 'goods' vs. /maḽ olmak/ 'to cost'); and in final open syllables before back vowels (/hala/'paternal aunt' vs. /hāḽā/ [spelled hâlâ] 'still'). In the spelling a circumflex (^) over a back vowel in a syllable with the letter l indicates that this is /ḽ/ not /l/ (lâf/ḽaf/ 'talk', lûgat /ḽugat/ 'dictionary, vocabulary'), but this spelling is not always adhered to: hal /haḽ/ 'condition', lokanta /ḽokanta/ 'restaurant', kabul /kabuḽ/ 'reception', rol /roḽ/ 'role'.

3.4 Pronunciation Drills on /l ḽ/:

/l-/		/ḽ-/	
lokmá	morsel	líra	lira
lort	lord	lüzúm	necessity
losyón	lotion	lezzét	taste
		lû́tfen	please
		lokánta	restaurant

/-l-/		/-ḽ-/	
pahalí	expensive	ilím	science
bulút	cloud	üzülǘr	he worries
saláta	salad	meselé	problem
salón	lounge	pilấv	pilaf

/-lC-/		/-ḽC-/	
buldúk	we found	bilmék	to know
kalmák	to remain	gülmék	to laugh
yolculúk	trip	gelmék	to come
		ölmék	to die

/-l/		/-ḽ/	
násıl	how	değíl	isn't
yol	road	bülbǘl	nightingale
okúl	school	el	hand
pedál	pedal	kabúl	acceptance
bol	abundant	Kemál	Proper Name

/-Cl-/		/-Cḽ-/	
yanlı́ş	mistake	evlí	married
muslúk	faucet	önlǘk	apron
anlamák	to understand	mö́ble	furniture
		meşgúl	busy

/-ll-/		/-ḽḽ-/	
sallamák	to wave	millî́	national
yollamák	to send	bellí	apparent
		ellér	hands
		tellấl	middleman

/Cl-/		/Cḽ-/	
		plâj	beach
		plâkí	stew

UNIT 4

4.0 Basic Sentences: Classroom Expressions:

tekrár	repetition
tekrár etmek	to repeat
tekrár edin	repeat! (plural or more polite)
lǘtfen, (lǘtfen)	please
2 3´ 1 | 1´ 1 Tekrar edin, lütfen.	Please repeat.
tercümé	translation
tercümé etmek	to translate
2 3´ 1 | 1´ 1 Tercüme edin, lütfen.	Please translate.
sizín	your
sırá	turn, order, pupil's desk,row
sıranı́z	your turn
sizín sıranız	your turn
2 3´ 1 |1 ´ 1 Sizin sıranız efendim. (or)	It's your turn (sir).
2 3´ 1 Sıra sizin efendim.	
párdon	excuse me, pardon me
ne	what
demék	to say
dediníz	you said
3´ 1 # 3´ 1 # Pardon! Ne dediniz?	Excuse me, what did you say?

ders	lesson
dersé	to the lesson
başlamák	to begin, start
başlayalım /başlıyalım/	let's begin
2 3 1 Dersé başlayalım.	Let's start (to) the lesson.
pek	very
3, 1 Pekiyi. /peki/ (Pek iyi.)	Fine! (Okay), very well
isím (ism-)	name, first name
isminíz	your name
2 3; 1 # İsminiz ne efendim?	What's your name sir?
ismím	my name
2 3, 1 İsmim Hasan efendim.	My name is --------- (Hasan)
soy	family, race (ancestors)
ad	name
sóyadı	last name
2 3, 1 # Soyadınız nedir?	What's your last name?
sóyadım	my last name
mutlú	fortunate, lucky
2 3,1 Soyadım Mutlu.	My last name is Mutlu.
2 3, 1 # 'Merhaba' ne demek?	What does 'merhaba' mean?
2 3, 1 Merhaba 'hello' demek.	Merhaba means 'hello'.
3, 1 Nerelisiniz?	Where are you from?
2 3, 1 Amerikalıyım	I'm an American.

4.1 Note: Syllabification

In the pronunciation of Turkish the unit of speech next smaller than the phrase is the syllable . Turkish syllables may consist of a vowel alone (V), a consonant plus a vowel (CV), a vowel plus a consonant (VC), a consonant followed by a vowel and another consonant (CVC) or any of these last three with two consonants in one of the consonant positions: (CCV), (VCC), (CCVC), or (CVCC). However syllables beginning with (CC) are rare and are mostly foreign loan words. Turks often put a vowel between or before such pairs of consonants in borrowed words: words starting, with /st/ are regularly pronounced with a vowel before the /s/: /istasyon/ 'station', /istatistik/ 'statistic', and words like /tren/ 'train' are frequently pronounced and often spelled /tiren/, etc.

Within a Turkish phrase without juncture the succession of syllables is regular without regard to the division between 'words' or other units of grammatical structure or 'meaning'. For example, the syllabification of sentences from Unit 1 is as follows:

Gün aydın.	/gü-nay-dı́n/ CV CVC CVC
Gün aydın efendim.	/gü-nay-dı́-ne-fen-dim/ CV CVC CV CV CVC CVC
Nasılsınız.	/ná-sıl-sı-nız/ CV CVC CV CVC
İyiyim	/'i-yí-yim/ CV CV CVC
Teşekkür ederim.	/te-şek-kǘ-re-de-rim/ CV CVC CV CV CV CVC
Buyrun efendim.	/búy-ru-ne-fen-dim/ CVC CV CV CVC CVC
Merhaba efendim.	/mér-ha-ba-e-fen-dim/ CVC CV CV V CVC CVC
İyi akşamlar.	/'i-yi-ak-şam-lár/ CV CV VC CVC CVC
Allah rahatlık versin.	/'al-lah-ra-hat-lı́k-ver-sin/ CVC CVC CV CVC CVC CVC CVC

From this list it can be seen that where two consonants come together between vowels the first is uttered with the preceding syllable, the second with the following one. Where there is only one consonant between vowels it always belongs to the following syllable. If three consonants occur together (as in /renkté/ 'in [the] color') the first two belong to the preceding syllable, the third to the following one: /renk-té/.
CVCC CV

The glottal catch /'/ is only written where there is a word with two vowels (otherwise) adjacent or where there is a break in the syllabification: /sa'at/ 'clock, hour' (spelled sa'at or saat); /sür'at/ 'speed' (spelled
CVCVC
sürat or sür'at). A glottal catch precedes all vowels following juncture if no other consonant is present: /mérhaba 'efendim/, /'iyíyim/, but this is not written.

Review of Basic Sentences:

Units 1, 2, 3 and 4 contain no grammatical explanations, variation drills or grammatical drills. Such matters will start with Unit 5. There should, however, be no capitulation to the temptation to hurry on to longer units with more drill material in them. These short introductory units dealing with greetings and common phrases provide an opportunity to establish early good habits of pronunciation which will stand the student in good stead later in the course. It is therefore recommended that review of these four units be continued until the students are letter perfect, not only in their recall of the utterances but in their rendering of them from all points of view including stress and intonation patterns.

UNIT 5

5.0 Dialog: 'Where's the Hotel?'

-A-

af	pardon
áffetmek	to pardon, forgive, excuse
3,1 Affedersiniz.	Excuse me.

-B-

2 3, 1 Estağfurullah.	Please don't mention it.

-A-

otél	hotel
nérede	where? ('in what place')
2 3,1 # Otel nerede?	Where's the hotel?

-B-

hángi	which
3, 1 # Hangi otel?	Which hotel?

-A-

Ánkara	Ankara (capital city)
palás	palace (frequent hotel name)
2 3,1 Ankara Palas.	The Ankara Palace.

-B-

sağ /sā/	right, right hand
taráf	side
ság taraf	right hand side
ság tarafta	on the right (side)
köşé	corner
baş	head, top

köşé başı	the very corner ('corner's head')
köşé başında	around the corner, at the corner ('at the corner's head)
3, 1 # 2 3, 1 Sağ tarafta, köşe başında.	[It's] around the corner on the right.

-A-

pahalı́	expensive
2 3, 1 # Ankara Palas pahalı mı?	Is the Ankara Palace expensive?

-B-

ortá	middle, medium
2 3, 1 Orta.	It's medium priced.

-A-

kaç	how much, how many
lı́ra	lira (unit of money)
3, 1 # Kaç lira?	How much [does it cost]?

-B-

gecesí	its night, a night of it
altmış béş	sixty-five
2 3 1 Gecesi altmış beş lira.	Sixty-five liras a night.

-A-

ucúz	inexpensive
doğrú	straight, correct
doğrusú	truly, (the straight of it)
2 3, 1 Ucuz doğrusu.	[That's] really inexpensive.

5.1 Variation Drills on Basic Sentences:

Useful additional words:

Lokanta nérede?	Where's the restaurant?
Postahane nérede?	Where's the post-office?

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Otel nérede?
lokanta	Lokanta nérede?
sağ tarafta	Lokanta sáğ tarafta.
Ankara Palas	Ankara Palas sáğ tarafta.
köşe başında	Ankara Palas köşé başında.
postahane	Postahane köşé başında.
nerede	Postahane nérede?
otel	Otel nérede?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Ankara Palas pahalí mı?
lokanta	Lokanta pahalí mı?
sağ tarafta	Lokanta sáğ tarafta mı?
otel	Otel sáğ tarafta mı?
köşe başında	Otel köşé başında mı?
postahane	Postahane köşé başında mı?
sağ tarafta	Postahane sáğ tarafta mı?
Ankara Palas	Ankara Palas sáğ tarafta mı?
pahalı	Ankara Palas pahalí mı?

HOW TO USE SUBSTITUTION DRILLS

Substitution Drills in these units are of various kinds.

1. Simple Substitution Drills consist of a pattern with a list of items to be substituted at a single position in the pattern.

2. Multiple Substitution Drills consist of a pattern with lists of items to be substituted freely in any order in more than one position in the pattern.

Both of these types of drill are essentially not finished drills but rather condensed lists of drill material which can be used just like the other substitution drills described below.

3. Progressive Substitution Drills, of which the drills to the left are examples, consist of a pattern, a cue for substitution at the underlined position into the pattern, then the pattern as modified by substitution of the cue, which in turn serves as pattern for the next cue and so forth. These drills are printed with the cues in one column and the patterns in another in such a way that a notched 3x5 index card can be used to cover the printing, leaving only the current pattern and cue exposed. By sliding the card down the page, one exposes successively the correct responses to the previous substitutions, and the new cues.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Hángi otel pahalı?
lokanta	Hángi lokanta pahalı?
iyi	Hángi lokanta iyi?
otel	Hángi otel iyi?
köşe başında	Hángi otel köşe başında?
lokanta	Hángi lokanta köşe başında?
pahalı	Hángi lokanta pahalı?
otel	Hángi otel pahalı?

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Otel hángi tarafta?
postahane	Postahane hángi tarafta?
köşe başında	Postahane hángi köşe başında?
otel	Otel hángi köşe başında?
tarafta	Otel hángi tarafta?

4. Random Substitution Drills differ from progressive ones only in that the substitutions are not made into the positions in the pattern in any set order. Random Substitution Drills may be used only where the pattern is such that a cue can be substituted at one and only one position in the pattern.

5. Substitution-Correlation Drills are like either 3 or 4 above with the additional feature that substitution of the cue item into the pattern regularly or occasionally requires a change of some item elsewhere in the sentence to correlate with the substituted item. An example of this type in English might be a drill in which a substitution of John for the boys as the subject of a sentence required a change of the verb from work to works.

Cues are presented in early units in exactly the form that is appropriate to the position in the pattern presented. As soon, however, as grammatical explanations have been made and practice provided in the formation of inflected forms, cues are presented in 'citation' forms (infinitives of verbs and uninflected forms of nouns) and the student is expected to produce the correct form to fit the pattern.

5.2 Note: Consonants

a) /k k̭ g ĝ/

As with /l/ and /ḽ/ there are pairs /k k̭/ and /g ĝ/, the /k̭/ and /ĝ/ being fronted or palatalized and so sounding something like k^y and g^y. The palatalized consonants /k̭/ and /ĝ/ occur mainly in syllable with front vowels (/i ü e ö/). They occasionally occur next to a back vowel, usually /a/, and such back vowel usually has ^ over it to indicate this: rüzgâr /rüzĝar/ 'wind'. The back varieties /k g/ are much like English k and g and occur exclusively in syllables with back vowels.

b) /t d n/

Turkish /t d n/ are pronounced with the tongue touching the upper teeth. /n/ before /k̭/, /ĝ/, /k/ or /g/ is more commonly pronounced like the -ng of English sing.

c) /p t k k̭ ç/

Aside from the dental pronunciation of /t/ (see (b) above) these consonants sound much like English p in 'pot', t of 'top', c of 'cop', c of 'cute' and ch of 'chop' respectively. In all these English words initial p, t, c (k), c (k^y) and ch are clearly released and with noticeable breath following. In contrast the p of English 'helicopter' and the k (spelled c) of 'doctor' are not clearly released. In contrast to this English situation, in Turkish these sounds are regularly clearly released whether in the middle or at the end of the word - as well as at the beginning as in English. The drills provide examples of these sounds at the beginning of words, in the middle (including before and after other consonants) and at the end of words, illustrating how they are released in each position.

5.3 Pronunciation Drills on Consonants

a) /k k̭ g ĝ/

/k/		/k̭/	
kırk	forty	kirȧ	rent
kum	sand	küçü̇k	small
kaç	how much	kâfi̇	enough
kȯla	starch	köşė	corner

/g/		/ĝ/	
gā́yet	exceedingly	gibí	like, as
gaz	kerosene	gíşe	ticket booth
baygı́n	unconscious	güç	difficult
sigórta	insurance	gecé	night
yorgún	tired	geç	late

b) /t d n/

/t/

tiyátro	theatre	tıbbıyé	medical school
tütǘn	tobacco	tutám	pinch
tembél	lazy	tam	complete
torún	grandchild		

/d/

dilím	slice	duymák	to hear, to feel
dün	yesterday	dalmák	to dive, to sink
deníz	sea	dolmá	dolma (a food)
dönmék	to turn, to return		

/n/

niyét	intention	numára	number
nüfús	population	náne	mint
nem	dampness	nóter	notary
nöbetçí	one on duty		

/n/ + /k/ or /ḵ/

renk	color	Ánkara	Ankara
bánka	bank	denk	bale, large bundle

c) /p t k ḵ ç/

/p-/		/-p-/		/-p/	
pabúç	shoe	ipék	silk	cevá p	answer
pahalı́	expensive	kapák	lid	çoráp	socks
pamúk	cotton	kapı́	door	haráp	ruin
pek	very, quite	rapór	report	kap	cover
péncere	window	vapúr	steamer	küp	jug

/pC-/		/-pC-/		/-Cp-/	
plâj	beach	köprǘ	bridge	arpá	barley
plâkí	stew (cold)	öpmék	to kiss	karpúz	watermelon
profesö́r	professor	tı́pkı	typical	kumpánya	company
		toplamák	to gather	şampiyonlúk	championship
		toprák	earth		

/-CpC-/	
sürpríz	surprise

/t-/		/-t-/		/-t/	
tabák	plate	atéş	fire	bulút	cloud
takdím	introduction	bütǘn	whole	süt	milk
tek	single	gazéte	newspaper	hububát	grain
topràk	earth	neticé	result	kat	storey, floor
tüy	feather	ütǘ	iron	kibrít	match
/tC-/		/-tC-/		/-Ct-/	
tramváy	streetcar	atmák	to throw	eníşte	brother-in-law
traş	shave	etráf	surroundings	fırtı́na	storm
tren	train	lû́tfen	please	göstermék	to show
trup	troupe	müthíş	terrible	haftá	week
		nöbetçí	one on duty	istifá	resignation
/Ct-/		/-CtC-/		/-Ct/	
stádyum	stadium	ayırtmák	to reserve	Bülént	PN
		boşaltmák	to empty	dört	four
		bunaltmák	to cause to suffocate	üst	top
				yoğúrt	yoghurt

/-tt-/	
hấttâ	moreover
müfettíş	inspector

/k-/		/-k-/		/-k/	
kabák	squash	bakán	minister	ayák	foot
kırk	forty	bakı́m	care	balı́k	fish
kısmák	to pinch	hukúk	law	bıçák	knife
koltúk	armchair	okumák	to read	buçúk	half
koláy	easy	yaká	collar	hak	right (noun)

/kC-/		/-kC-/		/-Ck-/	
krédi	loan	bakmák	to look at	askı́	hanger
krem	cream	demokrát	Democrat	balkón	balcony
kristál	crystal	doktór	doctor	bánka	bank
krom	chrome	haklı́	he's right	birkáç	several, a few
		makbúz	receipt	févkalâde	marvelous

/-CkC-/		/-Ck/		/-kk-/	
kalkmák	to get up	denk	bale	ayákkabı	shoe
korkmák	to fear	fark	difference	bakkál	grocer
		halk	people	dikkát	care, attention
				hakkındá	about
				muhakkák	certain

/k-/		/-k̭-/		/-k̭/	
kâğı́t	paper	berekét	blessing	börék	(a kind of food)
kâ̄sé	bowl	fakǘlte	college	büyǘk	big
kendí	self	hakém	referee	gök	sky
kim	who	hâ̄kím	judge	pek	very, quite
köşé	corner	felâ̄két	diaster	yük	load

/-k̭C-/		/-Ck̭-/		/-Ck̭/	
becerikli̇́	smart	erkék	male	ilk	first
değişiklík	change	eskí	ancient	kürk	fur (coat)
eksík	lacking	hünkấr	sultan	renk	color
ikmấl	completion	mevkî́	class, level		
mektép	school	mümkǘn	possible		
/-k̭C/		/-k̭CC-/		/-k̭k̭-/	
lüks	luxury	elektrík	electricity	demékki	that is to say, that means
				teşekkǘr	thanks
				tevekkelí	by mere chance
/ç-/		/-ç-/		/-ç/	
çabúk	quickly	buçúk	half	geç	late
çiçék	flower	çiçék	flower	güç	difficult
çékmek	to pull	bıçák	knife	hiç	not at all
çǘrük	rotten	içín	for	ihráç	exportation
çocúk	child	seçím	election	pabúç	shoe
/-Cç-/		/-çC-/		/-Cç/	
bekçí	watchman	geçmék	to pass	genç	youth
alçı́	plaster of Paris	biçmék	to reap	pirínç	rice
ilçé	county	güçlǘk	difficulty		
parçá	piece	gǘçbelâ	with great difficulty		
sálça	sauce	içmék	to drink		
/-çC-/		/-CCç/			
kaçtá	what time	çiftçí	farmer		
suçlú	culprit				

UNIT 6

6.0 Dialog: 'Is There a Restaurant?'

-A-

bu	this
búra-	this place
búralarda	in these places (hereabouts)
var	existent (there is)
vár mı	is there?
2 3, 1 Buralarda lokanta var mı?	Is there [a] restaurant around here?

-B-

3, 1 Var efendim.	[Yes] there is, (sir).
gitmék	to go
git	go!
gídiniz	go!
sol	left, lefthand
2 3, 1 # 3 1 Doğru gidiniz. Sol tarafta.	Go straight ahead; [it's] on the left.

-A-

ácaba	[I] wonder
pósta	mail
postahané, postané	post office
2 3, 1 Acaba postahane nerde?	I wonder where the post office is.

-B-

sağá	to [the] right
dönmék	to turn, return
dön	turn

dö́nünüz	turn! (polite)
ilk	first
büyǘk	big, adult, grown up
biná	building

2 3, 1 # 3, 1
Sağa dönünüz, ilk büyük bina. — Turn to the right [and it's] the first big building.

6.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Buralarda lokanta vár mı?
sağ tarafta	Sağ tarafta lokanta vár mı?
otel	Sağ tarafta otel vár mı?
köşe başında	Köşe başında otel vár mı?
postahane	Köşe başında postahane vár mı?
sol tarafta	Sol tarafta postahane vár mı?
lokanta	Sol tarafta lokanta vár mı?
buralarda	Buralarda lokanta vár mı?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Ácaba postahane nérde?
otel	Ácaba otel neréde?
köşe başında mı	Ácaba otel köşé başında mı?
lokanta	Ácaba lokanta köşé başında mı?
sağ tarafta	Ácaba lokanta sáğ tarafta mı?
postahane	Ácaba postahane sáğ tarafta mı?
buralarda	Ácaba postahane búralarda mı?
Ankara Palas	Ácaba Ankara Palas búralarda mı?
nerede	Ácaba Ankara Palas nérde?

	Ácaba Ankara Palas nérde?
postahane	Ácaba postahane nérde?

6.2 Note: Basic Turkish Structure

Násılsınız?	How are you?
İyíyim.	I'm fine.
Síz nasılsınız?	How are you?
Otel nérede?	Where's the hotel?
Sáğ tarafta, köşé başında.	[It's] on the right around the corner.
Búralarda lokanta vár mı?	Is there a restaurant around here?
Ankara Palas pahalí mı?	Is the Ankara Palas expensive?

These sentences consist essentially of a single element, which we call the 'predicate', meaning 'that which is stated or posited' about the topic under discussion. To this element may be suffixed certain information, such as the first or second person ('I' or 'You') associated with the assertion.

Predicate	
Base	Additional Information
násıl-	-sınız
(how)	(you-all)
iyí-	-yim
(good)	(I)

Preceding this assertion there may be a word naming the person or thing associated with the assertion as the 'topic' about which the assertion is made. This is more common when this person or thing is third person (he, she or it) rather than first or second. But sometimes, usually for emphasis, a first or second person 'pronoun' is used in this way. We may call this topic 'subject' when it agrees with the person of the additional information suffix (if any) of the predicate or when it is third person and there is no personal suffix on the predicate.

Subject	Predicate	
	Base	Additional Information
síz	nasıl-	-sınız
(you-all)	(how)	(you-all)
otel	nérede	------
(hotel)	(at what place)	( )
Ankara Palas	pahalı́-	-mı
(the Ankara Palace)	(expensive)	(?)

In addition to 'subject' and 'predicate' (the latter with its 'additional information'), there may be other words or phrases in the sentence. These words or phrases will normally be marked by suffixes or by junctures (particularly /|/) as separate topic components of the sentence, which add to the meaning such elements as the 'time', 'place', 'manner', 'means', 'instrument', 'goal', 'object' of the state or action asserted in the predicate.

-Topic-	-Comment-		
	-topic-	-comment-	
	(Subject)	Predicate Base	Additional Information
búralarda |	lokanta	vár-	-mı
(in these places)	(restaurant)	(existent)	(?)

This sentence is typical of the structure of all Turkish sentences, even the longest and most complex. Of course, there may be more than one additional component in the sentence and any of the parts of the sentence may be a compound phrase or may have modifiers describing it. In this way much longer and more complex sentences may be built up on this basic structure. Also, of course, any part of the sentence may itself be a structure with the form of a sentence (a 'clause').

Note that there is no 'additional information' suffix to show 'he', 'she', or 'it', and further that there is nothing in any way corresponding to our verb 'be'. Thus where we say 'I am well' the Turks say something approximating 'good-I' and for 'He is well' the Turk usually simply says 'good' or, if the person or thing which is well (or good) is not clear from the situation, he may say 'He (she, it) good': /ó |iyí/.

In all the Basic Sentences word-formation was accomplished by means of suffixes. This is characteristic of Turkish - the grammar (structure) of the language is a suffixing grammar. For this reason most of the notes in this course will have to do with the structure and use of suffixes. But, since it is impossible to explain everything at once, the student must suppress his natural curiosity about some of the suffixes which occur in Basic Sentences until the appropriate time arrives to explain them formally. However, the alert student can frequently learn much from study of the 'build-ups' provided for the Basic Sentences.

6.3 Grammar Drills on Basic Turkish Structure:

a) Simple Substitution Drill

Otel	násıl?
Ankara Palas	
Lokanta	
Bina	

b) Simple Substitution Drill

Ácaba	otel	násıl?
	Ankara Palas	
	lokanta	
	bina	

c) Simple Substitution Drill

Otel	nérede?
Lokanta	
Ankara Palas	
Postahane	

d) Simple Substitution Drill

Ácaba	otel	nérede?
	lokanta	
	Ankara Palas	
	Postahane	

6.4. Note: /var/

Special attention needs to be given to the word /vár/, which means 'existent' and functions in Turkish just like /pahalí/ or /iyí/ or similar 'adjectives' used as predicates. The English translation of /vár/ in most sentences is 'there is' or 'there are' (with the question particle /mı/ and its variations, 'Is there?' or 'Are there?') Thus the sentence:

Otel vár mı?

translates 'Is there [a] hotel?', while the sentence:

Otel pahalı́ mı?

which is exactly the same sentence type in Turkish, translates 'Is [the] hotel expensive'. The similarity of sentence structure is clearer if the two sentences are translated 'literally': 'Hotel existent?' and 'Hotel expensive?'.

6.5 Grammar Drills on /var/

a) Multiple Substitution Drill

Sól tarafta	bir	postahané	var.
Búralarda		biná	
Ság tarafta		otél	
		lokánta	

b) Multiple Substitution Drill

Sáğ tarafta	büyük	bir	lokánta	var.
Sól tarafta	iyi		biná	
Köşé başında			otél	
Búralarda				

c) Multiple Substitution Drill

Sól tarafta	bir	lokanta	vár mı?
Búralarda		otel	
Sáğ tarafta			

d) **Multiple Substitution Drill**

Búralarda	büyük	bir	otel	vár mı?
Köşé başında	iyi		lokanta	
Sáğ tarafta				
Sól tarafta				

e) **Additional Patterns for Substitution Drill:**

O lokanta pahalí mı?

İyi bir lokanta vár mı?

Otel pahalí mı?

Köşé başında pahalı bir lokánta var.

Ó Köşe başında bir lokanta vár mı?

6.6 Numbers Above Ten

11	onbir	70		yetmiş
12	oniki	80		seksen
13	onüç	90		doksan
14	ondört	100		yüz
15	onbeş	101		yüzbir
16	onaltı	110		yüzon
17	onyedi	120		yüzyirmi
18	onsekiz	200		ikiyüz
19	ondokuz	300		üçyüz
20	yirmi	1000		bin
21	yirmibir	1100		binyüz
22	yirmiiki	1200		binikiyüz
30	otuz	100,000	(100.000)*	yüzbin
40	kırk	100,300	(100.300)*	yüzbin üçyüz
50	elli	1,000,000	(1.000.000)*	milyon
60	altmış	1,000,200	(1.000.200)*	bir milyon ikiyüz
		1,000,000,000	(1.000.000.000)*	milyar

---

* In Turkey the division between digits in large figures is usually made with a period (.) rather than with a comma.

UNIT 7

7.0 Basic Sentences: 'Classroom Expressions'

anlamák	to understand
anlá	understand
anladını́z	you understood
2 3, 1 # Anladınız mı?	Did you understand?
3,1 Evet.	Yes.
3,1 Hayır.	No.
2 3, 1 Anlayamadım.	I couldn't understand.
tekrarlamák	to repeat
tekrarlá	repeat!
2 3,1 Tekrarlayın.	Repeat [it]! (polite)
o	he, she, it; that
kalém	pencil,
kalemí	the pencil (direct object)
verír misiniz?	would (or will) you give
2 3, 1 # O kalemi verir misiniz?	Would you give [me] that pencil?
kitáp	book
kitaplár	books
kitapları́	the books (direct object)
kapamák	to close
kapá	close
kapayalím/kapıyalím	let's close
2 3, 1 Kıtapları kapayalım, lûtfen.	Let's close [our] (the) books, please.

açmák	to open
açabilmék	to be able to open
açabilírsiniz	you may open (you can open)

^{2}Kitapları açab^{3}il^{1}írsiniz. You may open [your] books.

şímdi	now
şímdilik	the time being
kadár	amount
yetmék	to suffice
yetér	it suffices, that's enough

^{3}Ş^{2}ímdilik b^{2}u kadar ye^{3}tér^{1}. That's all for now. ('this much sufficies')

7.1 Note: Plural Suffix /-lér/, /-lár/, Low Vowel Harmony

The suffix /-lér/ or /-lár/ indicates an indefinite plurality. The difference between /-lér/ and /-lár/ is due to 'vowel harmony'. This is a very important feature of the Turkish sound system. The type of vowel harmony illustrated by /-lér/ and /-lár/ will be discussed more fully in 8.2 and 8.3 but in brief is this: suffixes having this kind of harmony will have the vowel /e/ after any front vowel: /i e ü ö/; and the vowel /a/ after any back vowel: /ı a u o/. This is well illustrated in the following noun plurals:

With front vowels:

gün	day	günlér	days
teşekkǘr	a thanking	teşekkürlér	thankings
gecé	night	gecelér	nights
tercümé	translation	tercümelér	translations
ders	lesson, class	derslér	lessons, classes
otél	hotel	otellér	hotels
köşé	corner	köşelér	corners

büyǘk	adult	büyüklér	adults
kalém	pencil	kalemlér	pencils

With back vowels:

akşám	evening	akşamlár	evenings
sırá	turn	sıralár	turns
taráf	side	taraflár	sides
baş	head	başlár	heads
biná	building	binalár	buildings
kitáp	book	kitaplár	books
líra	lira	líralar	liras

Note that it is the immediately preceding vowel which determines the vowel of the suffix. Thus in words like /otél/, /kalém/, /binā́/,/kitáp/ and /líra/ the two vowels of the base are different - one back, one front - but only the last one before the suffix decides the vowel of the suffix itself.

Since the vowel of a harmonic suffix is determined by something outside the suffix itself, we cannot know the pronunciation (or the spelling) of a suffix until it is added to a word. For this reason we must choose arbitrarily one of the shapes of a suffix as a 'citation form' or name for that suffix, or else resort to an unpronounceable formula. In this course we have chosen to represent each suffix according to the following conventions:

1. When the first sound of a suffix is a consonant which may occur sometimes voiceless, sometimes voiced (e.g. either /t/ or /d/ we use the voiced member of the pair (here /d/).

2. When the final sound of a suffix is a consonant which may occur sometimes voiceless, sometimes voiced (e.g. /k/ or /g/) we choose the voiceless member of the pair (here /k/).

3. Low vowel harmony (where the vowel choice is /a/ or /e/ is represented by the back vowel /a/, high vowel harmony (see 8.1) by /ı/.[1]

4. Any sound which is present in one form and completely absent in another form of a suffix appears in the citation form in parentheses.

The applications of these rules will become apparent as more suffixes are discussed. When a suffix is being cited or named by one of its forms which stands for the entire group of members of the suffix the form used will be enclosed in braces { }. Thus the suffix for plural, which has the shapes /-ler/ and /lar/ will be cited in these materials: {-lar} .

Both kinds of vowel harmony are illustrated in all the drills which contain any words with suffixes on them - and in all such words in Basic Sentences as well. Examine the Basic Sentences and Drills of Units 1 - 7 to discover suffixes which contain now /e/ and now /a/. All such suffixes belong to the Low Vowel Harmony class. This class membership is part of the shape of each suffix just as much as is any sound used in the pronunciation of the suffix and is just as arbitrary.

7.2 Note: /bir/ and the Word-Order of 'Modification'

The word /bir/ 'one' functions also in Turkish as an indefinite 'article' similar in meaning to 'a' and 'an' in English. It regularly goes immediately before the noun and does not have stress. Any modifiers go ahead of it. Thus in English we say 'A good restaurant' while in Turkish they say /iyí bir lokanta/. This point is illustrated at a number of places in drills which you have already practiced.

---

[1] The choice of the vowels /a/ and /ı/ to represent the harmonic vowels of suffixes in citation forms is contrary to the usual practice of Turkish grammarians (who use /e/ and /i/ respectively) but is made on the basis of convenience. There exist in Turkish non-harmonic suffixes containing /e/ (e.g. {-(y)ken}) and /i/ (e.g. {-ki}) but no non-harmonic suffixes containing /a/ and /ı/.

UNIT 8

8.0 Dialog: 'Where is There a Gas Station?'

-John-

Ahmét bey	(Mr.) Ahmet
búrada	here ('at this place')
benzín	gasoline
benzincí	gasoline station, seller of gasoline

2 3, 1# 2 3, 1 #
Ahmet bey burada bir benzinci var mı? — Ahmet, is there a gas station here?

-Ahmet-

áma	but
az	little (amount)
bíraz	a little, a bit
uzák	far, far place
uzaktá	at a distance

3 ,1 #2 3 ,1
Var, ama biraz uzakta. — Yes ('there is'), but it's at some distance.

-John-

3 , 1 #
Ne kadar? — How far? ('what amount')

-Ahmet-

búradan /búrdan/	from this place, by this way
dakíka /dákka/	minute
sürmék	to spread, to take [time], to last, to drive
sürér	it takes

3,2 | 3 1
Buradan on dakíka sürer. — It takes ten minutes from here.

-John-

baná	to me
yol	road, way
yolú	the road, way (specific direct object)
tāríf	description
tāríf etmek	to describe
tārif edér misiniz?	will you describe
2 3, 1 # Bana yolu tārif eder misiniz?	Would you tell me how to get there? ('describe the way')

-Ahmet-

tabiî	natural
tabiî	naturally
tábi	of course
zā́ten	anyway
ó tarafa	in (to) that direction ('to that side')
gidíyorum	I'm going
3,1 #2 3, 1 Tabiî zāten ben de o tarafa gidiyorum.	Certainly, I'm going that way anyway.

-John-

óra-	there, that place
óradan /órdan/	from there
almák	to get, buy, receive
alı́rsınız	you buy, you'll buy
3, 2 2 ,1 # Siz de mi oradan benzin alırsınız?	Do you too buy gas from there?

-Ahmet-

her	every

zamán	time
degíl /diyíl/, /dīl/	not equivalent [is not]
umúm	public, general (noun)
umumî	general, public (adjective)
umumiyétle	generally, ordinarily
alı́rım	I buy, I'll buy

3, 2 |2 ,1# 2 3, 1 Her zaman değil ama umumiyetle ordan alırım.	Not always, but I usually buy it there.

8.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	3,2 |3, 1 Buradan on dakika sürer.
kaç	Buradan káç dakika sürer?
lokantadan	Lokantadan káç dakika sürer?
beş	Lokantadan béş dakika sürer.
oradan	Oradan béş dakika sürer.
on	Oradan ón dakika sürer.
buradan	Buradan ón dakika sürer.

b) Simple Substitution Drill

Ahmét Bey!	Benzinci Otel Lokanta Postahane	uzaktá.

c) Simple Substitution Drill

Ahmét Bey!	Benzinci	né kadar uzakta?
	Otel	
	Lokanta	
	Postahane	
	O köşe	
	Ankara Palas	

8.2 Note: High Vowel Harmony.

Tekrár edin lûtfen.	Please repeat.
Doğrú gidiniz.	Go straight [ahead].
Sağá dönünüz.	Turn to the right.

In these examples we have some equivalents of English imperatives. The suffix /-in/ of /tekrár edin/ and the 'same' suffix /-ün/ of /sağa dönünüz/ exhibit different vowels. This difference is due to vowel harmony of a different type than that discussed in Note 7.1.

Suffixes which belong to this kind of vowel harmony exhibit the 'same' suffix with four different vowels. The one exemplified above has these forms: /-in/, /-ün/, /-ın/, and /-un/. If the additional suffix /-iz/ of /doğrú gidiniz/, which has the same type of harmony, is added, the result is a pair of suffixes with the same vowels: /-iniz/, /-ünüz/, /-ınız/ and /-unuz/. That is, after a suffix having one type of harmony, any further suffixes having the same type of harmony will have identically the same vowel.

The suffixes exemplified by /-in/ and /-iz/ may have any one of four vowels. We symbolize this harmony with the vowel {ı}. Thus these two suffixes are respectively {-ın} and {-ız}. All four of the possible vowels in this type of vowel harmony are high vowels, so that in suffixes of this class the difference between front /i ü/ and back /ı u/ and between rounded /ü u/ and unrounded /i ı/ are preserved, but in suffixes of this type there is no contrast between high and low vowels. Thus the vowels represented by {ı} are:

/i/ after /i/	gíd-in-iz[1]
after /e/	éd-in
/ü/ after /ü/	dö́n-ün-üz
after /ö/	dö́n-ün-üz
/ı/ after /ı/	násıl-sın-ız (Not an imperative)
after /a/	al-ír-ım (Not an imperative)
/u/ after /u/	búyr-un
after /o/	gid-íyor-um (Not an imperative)

8.3 Note: The Two Kinds of Vowel Harmony Compared

In 7.2 we exemplified {a} harmony with plural suffixes.

Note also the 'infinitive' forms of these verbs:

/e/ after /i/	git-mék	to go
after /e/	gel-mék	to come
after /ü/	sür-mék	to last
after /ö/	gör-mék	to see (not yet used in a basic sentence)
/a/ after /ı/	bakın-mák	to look around (not yet used in a basic sentence)
after /u/	bul-mák	to find
after /a/	al-mák	to buy
after /o/	ol-mák	to become (not yet used in a basic sentence)

---

[1] (Note: the hyphen in these examples indicates the division between base and suffix or between suffixes and does not necessarily show a division between syllables.)

The two types of vowel harmony may be summarized:

After:	The {ı} suffix vowel is:	The {a} suffix vowel is:
ü ö	ü	e
i e	i	
u o	u	a
ı a	ı	

This may be diagrammed according to front-back and high-low distinctions:

	Front		Back	
High	i	ü	ı	u
Low	e	ö	a	o

For {a} we have the front vowels all represented by /e/, the back ones by /a/:

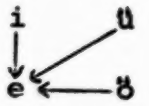

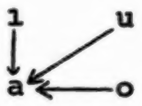

For {ı} we have the sets:

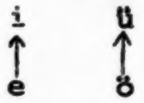

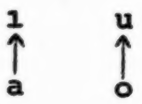

The vowels of most suffixes are {a} or {ı}. There are some exceptions and some replacements, which will be taken up in due course. Most Turkish words show vowel harmony throughout - that is, native Turkish bases as well as suffixes show harmonic accord between the syllables. There are numerous exceptions, of course, most of them being loans from other languages (as, e.g. /kitáp/,) and, of course, not all words showing internal vowel harmony are necessarily native Turkish bases.

Vowel harmony is illustrated throughout the Basic Sentences and Drills.

8.4. Note: The Infinitive Suffix {-mák} .

The examples cited above in Note 8.3 were of forms with the suffix {-mák} . These are verbal nouns, this form being known as the 'infinitive'. New verbs are given in the infinitive form when they first occur. Verbs are listed in the infinitive form in dictionaries.

8.5. Note: Word Stress in Turkish:

In every Turkish word, whether of one or many syllables, when it is spoken as a phrase by itself or is the stressed word in a phrase, one syllable is more prominent than the other syllables (if any) of the word. We say that this syllable is stressed. Even when the word is not the stressed word of a phrase, the stress-taking syllable of the word may be heard to be a little more prominent than the other syllable(s).

All syllables in Turkish (with a few exceptions) are either stressable or unstressable, just as all suffix syllables (with a few exceptions) are either { a} or {ı} . Thus the mark {´}, which indicates stressability, is part of the formula for the suffix syllables of Turkish and {-dá} 'in, on, at' and {-da} 'also, too' are not the same. [Of course, in some situations it may be desirable to emphasize a certain syllable to call attention to it, and in such cases even unstressable syllables may have a stress, but this rarely occurs.]

This position of stressability in a Turkish word (the place where stress will be heard if the word has any stress at all) is determined by the succession of syllables. A series of stressable syllables in a word will be stressable on the last syllable. If an unstressable syllable occurs, the position of stressability for the word will remain before such unstressable syllable, regardless of the stressability or unstressability of further suffix syllables.

Most Turkish bases are composed of stressable syllables and so are stressed on the last syllable. Thus it is mainly in connection with suffixes that we will have to apply this principle. In these units whenever a suffix is explained in a note its syllable(s) will be cited in the formula as stressable (with {´}) or unstressable (without {´}).

8.6 **Pronunciation Drill on Word Stress:**

Below are all the words of more than one syllable in Units 1 - 8 analyzed according to stressable and unstressable syllables and then presented in the form in which they appear as separate phrases or as the stressed word in a phrase. Unstressable syllables are marked in the left hand-column with ˘ over the vowel. Pronounce the words.

áy-dı́n	aydı́n	yé-dí	yedí
é-fén-dĭm	eféndim	sé-kíz	sekíz
ná-sı̆l	násıl	dó-kúz	dokúz
ná-sı̆l-sı̆-nı́z	násılsınız	ték-rár	tekrár
í-yí	iyí	lǘt-fĕn	lǘtfen
í-yí-yĭm	iyíyim	tér-cǘ-mé	tercümé ,
té-şék-kǘr	teşekkǘr	sí-zín	sizín
ét-mék	etmék	sı́-rá	sırá
é-dé-rı̆m	edérim	sı́-rá-nı́z	sıranı́z
ák-şám	akşám	pár-dŏn or	párdon or
ák-şám-lár	akşamlár	pár-dón	pardón
mér-hă-bă	mérhaba	dé-mék	demék
búy-rŭn	búyrun	dé-dí-níz	dediníz
gél-mék	gelmék	báş-lá-mák	başlamák
gél-dí-níz	geldiníz	báş-lı́-yá-lı́m	başlıyalı́m

búl-mák	bulmák	dér-sé	dersé
búl-dúk	buldúk	í-sím	isím
Ál-láh	Alláh	ís-mím	ismím
Ál-lá-há	Allahá	mút-lú	mutlú
ı́s-már-lá-mák	ısmarlamák	né-rĕ-lí-sĭ-níz	nérelisiniz
gǘ-lé	gülé	Á-mé-rí-kă-lı́-yı̆m	Amerikalıyım
gé-cé	gecé	és-táğ-fŭ-rŭl-láh	estáğfurullah
gé-cé-lér	gecelér	ó-tél	otél
rá-hát	rahát	né-rĕ-dé	nérede
rá-hát-lı́k	rahatlı́k	hán-gĭ	hángi
vér-mék	vermék	Án-kă-ră	Ánkara
vér-sín	versín	pá-lás	palás
í-kí	ikí	tá-ráf	taráf
ál-tı́	altı́	kö́-şé	kö́şé
bá-şı́n-dá	başındá	á-çá-bíl-mék	açabilmék
pá-há-lı́	pahalı́	á-çá-bí-lír	açabilír
ór-tá	ortá	á-çá-bí-lír-sĭ-níz	açabilírsiniz
gé-cé-sí	gecesí	şím-dĭ	şímdi
lí-ră	líra	şím-dĭ-lík	şímdilik
ú-cúz	ucúz	ká-dár	kadár
dóğ-rú	doğrú	yét-mék	yetmék
dóğ-rú-sú	doğrusú	yé-tér	yetér
bú-ră-lár-dá	búralarda	Áh-mét	Ahmét
ló-kán-tă	lokánta	bú-ră-dá	búrada
gí-dĭ-níz	gídiniz	bén-zín	benzín
á-că-bă	ácaba	bén-zín-cí	benzincí
pós-tá-hā́-né	postāhané	á-ma	áma
sá-ğá	sağá	ú-zák	uzák

dö́n-mék	dönmék	ú-zák-tá	uzaktá
dö́-nü̆-nü̆z	dö́nünüz	bú-ră-dán	búradan
bǘ-yǘk	büyǘk	dá-kí-kă	dakíka
bí-nā́	binā́	sǘr-mék	sürmék
án-lá-mák	anlamák	sǘ-rér	sürér
án-lá-dı́-nı́z	anladını́z	bá-ná	baná
án-lá-dı́-nı́z-mı̆	anladını́z mı	yó-lú	yolú
é-vĕt	évet	tā́-ríf	tāríf
há-yı̆r	háyır	tá-bĭî	tábiî
án-lı́-yá-mă-dı́m	anlıyámadım	bén-dĕ	bénde
ték-rár-lá-mák	tekrarlamak	gí-dí-yŏ-rŭm	gidíyorum
ték-rár-lá-yı̆n	tekrarláyın	zā́-tĕn	zā́ten
ká-lém	kalém	ó-ră-dán	óradan
vé-rír mĭ-sĭ-níz	verír misiniz	ál-mák	almák
kí-táp	kitáp	á-lı́r-sı̆-nı́z	alı́rsınız
kí-táp-lár	kitaplár	zá-mán	zamán
ká-pá-mák	kapamák	dé-ğíl	değíl
ká-pı́-yá-lı́m	kapıyalím	ú-mú-mí-yét-lĕ	umumiyétle
		á-lı́-rı̆m	alı́rım

UNIT 9

9.0 Dialog: 'At the Gas Station.'

-Ahmet-

görmék	to see
görǘyor musunuz	do you see?
tam	complete, exact
köşedé	on the corner

2 3, 1 # 2 3,
Görüyor musunuz? Benzinci tam
1
köşede.

Do you see? The gas station is right [there] on the corner.

-John-

görǘyorum	I see

3,1 #2 3, 1
Evet görüyorum.

Yes, I see.

-Benzinci-

lítre	liter
alacáksınız	you [are] going to buy
doldurmák	to fill [something]
doldúr	fill it up
doldurayím /dolduríyim/	may I fill, let me fill
doldurayím mı?	Shall I fill?

3, 1 # 2 3, 1 #
Kaç litre alacaksınız? Doldurayım mı?

How many liters are you going to buy? Shall I fill [it up]?

-John-

ón beş lira	fifteen liras
ón beş liralık.	fifteen liras worth

3,2 |3, 2 |2 3, 1
Şimdilik on beş liralık yeter.

Fifteen liras worth will do for now.

-Benzinci-

3,1 Péki	All right.

-John-

görüşmék	to see one another, discuss, talk over
görǘş!	discuss, talk,point of view
görüştüğümüzé	for our having see one another
çok	very
memnún	pleased, glad, happy
olmák	to become, be
ol	be, become
oldúm	I became
2 3, 1 Görüştüğümüze çok memnun oldum.	I'm very pleased that we ran into each other.
3, 2 |2 3, 1 Şimdilik allaha ısmarladık.	Goodby now.

-Ahmet-

yárın	tomorrow
görüşǘrüz	We'll see one another.
2 3, 1 #3, 1 Güle güle yarın görüşürüz.	Goodbye, see you tomorrow.

9.1 Variation Drill on a Basic Sentence - Progressive Substitution Drill.

Cue	Pattern
	3, 1 Kaç litre alacaksınız?
on beş	Ón beş litre alacaksınız.
liralık	Ón beş liralık alacaksınız.
on	Ón liralık alacaksınız.
litre	Ón litre alacaksınız.
kaç	Káç litre alacaksınız ?

9.2 Note 'I [am]', 'you [are]' etc. Suffixes to the Predicate: {-(y)ım} , , {-sınız} , {-(y)ız}

Ó tarafa gidiyorum.	I'm going that way.
İyíyim.	I['m] fine.
Teşekkǘr ederim.	I['m doing a] thank[ing].
Umumiyetle órdan alırım.	I usually buy from there.
Násılsınız ?	How [are] you?
Ó kalemi verír misiniz?	Will you give me that pencil?
Kitapları açabilírsiniz.	You may open [your] (the) books.
Bana yolu tarif edér misiniz?	Would you describe the way to me?
Görǘyor musunuz?	Do you see?
Yárın görüşürüz.	We'll see each other tomorrow.

These are examples of personal 'additional information' suffixes to predicates: {-(y)ım} 'I [am]', {-sın} 'thou [art]' (plus plural or polite {-ı́z} making { -sınız } 'you [are]'), and {(y)ız} 'we [are]'. These suffixes are unstressable. More literal translations of the above forms with these suffixes are:

{-(y)ım}	gidíyorum	'Going I [am]'
	teşekkǘr ederim	'Thanking (one who) will do I [am]'
	alírım	'(One who) takes I [am]'
	iyíyim	'Good I [am]'
{-sınız}	görǘyor musunuz ?	'Seeing ? you [are]'
	verír misiniz?	'(One who) will give ? you [are]'
	tarif edér misiniz?	'(One who) will describe ? you [are]'
	açabilírsiniz.	'(One who) can open you [are]'
	násılsınız?	'how you [are]'
{-(y)ız}	görüşǘrüz	'(one who) will see each other we [are]'

These examples show that both adjectives (as /iyí/) and what we may call participles [verbal adjectives] (/gidíyor/, /éder/, etc.) occur as predicates with these suffixes. So may ordinary nouns. Indeed almost any Turkish word (with the exception of certain particles such as /áma/ 'but') occurs in appropriate context as a predicate-base, taking these and other 'additional information' predicate suffixes.

The subject may be emphasized by adding the personal pronouns in 'subject' position before the predicate (usually), as in /síz nasılsınız/ 'how [are] you?' There are pronouns for 'I' /bén/, 'Thou' /sén/, 'He, she it; that' /ó/, 'you' (plural or polite) /síz/, and for 'we' /bíz/. 'They' is expressed by pluralizing /ó/ to make /onlár/. (The /n/ here will be explained later.) Thus the personal pronouns are:

ben	I	biz	we
sen	thou	siz	you
o	he, she, it, that	onlár	they, those

Note: The form /baná/ 'to me' shows a special shape of /bén/ before this one suffix only. A similar change in the base occurs with /sén/ - /saná/ 'to thee'.

9.3 Note: Interrogative Suffix {-mı}

Görǘyor musunuz?	Do you see?
Óradan mı benzin alırsınız?	Do you buy gas from there?

The interrogative suffix {-mı} has occurred in a number of examples. Its usual position is immediately after the predicate as in the first examples above. It precedes the endings for 'I [am]', 'you [are]'etc. but of course follows the plural ending {-lár} which pluralizes the predicate and is not comparable to the personal suffixes. While {-mı} is a suffix and follows regular vowel harmony, the official spelling separates it from the preceding part of the word. This separation is artificial and the suffixes to {-mı} form part of the word it follows.

The word /rahát/ plus { -mı } and the personal suffixes is:

Rahát mıyım?	Comfortable ? I [am].
Rahát mısın?	Comfortable ? Thou [art].
Rahát mı?	Comfortable ? [He (she, it, that) is].
Rahát mıyız?	Comfortable ? we [are}.
Rahát mısınız?	Comfortable ? you [are].
Rahatlár mı?	Comfortable(s) ? [They are].

The suffix {-mı} is unstressable and the stress of the word immediately precedes it (unless it would be earlier in the word even if {-mı} were not there i.e. /oteldé/ 'at [the] hotel' and /oteldé mi?/ 'at the hotel?' but /búrada/ 'at this place' and /búrada mı/ 'at this place?'.

9.4 Grammar Drills on Personal 'Additional Information' Predicate Suffixes: Sample Sentence Drills

a) { ø } '[he (she, it, that) is]

Ahmet búrada.	Ahmet [is] here.
O çók iyi.	He['s] very well.
Çók memnun.	[He's] very pleased.
Ahmet şimdi nérede?	Where['s] Ahmet now?
Ahmet köşé başında.	Ahmet's around the corner.
Ó|Ahmét.	That['s] Ahmet. Hé['s] Ahmet.
Hángi otel iyi?	Which hotel['s] good?
Hángi lokanta iyi?	Which restaurant [is] good?
Hángi bina postahane?	Which building [is the] post office?

b) {-lár} '[They are]'

Şimdi çók rahatlar.	[They're] very comfortable(s) now.
Çók memnunlar.	[They're] very pleased(s).
Şimdi néredeler ?	[They're] now at what place(s)?
Şimdi násıllar?	[They're] now how(s)?
Oradan ón dakika uzaktalar.	[They're] from there ten minutes at a distance(s).
Sáğ taraftalar.	[They are] on(s) [the] right side.
Köşé başındalar.	[They are] at(s) the corner('s head).
Şimdi búradalar.	[They are] now at (s) here.

c) { -(y)ım } 'I[am]'

Ben Tǘrküm.	I [a] Turk (I [am]).
Ben sól taraftayım.	I on the left (side) (I[am]).
Ben búradayım.	I at this place. (I [am]).
Köşé başındayım.	Corner at its head I [am].
Çók rahatım.	Very comfortable I [am].
Néredeyim?	At what place I [am]?
Ahmet bénim, ben Ahmédim.	Ahmet I (I [am]), I Ahmet (I [am]).
Oradan on dakika uzaktáyım.	From there ten minutes at [a] distance I [am].
Çók iyiyim.	Very good I [am].

d) { -sını́z } 'You [are]'

Néredesiniz?	At what place you [are]?
Çók memnunsunuz.	Very pleased you [are].
Çók rahatsınız.	Very comfortable you [are].

Siz çók iyisiniz.	You very good (you [are]).
Oradan ón dakika uzaktasınız.	From there ten minutes at [a] distance you [are].
Köşé başındasınız.	Corner at its head you [are].

e) {-(y)ız} 'We [are]'	
Néredeyiz?	At what place we [are]?
Çók memnunuz.	Very pleased we [are].
Çók rahatız.	Very comfortable we [are].
Çók iyiyiz.	Very well we [are].
Köşé başındayız.	Corner at (its head) we [are].
Oradan ón dakika uzaktayız.	From there ten minutes at a distance we [are].
Búradayız.	At this place we [are].
Tǘrküz.	Turk we [are].

f) { Ø } with /değil/	+{mı}
Ahmet burada değíl.	Ahmet burada değíl mi?
O çók iyi değil.	O çok değíl mi?
Çók memnun değil.	Çok memnun değíl mi?
O Ahmet değíl.	O Ahmet değíl mi?
O iyi bir lokanta değíl.	O iyi bir lokanta değíl mi?

g) {-lar} with /değil/	+{mı}
Rahat değillér.	Rahat değillér mi?
Memnun değillér.	Memnun değillér mi?
Orada değillér.	Orada değillér mi?

Burada değillér.	Burada değillér mi?
Lokantada değillér.	Lokantada değillér mi?
Derste değillér.	Derste değillér mi?

h) {-(y)ım} with /değil/	+ {-mı}
Türk değílim.	Memnun değíl miyim?
Amerikalı değílim.	Derste değíl miyim?
Memnun değílim.	Burada değíl miyim?
Rahat değílim.	Orada değíl miyim?
Ahmet değílim.	
Orada değílim.	

i) {-sınız} with /değil/	+ {-mı}
Siz Ahmet değílsiniz.	Siz Ahmet değíl misiniz?
Memnun değílsiniz.	Memnun değíl misiniz?
Rahat değílsiniz.	Rahat değíl misiniz?
Orada değílsiniz.	Orada değíl misiniz?
Burada değílsiniz.	Burada değíl misiniz?
Amerikalı değílsiniz.	Amerikalı değíl misiniz?
Türk değílsiniz.	Türk değíl misiniz?

j) {-(y)ız} with /değil/	+ {-mı}
Memnun değíliz.	Memnun değíl miyiz?
Rahat değíliz.	Rahat değíl miyiz?
Orada değíliz.	Orada değíl miyiz?
Burada değíliz.	Burada değíl miyiz?
Derste değíliz.	Derste değíl miyiz?

Amerikalı değíliz.	Amerikalı değíl miyiz?
Türk değíliz.	Türk değíl miyiz?

k) Attached Question Form:

Ahmet búrada, değíl mi?	Ahmet's here, isn't he?
Rahatlár, değíl mi?	They're comfortable, aren't they?
Tǘrküm, değíl mi?	I'm a Turk, am I not?
Memnúnsunuz, değíl mi?	You're satisfied, aren't you?
Búradayız, değíl mi?	We're here, aren't we?

Note: /değíl mi?/ may be added after any positive statement to serve a function similar to all the various attached questions (like 'can't I', 'won't you', 'shouldn't we', etc.) in English. Further examples:

Gidíyorsunuz, değíl mi?	You're going, aren't you?
Búradalar, değíl mi?	They're here, aren't they?
Kitap vár, değíl mi?	There's a book, isn't there?

etc.

l) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Ben)	Burada	mıyım?
(Sen)	Köşe başında	mi---?
(O)	Sağ tarafta	değil ....
(Biz)	Uzakta	değil mi ...?
(Siz)	Memnun	
(Onlar)	Türk	
	Rahat	
	İyi	
	Buralarda	

Note: Cues in substitution drills given in parentheses are not intended to be substituted in the pattern but are rather given to cue the appropriate correlation elsewhere in the sentence. Here the cue is intended to indicate the proper post-predicate 'additional information suffix'. For example:

Cue:	Response
(Ben)	Buradayım. Burada muyum? etc.

9.5 Grammar Drills on the Interrogative Suffix {-mı} : Sample Sentence Drills

a) { -mı}+{∅}'Is [he,(she, it, that)]?'

Ahmet bey búrada mı?

Ahmet iyí mi?

Benzinci uzaktá mı?

Ahmet bey memnún mu?

Ankara Palas iyí mi?

Otel köşedé mi?

Postahane uzák mı?

Ahmet rahát mı ?

Uzaktá mı?

Búrada mı?

Uzák mı?

Rahát mı?

Memnún mu?

Lokanta sağ tarafta mı?

O lokanta iyí mi?

O otel büyǘk mü?

O otel iyí mi?

Otel sól tarafta mı?

O bina postahané mi?

Lokanta pahalı́ mı?

Lokanta köşedé mi?

Sáğ tarafta mı?

Köşé başında mı?

Pahalı́ mı?

Sól tarafta mı?

Búralarda mı?

b) {-lár} + {mı} 'Are [they] -----?'

Şimdi memnunlár mı?

Şimdi iyilér mi?

Búradalar mı?

Köşé başındalar mı?

Şimdi rahatlár mı?

Uzaktalár mı?

c) {-mı} + {-(y)ım} '[Am I -----?'

Óradan uzakta mıyım?

Sáğ tarafta mıyım?

Sól tarafta mıyım?

Köşedé miyim?

İlk bén miyim?

İyí miyim?

d) { -mı } + {-sın} '[Are] you(s) -----?'

Rahát mısın?

Uzaktá mısın?

Sáğ tarafta mısın?

Buradan çók uzakta mısın?

Benzincí misin?

Tám köşede misin?

Memnún musun?

Órada mısın?

e) { -mı } + { -(y)ız } '[Are] we -----?'

Oradan çók uzakta mıyız?

Sáğ tarafta mıyız?

Tám köşede miyiz?

Hóş muyuz?

Memnún muyuz?

Sól tarafta mıyız?

Rahát mıyız?

Köşé başında mıyız?

İyí miyiz?

f) { -mı } + {-sın} + { -ı́z } '[Are] you (pl) -----?

Rahát mısınız?

Ahmét bey misiniz, efendim?

Búrada mısınız?

Uzaktá mısınız?

Köşé başında mısınız?

Sáğ tarafta mısınız?

İyí misiniz?

Búralarda mısınız?

Tǘrk müsünüz?

İlk síz misiniz?

Memnún musunuz?

Sól tarafta mısınız?

UNIT 10

10.0 Basic Sentences 'Classroom Expressions'

mása	table
másaya	to [the] table
bırakmák	to leave, drop off, allow
bırák	leave!
bırákın	leave! (more polite)
2 3, 1 Kitapları masaya bırakın.	Leave [i.e. put and leave [your] (the) books on the table.
Türk	Turk, Turkish
Tǘrkçe	Turkish (language), as a Turk
konuşmák	to speak
konúş	speak!
konúşunuz	speak! (more formal)
3, 1 Türkçe konuşunuz!	Speak Turkish!
İngiltére	England
İngilíz	English (people)
İngilízce	English (language)
konúşma!	don't speak!
konúşmayın	don't speak! (more polite and plural)
2 3, 1 İngilizce konuşmayın lûtfen.	Please don't speak English.
konuşalı́m	let's speak
3,2 |2 ,1 Şimdi konuşalım.	Now let's speak.
okumák	to read
okú!	read!
okúyun	read! (more polite and plural)

2 3, 1 | 2, 1 Okuyun, lûtfen.	Read please.
okúma!	don't read!
okúmayın	don't read! (more polite)
2 3, 1 | 2, 1 Okumayın lûtfen.	Please don't read.
teneffǘs	break, recess, breathing, aspiration
yapmák	to make, to do
yap!	do! make!
yapalím	let's do, let's make
2 3, 1 Teneffüs yapalım.	Let's have a break.
dersiníz	your lesson
dersinizí	your lesson (direct object)
öğrenmék	to learn
öğrén!	learn! (imp.)
öğrendiníz mi?	have you learned, did you learn?
2 3, 1 # Dersinizi öğrendiniz mi?	Did you learn your lesson?
çalışmák	to work, to work on, to study
çalíş	study! work!
çalıştıníz	you studied
2 3, 1 # Dersinizi çalıştınız mı?	Did you study your lesson?
buná	to this, for this
denír	[it] it is said, it is called
2 3, 1 # Türkçede buna ne denir?	How do you say this in Turkish? ('In Turkish what is said for this'?)
2 3, 1 # 'Hello' nasıl dersiniz?	How do you say 'hello'?
bitmék	to finish, to end
bittí	[it] finished

^{2}Ders ^{3}bittí^{1} The lesson (or class) has finished.

10.1 Variation Drill on a Basic Sentence: Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	İngilizce konúşmayın lütfen.
Türkçe	Türkçe konúşmayın lütfen.
konuşunuz	Tǘrkçe konuşunuz lütfen.
İngilizce	İngilízce konuşunuz lütfen.
konuşalım	İngilízce konuşalım lütfen.
Türkçe	Tǘrkçe konuşalım lütfen.
konuşmayın	Türkçe konúşmayın lütfen.
İngilizce	İngilizce konúşmayın lütfen.

10.2 Note: Imperative: Suffixes {-(y)ın} and {-ı́z}

The examples in 8.2:

Tekrár edin, lûtfen.

Doğrú gidiniz.

Sağá dönünüz.

are of 'imperatives' - orders or requests for the performance of the action. The suffixes represented are {-(y)ın} 'you' - either singular or plural, (correlating with /siz/ 'you' - plural or polite singular), and {-ı́z} , the regular pluralizer of personal suffixes which we have already seen in constructions like /edér misiniz/ 'will you (plural or polite) do?'. The verb stem, which is the form which occurs before the infinitive suffix {-mák} , may be used by itself as an abrupt (command) imperative. If {-(y)ın} is added, it is less abrupt or plural. If {-ı́z} is added, it is a more polite request (polite plural).

Compare:

Infinitive	Abrupt Imperative {-(y)ın}		{-ı́z}
	(sen)	(siz)	(siz)
almák 'to buy'	ál	álın	álınız
bırakmák 'to leave	bırák	bırákın	bırákınız
bulmák 'to find'	búl	búlun	búlunuz
dönmék 'to return'	dö́n	dö́nün	dö́nünüz
gelmék 'to come'	gél	gélin	géliniz
görmék 'to see'	gö́r	gö́rün	gö́rünüz
konuşmák 'to speak'	konúş	konúşun	konúşunuz
olmák 'to become'	ól	ólun	ólunuz
vermék 'to give'	vér	vérin	vériniz

After a vowel the suffix is {-yın}. Compare:

başlamák 'to begin'	başlá	başláyın	başláyınız
kapamák 'to close'	kapá	kapáyın	kapáyınız
okumák 'to read'	okú	okúyun	okúyunuz
tekrarlamák 'to repeat'	tekrarlá	tekrarláyın	tekrarláyınız

The verb /demék/ has a change in the shape of the root before the /y/ of the suffix:

demék 'to say'	dé	díyin	díyiniz

Two common verbs, /etmék/ and /gitmék/ replace the /t/ of the root with /d/ before suffixes commencing with a vowel:

etmék	ét	édin	édiniz
gitmék	gít	gídin	gídiniz

The stress of the imperative falls on the last syllable of the base, i.e. before the suffix {-(y)ın} which is unstressable.

10.3 Drill Grammar Drill on Imperatives: Sample Sentence Drill

Ó kitapları okúyun.	Read those books!
Şimdi síz okuyun.	Now your read!
Tekrár okuyun.	Read [it] again!
On liralık benzín doldurun.	Put in ten lira worth of gasoline.
On liralık benzín alın.	Buy ten lira worth of gasoline.
Kitapları búrada bırakın.	Leave the books here.
Kitapları búlunuz.	Find the books (please).
Kitapları óradan alınız.	(Please) get the books from there.
Doğrú tercüme ediniz.	(Please) translate correctly.
Tékrar tercüme ediniz.	(Please) translate again.
Şimdi dersé başlayın.	Begin the lesson now.
Ó tarafa gidiniz.	(Please) go to that side.
Béş dakika teneffüs yapınız.	(Please) take a five minute break.
Rahát ediniz.	Make yourself comfortable.
Bir kalém veriniz.	(Please) give [me] a pencil.
Bu kitapları tercümé ediniz.	(Please) translate these books.
Dersé geliniz.	Come to class.
Sağá dönünüz.	Turn to the right.
Sól tarafa gidiniz.	Go to the left.
Tǘrkçe konuşunuz.	Speak Turkish.

10.4 Note {-ma} Negative Verbal Extension:[1]

Anlıyámadım.	I couldn't understand.
İngilizce konúşmayın.	Don't speak English.

---

[1] A verbal extension is a suffix which can occur on a verbal root or stem preceding the 'infinitive' verbal noun suffix {-mák} . Most verbal extensions will be taken up much later and add to the verb such meanings as 'causative', 'passive', 'reflexive', 'reciprocal' and the like. This verbal extension - the negative verbal extension {-ma} adds to the verb the element of meaning, 'negation'.

Okúmayın, lûtfen. Please don't read.

The suffix {-ma} forms a negative verb base. The negative base alone without further suffixes makes a negative imperative parallel to the imperatives in Drill 10.3 above. Note that the stress of negatives is before the negative suffix. Compare:

Infinitive	Imperatives: Abrupt	(Verb Stem) + {-(y)ın}	{+ -ız}
	(sen)	(siz)	(siz)
álmamak 'not to buy'	álma 'don't buy'	álmayın	álmayınız
bırákmamak	bırákma	bırákmayın	bırákmayınız
búlmamak	búlma	búlmayın	búlmayınız
dö́nmemek	dö́nme	dö́nmeyin	dö́nmeyiniz
gélmemek	gélme	gélmeyin	gélmeyiniz
gö́rmemek	gö́rme	gö́rmeyin	gö́rmeyiniz
konúşmamak	konúşma	konúşmayın	konúşmayınız
ólmamak	ólma	ólmayın	ólmayınız
vérmemek	vérme	vérmeyin	vérmeyiniz
başlámamak	başláma	başlámayın	başlámayınız
kapámamak	kapáma	kapámayın	kapámayınız
okúmamak	okúma	okúmayın	okúmayınız
tekrarlámamak	tekrarláma	tekrarlámayın	tekrarlámayınız
démemek	déme	démeyin	démeyiniz
étmemek	étme	étmeyin	étmeyiniz
gítmemek	gítme	gítmeyin	gítmeyiniz

10.5 Drill: Negative Imperatives: Sample Sentence Drill

Tercüme étmeyiniz.

Kitapları burada bırákmayınız.

Şimdi gélmeyiniz.

Derse başlámayınız.

Kitapları kapámayınız.

Kitapları áçmayınız.

O tarafa gítmeyiniz

Benzin álmayınız.

Kitapları masaya bırákmayınız.

Çok doldurmayınız.

Ona yolu tarif étmeyiniz.

Oraya gítmeyiniz.

O kitapları okúmayınız.

Oradan benzin álmayınız.

'Hello' démeyiniz,# 'mérhaba' deyiniz.

Kalem vérmeyiniz,# kitáp veriniz.

Okúmayınız,# konuşúnuz.

İngilizce konúşmayınız.

10.6 Note: Participles: Suffix { -íyor }

Bén de o tarafa gidiyorum.

Görǘyor musunuz?

Évet. görǘyorum.

In Basic Sentences to date have occurred these sentences illustrating the 'participle' with suffix {-íyor} . The base-final vowel of such verbs as başla is dropped before {-íyor} . This participle is roughly equivalent to the English 'present participle' ending in -ing as used in the 'present progressive verb phrase' (I am going, etc.). In Turkish it carries either the sense of immediate and continuing action, or of habitual action covering the present (or some other definite) time. Note again that in Turkish there is no equivalent for the verb 'be' so that the form /görǘyorum/ meaning 'seeing-I' is exactly parallel to the noun predicates illustrated in 6.2 and later notes: as /rahátım/ 'comfortable-I' i.e. 'I [am] comfortable.

While the participle in {íyor} can easily be translated by the English participle in -ing, there are six participles in Turkish which are used as predicates in exactly the same fashion as the one in {íyor} . Since it is impossible to translate all of these into English participles (English has only two participles) it is desirable to employ a phrase to translate participles in Turkish into English. We adopt the phrase 'one who is (study)ing' for this participle and, as we shall see later, this enables us to translate each participle as 'one who is going to (study)', 'one who has (studi)ed', 'one who must (study)' etc.

The participle in { -íyor } functions as a predicate in the clausal structure outlined in 6.2. Thus it may be followed by the personal 'additional information' suffixes discussed above in 9.2 for 'I', 'thou', 'we' and 'you':

gidíyor-um	'I [am] one who is going'.
gidíyor-sun	'Thou [art] one who is going.'
gidíyor-uz	'We [are] one[s] who are going.'
gidíyor-sunuz	'You [are] one[s] who are going'.

The third person: 'He, (she, it, that)' is not represented by a suffix but is automatically construed as the performer of the action if the participle is a predicate without personal suffix:

gidíyor	'[He (she, it, that) is] one who is going.'

The third person plural again is not represented by a personal suffix as such, but the plural suffix {-lár} suffixed to a predicate without other suffixes following it is automatically construed to refer to a plurality of actors rather than to a plurality of acts:

gidíyor-lar	'[They are] ones who are going.'

The participles are followed by the interrogative suffix {-mı} in exactly the same fashion as are noun predicates such as those drilled in 9.5. Note that the (elsewhere) unstressable syllable /-yor/ is stressable before {-mı} (but see the footnote on the next page).

gidiyór-mu-yum	'[Am] I one who is going?'
gidiyór-mu-sun	'[Art] thou one who is going?'

gidiyór-mu	'[Is he (she, it, that)] one who is going.
gidiyór-mu-yuz	'[Are] we one[s] who are going?'
gidiyór-mu-sunuz	'[Are] you one[s] who are going?'
but: gidiyorlár-mı	'[Are they] ones who are going?'

The participles in { -ı́yor } for some of the verbs in Unit 1-3 are:

Infinitive:	Participle:	Meaning as predicate with no 'additional information' personal suffixes:
almák	alı́yor	[He (she, it, that) is] one who is buying.
anlamák	anlı́yor	[He (she, it, that) is] one who is understanding.
başlamák	başlı́yor	[He (she, it, that) is] one who is beginning.
bırakmák	bırakı́yor	[He (she, it, that) is] one who is leaving.
bulmák	bulúyor	[He (she, it, that) is] one who is finding.
demék	díyor	[He (she, it, that) is] one who is saying .
dönmék	dönǘyor	[He (she, it, that) is] one who is returning.
gelmék	gelíyor	[He (she, it, that) is] one who is coming.
gitmék	gidíyor	[He (she, it, that) is] one who is going
görmék	görǘyor	[He (she, it, that) is] one who is seeing.
kapamák	kapı́yor	[He (she, it, that) is] one who is closing.
konuşmák	konuşúyor	[He (she, it, that) is] one who is speaking.
okumák	okúyor	[He (she, it, that) is] one who is reading.
olmák	olúyor	[He (she, it, that) is] one who is becoming.
vermék	veríyor	[He (she, it, that) is] one who is giving.

Note that the stress is on the {ı́} of the suffix. The /yor/ syllable is stressable only before the interrogative suffix {-mı} .[1] In compounds of various nouns with /etmék/ the stress is on the first word of the compound in the affirmative:

---

[1] There is variation among Turks in the placement of stress on the /-yor/ syllable before the suffix {-mı} . Some speakers state that stress on /-yor/ implies surprise while a 'matter of fact' question would normally have stress on the {-ı} syllable. Others stress the /-yor/ consistently before {-mı} .

teşekkǘr etmek	teşekkǘr ediyor	[He (she, it that) is] one who is performing thanking.
taríf etmek	taríf ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a description.
tercǘme etmek	tercümé ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a translation.
tekrár etmek	tekrár ediyor	[He (she, it, that) is] one who is performing a repetition.

Note that verb bases ending in vowels lose the vowel before {-ı́yor} : başla + {-ı́yor} →başlı́yor, de+ {-ı́yor} →díyor[1]

Drill 10.7 Grammar Drills on the Participle in { -ı́yor }:

a) {-ı́yor} without personal suffix: 'He(she, it, that) is] one who is ---ing.'

Ón beş liralık benzin yetíyor.

Çók memnun oluyor.

Ón dakika sürüyor.

Óradan geliyor.

Kitapları búrada bırakıyor.

Bú akşam dönüyor.

Çók iyi tercüme ediyor.

Çók iyi Türkçe konuşuyor.

Dersé başlıyor.

Benzín alıyor.

b) {-ı́yor} + {-lár} 'They are] ones who are ---ing.'

Çók memnun oluyorlar.

Kitapları búrada bırakıyorlar.

Bú akşam dönüyorlar.

Çók iyi tercüme ediyorlar.

İ́yi Türkçe konúşuyorlar.

Ón dakika teneffüs yapıyorlar.

Bú akşam gidiyorlar.

Búgün geliyorlar.

c) {ı́yor} + {-(y)ım} 'I [am] one who is ---ing.'

Bén de gidiyorum.

Dérs alıyorum.

Tercümé ediyorum.

Kitapları búrada bırakıyorum.

---

[1] Since the stem vowel of de 'say' and ye 'eat' is lost before {-ı́yor}there is no vowel to determine harmony. The vowel of{ı́yor}is here /i/ which is what it would have been had the /e/ vowel remained. These are the only examples of such monosyllabic vowel-final verb bases.

Şímdi oradan geliyorum.

Dersé başlıyorum.

Kitapları́ alıyorum.

Tǘrkçe konuşuyorum.

Şímdi geliyorum.

Kitáp okuyorum.

d) { -íyor } + {-sın} 'Thou [art] one who is ---ing'

Çók iyi okuyorsun.

Çók iyi Türkçe konuşuyorsun.

İyí tarif ediyorsun.

İyí tercüme ediyorsun.

Doğrú gidiyorsun, otel sáğ tarafta.

Sağá dönüyorsun, lokanta sól tarafta.

Bugün dersé başlıyorsun.

Bú akşam gidiyorsun.

e) { -íyor } + { -(y)ız } 'We [are] one[s] who are ---ing'

Şimdi dersé başlıyoruz.

İngilízce konuşuyoruz.

Bú akşam dönüyoruz.

Óradan geliyoruz.

Búgün gidiyoruz.

Çók memnun oluyoruz.

Hér gün görüşüyoruz.

Biz kitapları |búrada bırakıyoruz.

Ón beş dakika teneffǘs yapıyoruz.

Kitapları kapı́yoruz.

f) { -íyor } + { -sın } + { -íz } 'You [are] one[s] who are ---ing'

Çók iyi konuşuyorsunuz.

İyí okuyorsunuz.

İyí tercüme ediyorsunuz.

Şimdi dersé başlıyorsunuz.

İyí tarif ediyorsunuz.

Ón dakika teneffüs yapıyorsunuz.

Yárın gidiyorsunuz.

Kitapları búrada bırakıyorsunuz.

g) { -íyor } + { -mı } '[Is he (she, it, that)] one who is ---ing?'

Ón beş liralık benzin yetiyór mu?

Ali bey bu akşam geliyór mu?

Ali bey İngilizce konuşuyór mu?

İyi tercüme ediyór mu?

İyi Türkçe konuşuyór mu?

On dakika sürüyór mu?

h) { -íyor } + { -lár } + { -mı } '[Are they] ones who are ---ing?'

Türkçe konuşuyorlár mı?

Bú akşam dönüyorlár mı?

Bugün geliyorlár mı?

Memnun oluyorlár mı?

İyi tercüme edíyorlar mı?

i) { -íyor } + { -mı} + {(y)ım } '[Am] I one who is ---ing?'

Ben de gidiyór muyum?

İyi Türkçe konuşuyór muyum?

İyi okuyór muyum?

Doğru tarif ediyór muyum?

Doğru tercüme ediyór muyum?

Ben de geliyór muyum?

j) {-(ı́)yor} + {-mı} + {-sın} '[Art] thou one who is ---ing?'

İyi konuşuyór musun?

Türkçe konuşuyór musun?

İngilizce konuşuyór musun?

Yarın gidiyór musun?

İyi tercüme ediyór musun?

Bu akşam geliyór musun?

Derse başlıyór musun?

Ders alıyór musun?

Kitap okuyór musun?

k) { -íyor } + {-mı} + {-(y)ız} '[Are] we one[s] who are ---ing?'

Derse başlıyór muyuz?

İyi konuşuyór muyuz?

Doğru tercüme ediyór muyuz?

Doğru okuyór muyuz?

Bu akşam gidiyór muyuz?

Bu akşam geliyór muyuz?

l) { -íyor } + {-mı} + {-sın} + {-ı́z} '[Are] you one[s] who are ---ing?'

İngilizce konuşuyór musunuz?

Türkçe konuşuyór musunuz?

İyi okuyór musunuz?

Bu akşam gidiyór musunuz?

Yarın geliyór musunuz?

Ders alıyór musunuz?

Derse başlıyór musunuz?

Kitapları burada bırakıyór musunuz?

m) {-ma} + { -íyor } 'He (she, it, that) is] one who is not ---ing.'

On beş liralık benzin yétmiyor.

Ahmet bey memnun ólmuyor.

Kitapları burada bırákmıyor.

Bu akşam dö́nmüyor.

İyi tercüme étmiyor.

Ahmet bey iyi İngilizce konúşmuyor.

Bugün gélmiyor.

Bu akşam gítmiyor.

n) { -ma } +{ -íyor } + { -lár } '[They are] ones who are not ---ing.'

Bu akşam dö́nmüyorlar.

İyi tercüme étmiyorlar.

İyi Türkçe konúşmuyorlar.

Derse başlámıyorlar.

Bu akşam gítmiyorlar.

Bugün gélmiyorlar.

o) {-ma} + { -íyor } + {-(y)ım} 'I [am) one who is not ---ing.'

İyi Türkçe okúmuyorum.

İyi tercüme étmiyorum.

Bugün derse gítmiyorum.

Bu akşam gítmiyorum.

Bugün gélmiyorum.

'Konuşunuz' démiyorum, 'okúyunuz' diyorum.

Kitapları burada bırákmıyorum.

Oradan benzin álmıyorum.

Memnun ólmuyorum.

p) { -ma } + { -íyor } + { -sın } 'Thou [art] one who is not ---ing.'

İyi okúmuyorsun.

İyi tarif étmiyorsun.

Çok iyi tercüme étmiyorsun.

O tarafa gítmiyorsun.

Sağa dö́nmüyorsun, solá dönüyorsun.

Sen gélmiyorsun.

Kitapları kapámıyorsun.

q) { -ma } + { -íyor } + { -(y)ız } 'We [are] one[s] who are not ---ing.'

Derse şimdi başlámıyoruz.

Biz İngilizce konúşmuyoruz.

Bu akşam dö́nmüyoruz.

Yarın gítmiyoruz.

Kitapları burada bırákmıyoruz.

Her gün gítmiyoruz.

Kitapları kapámıyoruz.

Oradan gélmiyoruz.

r) { -ma } + { -íyor } + { -sın } + { -íz } 'You [are] one[s] who are not ---ing.'

İyi tarif étmiyorsunuz.

Doğru tercüme étmiyorsunuz.

Derse bugün başlámıyorsunuz.

Kitapları burada bırákmıyorsunuz.

Doğru okúmuyorsunuz.

Sağa dö́nmüyorsunuz.

O tarafa gítmiyorsunuz.

s) Multiple Substitution-Correlation Drill (Not recorded)

(Biz)	Benzin alıyor....	mu....?
(Sen)	Oradan geliyor....	.
(Ben)	Kitapları burada bırakıyor....	
(O)	Çok memnun oluyor....	
(Siz)	Derse başlıyor....	
(Onlar)	Türkçe konuşuyor....	
Ali Bey	İyi okuyor....	
Ahmet	Bu akşam dönüyor....	
	Doğru tercüme ediyor....	
	Bu akşam gidiyor....	
	İngilizce konúşmuyor....	
	Bugün gélmiyor....	
	Iyi tarif étmiyor....	

10.8 Review Drill on /bir/:

Bu İngilízce bir kitap.	İyí bir gün.
Tǘrkçe bir kitap okuyorum.	Ankara Palas pahalí bir otel.
O iyí bir kitap.	O pahalí bir kitap.
Uzák bir lokantaya gidiyoruz.	İyí bir ders.

10.9 Narrative Drill:

Şímdi Ahmet bey benzín alıyor. Benzinci buradan ón dakika uzakta. Ahmet bey ón beş liralık benzin alıyor. Ahmet bey umumiyetle óradan benzin alıyor. Benzinci benzín dolduruyor. Ahmet bey ón beş lira veriyor. Benzinci teşekkür ediyor, Ahmet bey 'Allaha ısmarladık' díyor, gidíyor.

Substitute in the Narrative for /Ahmet bey/:

Ben	Onlar
Siz	Biz

UNIT 11

11.0 Dialog: 'Can You Help Me?'

-John-

kâtíp	clerk
otelín kâtibi	clerk of the hotel
síz misiniz?	are you?
Otelin kâtibi síz misiniz?	Are you the clerk of the hotel?

-Kâtip-

şey	thing
bir şéy	a thing, anything
bir şeyé	for a[ny] thing
ihtiyáç	need
ihtiyacıníz	your need
Évet efendim. Bir şeyé mi ihtiyacınız var?	Yes sir. Do you need anything? ('Is your need for a thing existent?')

-John-

táksi	taxi
istemék	to want, to ask for
istíyordum	I was wanting
Bir táksi bulmak istiyordum.	I was trying ('was wanting) to find a taxi.
yardím	help, aid
yardím etmek	to help
Bana yardım edér misiniz?	Would you help me?

-Kâtip-

bélki	perhaps, possibly

ön	front
otelín önü	the front of the hotel
otelín önünde	in front of the hotel
dolmák	to fill up (of itself)
dolmúş	jitney, share cab (taxi which runs a route with several passengers)

Tábiî. Bélki otelín önünde bir dolmúş buluruz. (or: /Bélki otelín önünde bir dolmuş bulúruz./)	Certainly. Perhaps we'll find a share cab in front of the hotel.

néreye /nériye/	to where
gidecéksiniz /gidicéksiniz/	you are going to go

Néreye gideceksiniz?	Where are you going?

-John-

sefír, elçí	ambassador
sefārét, elçilík	embassy
konsolós	consul
konsoloslúk, konsoloshāné	consulate
Amerikán	American
Amerikán sefāreti/sefārethānesi	American Embassy
Amerikán konsolosluğu	American Consulate

Amerikán sefāretine.	To the American Embassy.
(Amerikán konsolosluğuna.)	(To the American Consulate)

11.1 Note: ğ

The letter ğ represents different sounds in different positions and there is a good deal of dialectical difference within Turkey and even difference between styles of speech by the same person in the use of this group of sounds. The following will help with the 'standard' pronunciation.

1. When ğ occurs in syllable with front unrounded vowels /i/ and /e/ the sound represented is /y/:

iğné	/iyné/	'needle'
eğlenmék	/eylenmék/	'to have fun'
díğer	/díyer/	'other'
değíl	/deyíl, diyíl/	'not equivalent'

2. When ğ occurs in syllable with front rounded or with back vowels the sound differs in syllable final and syllable initial positions:

a) In syllable final position the sound represented is merely a lengthening of the previous vowel:

düğmé	/dǖmé/	'button'
öğrenmék	/ȫrenmék/	'to learn'
öğlé	/ȫlé/	'noon'

[Note that ğ here contrasts with /y/ in such words as öylé /öylé/ 'thus' and tüy /tüy/ 'feather']

buğdáy	/būdáy/	'wheat'
bağlamák	/bālamák/	'to tie, to bind'
doğrú	/dōrú/	'correct, straight'
sığmák	/sīmák/	'to fit into'

In all these syllable final positions, however, you will sometimes hear Turks pronounce a slight frictional sound following the vowel - a sound caused by moving the back of the tongue up toward the soft palate to produce a stricture and some friction. As you move east in Turkey this friction becomes more pronounced in local dialects. After rounded vowels /ö, ü, o, u/ the combination of the rounding of the vowel and this friction sounds like the 'w' glide of English as in words like 'do' 'go' and the like. Thus in the word /doğru/ you will hear both [dooru] without any glide and [dowru] with a glide.

b) In syllabic initial position what is represented is simply a hiatus between the vowels - the onset of a second syllable keeping the vowels from being pronounced like a diphthong:

ağı́r	/a-ı́r/	'heavy, serious'
yoğúrt	/yo-úrt/	'yogurt'
sağá	/sa-á/	'to the right'
düdüğǘ	/düdü-ǘ/	'his whistle'

[Note: /ğ/ does not commonly occur in syllable initial position before /o/, never before /ö/.]

This 'hiatus' varies dialectically, and in the 'ordinary' versus 'careful' style of a single speaker, between simply length of the vowel or a syllable break ([saá] or [sa-á] for sağá]) in quick everyday speech, and the following two sounds:

1. With unrounded /a/ and /ı/ a slight stricture between the back of the tongue and the soft palate: /sağá/ [saɣá] 'to the right'

2. With rounded vowels / ö, ü, o, u/ a combination of(1)above with lip rounding often sounding like a weak 'w' glide: /doğú/ [dowú] 'east'

11.2 Pronunciation Drills on ğ:

/-ğ-/

değíl	'not equivalent'	kâğı́t	'paper'
değişmék	'to exchange'	ağábey	'older brother'
beğenmék	'to be pleased with'	sağanák	'downpour'
eğér	'if'	sağá	'to the right'

diğér	'other'	soğán	'onion'
sığír	'beef'	Erdoğán	'PN'
aşağí	'below'	oğúl	'son'
bağımsíz	'non-partisan'	yoğúrt	'yogurt'
çağırmák	'to call'		

/-ğC-/

sağlík	'health'	estáğfurullah	'don't mention it'
Béyoğlu	'PN'	doğrú	'straight'
doğmák	'to be born'	yağlıcá	'fatty'
doğramák	'to slice'	yağmúr	'rain'
iğné	'needle'	buğdáy	'wheat'
düğmé	'button'	uğramák	'to stop by'
eğlenmék	'to have fun'	bağlamák	'to tie, to bind'
öğrenmék	'to learn'		

/-ğ-/

sağ	'right (hand)'
teréyağ	'butter'
yağ	'fat'

11.3 Note: Participles, Suffix {-(á,í)r}:

Búradan ón dakika sürer.

Síz de mi oradan benzin alırsınız?

Umumiyetle órdan alırım.

Teşekkǘr ederim.

Kitapları açabilírsiniz.

Şímdilik bu kadar yetér.

Yárın görüşürüz.

Ó kalemi verír misiniz?

Bana yolu tarif edér misiniz?

Bana yardım edér misiniz?

The suffix {-(á,í)r} is used for 1) general statements such as a) statements of general validity or b) statements of indefinite but habitual action (usually with time expressions like /umumiyétle/ etc.). It is also used to describe action in present time of a single action type, such as 'I thank you'. The most common use of this form, however, is 2) to refer to future intention or 'willingness'. In the first and third persons this indicates intention but not firm commitment: /gidérim/ 'I'll go' in the sense of 'I am willing to go, I'm available to go'. /ahmét gider/ 'Ahmet'll go' in the sense of 'Ahmet is available to go'. In the second person statement form, this suffix produces an especially polite imperative or a way of outlining a suggestion for the second person's action: /doğrú gidersiniz/ 'You'll (or you should) go straight'.

In question form in the second person this participle is a very polite request form: /verír misiniz/ 'will you (would you) [please] give?'

Note that the common translation of this is 'will' (or 'would') not in the sense of 'future' action, but rather in the sense of willingness or availability or intention to perform the action.

The form with {-(á,í)r} is a participle - a kind of verbal noun (or adjective) and therefore, as indicated above in 10.6, is best translated (for analytic purposes) as a phrase 'one who will go'. Thus /gidér-im/ 'one who will go - I [am]' and so forth.

This suffix has three forms: {-ár}, {-ír} and /-r/. The form is /-r/ after a verb base ending in a vowel:

de-	'say'	der	'one who says'
isté	'want'	istér	'one who wants'
başlá	'begin'	başlár	'one who begins'

The form is {-ár} after most bases consisting of only one syllable:

yet	'suffice'	yetér	'one which sufficies'
et	'do'	edér	'one who does'
sür	'take (time)'	sürér	'one which takes time'

The form is {-ír} after stems of more than one syllable and after a few roots of one syllable (sixteen in all, mostly very common verbs[1]).

açabíl	'be able to open'	açabilír	'one who will be able to open'
görǘş	'see each other'	görüşǘr	'one(s) who see each other'
al	'get, buy'	alír	'one who gets, buys'
ver	'give'	verír	'one who gives'

The suffix for this participle, therefore, may be represented by the formula {-(á,í)r} .

The participle with this suffix may be followed, like nouns, adjectives and other participles, by the various 'additional information' personal suffixes.

gidér-im	'one who will go -I [am]'	'I'll go'
gidér-sin	'one who will go - thou [art]'	'You'll go'
gidér	'one who will go - [he (she,it)is]'	'He'll go'
gidér-iz	'one[s] who will go - we [are]'	'We'll go'

---

[1] The Complete List:

almák	'to get'	alír
bilmék	'to know'	bilír
bulmák	'to find'	bulúr
denmék	'to be said'	denír
durmák	'to stand'	durúr
gelmék	'to come'	gelír
görmék	'to see'	görǘr
kalmák	'to remain'	kalír
konmák	'to be placed'	konúr
olmák	'to become'	olúr
ölmék	'to die'	ölǘr
sanmák	'to sense'	sanír

varmák	'to arrive	varír
vermék	'to give'	verír
vurmák	'to strike'	vurúr
yenmék	'to be eaten'	yenír

Note that yenmék 'to overcome' has the form yenér and that konmák 'to alight' has the form konár. Actually, the three forms den, kon, and yen are the passive forms of the three vowel-final monosyllabic verbs, de, ko (or koy) and ye. Hence, while monosyllabic, these three /n/ - final verbs consist of root plus suffix and so are not really exceptions.

gidér-sin-iz	'one[s] who will go - you [are]'	'You'll go'
giderlér	'ones who will go - [they are]'	'They'll go'

{ -(á,í)r} is a stressable suffix. The interrogative {-mı} follows it:

gidér miyim?	'one who will go - [am] I?'
gidér misin?	'one who will go - [art] thou?'
gidér mi?	'one who will go - [is he (she, it)]?'
gidér miyiz?	'one[s] who will go - [are] we?'
gidér misiniz?	'one[s] who will go - [are] you?'
giderlér mi?	'ones who will go - [are they]?'

11.4 Grammar Drills on {-(á,í)r} :

a) {-(á,í)r} + {---} 'He (she, it)'ll -----'

Ali bú akşam oraya gidér.	Ali'll go there this evening.
Kâtip bana bir táksi bulur.	The clerk will find me a taxi.
Buralarda bir táksi bulur.	He'll find a taxi hereabouts.
Köşede bir lokánta görür.	He'll see a restaurant on the corner.
Bana yolu taríf eder.	He'll explain the road to me.
Bana yardím eder.	He'll help me.
Ahmet bana yardím eder.	Ahmet'll help me.
Kâtip bana yolu taríf eder.	The clerk'll show me the road.

b) {-(á,í)r} + {-mı} 'Will he (etc.) -----'

Suál (question)	Ceváp (answer)
Ali bu akşam gidér mi?	(Ali bu akşam) Gidér.
Kâtip bana bir taksi bulúr mu?	(Kâtip size bir taksi) Bulúr.
Oraya gidér mi?	(Oraya) Gidér.
Ahmet bana yardım edér mi?	(Ahmet size) Yardím eder.
Burada bir taksi bulúr mu?	(Burada bir taksi) Bulúr.

c) {-(á,í)r} + {-0} 'He (etc.) does -----'

Ahmet iyí İngilizce konuşur.	Ahmet speaks good English.
John iyí Türkçe konuşur.	John speaks good Turkish.
Ahmet hér gün búraya gelir.	Ahmet comes here every day.
O hér gün óraya gider.	He goes there every day.
Bana hér zaman yardím eder.	He always helps me.

d) {-(á,í)r} + {-mı} + {-0} 'Does he (etc.) -----?

Sual:	Cevap:
Ahmet iyi Ingilizce konuşúr mu?	(Ahmet iyi İngilizce) Konuşúr.
John iyi Türkçe konuşúr mu?	(John iyi Türkçe) Konuşúr.
Ahmet hér gün buraya gelír mi?	(Ahmet hér gün buraya) Gelír.
Size hér zaman yardım edér mi?	(Bana hér zaman yardım) Edér.
O hér gün oraya gidér mi?	(O hér gün oraya) Gidér.

e) {-(á,í)r} + {-lár}. 'They'll -----'

Orada bir taksi bulurlár.	They'll find a cab there.
Köşede bir benzinci görürler.	They'll see a gas station on the corner.
Size yardím ederler.	They'll help you.
Size yolu taríf ederler.	They'll explain the way to you.

Sual:	Cevap:
Buralarda bir taksi bulurlár mı?	(Buralarda bir taksi) Bulurlár.
Bana yardım ederlér mi?	(Size yardım) Ederlér.
Bana yolu tarif ederlér mi?	(Size yolu tarif) Ederlér.
Bu akşam gelirlér mi?	(Bu akşam) Gelirlér.

f) {-(á,í)r} + {-sın} + {-íz} 'You'll -----'

Burada bir taksi bulúrsunuz.	You'll find a cab here.
Amerikan sefarethanesine gidérsiniz.	You'll go to the American Embassy.
Buraya gelírsiniz.	You'll come here.
Oraya yárın gidersiniz.	You'll go there tomorrow.
Sual:	Cevap:
Bana yardım edér misiniz?	(Size yardım) Edérim, efendim.
Bana bir taksi bulúr musunuz?	(Size bir taksi) Bulúrum, efendim.

g) {-(á,í)r} + {-(y)ız} 'We'll -----'

Burada bir taksi bulúruz.	We'll find a cab here.
Oraya yárın gideriz.	We'll go there tomorrow.
Size yardím ederiz.	We'll help you.
Bu akşam sizé geliriz.	We'll come to you[r place] this evening.
Size yolu taríf ederiz.	We'll explain the way to you.
Bélki gelíriz.	Perhaps we'll come.
Sual:	Cevap:
Buralarda bir taksi bulúr muyuz?	(Buralarda bir taksi) Bulursunuz. or (Buralarda bir taksi) Buluruz.
Yárın Amerikan Konsolosluğuna gidér miyiz?	(Yarın American Konsolosluğuna) Gidersiniz. or Gideriz.
Otelin önünde bir dolmuş bulúr muyuz?	(Otelin önünde bir dolmuş) Bulúrsunuz. or Bulúruz.

h) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(Siz)	Bú akşam oraya gidér.....[1]	
(Biz)	Bir taksi bulúr....	{-mı} ...?
(Ben)	Yolu taríf eder....	
(O)	Iyí Ingilizce konuşur....	
(Sen)	Hér gün búraya gelir....	
(Onlar)	Yardím eder....	
Ahmet bey	Köşede bir lokánta görür....	
Benzinci	Amerikán konsololuğuna gider....	

---

[1] Stress marks reflect the statement alternative. With the question particle the stress is, of course, uniformly on the {-(á,í)r} .

UNIT 12

12.0 Dialog: 'Getting the Cab'

-Kâtip-

yok	non-existent, there isn't
yóksa	if there isn't
telefón	telephone
telefón etmek	to phone
çağırmák	to call, to send for, to invite
Dolmuş yóksa, telefón eder bir táksi çağırırım.	If there isn't a share cab, I'll phone [and] call a taxi.

-John-

sizé	to you
zahmét	trouble
olacák /olucák/	it is going to become
Size zahmét olacak.	That's going to be troublesome for you.

-Kâtip-

Estáğfurullah.	Don't mention it.
göndermék	to send
göndereceklér	they're going to send
Dolmuş yók ama şimdi bir táksi gönderecekler.	There isn't a share cab, but they're going to send a taxi right away.

-John-

óraya /órıya/	to there
kaçá	for how much, at what price
götürmék	to lead, conduct, take

Teşekkǘr ederim. Ácaba buradan oraya kaçá götürürler.	Thank you. I wonder for how much they'll take [me] (from here to) there?

-Kâtip-

bilmék	to know
bilmém	I don't know
hal /haḽ/	state, condition
hér halde	probably, I think, in any case
tutmák	to hold, to catch, to amount to, to hire, to rent

Iyi bilmém ama hér halde ǘç lira tutar.	I don't know exactly ('well') but it probably amounts to [about] three liras.

12.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bir táksi bulmak istiyordum.
kitap	Bir kitáp bulmak istiyordum.
almak	Bir kitáp almak istiyordum.
kalem	Bir kalém almak istiyordum.
vermek	Bir kalém vermek istiyordum.
lira	Bír lira vermek istiyordum.
bırakmak	Bír lira bırakmak istiyordum.
kalem	Bir kalém bırakmak istiyordum.
bulmak	Bir kalém bulmak istiyordum.
taksi	Bir táksi bulmak istiyordum.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Amerikán konsolosluğuna.
İngilíz	İngilíz konsolosluğuna.

	İngilíz konsolosluğuna.
sefarethanesine	İngilíz sefarethanesine.
Türk	Tǘrk sefarethanesine.
elçiliğine	Tǘrk elçiliğine.
Amerikan	Amerikán elçiliğine.
konsolosluğuna	Amerikán konsolosluğuna.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Şimdi bir táksi gönderecekler.
kitap	Şimdi bir kitáp gönderecekler.
yarın	Yarın bir kitáp gönderecekler.
kalem	Yarın bir kalém gönderecekler.
şimdi	Şimdi bir kalém gönderecekler.
taksi	Şimdi bir táksi gönderecekler.

12.2 Note: {-da} 'also'

Bén de o tarafa gidiyorum.	I'm going that way too.
Síz de mi oradan benzin alırsınız?	Do you too buy gas from there?

Although written separately in normal Turkish orthography, {-da} is a suffix to the preceding word. It is an unstressable suffix. After a voiceless consonant it is {-ta} and after a voiced consonant {-da}. It indicates 'in addition', 'also', 'too' and connects the word or phrase to which it is suffixed to something in the preceding context. When suffixed to predicates it is a simple conjunction with the meaning 'and' (/gidér de yapár/ '[He]'ll go and do'). In some contexts of more than one sentence an appropriate translation is 'as for':

Sen óraya git. Bén de búrada kalırım.	'You go there. As for me, I'll stay here.'

12.3 Grammar Drill on {-da} : Sample Sentence Drill

Bén de óraya gidiyorum.

Síz de geliyór musunuz?

Ahmét de burada.

Otelín önünde dolmúş da var.

Búrada da bir kalem var.

Bú da sizin.

Ó da bana yardı́m ediyor.

Bíz de Amerikán sefarethanesine gideriz.

Bú kitap da sizin.

Kitaplár da burada.

Ańkara Palás da iyi bir otel.

12.4 Note: Noun 'Relational' Suffix: {-dá}

Compare:

búrada	at (in) this place
búradan	from (through) this place
óraya	to that place
óradan	from (through) that place.

The suffix {-dá} indicates place where - 'in', 'at', 'on'.

otelín önünde	in front of the hotel
köşedé	on the corner
Biraz uzaktá.	[It's] at a little distance.
Nérede?	Where? (at what place?)
Sáğ tarafta, köşé başında.	Around the corner on the right.
Búralarda.	Hereabouts.
Sól tarafta var.	There's [one] on the left.

{-dá} is a stressable suffix. After voiceless consonants it is {-tá} , after voiced sounds {-dá} .

Contrast the use and meaning of {-da} 'also' and {-dá} 'in, on, at'.

Bén de.	'Me too.'
Bendé.	'On me. (i.e. I have [it].)

The /n/ which appears before {-dá} in words like /önündé/ is part of another suffix which will be discussed in Unit 13 below.

12.5 Grammar Drill on {-dá} Sample Sentence Drill

Bende bir kitáp var.	There's a book on me (I have a book).
Sizde bir kalem vár mı?	Have you got a pencil on you?
Postahanedé misiniz?	Are you at the post office?
Onlarda iyi bir kitáp var.	They have a good book.
Néredeler?	Where are they?
Bizde ón lira var.	We have ten liras on us.
Oteldé misiniz?	Are you at the hotel?
Nérede iyi bir otel buluruz?	Where will we find a good hotel?
Burada bir kitáp var.	There's a book here.
Néredesiniz?	Where are you?
Derste Tǘrkçe konuşuyoruz.	We speak (are speaking) Turkish in class.
Uzaktáyız.	We're at a distance.
Béş dakikada gideriz.	We'll get [there] in five minutes.
Köşede bir otél var.	There's a hotel on the corner.
Köşe başında bir postahané var.	There's a post office around the corner.
Búralarda bir taksi buluruz.	We'll find a taxi hereabouts.

12.6 Note: Noun Relational Suffix {-(y)á}

The suffix {-(y)á} indicates the goal of action - 'to' a place or 'for' a person, a consideration, etc.

1. Néreye gideceksiniz?	Where are you going?
Sağá dönünüz.	Turn to the right.
Acaba buradan oraya kaçá götürürler.	I wonder for how much they'll take [me] from here to there?
Ó tarafa gidiyorum.	I'm going in that direction.
Amerikán konsolosluğuna.	To the American Consulate.
Kitapları másaya bırakın.	Leave the books on (to) the table.

2.	Allaháısmarladık.	Goodbye
	Bana yolu tarif edér mi?	Will he explain the road to me?
	Bana yardım edér misin?	Will you help me?
	Size zahmét olacak.	It will be troublesome for you.
3.	Dersé başlayalım.	Let's begin the lesson.
	Bir şeyé mi ihtiyacınız var?	Do you need anything?

The examples beside #1 are of direction towards, in a literal sense. Here {-(y)á} corresponds most frequently to English 'to' but may, of course, be variously translated as 'in' in 'in that direction' or 'on' (onto).

The examples beside #2 are 'to' or 'for' a person. Note that one 'makes help to' someone. The pronouns {ben} and {sen} are /ban-/ and /san-/ before this suffix.

The examples beside #3 illustrate {-(y)á} used with a verb (one 'begins to' something) and in a /var/ construction (One's need of (or 'for') a thing is existent). /kaçá/ in the third example sentence also illustrates 'for (how much)'.

The variety of meaning illustrates the fact that what is one form in Turkish and has, so to speak, one 'meaning', corresponds, in different contexts, to quite a few different things in English.

{-á} occurs after consonants, {-yá} after vowels. This is a stressable suffix.

12.7 Grammar Drill on {-(y)á} : Sample Sentence Drills ills

Bana bir kalém ver.	Give me a pencil.
Size telefón ederim.	I'll phone you.
Ona yardím ederim.	I'll help him.
Onlara telefón edin.	Call them up.
Sana né diyor?	What's he say to you?
Bize bir kitap verír misiniz?	Will you [please] give us a book?

Postahaneyé gidiyorum.	I'm going to the post office.
Lokántaya gidiyoruz.	We're going to the restaurant.
Benzinciyé gidiyor.	He's going to the gas station.
Ona bir kitáp götürüyorum.	I'm taking her a book.
Ahmede yardı́m ediniz, lûtfen.	Please help Ahmet.
Dersé başlıyoruz.	We're starting class.
Bú kitaba başlıyoruz.	We're beginning this book.
Néreye gidiyor?	Where's he going?
Yarın konsolosluğa telefón ederim.	I'll call the consulate tomorrow.
Oraya yárın gideriz.	We'll go there tomorrow.
Kitapları másaya bırakıyorum.	I'm leaving the books on the table.
Ánkaraya gidiyorum.	I'm going to Ankara.
Né tarafa gidiyorsun?	In what direction are you going?

12.8 Note: Noun Relational Suffix {-dán}

The suffix {-dán} indicates the source or the route of an action and is most often translated 'from' or 'through' although other translations are sometimes appropriate.

Óradan mı benzin alırsınız?	Do you buy gas from there?
Umumiyetle órdan alırım.	Ordinarily I buy [it] from there.
Acaba burdan oraya kaçá götürürler.	I wonder how much [they want] to take one from here to there.

All these examples of {-dán} may be translated 'from'. However, in other circumstances {-dán} has a number of other English equivalents most of which may be rationalized as 'starting from...' or 'motion through and away from.....' For example in a sentence like /bú yoldan gidiniz/ 'Go this way.', the {-dán} suffix indicates 'by way of' while in /postahanedén geçti/ '[it] passed through the post office' (geçmek 'to pass'), the translation is 'through'.

12.9 Grammar Drill on {-dán} : Sample Sentence Drill

Lokántadan geliyorum.	I'm coming from the restaurant. (I've just come from the restaurant.)
Postahanedén geliyor.	He's coming from the post office. (He's just come from the post office.)
Derstén geliyoruz.	We're coming from class. (We've just come from class.)
Óradan geliyor.	She's coming from there.
Kitapları búradan alıyor.	He buys (he's buying) the books from here.
Óradan telefon edin.	Call from there.
Kâtibdén öğrendim.	I found out from the clerk.
Ahmetten bir kalém istiyorum.	I'm requesting a pencil from Ahmet. (I'm asking Ahmet for a pencil.)
Sizden yardím istiyorum.	I want help from you.
Benden yardím istiyor.	He wants help from me.
Bizden yirmi béş lira istiyor.	He wants twenty-five liras from us.
Ánkaradan geliyor.	He's coming from Ankara. (He's just come from Ankara.)
Ondan yardím istiyorum.	I want help from him.
Ondan çók şey öğreniyorum.	I'm learning a lot of things from her.
Ondan bir kitáp alın.	Get a book from him.
Néreden geliyorsunuz?	Where have you come from?/ Where are you coming from?
Konsolosluktán geliyorum.	I'm coming from the consulate./ I've just come from the consulate.
Benzincidén geliyorum.	I'm coming from the gas station./ I've just come from the gas station.
Sefarethaneden telefón ediyorlar.	They're calling from the embassy.
Sefarethaneden çağırı́yorlar.	They're calling (one to go) from the embassy.

12.10 Note: {-ra-} :

Examples of the suffix {-ra-} 'place' have occurred throughout units to date. Before /d/, {-ra-} is often simply /-r-/. We may note the following compounds with suffixes:

bu	'this'	o	'that'	ne	'what?'
búrada	'here'	órada	'there'	nérede	'where?'
búraya	'hither'	óraya	'thither'	néreye	'whither?'
búradan	'hence'	óradan	'thence'	néreden	'whence?'

{-lár} may follow {-ra-}, as in /búralarda/ 'hereabouts'. {-ra-} is an unstressable suffix.

{-ra-} does not normally occur without additional suffixes following it.

12.11 Grammar Drill on {-ra-} : Sample Sentence Drill

Búra-	'this place'
Şúra-	'that place (over there)'
Óra-	'that place yonder'
Nére-	'what place?'
Búraya gelirim.	I'll come (to) here.
Búrada okuyorum.	I'm reading [it] (at) here.
Búradan gidin.	Go this way.
Buradan gídin.	Go [away] from here.
Óraya gidiyorum.	I'm going (to) there.
Orada bir kitáp görüyorum.	I see a book (at) there.
Óradan geliyor.	He's coming from there. (He's just come from there.)
Şúraya gidiyorum.	I'm going (to) over there.
Şúrada okurum.	I'll read (at) over there.
Şúradan telefon ederim.	I'll phone from over there.
Néreye gidiyorsun?	Where are you going (to)?

Kitapları nérede görüyorsunuz?	(At) where do you see the books?
Néreden geliyorsun?	Where'd you come from?/ Where are you coming from?

12.12 Note: The Negative Participle with Suffix {-má(z)} :

iyi bilmém	I don't know exactly

The form /bilmém/ represents the negative of the participle with {-(á,í)r}, which does not occur ofter negative stems. /bilmém/ is the first person singular form of a special negative participle. The forms of this participle for all persons are:

bilmém	I don't know.
bilmézsin	Thou dost not know.
bilméz	[He (etc.)] doesn't know.
bilméyiz	We don't know.
bilmézsiniz	You don't know.
bilmezlér	[They] don't know.

[Note the special short form of the first person singular suffix after {-má(z)}: /-m/.]

It will be seen that the form is {-má} before first person suffixes and {-máz} elsewhere. The form carries a sense of unwillingness or unavailability to do the action or indicates a habitual not doing of the action involved. In meaning it is thus exactly the negative of the participle with {-(á,í)r}.

It is clear that the origin of this form was in the suffixation of /-z/, a variant form of the /-r/ of the suffix {-(á,í)r}, to the negative stem of the verb:

gitme + -z → gitmez

but the stress pattern has been altered from what we would anticipate from an equation like this one. In addition the /-z/ has been completely lost in the first person forms. Also there exist forms in Turkish in which {-máz} occurs suffixed to a negative stem (as in /anlámamazlık/ 'lack of understanding') so that this suffix would seem to be undergoing an evolution toward status independent of the negative suffix {-ma}.

In the interrogative the form is {-máz} before {-mı} in all persons as follows:

bilméz miyim?	Don't I know?
bilméz misin?	Don't you know?
bilméz mi?	Doesn't [he (she, it)] know?
bilméz miyiz?	Don't we know?
bilméz misiniz?	Don't you know?
bilmezlér mi?	Don't [they] know?

Like all participles, the participle with {-má(z)} is a nominal form (a verbal 'adjective') and is best understood in its various uses if a 'literal translation' is attempted with a phrase in English: 'one who will (does) not -----'. Thus the examples of this participle with various 'additional information' personal suffixes given above can be 'literally' rendered:

bilmém	I [am] one who will not know. (am not likely to know) I [am] one who does not know.
bilmézsin	Thou [art] one who will not know. (art not likely to) Thou [art] one who does not know.
bilméz	[He (she, it) is] one who will not know. (is not likely to) [He (she, it) is] one who does not know.
bilméyiz	We [are] one[s] who will not know. (are not likely to) We [are] one[s] who do not know.
bilmézsiniz	You [are] one[s] who will not know. (are not likely to) You [are] one[s] who do not know.
bilmezlér	[They are] ones who will not know. (are not likely to) [They are] ones who do not know.

12.13 Grammar Drills on {-má(z)} :

a) {-má(z)} : Sample Sentence Drill

Ahmet bugün gelméz.	Ahmet won't come today.
Bu akşam telefon etméz.	[He (etc.)] won't phone this evening.

ó lokantaya gitméz.	[He (etc.)] doesn't go to that restaurant.
Zahmet olmáz.	[It] won't be any trouble.
Kitapları göndermé z.	[He (etc.)] won't send the books.
Memnun olmáz.	[He (etc.)] won't be pleased.
Bana yardım etméz.	[He (etc.)] won't help me.
Bugün dönméz.	[He (etc.)] won't return today.
Yarın derse gelméz.	[He (etc.)] won't come to class tomorrow.

b) {-má(z)} + {-mı} :

Ahmet bugün gelméz mi?	Won't Ahmet come today?
Bu akşam telefon etméz mi?	Won't [he (etc.)] phone this evening?
O lokantaya gitméz mi?	Doesn't [he (etc.)] go to that restaurant?
Zahmet olmáz mı?	Won't [it] be troublesome?
Kitapları gönderméz mi?	Won't [he (etc.)] send the books?
Size yardım etméz mi?	Won't [he (etc.)] help you?
Memnun olmáz mı?	Won't [he (etc.)] be pleased.

c) {-má(z)} + {-lár} :

Yardım etmezlér.	[They] won't help.
Telefon etmezlér.	[They] won't phone.
ó lokantaya gitmezlér.	[They] don't go to that restaurant.
Bu akşam gelmezlér.	[They] won't come this evening.
Memnun olmazlár.	[They] won't be pleased.
Bugün dönmezlér.	[They] won't return today.
Bu kitapları okumazlár.	[They] won't read these books.
Konuşmazlár.	[They] don't (won't) talk.
Anlamazlár.	[They] wouldn't understand.
Bırakmazlár.	[They] won't allow [it].
Açmazlár.	[They] won't open [it].

d) {-má(z)} + {-lár} + {-mı} : Sample Sentence Drill

Yardım etmezlér mi?	Won't [they] help?
Telefon etmezlér mi?	Won't [they] phone?
O lokantaya gitmezlér mi?	Don't [they] go to that restaurant?
Kitapları vermezlér mi?	Won't [they] give the books?
Bu akşam dönmezlér mi?	Won't [they] come back this evening?
Buraya gelmezlér mi?	Won't [they] come here?
Tercüme etmezlér mi?	Won't [they] translate?
Anlamazlár mı?	Won't [they] understand?
Memnun olmazlár mı?	Won't [they] be pleased?

e) {-má (z)} + /-m/: Sample Sentence Drill

Oraya gitmém.	I won't go there.
Kitapları burada bırakmám.	I won't leave the books here.
Tarif etmém.	I won't explain.
Ona yardım etmém.	I won't help him (etc.).
Bugün telefon etmém.	I won't phone today.
O lokantaya gitmém.	I won't go to that restaurant. I don't go to that restaurant.
Kitapları ona vermém.	I won't give him the books.
Bugün başlamám.	I won't start today.
Okumám.	I won't read. I don't read.
Tercüme etmém.	I won't translate. I don't translate.
Kapamám.	I won't close [it].
Açmám.	I won't open [it].
Dönmém.	I shall not return.
Konuşmám.	I won't speak.

f) {-ma(z)} + {-mı} + {-(y)ım} : Sample Sentence Drill

Gitméz miyim?	Won't I go?
Anlamáz mıyım?	Won't I understand?
Konuşmáz mıyım?	Won't I speak?
Verméz miyim?	Won't I give [it]?
Yardım etméz miyim?	Won't I help?
Başlamáz mıyım?	Won't I begin?
Gelméz miyim?	Won't I come?
Memnun olmáz mıyım?	Won't I be pleased?

g) {-ma(z)} + {-sın} : Sample Sentence Drill

O lokantaya gitmézsin.	You're not to go to that restaurant.
Anlamázsın.	You won't understand. You wouldn't understand.
Telefon etmézsin.	You won't phone.
Yardım etmézsin.	You won't help
Yarın gelmézsin.	You won't come tomorrow.
Bırakmázsın.	You won't allow [it].
Tarif etmézsin.	You won't explain.
Göndermézsin.	You won't send [it].
Memnun olmázsın.	You won't be pleased.
Başlamázsın.	You won't begin.
Okumázsın.	You won't read. You don't read.
Çağırmázsın.	You won't call [him] in.
İstemézsin.	You won't ask for [it]. You don't want [it]. You're not to ask for [it].

h) {-ma(z)} + {-mı} + {-sın} : Sample Sentence Drill

Oraya gitméz misin?	Don't you go there? Won't you go there?
Buraya gelméz misin?	Won't you come here?

Bana yardım etméz misin?	Won't you help me?
Bir taksi bulmáz mısın?	Won't you find a taxi?
Göndérméz misin?	Won't you send [it]?
Memnun olmáz mısın?	Won't you be pleased?
Götürméz misin?	Won't you take [it]?
Çağırmáz mısın?	Won't you call [him] in?
İsteméz misin?	Don't you want [it]?

i) {-má(z)} + {-(y)ız} : Sample Sentence Drill

Yardım etméyiz.	We won't help.
Telefon etméyiz.	We won't phone.
Memnun olmáyız.	We will not be pleased.
Kitapları gönderméyiz.	We won't send the books.
Bulmáyız.	We won't find [it].
Amerikan sefarethanesine gitméyiz.	We won't go to the American Embassy.
Çağırmáyız.	We won't call [him] in.
Gönderméyiz.	We won't send [it].
O kitapları isteméyiz.	We don't want those books. We won't ask for those books.

j) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)ız} : Sample Sentence Drill

Yardım etméz miyiz?	Won't we help?
Anlamáz mıyız?	Won't we understand?
Bir taksi bulmáz mıyız?	Won't we find a taxi?
Kitapları gönderméz miyiz?	Won't we send the books?
İsteméz miyiz?	Don't we want [it]? Won't we ask for [it]?
Memnun olmáz mıyız?	Won't we be pleased?
Çağırmáz mıyız?	Won't we call [him] in?/Won't we invite [him]?

Gelméz miyiz?	Won't we come?
Gitméz miyiz?	Won't we go?

k) { -má(z) } + { -sın } + { -íz } : Sample Sentence Drill

Oraya gitmézsiniz.	You won't go there. You're not to go there.
Anlamázsınız.	You won't understand. You wouldn't understand.
Yarın dönmézsiniz.	You won't return tomorrow.
Kitapları açmázsınız.	You're not to open the books.
Telefon etmézsiniz.	You won't phone.
Yarın gelmézsiniz.	You won't come tomorrow.
Görmek istemézsiniz.	You wouldn't want to see [it].
Bugün başlamázsınız.	You won't commence today.
Tercüme etmézsiniz.	You're not to translate.
Konuşmázsınız.	You won't speak. You aren't to speak.
Okumázsınız.	You won't read. You aren't to read.

l) {-má(z)} + {-mı} + {-sın} + {-íz}: Sample Sentence Drill

Oraya gitméz misiniz?	Won't you go there? [Please]
Ona yardım etméz misiniz?	Won't you help him? [Please]
Yarın dönméz misiniz?	Won't you return tomorrow?
Tercüme etméz misiniz?	Won't you translate? [Please]
Yarın gelméz misiniz?	Won't you come tomorrow? [Please]
Okumáz mısınız?	Won't you read? [Please] / Don't you read?

m) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(sen)	Bugün gelme (z).....	
(biz)	Kitapları gönderme (z)	{-mı} ....?
(onlar)	O lokantaya gitme (z).....	
(siz)	Telefon etme (z).....	
(ben)	Anlama (z).....	
(o)	Kalem verme (z).....	
Ahmet	Bu akşam dönme (z).....	
Kâtip	Derse başlama (z).....	
	Memnun olma (z).....	
	Türk Sefarethanesine gitme (z).....	
	Bir taksi bulma (z).....	

12.14 Narrative Drill:

Şimdi bir oteldeyim. Otelin kâtibi bana her zaman yardım eder. Bu otelden Amerikan Sefarethanesine on beş dakikada gidiyorum. Umumiyetle otelin önünde bir taksi bulurum. Otelin önünde bir taksi yoksa kâtip telefon eder, bana bir taksi çağırır.

Otelden üç dakika uzakta iyi bir lokanta var, her akşam oraya gidiyorum. Otelde de bir lokanta var, ama pek pahalı. Oraya gitmem.

UNIT 13

13.0 Dialog: 'The Cab Ride'

şofö́r	driver
-Şoför-	
Néreye gitmek istiyorsunuz?	Where do you want to go?
-John-	
Amerikán konsolosluğuna.	To the American Consulate.
-Şoför-	
háy hay	O.K., certainly
Háy hay.	All right.
-John-	
bendé	on me
adrés	address
adresí	its address
Bende adresi yók. Siz biliyór musunuz?	I don't have ('on me is not existent') its address; do you know [where it is]?
-Şoför-	
merák	concern, anxiety, curiosity
merák etmek	to be concerned, curious
merak étmeyin	don't worry
bír çok	a lot of
ve	and
Ameríka	America
Ameríkalı	American (person)
götürdǚm	I took, I've taken

Merak étmeyin efendim. Bén oraya bir çok Tǘrk ve Amerikálı götürdüm.	Don't worry, sir. I've taken a lot of Turks and Americans there.

-John-

geldík	we came
Geldík mi? Hángi bina?	Are we there ('have we come')? Which building [is it]?

-Şoför-

şu	that (there)
önǘ	its front
merdivén	stairs, ladder
merdivenlí	with stairs, having stairs
beyáz	white
Şú önü merdivenli beyáz bina.	That white building with stairs in front ('that - its front with stairs - white building').

-John-

mersí	thanks
borç	debt
borcúm	my debt
né kadar	how much, what amount
Mersí, borcum né kadar?	Thank you. How much do I owe you? ('My debt what amount?')

-Şoför-

On dö́rt lira.	Fourteen liras.

-John-

kâfí /kāfí/	enough
Biraz çók, on lira kâfi değíl mi?	[That's] a little high; isn't ten liras enough?

-Şoför-

saát (or /sa'at/)	watch, clock, meter; hour
saatá göre (or/sa'até göre/)[1]	according to the meter
istedím	I asked (for), I wanted
Değíl efendim. Ben saatá göre istedim.	It's not, sir. I charged ('asked') according to the meter.

13.1 Variation Drills on Basic Sentences

a) Simple Substitution Drill

Siz	biliyór	musunuz?
	gidiyór	
	götürüyór	
	veriyór	
	alıyór	

---

[1] A rather large number of Arabic loan words ending in /-at/ occur with suffixes exhibiting the front vowels (/e/ for {a} harmony and /i/ for {ı} harmony) instead of the back vowels which would be expected after /a/. This phenomonon occurs primarily in the speech of educated Turks and is probably now less common in speech than formerly. In good dictionaries this is indicated in the entry as follows: saat, -ti. Students should recognize the phenomonon but need not be overly concerned to follow the practice unless their teacher does so consistently.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Üç lira kâfi değíl mi?
yeter	Üç lira yetér, değíl mi?
beş	Beş lira yetér, değíl mi?
kitap	Beş kitap yetér, değíl mi?
gönderirler	Beş kitap gönderirlér, değíl mi?
on beş	On beş kitap gönderirlér, değíl mi?
kalem	On beş kalem gönderirlér, değíl mi?
kâfi	On beş kalem kâfi değíl mi?
üç	Üç kalem kâfi değíl mi?
lira	Üç lira kâfi değíl mi?

13.2 Note: Pronunciation of /h/:

Alláh	God
ihtiyáç	need
zahmét	trouble

The consonant /h/ offers no pronunciation difficulties when used at the beginning of a syllable, as in /hángi/, etc. or /sefārethāné/. Note, however, that /th/ and /sh/ are /t/ or /s/ plus /h/ (belonging to the following syllable) and are not the sounds in English thin or ship.

When /h/ occurs at the end of a syllable, either final in the word as in /alláh/, or before another consonant, as in /zahmét/, it presents a problem to the English speaker. To make such an /h/, continue expelling air after the vowel but without voicing (vibration of the vocal cords). No more energy should be expended than for /h/ at the beginning of a syllable. Some proper names with /-hC/ are:

/Ahmét/ /İhsán/ /Mehmét/

Double /h/ may also present difficulties. Keep expelling air for a fraction of a second longer than for a single /h/. Compare /tuhaf/ 'strange' and /sıhhat/ 'health'. The two /h/ sounds always belong to different syllables.

13.3 Drills on /h/:

/-hC-/

anahtár	key	mahsû́l	produce (n)
báhsetmek	to mention	mahsús	special, on purpose
bahşíş	gratuity, tip	şahsî́	personal
ihráç	exporting	şehrí	his city
ihtiyáç	need	tahvíl	exchange
istihbarát	information	tenbihlí	forewarned
kahvaltı́	breakfast	kahvé	coffee
kahvérengi	brown	mahkemé	court(room), trial
mahkûmiyét	conviction		

/-hh-/

sıhhát	health
taahhû́t	undertaking

/-h-/

éyvah!	what a pity!	sabáh	morning
izah	explanation	siyáh	black
máamafih	nevertheless	tālíh	luck
ruh	spirit	tenbíh	warning

Compare also /-Ch-/:

cumhúr	republican	meşhúr	famous
dérhâl	immediately	müthíş	terribly
ithál	importing	sefārethāné	embassy

mérhaba	hello	tamirhāné	repair shop

13.4 Note:'Possessive Suffixes'

There are two kinds of possessive suffixes in Turkish, one set of which indicates that the noun to which it is suffixed in some sense 'possesses' something else. We call these 'possessor' suffixes. The second set indicates that the noun to which it is suffixed is in some sense 'possessed by' something else. We call these 'possessed' suffixes.

a) 'Possessed' Suffixes.

1. First person: Suffix {-(ı́)m} :

Borcum né kadar?	How much do I owe you?
Değ́il, efèndim.	It's not, sir.

These two sentences illustrate the first person possessed suffix which is {-ı́m} after consonants and simply /-m/ after vowels. The two words with these suffixes in these sentences are /borcúm/ 'my debt' and /eféndim/ 'my efendi'. Notice that this, like all the possessed suffixes and in contrast to the personal suffixes to predicates, is a stressable suffix. Contrast: /şofö́rüm/ ' I am a driver' and /şoförǘm/ 'my driver'.

First personal plural is indicated by the addition of the personal pluralizer suffix {-ı́z} , which we have already seen used with other personal suffixes. Thus /borcumúz/ 'our debt' and /eféndimiz/ 'our efendi (master)'.

2. Second person: Suffix {-(ı́)n} :

Bir şeyé mi ihtiyacınız var?

İsminíz ne, efendim?

In these sentences is illustrated the second person (plural or polite) possessed suffix. This form has the {-ı́z} personal pluralizer. Without the pluralizer the form is /ihtiyacı́n/ 'thy need'. The suffix is {-ı́n} after consonants and simply /-n/ after vowels.

3. Third person: Suffix {-(s)ı́[n]} :

Otelín önünde bir dolmúş buluruz.

Bende adresi yók.

Otelin menejeri síz misiniz?

Amerikán sefarethanesine.

These sentences illustrate forms of the third person possessed suffix. This suffix has several forms. After consonants it is {-ı́[n]} as in /adresí/. After vowels it is {-sı́[n]} as in /sefārethānesi/. Before additional stressable suffixes the suffix ends in /n/ as in /önünde/ and /sefārethānesiné/. At the end of a word (or before unstressable suffixes) the /n/ does not appear: /adresí/, /menejerí/.

At this point the student is reminded of the forms /bu/, /şu/ and /o/, 'this, that there, and that yonder', and of the fact that these 'demonstrative pronouns' have the form {bu[n]}, {şu[n]}, and {o[n]}, the /n/ appearing when the pronoun is followed by certain suffixes as in /onlár/, /bundá/, /şunún/ and the like. All forms in Turkish which have a final /n/ in some places which is absent elsewhere follow the rule that the /n/ appears before any stressable suffix and is absent finally or before an unstressable suffix. The third person possessed suffix {-(s)ı́[n]} is such a suffix. Thus: /amerikan sefārethānesine/ where the /e/ represents the suffix {-(y)á}, a stressable suffix. Similarly in /otelín önünde/ the suffix {-dá} 'at, on, in' is stressable, although not stressed in this particular phrase.

Two changes should be mentioned which occur in certain bases when suffixes beginning with vowels are added. In the pairs /borç/ - /borcum/ and /ihtiyaç/- /ihtiyacım/ the noun alone ends in a voiceless consonant /ç/, but before the vowel-initial suffix the corresponding voiced consonant /c/ occurs. There are a large number of nouns which end in voiceless consonants when no suffix is present or when there is a suffix beginning with a consonant. These nouns change their final consonant to the corresponding voiced consonant when a vowel-initial suffix is added. The student is reminded of the consonants in Turkish which occur in voiced-voiceless pairs:

p t [k̭] k s ş ç f
b d [ĝ] g z j c v

Only some of these pairs are regularly involved in the change before vowel-initial suffixes. The alternations/p-b/ (/kitap/ 'book' /kitabı/ 'his book'). /t-d/ (/ahmét/ 'Ahmet' /ahmedé/ 'to Ahmet'), and /ç-c/ are the most frequent.

The alternations /k̭-ĝ/ and /k-g/ occur after /n/ (which is here actually pronounced like the ng of 'sing'): /renk̭/ 'color' /renĝí/ 'its color', but in all other environments /k̭/ and /k/ alternate with /ğ/ as /konsoloslúk/ - /konsolosluğú/. This latter alternation is very frequent, occurring with all suffixes ending in /k/ of which there are many.

These voiceless-voiced alternations before vowel-initial suffixes occur only with certain words or suffixes. Other words do not show them: /zahmét/ 'trouble' /zahmetí/ 'his trouble'.

The other change illustrated by the examples above is the alternation /isím/ and /ism-/, the latter before vowel-initial suffixes as in /isminíz/ 'your name'. The change occurs only when the initial vowel of the suffix is {ı} and the vowel of the last syllable of the polysyllabic base is the same vowel as the {ı} of the suffix. Thus/isimin/ would have two identical vowels - the last syllabic of the base and the suffix-initial vowel. In such cases the base vowel is dropped: /ismim/. The vowel of the suffix ({ı}) is determined by the dropped vowel so that a two syllable non-harmonic base like /azim/ has the form with {ı} -initial suffixes: /azmi/ with the {ı} determined by the (now dropped) /i/ and not by the /a/.

What actually is taking place here is that a number of Arabic forms which have . consonant clusters (two consonants together) in Arabic have been borrowed into Turkish and an additional vowel has been inserted to separate the consonants - (Arabic ism has become Turkish isim)-when the word is used in isolation or with a consonant initial or {a} vowel-initial suffix. When used with a {ı} vowel-initial suffix the additional vowel is dropped and the root has the form of the original Arabic borrowing, but the dropped vowel continues to determine the vowel harmony. These same words, when used with etmék to form compound verbs, also drop this vowel. There exist, however, a large number of Arabic borrowings which have been so Turkified that the original consonant cluster remains separated at all times. An example of the latter is ceviz 'walnut' (from an original Arabic cevz) where the form is cevizím 'my walnut' rather than *cevzim.

The suffix {-(s)í[n]} is simply third person - not singular or plural. Thus whether /kitabí/ is 'his (etc.) book' or 'their book' is not specified. Similarly when suffixed to a plural noun {-(s)í[n]} can mean 'his (etc.)' or 'their': /kitaplarí/ 'his (etc.) books' or 'their book(s). See 13.6 below.

13.5 Drill on Possessed Suffixes:

a) {-(s)í[n]} 'his, her, its, their' Sample Drill

İngilízcesi	his (etc.) English	solú	his (etc.) left
Tǘrkçesi	Turkish	kapıcısí[1]	doorman
kitabí	book	másası	table
kitaplarí	books	saatí /saatí	watch, clock
otelí	hotel	ȫnü	front
Kâtibí	clerk	gecesí	evening
adresí	address	gǘnü	day
postahanesí	post office	yardımí	aid
kalemí	pencil	ihtiyací	need
sağí	right		

---

[1] kapı - door, kapıcı - doorman

b) {-lár} + {-ı́[n]} 'his, her, its (plural item) or their (singular or plural item) Sample Drill

İngilízceleri	their	English	kapıcıları́	their	doorman
Tǘrkçleri		Turkish	másaları		table
kitapları́		book	saatları́ / saatlerí		watch
otellerí		hotel	günlerí		day
kâtiplerí		clerk	yardımları́		aid
adreslerí		address	ihtiyaçları́		need
kalemlerí		pencil			

c) {-(ı́)m} 'my' Sample Drill

kitapları́m	my	books	adresím	my	address
İngilízcem		English	ismím		name
Tǘrkçem		Turkish	sağı́m		right
kaleḿíń		pencil	solúm		left
otelím		hotel	günǘm		day
saatı́m / saatím		watch	gecém		night
másam		table	kitabı́m		book
Kâtibím		clerk	yardımı́m		aid
kapıcı́m		doorman	ihtiyacı́m		need

d) {-(ı́)m} + {-íz} 'our' Sample Drill

kitaplarımı́z	our	books	masamı́z	our	table
İngilízcemiz		English	saatımı́z / saatimiz		watch, clock
kalemlerimíz		pencils	yardımımı́z		aid
Kâtibimíz		clerk	ihtiyacımı́z		need
kapıcımı́z		doorman	Tǘrkçemiz		Turkish
adresimíz		address	otelimíz		hotel

e) {-(í)n} 'thy' Sample Drill

kitaplarín	thy	books	İngilízcen	thy	English
kapıcín		doorman	másan		table
saatín / saatín		watch	Kâtibín		clerk
sağín		right	solún		left
Tǘrkçen		Turkish	ismín		name
yardimín		aid	ihtiyacín		need
otelín		hotel	adresín		adress

f) {-(í)n} + {-íz} 'your' Sample Drill

oteliníz	your	hotel	İngilízceniz	your	English
Tǘrkçeniz		Turkish	Kâtibiníz		clerk
kapıcıníz		doorman	kitaplarıníz		books
saatıníz / saatıníz		watch	másanız		table
isminíz		name	ihtiyacıníz		need
yardımıníz		aid			

13.6 Note: 'Possessor' Suffixes: 'of': {-(n)ín} , {-ím} :

Otelin önünde bir dolmúş buluruz.

Otelin menejeri síz misiniz?

The stressable suffix {-(n)ín} , [{ín} after consonants, {-nín} after vowels] added to a noun indicates that the noun is definite or specific and is the possessor of something to be found elsewhere (almost invariably later) in the sentence. A noun (or verbal noun) following immediately or at some distance in the sentence has a possessed suffix. The noun with possessor suffix and that with possessed suffix form a 'possessive construction.:

otelín	'the hotel's'	kâtibí	'it's clerk'

The possessed suffix on /kâtibí/, like any possessed suffix, does not show the relationship of the construction to other parts of the sentence but merely ties the possessed noun to something preceding in the sentence (or in the context). Thus any noun with possessed suffix may be further suffixed with other noun suffixes, including the 'possessor' suffix:

otelimín 'my hotel's', kâtibí 'it's clerk'

otelimín 'my hotel's', kâtibinín 'it's clerk's, saatí 'his watch'

Pronouns like /siz/ are, of course, definite and specific and have the{-(n)ı́n} 'possessor' suffix.

sizín 'your' sıranı́z 'your turn'

sizín 'your' konsolosunuzún 'your consul's' şoförǘ 'his chauffeur'

The use of the possessor form of the pronoun in such constructions is, of course, redundant, since the possessed suffix of the noun is sufficient to specify the possessor. The purpose of such redundancy is usually to emphasize the pronoun.

After /ben/ and /biz/ the possessor suffix has the special shape {-ı́m} : /bením/ 'my' /bizím/ 'our'.

The following examples show the patterns:

bením ismim	'*my* name'	ismím	'my name'
senín ismin	'*thy* name'	ismín	'thy name'
onún ismi	'*his (etc.)* name'	ismí	'his (etc.) name'
bizím ismimiz	'*our* name'	ismimíz	'our name'
sizín isminiz	'*your* name'	isminíz	'your name'
onları́n ismi	'*their* name[s]'	isimlerí	'their name[s]'

Note that the plural suffix {-lár} is normally used only once in a possessive construction unless both possessor and thing[s] possessed are plural:

onún ismi	'his name'	onún isimleri	'his names'
onları́n ismi	'their name'	onları́n isimleri	'their names'

The inherent ambiguity of such an utterance as /isimlerí/ 'his names', 'their name' or 'their names' is normally resolved by use of the possessor form of the appropriate pronoun.

Note also that a combination of possessed and possessor suffixes on a single noun may result in ambiguity between [kitab-ın-ın] 'thy book's' and [kitab-ı-nın] 'his book's'. That is, the Turkish equivalent of 'thy book's' is the same as the equivalent of 'his book's'. Ambiguities of this sort are normally resolved by the general context or by the use of the possessor form of of the appropriate pronouns:

onún kitabının	'his book's'	senín kitabının	'thy book's'

13.7 Grammar Drill on Possessor Suffix {-(n)ı́n} : Sample Drill

otelín
kâtibín
Ahmedín
postahanenín
kitapları́n
günǘn
masanı́n
kitabı́n
İngilízcenin
Tǘrkçenin
şoförǘn
gecenín
lokántanın
konsoloshanenín
sefārethānenín
konsolosún
elçinín
akşamı́n

13.8 Drills on Possessive Constructions: Sample Drill

otelín önü	the front of the hotel
postahanenín önü	the front of the post office
konsoloshanenín önü	the front of the consulate
sefārethānenín önü	the front of the embassy
binanı́n önü	the front of the building
másanın önü	the front of the table
otelín ismi	the name of the hotel
şoförǘn ismi	the name of the driver, the driver's name
lokantanı́n ismi	the name of the restaurant
onún ismi	his (etc.) name

binanın isḿi	the name of the building
konsolosún isḿi	the name of the consul, the consul's name
elçinín isḿi	the name of the ambassador, the ambassador's name
kâtibín isḿi	the name of the clerk, the clerk's name
konsolosún adresi	the address of the consul, the consul's address
konsolosluğún adresi	the address of the consulate
sefārethānenín adresi	the address of the embassy
Ahmedín adresi	Ahmet's address.
Ahmedín masası	Ahmet's table.
konsolosún masası	the consul's table
onún masası	his (etc.) table
John'ún masası	John's table
otelín köşesi	the corner of the hotel
postahanenín köşesi	the corner of the post office
konsoloshanenín köşesi	the corner of the consulate
sefārethānenín köşesi	the corner of the embassy
binanín köşesi	the corner of the building
masanín köşesi	the corner of the table

Note that where in English we use one device [---'s] when the possessor is an individual and a second device [--- of the ---] when the possessor is a thing, or a person named by his office or title, in Turkish only one possessor form is used.

Possessive Constructions (continued)

otelinín isḿi	the name of his (etc.) hotel
şoförünün isḿi	the name of his (etc.) driver, his driver's name

lokantasını́n ismi	the name of his restaurant
kâtibinin ismi	the name of its clerk
kitabını́n ismi	the name of her book
otelinín adresi	the address of his hotel
kâtibinín adresi	the address of its clerk
şoförünǘn adresi	the address of his driver, his driver's address
otellerinín ismi	the name of their hotel
şoförlerinín ismi	the name of their driver, their driver's name
lokantalarını́n ismi	the name of their restaurant
kitaplarını́n ismi	the name of their book
otellerinín adresi	the address of their hotel
kâtiplerinin adresi	the address of their clerk, their clerk's address
şoförlerinín adresi	the address of their driver, their driver's address
otelimín ismi	the name of my hotel
şoförümǘn ismi	the name of my driver, my driver's name
kitabımı́n ismi	the name of my book
lokantamı́n ismi	the name of my restaurant
kâtibimín ismi	the name of my clerk, my clerk's name
otelimín adresi	the address of my hotel
şoförümǘn adresi	the address of my driver, my driver's address
kâtibimín adresi	the address of my clerk, my clerk's address
otelimizín ismi	the name of our hotel
şoförümüzǘn ismi	the name of our driver, our driver's name

kitabımızı́n ismi	the name of our book.
lokántamızın ismi	the name of our restaurant
otelimizín adresi	the address of our hotel
kâtibimizín adresi	the address of our clerk, our clerk's address
otelinín ismi	the name of thy hotel
şoförünǘn ismi	thy driver's name
lokantanı́n ismi	the name of thy restaurant
kitabını́n ismi	the name of thy book
kâtibinín ismi	the name of thy clerk, thy clerk's name
kâtibinín adresi	the address of thy clerk, thy clerk's address
otelinín adresi	the address of thy hotel
şoförünǘn adresi	thy driver's address.
otelinizín ismi	the name of your hotel
şoförünüzǘn ismi	the name of your driver, your driver's name
kitabınızı́n ismi	the name of your book
kâtibinizín ismi	the name of your clerk, your clerk's name
lokantanızı́n ismi	the name of your restaurant
otelinizín adresi	the address of your hotel
şoförünüzǘn adresi	the address of your driver, your driver's address
kâtibinizín adresi	the address of your clerk, your clerk's address

13.9 Correlation Drills on Possessive Forms:

a) **Multiple Substitution-Correlation Drill**

Bením	otel....
Onún	kitap....
Sizín	kâtip....
Bizím	şoför....
Senín	lokanta....
Onlarín	kalem....

b) **Multiple Substitution-Correlation Drill**

Onún	otel....in	ismi
Senín	kâtip....in	adresi
Bizím	şoför....ün	
Sizín	lokanta....ın	
Onlarín	kalem....in	
Bením	kitap....ın	

c) **Multiple Substitution-Correlation Drill** (The student is to produce the appropriate possessor form in the response phrase to correlate with the possessed suffix of the cue word.
e.g: Instructor: "Otelimiz".
Student: "Bizim otelimiz.")

....	otel	-ım
	kâtip	-ımız
	şoför	-(s)ı
	lokanta	-ları
	otel	-ınız
	kitap	-ın

UNIT 14

14.0 Dialog: 'At the Consulate'

-Kapıcı

kim	who
kimí	whom
Búyrun efendim. Kimí istiyorsunuz?	Come in sir. Whom do you wish?

-John-

içerí	interior, inner
içerdé	inside
Konsolos bey içerdé mi?	Is the consul in?

-Kapıcı-

randevú	appointment
* İçerdelér efendim. Randevunuz vár mı?	He is sir. Have you an appointment?

-John-

fákat	but
gecikmék	to be late, delayed
geciktím	I was delayed
Évet, fakat béş dakika geciktím.	Yes, but I'm five minutes late.

---

* - Note the use of the plural (third person) to refer to one person - a deferential or honorific way of speaking of someone - also used to address a high official directly.

-Kapıcı-

habér	news, information
habér vermek	to inform, relay news
habér vereyim /veriyim/	let me inform

Bír dakika, habér vereyim.	[Just] a minute, let me inform him.
İsminíz ne, efendim?	What's your name, sir?

[John gives his name]

....

-Kapıcı-

beklemék	to await, to expect, wait for
sizí	you (direct object form)

Búyrun efendim, sizí bekliyor.	Go right in, sir; he's expecting you.

14.1 Variation Drill on a Basic Sentence

Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Konsolos bey içerdé mi?
sefir	Sefir bey içerdé mi?
otel	Sefir bey oteldé mi?
kâtip	Kâtip bey oteldé mi?
lokanta	Kâtip bey lokántada mı?
şoför	Şoför lokántada mı?
benzinci	Şoför benzincidé mi?
konsolos bey	Konsolos bey benzincidé mi?
içerde	Konsolos bey içerdé mi?

14.2 Note: Turkish Equivalent of 'Have', /var/ and /yok/:

Bir şeyé mi ihtiyacınız var?

Randevunuz vár mı?

These sentences are literally 'is your need to a thing existent?' and 'is your appointment existent'. The use of a noun plus possessed suffix with /var/ 'existent' is the normal equivalent of English 'have', 'possess'. 'I have a book' is therefore in Turkish /kitabı́m var/ 'my book is existent'.

The opposite of /var/ is /yok/ 'non existent'. So /kitabım yók/ means 'I have no book'.

14.3 Variation Drills on a Basic Sentence with /var/ and /yok/

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bende adresi yók.
var	Bende adresí var.
siz	Sizde adresí var.
kalem	Sizde kalém var.
yok	Sizde kalem yók.
ben	Bende kalem yók.
kitap	Bende kitap yók.
var	Bende kitáp var.
siz	Sizde kitáp var.
adresi	Sizde adresí var.
yok	Sizde adresi yók.
ben	Bende adresi yók.

b) Multiple Substitution Drill (The cues in parentheses in the first column are not intended to be substituted by the student into the pattern but are rather to cue the correct possessed endings on the nouns):

(onun)	Randevu...	var.
(benim)	Kitap...	yók.
(onların)	Masa...	vár mı?
(bizim)	Kalem...	yók mu?
(sizin)	On lira...	
(senin)	Şoför...	
	Kapıcı...	
	Otel...	
	Üç gün...	
	Kaç saat...	
	Borç...	
	İsim...	
	Kâtip...	
	Ders...	
	Telefon...	

c) Multiple Substitution Drill on {-(y)á} + /ihtiyaç/ + /var/ or /yok/:

(bizim)	On beş liraya	ihtiyaç....	var.
(senin)	Yardıma		yok.
(onun)	Kâtibe		vár mı?
(benim)	Kitaba		yok mu?
(sizin)	Şoföre		
(onların)	Kapıcıya		

14.4 Note: An Alternative Way of Expressing 'I have' etc.

Bende adresi yók. Siz biliyór musunuz?

The pronouns or proper nouns referring to person (personal names) with the suffix {-dá} (plus /var/ or /yok/) are used to indicate that some item is presently in the possession of the person in question. In the sentence above, for example, the literal translation: 'at me his address is non-existent' is more smoothly rendered in English by 'I haven't his address'. This, of course, does not mean that I don't have the address at home in my address book, but rather that I haven't it with me now.

14.5 Grammar Drills on Personal Referents with {-dá} (plus /var/ or /yok/):

Sample Sentence Drills

Onlarda adresím var.
Bende bir kitabını́z var.
Sizde Alinin adresi vár mı?
Sizde bir kitapları vár mı?
Onda adresimíz var.
Sizde bir kitabı́m var.
Onda adresiniz vár mı?
Bende Alinin bir kitabı́ var.
Sizde adresleri yók mu?
Alide adresimiz yók mu?

Kitabı bendé.
Ón lirası bendé.
Kitapları ondá.
Kalemin ondá.
Kaleminiz bendé.
Kitabımız onlardá.
Kalemi ondá.
Kalemleri bizdé.
Béş liraları bendé.
Kitabım sizdé.
Kitabınız Alidé.
Kalemlerimiz sizdé.

14.6 Note: {-dán} + /memnun/ 'satisfied with', 'pleased with'

The word /memnun/ follows a noun with the suffix {dán} to indicate that the subject is satisfied with or pleased with the thing referred to.

14.7 Grammar Drill on {-dán} + /memnun/: Sample Sentence Drill

Kapıcımdan memnúnum.	Şoförümden memnúnum.
Kitabımdan memnúnum.	Kâtibimden memnunum.
Otelimden memnúnum.	Ondan memnúnum.
Ańkaradan memnúnum.	
Kapıcınızdan memnún musunuz?	Şoförünüzden memnún musunuz?
Otelinizden memnún musunuz?	Ondan memnún musunuz?
Ańkaradan memnún musunuz?	
Ańkaradan memnúnuz.	Şoförümüzden memnun değíliz.
Otelimizden memnun değíliz.	

Continue this exercise in all persons, positive and negative with possessor suffixes. e.g. Otellerinin kâtibinden memnunlár mı? etc.

UNIT 15

15.0 Basic Sentences: 'Classroom Expressions'

sayfá / sahifé	page
Hángi sayfayı açalım?	Which page do we begin on? ('should we open')?
durmák	to stop, to stay, to stand
Bír dakika dúrun.	Wait a minute.
oturmák	to sit down, to reside
Otúrunuz lûtfen.	Sit down please.
kalkmák	to arise, to depart
Kálkınız lûtfen.	Stand up please.
müsaadé	permission
müsaadenízle	with your permission
Müsaadenízle efendim.	With your permission, sir. (said whenever desiring to leave)
Müsaade sizín efendim.	By all means ('You have permission, sir.')
Tékrar buyrun efendim.	Come again sir.
tanıştırmák	to introduce
Beni onunla tanıştırír mısınız?	Will you introduce me to him?
memnuniyét	satisfaction, pleasure
Memnuniyétle.	With pleasure.
meslék	profession
Mesleğiníz ne efendim?	What is your profession, sir?

askér	soldier
yǘzbaşı	captain
Askérim, yǘzbaşıyım.	I'm a soldier, a captain.
diplomát, hariciyecí	diplomat
Hariciyecíyim efendim.	I'm a Foreign Service Officer.
tanımák	to know, to recognize
tanışmák	to get acquainted
Tanıştığımıza memnún oldum, efendim.	I'm pleased we got acquainted sir.
İ́nşallah	God willing
yíne	again
Bén de. İ́nşallah yíne görüşürüz.	I am too. I hope we'll see each other again.

15.1 Note: Past Suffix: {-dí} :

Hóş geldiniz.	You came happily.
Hóş bulduk.	We found [it] happily.
Né dediniz?	What did you say?
Anladınıź mı?	Did you understand?
Anlıyámadım.	I wasn't able to understand.
Çók memnun oldum.	I became very pleased.
İstedím.	I wanted.
Geciktím.	I was delayed. [I am delayed]

These examples illustrate the use of the stressable suffix {-dí} forming a predicate indicating past time, or more specifically what may be called 'attested' past time. It implies that the speaker has first hand knowledge of the event described. While this would normally be the case with 'I' or 'We' as subject, it might not be the case with 'You' or a third person or persons as subject. In the third person, which is, of course, simply the verb stem plus past suffix with no personal ending (/geldí/, /buldú/ etc.) this suffix implies that the speaker saw the action take place: /geldí/ 'he came (I saw him myself)', /buldú/ 'he found [it] (I can so testify)'.

There is, then, in Turkish no equivalent of the English past tense as such. One must say 'he did it (I saw him)' or 'he did it (so it is reported)'. This usage does not carry over completely into literary style. For example, {-dí} is a regular suffix for past time in newspapers.

Note that the 'additional information' personal suffixes which follow participles with {-dí} are quite like the 'possessed' suffixes detailed in 13 and are different from those which follow the participles we have seen - those with { -íyor } , and {-(á,í)r} . The suffixes for first person are: singular /-m/ and plural /-k/, and for second person: singular /-n/ and plural /-n/ + {-íz}. [Note that the personal suffixes used with the negative participle with {-má(z)} are a mixture; the first person singular being /-m/ like the suffix used with predicates in {-dí} and the other personal suffixes being like those used with the participles with { -íyor } and {-(á,í)r}.]

The complete list of personal suffixes, exemplified on appropriate predicate forms is:

Set I (so-called 'long personal suffixes'):

	Singular	Plural
1st person	gidíyorum, gidérim	gidíyoruz, gidériz
2nd person	gidíyorsun, gidérsin	gidíyorsunuz, gidérsiniz
3rd person	[gidíyor_ , gidér_]	[gidíyorlar_ , giderlér_]

Set II (so-called 'short personal suffixes):

	Singular	Plural
1st person	gittím	gittík
2nd person	gittín	gittiníz
3rd person (no suffix)	[gittí_]	[gittilér_]

Mixed set with negative participle:

1st person	gitmém	gitméyiz
2nd person	gitmézsin	gitmézsiniz
3rd person (no suffix)	[gitméz_]	[gitmezlér__]

Set I is also used with nouns and adjectives:

1st person	benzincíyim, iyíyim	benzincíyiz, iyíyiz
2nd person	benzincísin, iyísin	benzincísiniz, iyísiniz
3rd person (no suffix)	[benzincí__, iyí__]	[benzincilér__, iyilér__]

For comparison note the shapes of the'possessed' suffixes:

1st person	kitabı́m, másam	kitabımı́z, másamız
2nd person	kitabı́n, másan	kitabını́z, másanız
3rd person	kitabı́, másası	kitapları́, másaları

The second person plural suffix of Sets I, II, the mixed set and the possessed suffixes exhibits the 'personal pluralizer' suffix {-ı́z} in addition to the various second person suffixes. The same pluralizer is visible in the first person plural of the possessed suffixes. In the third person plural forms note that the participles are pluralized with {-lár} just as are nouns. Note that as {-dí}, {-lár} and {-ı́z} are all stressable suffixes, the stress occurs on the last syllable throughout the past forms, just as it does in the possessed forms and in marked contrast to the situation with the nouns and participles.

Compare further examples:

geldím 'I came'	buldúm 'I found'	anladı́m 'I understood'
geldín 'you came'	buldún 'you found'	anladı́n 'you understood'
geldí '[he] came'	buldú '[he] found	anladı́ '[he] understood'
geldík 'we came'	buldúk 'we found'	anladı́k 'we understood'
geldiníz 'you came'	buldunúz 'you found'	anladını́z 'you understood'
geldilér '[they] came'	buldulár '[they] found'	anladılár '[they] understood'

Note that, in the examples immediately above, {dı́} follows voiced sounds /l/ and /a/. The suffix regularly has /d/ after voiced sounds and /t/ after voiceless sounds. Compare:

geciktím 'I was delayed'	konuştúm 'I conversed'
geciktín 'you were delayed'	konuştún 'you conversed'
geciktí '[he] was delayed'	konuştú '[he] conversed'
geciktík 'we were delayed'	konuştúk 'we conversed'
geciktiníz 'you were delayed'	konuştunı́z 'you conversed'
geciktilér '[they] were delayed'	konuştulár '[they] conversed'

In the negative, of course, as the negative stem is formed by an unstressable suffix, the stress remains on the base of the verb:

gítmedim	'I didn't go'	gélmedim	'I didn't come'
gítmedin	'you didn't go'	gélmedin	'you didn't come'
gítmedi	'[he] didn't go'	gélmedi	'[he] didn't come'

gítmedik	'we didn't go'	gélmedik	'we didn't come'
gítmediniz	'you didn't go'	gélmediniz	'you didn't come'
gítmediler	'[they] didn't go'	gélmediler	'[they] didn't come'

As is the case with the participles in Turkish, it is possible to translate this predicate 'literally' as 'one who went' (etc.), so that the forms above could be translated: 'I [am] one who didn't go'. 'You [are] one who didn't go' etc. However, since this form is restricted to use exclusively as a predicate in Turkish sentences and does not occur (as most of the participles do) as a modifier, it is not necessary to think of this form in this way but rather is simpler to think of it like a 'tense' in English.

15.2 Grammar Drills on Past Suffix {-dí} Sample Sentence Drills

a) {dí} alone:

Buradan óraya gitmek ónbeş dakika sürdü.	To go from here to there took fifteen minutes.
Ahmet otelé gitti.	Ahmet went to [the] hotel.
Kitapları másaya bıraktı.	[He] left the books on (to) the table.
Bize yolu taríf etti.	[He] explained the way to us.
Óraya gitmek istedi.	[He] wanted to go there.
Bana telefón etti.	[He] called me up.
Tǘrkçe konuştu.	[He] spoke Turkish.
Ánkaradan geldi.	[He] came from Ankara.
Dersé başladı.	[He] began the lesson.
Bir kitáp aldı.	[He] bought a book.
'Mérhaba'dedi.	[He] said 'hello'.
Béş lira tuttu.	[It] came to five liras.
İngilízce öğrendi.	[He] learned English.
Sizi anladí.	[He] understood you.
Sizí gördü.	[He] saw you.

Sizí bekledi.	[He] awaited you.
Bana bir kitáp verdi.	[He] gave me a book.
Kitapları açtı́.	[He] opened the books.
Kitapları kapadı́.	[He] closed the books.
Bana bir kalém verdi.	[He] gave me a pencil.
Benzinciyé gitti.	[He] went to the gas station.
Benzín doldurdu.	[He] filled [it] up [with] gas.
Memnún oldu.	[He] became pleased.
Kitapları óraya götürdü.	[He] took the books there.
Ó kitapları okudu.	[He] read those books.
Ón beş liralık benzin yettí.	Fifteen liras worth of gasoline was sufficient.
Bir şéy istedi.	[He] wanted something.
Bana yardı́m etti.	[He] helped me.
İ́yi bir otel buldu.	[He] found a good hotel.
Bú kitap bittí.	This book [is] finished.

b) {-dí} + {-mı}:

Ahmet telefon ettí mi?	Did Ahmet phone?
Ahmet size yardım ettí mi?	Did Ahmet help you?
Oraya gitmek istedí mi?	Did [he] want to go there?
O kitapları okudú mu?	Did [he] read those books?
İyi bir otel buldú mu?	Did [he] find a good hotel?
Benzin aldı́ mı?	Did [he] buy gasoline?
Size yolu tarif ettí mi?	Did [he] explain the way to you?
Size bir kitap verdí mi?	Did [he] give you a book.
Bir şey istedí mi?	Did [he] want something?
Buradan bir kitap aldı́ mı?	Did [he] get a book from here?
İngilizce öğrendí mi?	Did [he] learn English?

Sizi anladí mı?	Did [he] understand you?
Sizi bekledí mi?	Did [he] wait for you?
Sizi gördǘ mü?	Did [he] see you?
Buraya geldí mi?	Did [he] come here?
Derse başladí mı?	Did [he] start the lesson?
Çok sürdǘ mü?	Did [it] take long?
Káç lira tuttu?	How many liras did [it] come to?
Memnun oldú mu?	Was [he] pleased?
Nérede bekledi?	Where did [he] wait?
Néreden geldi?	Where did [he] come from?
Néreye bıraktı?	Where did [he] leave [it] (to)?
Káç liralık benzin aldı?	How many liras worth of gas did [he] buy?
Káç lira verdi?	How many liras did [he] give?
Kitapları kimé verdi?	To whom did [he] give the books?

c) {-ma} + {dí} :

Ahmet lokantaya gítmedi.

Ahmet buraya gélmedi.

İngilizce öğrénmedi.

Derse başlámadı.

Konuşmak istémedi.

Bana yolu tarif étmedi.

Memnun ólmadı.

Sizi beklémedi.

Sizi anlámadı.

On beş lira tútmadı.

Bir şey démedi.

O kitapları okúmadı.

Ahmet telefon étmedi.

Ahmet bana yardım étmedi.

Türkçe konúşmadı.

Bir şey istémedi.

Oraya gitmek istémedi.

'Merhaba' démedi.

Postahaneye gítmedi.

Sizi gö́rmedi.

On beş dakika sǘrmedi.

İyi tercüme étmedi.

Benzin álmadı.

Konsolos bey gélmedi.

Bu ders bítmedi.

On beş lira yétmedi.

d) {-ma} + {dí} + {-mı} :

Ahmet lokantaya gítmedi mi?

Ahmet telefon étmedi mi?

İngilizce öğrénmedi mi?

Derse başlámadı mı?

Konuşmak istémedi mi?

Size yolu tarif etmedi mi?

Memnun ólmadı mı?

Sizi beklémedi mi?

Sizi anlámadı mı?

On beş lira tútmadı mı?

Bir şey démedi mi?

O kitapları okúmadı mı?

Bu ders bítmedi mi?

Ahmet buraya gélmedi mi?

Ahmet size yardım étmedi mi?

Türkçe konúşmadı mı?

Bir şey istémedi mi?

Oraya gitmek istémedi mi?

'Merhaba' démedi mi?

Postahaneye gítmedi mi?

Sizi gö́rmedi mi?

Onbeş dakika sǘrmedi mi?

İyi tercüme etmedi mi?

Benzin álmadı mı?

Konsolos bey gélmedi mi?

On beş lira yétmedi mi?

e) {-dí} + {-lár} :

Kitapları másaya bıraktılar.

Óraya gitmek istediler.

Ánkaradan geldiler.

Tǘrkçe konuştular.

Sizi anladılár.

Bana yardı́m ettiler.

Sizi bekledilér.

Kitapları açtılár.

Tǘrkçe öğrendiler.

'Merhaba' dediler.

Bize yolu taríf ettiler.

Bana telefón ettiler.

Dersé başladılar.

Benzinciyé gittiler.

Memnún oldular.

İyí bir otel buldular.

Kitapları kapadılár.

Sağá döndüler.

İyí okudular.

f) {-dí} + {-lár} + {-mı} :

Size yolu tarif ettilér mi?

Oraya gitmek istedilér mi?

Ankaradan geldilér mi?

Benzinciye gittilér mi?

Memnun oldulár mı?

Sizi beklediler mi?

Doğru tercüme ettilér mi?

Benzin aldılár mı?

Kitapları kapadılár mı?

'Merhaba' dedilér mi?

Kitapları masaya bıraktılár mı?

Bana telefon ettilér mi?

Derse başladılár mı?

Sizi anladılár mı?

Size yardım ettilér mi?

Türkçe öğrendilér mi?

İyi okudulár mı?

İyi bir otel buldulár mı?

Kitapları açtılár mı?

g) {-ma} + {-dí} + {-lár} :

Bize yolu tarif étmediler.

Türkçe konúşmadılar.

İyi okúmadılar.

Türkçe öğrénmediler.

Sizi anlámadılar.

Kitapları kapámadılar.

Derse başlámadılar.

Doğru okúmadılar.

Oraya gitmek istémediler.

Memnun ólmadılar.

Bana telefon étmediler.

Benzinciye gítmediler.

Sizi beklémediler.

'Merhaba' démediler.

Doğru tercüme étmediler.

h) {-ma} + {dí} + {-lár} + {-mı} :

Size yolu tarif étmediler mi?

Türkçe konúşmadılar mı?

İyi okúmadılar mı?

Size yardım étmediler mi?

Benzinciye gítmediler mi?

Sizi beklémediler mi?

Derse başlámadılar mı?

Oraya gitmek istémediler mi?

Memnun ólmadılar mı?

Telefon étmediler mi?

Türkçe öğrénmediler mi?

Sizi anlámadılar mı?

'Merhaba' démediler mi?

Doğru tercüme étmediler mi?

15.3 Note: Position of {-mı} Relative to Personal Suffixes after {-dí} :

After the participles previously explained (those with { -íyor } and {-(á,í)r } , the question particle {-mı} precedes the personal suffixes:

gidiyór muyum?	gidér miyim?
gidiyór musun?	gidér misin?
gidiyór muyuz?	gidér miyiz?
gidiyór musunuz?	gidér misiniz?

while, of course, coming after the pluralized participles (for third person plural):

gidiyorlár mı?	giderlér mi?

After the predicate with {-dí} the personal suffixes precede the question particle {-mı} in all persons. The forms for the interrogative are thus:

gittím mi?	gítmedim mi?
gittín mi?	gítmedin mi?
gittí mi?	gítmedi mi?
gittík mi?	gítmedik mi?
gittiníz mi?	gítmediniz mi?
gittilér mi?	gítmediler mi?

15.4 Grammar Drills on Past (continued):

i) {-dí} + /m/:

Lokántaya gittim.

Óraya gitmek istedim.

İngílizce öğrendim.

İyí bir otel buldum.

Kitapları másaya bıraktım.

Sizí gördüm.

Size telefón ettim.

Tǘrkçe konuştum.

Dersé başladım.

Benzinciyé gittim.

Ó kitapları okudum.

Ǘç kitap aldım.

Ona bir kitáp verdim.

Ona yardı́m ettim.

Ona bir kitáp gönderdim.

Memnún oldum.

Ona yolu tāríf ettim.

Bir kitáp buldum.

Ón sayfa okudum.

j) {-dí}. + /m/ + {-mı}:

İyi tercüme ettím mi?

Doğru tercüme ettím mi?

İyi konuştúm mu?

Size 'okuyunuz' dedím mi?

Acaba kitapları masaya bıraktı́m mı?

İyi okudúm mu?

Size kitap verdím mi?

Doğru tarif ettím mi?

Bir şey istedím mi?

Acaba kâfi benzin aldı́m mı?

k) {-ma} +{-dí} + /m/:

O lokantaya gítmedim.

Derse başlámadım.

İyi anlámadım.

Memnun ólmadım.

İyi tercüme étmedim.

Bir şey istémedim.

Bir şey anlámadım.

Bir şey démedim.

Türkçe konúşmadım.

Sağa dönmedim, sola döndüm.

Size telefon étmedim.

Doğru okúmadım.

Ona bir kitap göndérmedim.

Ona yardım étmedim.

Ona haber vérmedim.

Bir şey öğrénmedim.

Bir şey górmedim.

Ona 'allahaısmarladık' démedim.

Benzin álmadım.

l) {-ma} +{-dí} + /m/ +{-mı}:

O lokantaya gítmedim mi?

İyi tercüme étmedim mi?

İyi konúşmadım mı?

Doğru okúmadım mı?

Sizi anlámadım mı?

Ona haber vérmedim mi?

Size 'merhaba' démedim mi?

Kitabı size vérmedim mi?

Size yardım étmedim mi?

Kâfi benzin álmadım mı?

Size kalem vérmedim mi?

m) {-dı́} + /k/:

Kitapları másaya bıraktık.

Ona çók teşekkür ettik.

Ders altıyá başladık.

Sizi anladı́k.

Ona yardı́m ettik.

Ona yolu taríf ettik.

Size telefón ettik.

Tǘrkçe konuştuk.

Memnún olduk.

İyi bir otél bulduk. (or: İyí bir otel bulduk.)

Sizi órada gördük.

Kitapları óraya götürdük.

İyí öğrendik.

Káç sayfa okuduk?

Né yaptık?

Sizí bekledik.

Çók çalıştık.

Benzín aldık.

Káç lira verdik?

Né dedik?

n) {-dı́} + /k/ + {-mı}:

Doğru tercüme ettík mi?

İyi konuştúk mu?

İyi okudúk mu?

Bir şey istedík mi?

Doğru tarif ettík mi?

Ona haber verdík mi?

Kitapları size verdík mi?

Ondan yardım istedík mi?

o) {-ma} + {-dı́} + /k/:

Oraya gítmedik.

Sizi anlámadık.

Ders sekize başlámadık.

Ondan yardım istémedik.

Ona telefon étmedik.

Bir şey istémedik.

Sizi gö́rmedik.

Sizi beklémedik.

Memnun ólmadık.

Türkçe konúşmadık.

Benzin álmadık.

O kitapları okúmadık.

Kitapları áçmadık.

Dün gélmedik.

p) {-ma} + {-dí} + /k/ + {-mı}:

Doğru tercüme étmedik mi?

Ona yardım étmedik mi?

Oraya gítmedik mi?

Ona kitap vérmedik mi?

İyi okúmadık mı?

İyi konúşmadık mı?

İyi anlámadık mı?

Doğru tarif étmedik mi?

q) {-dí} + /n/ + {-ı́z}:

İyí okudunuz.

Bana yardı́m ettiniz.

Dersé başladınız.

Ó kitapları gördünüz.

Nérede beklediniz?

Né aldınız?

Káç saat çalıştınız?

Doğrú tercüme ettiniz.

Siz gitmék istediniz.

İyí Türkçe konuştunuz.

Ón beş lira verdiniz.

Nérede Türkçe öğrendiniz?

Né dediniz?

Saat kaçtá döndünüz?

r) {-dí} + /n/ + {-ı́z} + {-mı}:

Ó kitapları okudunuz mu?

Oraya gittiníz mi?

Ona yardım ettiníz mi?

Yolu tarif ettiníz mi?

Postahaneye gittiníz mi?

Bir şoför buldunúz mu?

Derse başladını́z mı?

Dün buraya geldiníz mi?

Bana telefon ettiníz mi?

Benzin aldını́z mı?

Türkçe konuştunuz mu?

s) {-ma} + {-dí} + /n/ + {-ı́z}:

Doğru tercüme étmediniz.

Oraya gítmediniz.

İyi tarif étmediniz.

Bana telefon étmediniz.

İyi okúmadınız.

On lira vérmediniz.

O kitapları okúmadınız.

Kitapları orada bırákmadınız.

İyi anlámadınız.	Dün gélmediniz.
Türkçe konúşmadınız.	On beş lira vérmediniz.
Gö́rmediniz.	Çalíşmadınız.
Öğrénmediniz.	Búlmadınız.

t) {-ma} + {-dí} + /n/ + {-íz} + {mı}:

Ó kitapları okúmadınız mı?	Ona telefon étmediniz mi?
Dün oraya gítmediniz mi?	Dersinizi çalíşmadınız mı?
İyi anlámadınız mı?	Memnun ólmadınız mı?
Benzin álmadınız mı?	Orada beklémediniz mi?
Bir taksi çağírmadınız mı?	Kitapları göndérmediniz mi?
Türkçe konúşmadınız mı?	

u) Multiple Substitution-Correlation Drill (not recorded)

(o)	Kitapları masaya bıraktı...	
(Siz)	Yolu tarif etti...	-mı?
(onlar)	'Merhaba' dedi...	
(ben)	Türkçe konuştu...	
(sen)	Benzin aldı...	
(biz)	Derse başlamadı...	
Ahmet	Doğru okumadı...	
Benzinci	Memnun olmadı...	
	Sağa dönmedi...	

15.5 Note: {-(y)dı} Past Enclitic[1]

Bir táksi bulmak istiyordum.	I wanted (was wanting) to find a cab.

The participles with{ -íyor }, {-(á,í)r}, {-má(z)} and the predicate with

---

[1] A form which occurs with both suffixed and independent forms is designated an 'enclitic'.

{-dí} as well as noun predicates may be followed, as indicated in 6.2, by 'additional information' -such as the personal suffixes which we have seen. In addition to the information afforded by these personal suffixes to the predicate, certain 'time' or 'aspect' (point of view) suffixes may be suffixed to the predicate as additional information. In the example above the participle /istíyor/ has suffixed to it a 'past' suffix /-du/ before the 1st person suffix /m/. This 'past' suffix to the predicate is unstressable {-(y)dı} , which is historically the {-dı} form of an 'auxiliary verb' which we will arbitrarily designate as *imek although this form does not now occur in the language. There is an independent literary form of this suffix - occurring as a separate word - which has the shape /idi/. This form, and the suffix form {-(y)dı}, take the short personal suffixes noted above in 15.1 as used with the form in {-dı}.

The sentence cited above consists, thus, of a verb root /iste/ 'want, ask for', plus the participle-formative suffix { -íyor } making /istíyor/ 'one who is wanting', plus the appropriate shape of {-(y)dı} (here /du/) making /istiyordu/ 'one who is wanting (past)', plus /m/ 'I' and may be 'literally' translated 'I [was] one who is wanting', i.e. 'I was wanting'.

While all the participle-formative suffixes we have seen and also {-dı} are suffixed only to verb bases or stems to form participles, the additional information suffixes and enclitics may be suffixed to any predicate: noun, adjective or participle. This is true of this 'past' enclitic as well:

órada	'at that place' '[is] at that place'	óradaydı	'was at that place'

Thus the meaning of {-(y)dı} is simply that the action or state denoted by the predicate occurred or obtained in the past.

Compare the following sets of forms with and without {-(y)dı} :

gidíyorum	I [am] going	gidíyordum	I was going
gidíyorsun	you [are] going	gidíyordun	you were going

gidíyor	[he, etc. is] going	gidíyordu	[he, etc.] was going
gidíyoruz	we [are] going	gidíyorduk	we were going
gidíyorsunuz	you [are] going	gidíyordunuz	you were going
gidíyorlar	they [are] going	gidíyorlardı	they were going (would have gone)
gidérim	I'll go (I go)	gidérdim	I would go (used to go)
gidérsin	you'll go	gidérdin	you'd go
gidér	[he, etc.] 'll go	gidérdi	[he, etc.] 'd go
gidériz	we'll go	gidérdik	we'd go
gidérsiniz	you'll go	gidérdiniz	you'd go
giderlér	they'd go	giderlérdi	they'd go
gitmém	I won't go (don't go)	gitmézdim	I wouldn't go (didn't used to)
gitmézsin	you won't go	gitmézdin	you wouldn't go
gitméz	[he, etc.] won't go	gitmézdi	[he, etc.] wouldn't go
gitméyiz	we won't go	gitmézdik	we wouldn't go
gitmézsiniz	you won't go	gitmézdiniz	you wouldn't go
gitmezlér	they won't go	gitmezlérdi	they wouldn't go
óradayım	I [am] there	óradaydım	I was there
óradasın	you [are] there	óradaydın	you were there
órada	[he is] there	óradaydı	[he] was there
óradayız	we [are] there	óradaydık	we were there
óradasınız	you [are] there	óradaydınız	you were there
óradalar	they [are] there	óradaydılar	they were there
		(óradalardı)	(it was thereabouts)

Note that in third person plural forms with noun predicates there are two orders of suffixation possible with different meanings. If the plural suffix follows {-(y)dı} the result is to denote a plurality of third persons as 'subject'.

If the plural suffix precedes the 'additional information' suffix {-(y)dı} it is simply denoting that the predicate noun itself is plural. Compare these forms:

búradalardı	'it was hereabouts'	búradaydılar	'they were here'
kapıcılárdı	'it was [the] doormen'	kapıcíydılar	'they were doormen'
askerlérdi	'it was [the] soldiers'	askérdiler	'they were soldiers'

Clearly with certain predicates (such as /memún/) this kind of variation is not likely - the meaning forbids it. Thus /memnúndular/ occurs but the other form with {lár} preceding /dı/ is not likely. Note that noun predicates with a meaning 'they were -----' are of the form /memnúndular/ but that all the verb forms - participles - occur with the participle itself pluralized:

gidíyorlardı giderlérdi gitmezlérdi

Note further that predicates like /búradalardı/ occur with singular subjects where subjects are expressed: as /taksi búradalardı/ 'the taxi was around here'. When the predicate is a verbal form (a participle) it will not have any {-lár} suffix if the subject is plural:

Kapıcılar gidíyordu. 'The doormen are going.'

while when the predicate does have a {-lár} suffix the subject will normally not be expressed:

Gidíyorlardı. '[It] was ones who are going'.

parallel to:

Askerlérdi. '[It] was [the] soldiers.'

15.6 Grammar Drills on { -(y)dı } : Sample Sentence Drills

a)

Ali iyíydi.

Büyǘk bir binaydı.

Kitaplar búradaydı.

Borcum ón liraydı.

Ali iyi değíldi.

Kitaplar burada değíldi.

Borcum on lira değíldi.

Kapıcı Türk değíldi.

Kapıcı Tǘrktü.	Ahmet lokantada değíldi.
Ahmét de lokantadaydı.	Kitabınız masada değíldi.
Kitabınız másadaydı.	İyi bir haber değíldi.
İyí bir haberdi	Kalem bende değíldi.
Kalem bendéydi.	Dört lira kâfi değíldi.
Dört lira kâfíydi.	
Néydi?	
Násıldı?	

b) {-mı} + {-(y)dı} :

Ali iyí miydi?	Ali iyi değíl miydi?
Büyǘk bir bina mıydı?	Büyük bir bina değíl miydi?
Kitaplar búrada mıydı?	Kitaplar burada değíl miydi?
Borcum ón lira mıydı?	Borcum on lira değíl miydi?
Kapıcınız Tǘrk müydü?	Kapıcınız Türk değíl miydi?
Ahmét de lokantada mıydı?	Ahmet de lokantada değíl miydi?
Kitabınız másada mıydı?	Kitabınız masada değíl miydi?
Dört lira kâfí miydi?	Dört lira kâfi değíl miydi?
Kitabım sizdé miydi?	Kitabım sizde değíl miydi?

c) {-(y)dı} + {-lár}:

Búradaydılar.	Burada değíldiler. (değillérdi)
Tǘrktüler.	Türk değíldiler.
Ameríkalıydılar.	Amerikalı değíldiler.
Óradaydılar.	Orada değíldiler.
Memnúndular.	Memnun değíldiler.
Raháttılar.	Rahat değíldiler.
İyíydiler.	İyi değíldiler.
Lokántadaydılar.	Lokantada değíldiler.

Sefarethanedéydiler.	Sefarethanede değíldiler.

d) {-mı} + {-(y)dı} + {-lár} :

Búrada mıydılar?	Burada değillér miydi?
Tǘrk müydüler?	Türk değillér miydi?
Ameríkalı mıydılar?	Orada değillér miydi?
Órada mıydılar?	Memnun değillér miydi?
Rahát mıydılar?	Rahat değillér miydi?
İyí miydiler?	İyi değillér miydi?
Lokantada mıydılar?	Lokantada değillér miydi?
Sefarethanedé miydiler?	Amerikalı değillér miydi?

e) {-(y)dı} + /m/:

Dün búradaydım.	Dün burada değíldim.
Bén de lokantadaydım.	Lokantada değíldim.
Dün akşam óradaydım.	Dün akşam orada değíldim.
Dün çók iyiydim.	Memnun değíldim.
Amerikán konsolosluğunda şofö́rdüm.	Rahat değíldim.
Saat onda postahanedéydim.	Postahanede değíldim.
Néredeydim.	
Çók memnundum.	
Çók rahattım.	

f) {-mı} + {-(y)dı} + /m/:

Bén de burada mıydım?	Ben de orada değíl miydim?
Bén de orada mıydım?	Memnun değíl miydim?
Ben postahanedé miydim?	Burada değíl miydim?
Memnún muydum?	Lokantada değíl miydim?
Rahát mıydım?	Postahanede değíl miydim?

g) { -(y)dı } + /k/:

Bíz de oradaydık.	Biz orada değíldik.
Búradaydık.	Dün burada değíldik.
Çók memnunduk.	Pek memnun değíldik.
Çók rahattık.	Pek rahat değíldik.
Derstéydik.	Derste değíldik.
Postahanedéydik.	Postahanede değíldik.
Lokántadaydık.	Lokantada değíldik.
Sefarethanedéydik.	Sefarethanede değíldik.

h) { -mı } + { -(y)dı } + /k/:

Bíz de búrada mıydık?	Biz burada değíl miydik?
Bíz de órada mıydık?	Biz orada değíl miydik?
Dersté miydik?	Saat on birde derste değíl miydik?
Memnún muyduk?	Postahanede değíl miydik?
Biz lokántada mıydık?	Lokantada değíl miydik?
Sefarethanedé miydik?	Sefarethanede değíl miydik?

i) { -(y)dı } + /n/ + { -ı́z } :

Dün búradaydınız.	Dün burada değíldiniz.
Çók memnundunuz.	Çok memnun değíldiniz.
Çók rahattınız.	Rahat değíldiniz.
Síz de oradaydınız.	Orada değíldiniz.
Lokántadaydınız.	Lokantada değíldiniz.
Postahanedéydiniz.	Postahanede değíldiniz.
Dün iyíydiniz.	Derste değíldiniz.
Derstéydiniz.	Konsoloslukta değíldiniz.

j) {-mı} + {-(y)dı} + /n/ + {-íz} :

Dün búrada mıydınız?	Dün burada değíl miydiniz?
Memnún muydunuz?	Şoförünüzden memnun değíl miydiniz?
Rahát mıydınız?	Rahat değíl miydiniz?
Siz de órada mıydınız?	Orada değíl miydiniz?
Lokántada mıydınız?	Orada konsolos değíl miydiniz?
Postahanedé miydiniz?	Postahanede değíl miydiniz?
Saat onda dersté miydiniz?	Derste değíl miydiniz?

k) Noun plus possessed suffix with /var/ and /yok/ plus {-(y)dı}

Multiple Substitution Drill

(Onun)	Randevu...	várdı.
(Benim)	Kitap...	yóktu.
(Senin)	Kalem...	vár mıydı?
(Sizin)	Şoför...	yók muydu?
(Onların)	Borç...	
(Bizim)	On lira...	
	İki saat...	
	Kapıcı...	

15.7 Grammar Drills on Participles + {-(y)dı} : Sample Sentence Drills

a) { -íyor } + {-(y)dı} :

Ali postahaneyé gidiyordu.

Ali telefón ediyordu.

Ali sizí bekiyordu.

b) { -íyor } + {-mı} + {-(y) dı} :

Ali postahaneye gidiyór muydu?

Ali telefon ediyór muydu?

Ali sizi bekiyór muydu?

c) {-ma} + {-íyor} + {-(y)dı}:

Ali postahaneye gítmiyordu.

Ali telefon étmiyordu.

Ali sizi beklémiyordu.

d) {-ma} + {-íyor} + {-mı} + {-(y)dı}:

Ali postahaneye gítmiyor muydu?

Ali telefon étmiyor muydu?

Ali sizi beklémiyor muydu?

e) {-íyor} + {-lár} + {-(y)dı:

Postahaneyé gidiyorlardı.

Aliye telefón ediyorlardı.

Sizí bekliyorlardı.

f) {-íyor} + {-lár} + {-mı} + {-(y)dı}:

Postahaneye gidíyorlar mıydı?

Aliye telefon edíyorlar mıydı?

Sizi beklíyorlar mıydı?

g) {-ma} + {-íyor} + {-lár} + {-(y)dı}:

Postahaneye gítmiyorlardı.

Ona telefon étmiyorlardı.

Sizi beklémiyorlardı.

h) {-ma} + {-íyor} + {-lár} + {/mı/} + {(y)dı}:

Postahaneye gítmiyorlar mıydı?

Ona telefon étmiyorlar mıydı?

Sizi beklémiyorlar mıydı?

Use these verbs in similar sentences:

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

ver

bırak

kapa

al

başla

dön

anla

i) { -íyor } + {-(y)dı} + -/m/:

Postahaneyé gidiyordum.

Aliye telefón ediyordum.

Onú bekliyordum.

j) { -íyor } + {-mı} + {-(y)dı}
+ -/m/:

İyi tarif ediyór muydum?

Doğru okuyór muydum?

İyi tercüme ediyór muydum?

k) {-ma} + { -íyor } + {-(y)dı}
+ -/m/:

Postahaneye gítmiyordum.

Aliye telefon étmiyordum.

Onu beklémiyordum.

l) {-ma} + { -íyor } + {-mı}
+ { -(y)dı} + -/m/:

İyi tarif étmiyor muydum?

Doğru okúmuyor muydum?

İyi tercüme étmiyor muydum?

m) { -íyor } + {-(y)dı} + -/n/
+ {-ız} :

Lokántaya gidiyordunúz.

Telefón ediyordunuz.

Köşedé bekliyordunuz.

Use these verbs in similar sentences

- bul
- gel
- oku
- tekrar et
- tercüme et
- konuş
- yap
- çalış
- öğren
- ver
- bırak
- kapa
- al
- başla
- dön
- anla
- git
- de

n) { -íyor } + {-mı} + {-(y)dı}
+ -/n/ + {-íz} :

Lokantaya gidiyór muydunuz?

Telefon ediyór muydunuz?

Köşede bekliyór muydunuz?

o) {-ma} + { -íyor } + {-(y)dı}
+ -/n/ + {-íz} :

Lokantaya gítmiyordunuz.

Telefon étmiyordunuz.

Köşede beklémiyordunuz.

p) {-ma} + { -íyor } + {-mı}
+{-(y)dı} + -/n/ + {-íz} :

Lokantaya gítmiyor muydunuz?

Telefon étmiyor muydunuz?

Köşede beklémiyor muydunuz?

q) { -íyor } + {-(y)dı} + -/k/:

Postahaneyé gidiyorduk.

Aliye telefón ediyorduk.

Sizí bekliyorduk.

r) { -íyor } + {-mı} + {-(y)dı}
+ -/k/:

Postahaneye gidiyór muyduk?

Aliye telefon ediyór muyduk?

İyi tercüme ediyór muyduk?

Use these verbs in similar sentences:

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

ver

bırak

kapa

al

başla

dön

anla

git

de

s) {-ma} + {-íyor} + {-(y)dı}

+ -/k/:

Postahaneye gítmiyorduk.

Aliye telefon étmiyorduk.

Sizi beklémiyorduk.

t) {-ma} + {-íyor} + {-mı}

+ {-(y)dı} + -/k/:

Postahaneye gítmiyor muyduk?

İyi tercüme étmiyor muyduk?

15.8 Grammar Drills on {(á,í)r} + {-(y)dı} and {-má(z)}+ {-(y)dı} :

a) {-(á,í)r} + {-(y)dı}:

Ali telefón ederdi.

Ali beni beklérdi.

Lokántaya giderdi.

b) {-(á,í)r} + {-mı} + {-(y)dı} :

Ali telefon edér miydi?

Ali beni beklér miydi?

Lokantaya gidér miydi?

c) {-má(z)} + {-(y)dı} :

Ali telefon etmézdi.

Ali beni beklemézdi.

Lokantaya gitmézdi.

Use these verbs in similar sentences:

bul
gel
oku
tekrar et
tercüme et
konuş
yap
çalış
öğren
ver
bırak
kapa
al
başla
dön
anla
git
de

d) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)dı}:

Ali telefon etméz miydi?

Ali beni bekleméz miydi?

Lokantaya gitméz miydi?

e) {-(á,í)r} + {-lár} + {-(y)dı} :

Aliye telefón ederlerdi.

Aliyi beklerlérdi.

Lokántaya giderlerdi.

f) {-(á,í)r} + {-lár} + {-mı}
+ {-(y)dı} :

Aliye telefon ederlér miydi?

Aliyi beklerlér miydi?

Lokantaya giderlér miydi?

g) {-má(z)} + {-lár} + {-(y)dı} :

Aliye telefon etmezlérdi.

Aliyi beklemezlérdi.

Lokantaya gitmezlérdi.

h) {-má(z)} + {-lár} + {-mı} + {-(y)dı}:

Aliye telefon etmezlér miydi?

Aliyi beklemezlér miydi?

Lokantaya gitmezlér miydi?

i) {-(á,í)r} + {-(y)dı} + /m/:

Lokántaya giderdim.

Ona telefón ederdim.

Onu lokántada bulurdum.

Use these verbs in similar sentences:

bul
gel
oku
tekrar et
tercüme et
konuş
yap
çalış
öğren
ver
bırak
kapa
al
başla
dön
anla
git
de

j) {-(á,í)r} + {-mı} + {-(y)dı}

+ -/m/:

Onu görǘr müydüm?

Çok çalışı́r mıydım?

Onu lokantada bulúr muydum?

k) {-má(z)} + {-(y)dı} + /m/:

Lokantaya gitmézdim.

Ona telefon etmézdim.

Onu orada bulmázdım.

l) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)dı}

+ -/m/:

Onu görméz miydim?

Çok çalışmáz mıydım?

Onu orada bulmáz mıydım?

m) {-(á,í)r} + {-(y(dı} + -/k/:

Aliyi orada bulúrduk.

Sizi lokántada görürdük.

Onları búrada beklerdik.

n) {-(á,í)r} + {-mı} + {-(y)dı}

+ -/k/:

Aliyi orada bulúr muyduk?

Sizi lokantada görǘr müydük?

Onları burada beklér miydik?

Use these verbs in similar sentences:

bul

gel

oku

tekrar et

tercüme et

konuş

yap

çalış

öğren

ver

bırak

kapa

al

başla

dön

anla

git

de

o) {-má(z)} + {-(y)dı} + -/k/:

Aliyi orada bulmázdık.

Sizi lokantada görmézdik.

Onları burada beklemézdik.

p) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)dı} + -/k/:

Aliyi orada bulmáz mıydık?

Sizi lokantada görméz miydik?

Onları burada bekleméz miydik?

q) {-(á,í)r} + {-(y)dı} + -/n/ + {-íz}:

Saat ondá gelirdiniz.

Búrada beklerdiniz.

Bana telefón ederdiniz.

r) {-(á,í)r} + {-mı} + {-(y)dı} + -/n/ + {-íz}:

Saat onda gelír miydiniz?

Orada beklér miydiniz?

Bana telefon edér miydiniz?

s) {-má(z)} + {-(y)dı} + -/n/ + {-íz}:

Saat onda gelmézdiniz.

Burada beklemézdiniz.

Bana telefon etmézdiniz.

Use these verbs in similar sentences:

bul
gel
oku
tekrar et
tercüme et
konuş
yap
çalış
öğren
ver
bırak
kapa
al
başla
dön
anla
git
de

t) {-má(z)} + {-mı} + {-(y)dı}

+ -/n/ + {-ı́z}:

Saat onda gelméz miydiniz?

Burada bekleméz miydiniz?

Bana telefon etméz miydiniz?

15.9 Note: Possessive Compounds:

Amerikán konsolosluğu	American Consulate
köşé başında	around the corner (at the head of the corner)

A noun without suffix may precede a possessed noun, as here, forming a compound. In this case the first noun is not specific or definite and the resultant compound functions like a single noun. Such compounds are very common in Turkish and are very similar to constructions in English of one noun modifying another - like drugstore, flag pole, river bank, etc.

The possessed noun in a possessive compound always has the third person singular possessive suffix. Adjectives do not occur in possessive compounds.

15.10 Grammar Drill on Possessive Compounds: Sample Drill

Ánkara Oteli	The Ankara Hotel (proper name of a hotel)
Ánkara Lokantası	The Ankara Restaurant (not necessarily located in Ankara, but a restaurant of that name)
Ánkara Postahanesi	The Ankara Post Office
Táksi şoförü	(a) taxi driver
Tǘrk gecesi	(a) Turkish evening
Tǘrk konsolosluğu	(a) Turkish Consulate
İngilíz konsolosluğu	(an) English Consulate
Tǘrk Sefārethānesi	Turkish Embassy
Amerikán Sefārethānesi	American Embassy

Amerikán benzini	American gasoline (note that 'Amerikan' is a noun not an adjective in Turkish)
İngilíz saatı	(a) British watch
Né binası?	What (specific) building? (This question means that the name of the building is requested.)

The vocabulary presented to date does not provide opportunities for illustrating the great number and variety of possessive compounds which occur. These will appear in future units in greater numbers.

15.11 Note: Specific Direct Object Relational Suffix {-(y)í}:

Bana yolu tarif edér misiniz?	Would you describe the way to me?
Kitapları másaya bırakın.	Leave the books on the table.
Sizí bekliyor.	He's expecting (awaiting) you.
Hángi safayı açalım?	Which page should we open [to]?
Kimí istiyorsunuz?	Whom do you want?
O kalemi verír misiniz?	Would you give me that pencil?

The suffix {-(y)í} is a stressable suffix indicating that the noun to which it is added is the specific direct object of the verb. Personal pronouns (as /siz/), the interrogatives /kim/ and hángi/ and nouns which are possessed (/kitabím/) or which are modified by demonstratives (/ó kalem/) are by definition specific and always have the suffix {-(y)í} when they are the direct objects of verbs. Other nouns may or may not have this suffix: /yol/ or /yolu/ etc. Without the suffix such a noun object must immediately precede the verb and forms with it a type of compound: /kitáp okumak/ etc. the meaning of which is simply to perform the action relative to this category of object - in this case 'to book-read' (somewhat parallel to English compounds like 'house hunt' or 'baby sit'). If an indefinite item of the category is meant, the noun is ordinarily preceded by /bir/: /bir kitáp okudum/ 'I read a book'. The same difference is evident with the plural: /kitaplár okudu/ 'he read books' and

/bir kitaplár okudu/ 'he read some books'. All of these forms without the suffix contrast to the definite direct object with {-(y)í} : /kitabí okudu/ 'he read the book',/kitaplarí okudu/ 'he read the books'. Note that the noun with this suffix most frequently corresponds to an English noun with the definite article 'the'. Compare the following sentences and their translations:

Kalém istiyor.	He wants [a] pencil.
Bir kalém istiyor.	He wants a pencil.
Órada bir kalem görüyór musunuz?	Do you see a pencil there?
Kalemi görüyór musunuz?	Do you see the pencil?
Kalemimi görüyór musunuz?	Do you see (the) my pencil?
Ó kalemi görüyór musunuz?	Do you see (the) that pencil?
Hángi kalemi görüyorsunuz?	Which (the) pencil do you see?
Kalemleri görüyór musunuz?	Do you see the pencils?
Kalemlerimi görüyór musunuz?	Do you see (the) my pencils?
Ó kalemleri görüyór musunuz?	Do you see (the) those pencils?

Since in English we are accustomed to using the definite article with nouns which are not objects and, of course, we do not use the definite article with possessive constructions ('my book' not 'my the book'), thinking of the specific direct object suffix in Turkish as a translation of 'the' will lead us to make mistakes. The correct use of this suffix is difficult for Americans. Remember that:

1. If the object of a verb - the noun representing that thing which in some way undergoes the action of the verb - is modified by a demonstrative (bu, şu, o) or is possessed, it must have this suffix.

2. If the object of a verb is modified by /bir/ it cannot have this suffix.

3. If the object of a verb is separated from the verb by any intervening word it must have this suffix: /kalemi sizé vermek/, /kitabı baná okudu/

(contrast /bana kitáp okudu/).

4. If the object of a verb occurs immediately before the verb this suffix will occur if the object is specific and will not occur if it is not specific. Contrast /bana kitáp okudu/ and /bana kitabı́ okudu/.

15.12 Grammar Drills on Specific Direct Object with {-(y)ı́}: Simple Substitution Drills

a)

Kitapları	görüyór musunuz?
Kalemi	
Kitabı	
Kalemleri	
Binayı	
Postahaneyi	
Lokantayı	
Merdiveni	
Ahmedi	
Saatı	
Kapıcıyı	
Kâtibi	
Konsolosu	
Sefiri	
Amerikalıyı	
Türkü	
Oteli	

b)

Kitapları	verír misiniz?
Kalemi	
Kitabı	
Kalemleri	
Saatı	
Haberi	

c)

Kitapları	gönderír misiniz?
Kalemi	
Kitabı	
Kalemleri	
Ahmedi	
Kapıcıyı	
Kâtibi	
Konsolosu	
Sefiri	
Hasanı	

d)

Kitaplarí	gönderdi.
Kalemí	
Kitabí	
Merdivení	
Ahmedí	
Saatí	
Menejerí	
Konsolosú	
Sefirí	
Ameríkalıyı	
Türkǘ	
Haberí	
Hasaní	
Kimí	
Neyí	

15.13 Grammar Drills on Possessed Suffixes Plus { -(y)í } : Sample Sentence Drills

a) {-(s)í[n]} + {-(y)í} :

Adresini bílmiyorum.	I don't know his address.
Kitabıní okuyor.	He's reading his book.
Menejeriní gönderdi.	He sent his manager.
Kitaplarını búrada bırakıyor.	He's leaving his books here.
Kapıcısıní gönderiyor.	He's sending his doorman.
Kitabıní götürdü.	He took his book.
Amerikán sefarethanesini bilíyorum.	I know the American Embassy.

b) {-(ı́)m} + {-(y)ı́} :

Kitabımı verír misiniz?	Would you give [me] my book?
Adresimi biliyór musunuz?	Do you know my address?
Kitaplarımı néreye bıraktınız?	Where did you leave my books?
Kitabımı götürdünǘz mü?	Did you take my book [along]?
Kitabımı aldını́z mı?	Did you take my book?

c) {-(ı́)n} + {-ı́z} + {-(y)ı́}:

Kitabınızı götürüyór musunuz?	Are you taking your book [along]?
Adresinizi verír misiniz?	Would you give [me] your address?
Menejerinizí gönderirsiniz.	You'll send your namager.
Kitaplarınızı kím aldı?	Who took your books?

d) {-(ı)m} + {-ı́z} + {-(y)ı́} :

Kitaplarımızı búrada bırakıyoruz.	We're leaving our books here.
Adresimizi biliyór musunuz?	Do you know our address?
Adreslerimizi biliyór musunuz?	Do you know our addresses?
Kitaplarımızı gönderír misiniz?	Will you send our books?

e) {-lár} + {-(s)ı́[n]} + {-(y)ı́}:

Adreslerini bílmiyorum.	I don't know their address.
Kitaplarını búrada bıraktılar.	They left their books here.
Menejerleriní gönderiyorlar.	They're sending their manager.
Kitaplarını́ okuyorlar.	They're reading their books.

15.14 Grammar Drills on Pronouns as Direct Object:

Onú görüyorum.	I see him (her, it, that).
Onú anlıyorum.	I understand that (him, her, it).
Onú bekliyorum.	I'm waiting for her (him, it, that).

Onú okuyorum	I'm reading that (it).
Onú tercüme ediyorum.	I'm translating it (that).
Bunú anlıyorum.	I understand this.
Bunu bílmiyorum.	I don't know this [matter].
Bunu istémiyorum.	I don't want this.
Şunu álmıyorum.	I'm not buying that.
Şunu istémiyorum.	I don't want that.
Şunú okuyorum.	I'm reading that.
Beni bekliyór musunuz?	Are you waiting for me?
Beni anlıyór musunuz?	Do you understand me?
Beni götürǘr müsünüz?	Would you take me?
Sizi anlámıyoruz.	We don't understand you.
Sizí götürür.	He'll take you.
Sizi göndermek istémiyoruz.	We don't want to send you.
Onları anlıyór musunuz?	Do you understand them?
Onları götürǘr müsünüz?	Would you take them?
Onları göndermék istiyorum.	I want to send them.

UNIT 16

16.0 Dialog: 'Greetings'

-John-

Mérhaba Ali bey!	Hello Mr. Ali!

-Ali-

Mérhaba efendim. Hóş geldiniz.	Hello, sir. Welcome.

-John-

Hóş bulduk.	I'm glad to be here.

-Ali-

seyahát	trip
geçmék	to pass
Seyahatınız násıl geçti?	How did your trip go?

-John-

gáyet	extremely
Gáyet rahat geçti.	It went extremely well.

-Ali-

kahvé	coffee, coffee house
kahvaltí	breakfast
kahvaltí etmek	to have breakfast
Kahvaltı ettiníz mi?	Did you have breakfast?

-John-

sabáh	morning
sabáhleyin	in the morning
vagón	car
vagon restorán	dining car

gidíp	went and .....
tazé	fresh
çay	tea
bir çáy	a [cup of] tea
içmék	to drink
Ettím. Sabáhleyin | vagon restorána gidip || taze bir çáy içtim.	I did. I went to the dining car in the morning and had a fresh cup of tea.

-Ali-

yálnız	only, just, except that
Yalnız çáy mı içtiniz?	Did you just drink tea?

-John-

bír de	and also
simít	simit (pretzel-like roll with sesame seeds)
yemék	to eat
Bir de simít yedim.	I ate a simit also.

16.1 Vocabulary Drills

a) gáyet 'extremely, exceedingly' Sample Sentence Drill

Ahmet gáyet iyi bir şöför.	Ahmet is an extremely good driver.
Türkçeyí | gáyet rahat konuşuyorsunuz.	You speak Turkish very fluently. ('extremely comfortably')
Gáyet iyi bir şöförüm var.	I have an exceedingly good driver.
Bú lokantanın yemekleri | gáyet pahalı.	This restaurant's dishes are extremely expensive.

b) Use çok 'very' in place of gayet in the above sentences.

c) Sabáhleyin 'in the morning' Simple Substitution Drill

Sabáhleyin	Ahmedí gördüm.	I saw Ahmet in the morning.
	kahvaltı étmedik.	We didn't have breakfast in the morning.
	telefón ederim.	I'll phone in the morning.
	dérs çalışırım.	I'll do my homework in the morning.
	konsolosluğá gidiyor.	He's going to the consulate in the morning.

d) yálnız 'only, except that' Sample Sentence Drill

Bugün yálnız kitap aldım.	I bought only a book today. (or the book)
Yálnız Türkçe konuşunuz.	Speak only Turkish.
Derste yálnız okuyacaklar.	They're only going to read in class.
Yálnız tercüme ettik.	We only translated.
Bize yálnız Ahmét geldi.	Only Ahmet came to [visit] us.

e) gelmek / gitmek 'to visit','to come to see', 'to go to see' Sample Sentence Drill

Yarın bizé gelin.	Come see us tomorrow. ('Come to us tomorrow.')
Bu akşam sizé geleceğiz.	We're coming to see you this evening.
Akşam Ahmedé gittim.	I went to see Ahmet [in the] evening.
Sabahleyin Alileré gittik.	We went to see the Ali family in the morning.
Yarın baná gelecekler.	They're coming to see me tomorrow.
Yarın sabah saná gelecek.	She's coming to see you tomorrow morning.
Akşam oná gittiler.	They went to see her in the evening.
Yarın onalará gideriz.	We'll go see them tomorrow.

f) {-(y)á}.......almak 'to buy/get [something] for [someone]'

Sample Sentence Drill

Bana bir kalem alı́r mısınız?	Will you [please] buy me a pencil?
Aliye bir kitáp alıyorlar.	They're getting Ali a book.
Sana káç liralık benzin aldı?	How many liras worth of gas did he buy for you?
Bize ikí liralık kahve alın.	Buy us two liras worth of coffee.
Ona né aldın?	What did you get her?
Onlara büyük bir saát aldık.	We bought them a large clock.
Size né aldılar?	What did they get you?

g) götürmék 'to take [somebody or something] to [someplace]'

Sample Sentence Drill

Beni sinemaya götürǘr müsünüz?	Will you [please] take me to the movies?
Bizi partiye götǘrmediler.	They didn't take us to the party.
Onu okulá götürdüm.	I took it to school.
Seni bizé götürürüm.	I'll take you home. ('to our place')
Sizi lokántaya götüreceğiz.	We're going to take you to [a] restaurant.
Onları Tǘrk sefarethanesine götürün.	Take them to the Turkish Embassy.

16.2 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. John nérede kahvaltı etti?
2. Kahvaltıda né içti?
3. Yalnız çáy mı içti?
4. Siz umumiyetle kahvaltıda né içersiniz?
5. Lokantada kahvaltı etmek pahalı́ mı?
6. John'un seyahatı násıl geçti?

7. Siz çok seyahat edér misiniz?

8. Biz bú derslerde yalnız okuyór muyuz?

16.3 Note: Participle with Suffix {-(y)ácák}:

Káç litre alacaksınız?	How many litres are you going to buy?
Néreye gideceksiniz?	Where are you going to go?
Size zahmét olacak.	That would be trouble for you.
Şimdi bir táksi gönderecekler.	They're going to send a taxi right away.

These sentences furnish examples of the suffix {-(y)ácák}. More literal translations of the forms are:

al-acák-sınız	You [are] (one who is) going to buy.
gid-ecék-siniz	You [are] (one who is) going to go.
ol-acák	[He (etc.) is] (one who is) going to become.
gönder-ecek-lér	[They are] (ones who are) going to send.
ed-ecéğ-im	I [am] (one who is) going to perform.

/k/ (or /k̬/) is replaced by /ğ/ before suffixes beginning with a vowel.

The suffix {-(y ácák} forms a participle meaning 'going to (do so and so)' or '(one who is) going (to do so and so)'. As a predicate (with or without 'I [am]'(etc.) additional information suffixes) it corresponds to the English 'going to' future verb phrase. As is the case with the other participles, {-(y)ácák} may be followed by the past form of 'imek' (see 15.5) making forms like: /alacáktınız/ 'you were (one who is) going to buy'. The examples above, /olacák/ and /gönderecekler/, show the use of the participle by itself as predicate meaning '[he(she,it) is] (one who is) going to be', and with the plural meaning '[They are] (ones who are) going to send'. The other examples have the suffixes for 'I [am]' and You [are]'. These are frequent uses of this participle, others will be taken up in the future.

The forms thus far explained give the pattern: Participle alone:

alacák	'[He (she, it) is] (one who is) going to get'
alacaklár	'[They are] (ones who are) going to get'
gidecék	'[He (she, it) is] (one who is) going to go'
gideceklér	'[They are] (ones who are) going to go'

Participle plus additional information personal suffixes:

alacáğım	'I [am] (one who is] going to get'
gidecéğim	'I [am] (one who is) going to go'
alacáğız	'We [are] (one who is) going to get'
gidecéğız	'We [are] (one who is) going to go'
alacáksın	'Thou [art] (one who is) going to get'
gidecéksin	'Thou [art] (one who is) going to go'
alacáksınız	'You [are] (one who is) going to get'
gidecéksiniz	'You [are] (one who is) going to go'

There is more variation in the way these forms are said than there is with most other forms in Turkish, yet all the variations which occur are understandable in the terms of a few statements about changes which occur in vowels before the palatal phonemes /y/ and /c/.

1. { a } before /c/ is often heard as { ı } :

alıcáksınız for alacáksınız
gidicéksiniz for gidecéksiniz
olucáksınız for olacáksınız
edicéksiniz for edecéksiniz

The forms in the left-hand column are common spoken ones. Those on the right represent more formal speech and the regular spelling. This variation of pronunciation of the participle is found with this participle without additional information personal suffixes and with all such suffixes.

Before additional suffixes beginning with a vowel, the /k/ of this participle changes to /ğ/. After back vowels /ğ/ is commonly merely a lengthening of the preceding vowel (see 11.1).

alacáğım is pronounced /alacā́ım/
olacáğım is pronounced /olacā́ım/

Sometimes the vowel-cluster in these and similar words is heard reduced to a single vowel. This change usually occurs where the vowel before c is heard as { ı }:

/alıcam/ and /olucam/

However, after front vowels /ğ/ is pronounced /y/ (see 11.1) and a second statement helps explain what happens:

2. { a } before a /y/ which introduces an unstressed syllable is commonly pronounced { ı }:

gidiceğim */gidiceyim/ thus becomes */gidiciyim/
ediceğiz */ediceyiz/ thus becomes */ediciyiz/

These forms are seldom actually to be heard, since in most dialects, especially in Istanbul, these forms are shortened by reduction of the /iyi/ sequence to /ī/:

/gidicī́m/ and /edicī́m/ or even /gidicím/ and /edicím/
/edicī́z/ and /gidicī́z/ or even /edicíz/ and [gidicíz/

These variant forms should be recognized when heard, though it is not necessary to drill them.

16.4 Grammar Drills on Participle with {-(y)ácák}

Simple Substitution Drills:

a) {-(y)ácák} Participle alone (3rd person):

Şimdi	tercümé edecek.	He's now going to translate.
	tekrár edecek	repeat.
	konuşacák.	speak.

Bir táksi	bulacaklar.	They're going to find a cab.
	göndereceklar.	send
	çağıracaklar.	call

b) with personal suffixes: {-(y)ım}, {-(y)ız}, {-sın(íz)} :

Doğrú	gideceğim.	I'm going to go direct.
	konuşacağım.	speak right.
	okuyacağım.	read correctly.

Ona bir kitáp	göndereceğiz.	We're going to send her a book.
	götüreceğiz.	take
	vereceğiz.	give

Benzín	alacaksın.	You (sg.) are going to buy gas.
	dolduracaksın.	put in

Ahmét beyi saat beşte oteldé	göreceksiniz.	You're going to see Mr. Ahmet at the hotel at five o'clock.
	bulacaksınız.	find
	bekliyeceksiniz.	wait for

c) {-(y)ácák} + {-mı}

Bu akşam	gidecék mi?	Is he going to go this evening?
	dönecék mi?	return
	gelecék mi?	come

Size	telefon edeceklér mi?	Are they going to phone you?
	haber vereceklér mi?	inform
	geleceklér mi?	visit

Ben de	gidecék miyim?	Am I to go too?
	konuşacák mıyım?	talk
	bekliyecék miyim?	wait

Bir taksi	gönderecék misin?	Are you going to send a cab?
	çağıracák mısın?	call
	bulacák mısın?	find

Ona	haber verecék miyiz?	Are we going to inform him?
	haber gönderecék miyiz?	send news to him?
	başlıyacák mıyız?	begin it?

Konsolosluğa	gidecék misiniz?	Are you going to go to the consulate?
	telefon edecék misiniz?	phone
	haber verecék misiniz?	inform

d) {-ma} + {-(y)acak}

Sizi orada	beklémeyecek.	He isn't going to wait for you there.
	gö́rmeyecek	see

Burada	dúrmayacaklar.	They aren't going to stop here.
	ólmayacaklar.	be

Oraya	gítmeyeceğim.	I'm not going to go there.
	göndérmeyeceğim.	send [it]
	telefon étmeyeceğim	phone

Haber	vérmeyeceksin.	You're not going to announce [it].
	álmayacaksın.	get news
	göndérmeyeceksin.	send

Onu	affétmeyeceğiz.	We're not going to forgive him.
	gö́rmeyeceğiz.	see
	álmayacağız.	buy it

Bugün oraya	gítmeyeceğiz.	We're not going to go there today.
	göndérmeyeceğiz.	sent [it]
	telefon étmeyeceğiz.	phone

e) {-ma} + {-(y)acák} + {-mı} :

Bugün ders	álmayacak mı?	Isn't he going to take a lesson today?
	vérmeyecek mi?	teach
	ólmayacak mı?	Isn't there going to be

Burada	beklémeyecekler mi?	Aren't they going to wait here?
	dúrmayacaklar mı?	stop
	ólmayacaklar mı?	be

Ona	haber vérmeyecek miyim?	Am I not (going) to tell him?
	telefon étmeyecek miyim?	phone
	teşekkür étmeyecek miyim?	thank

Beni de	beklémeyecek misin?	Aren't you going to wait for me too?
	götǘrmeyecek misin?	take
	çağírmayacak mısın?	invite

Kitapları	álmayacak mıyız?	Aren't we going to buy the books?
	vérmeyecek miyiz?	give
	götǘrmeyecek miyiz?	take

Siz de oraya	gítmeyecek misiniz?	Aren't you too going to go there?
	gélmeyecek misiniz?	come
	telefon étmeyecek misiniz?	telephone

f) Progressive Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	Translation
	Bugün telefón edecek.	He's going to phone today.
Yarın	Yarın telefón edecek.	tomorrow
bizé gelmek	Yarın bizé gelecek___.	...to visit us...
(siz)	Yarın bizé geleceksiniz.	You're....
Bú akşam	Bú akşam bizé geleceksiniz.	..this evening.
(onlar)	Bú akşam bizé gelecekler.	They're...
telefon etmek	Bú akşam telefón edecekler.	...phone...
Saat onda	Saat ondá telefón edecekler.	at ten o'clock.
(biz)	Saat ondá telefón edeceğiz.	We're...
derse başlamak	Saat ondá dersé başlayacağız.	..start the lesson..
Yarın sabah	Yarín sabah dersé başlayacağız.	tomorrow morning.
(o)	Yarín sabah dersé başlayacak.	He's....
telefon etmek	Yarín sabah telefón edecek.	...phone...
Bugün	Bugün telefón edecek	...today.

g) Do the above exercises in question form.

h) Do the above exercises in negative form.

i) Repeat the exercises of f, g, and h above using {-(í)yor}, {-(á,í)r} and {-máz}

16.5 Mixed Grammar Drills on Participles - Multiple Substitution Drills

a)

Taksi	gönderecekler.
Çocuk	göndermediler.
Konsolos	
Şoför	
Adres	
Kitap	

Masa	gönderecekler.
Türk	göndermediler.
Amerikalı	

b) Repeat the exercise above in negative question form. Then with {-(í)yor}, {-(á,í)r}, {-dí}, the imperative, with negative and question form with all possible personal endings.

c)

Para[1]	alacaksınız.
Benzin	gönderecekler.
Kahve	almadı
Çay	göndermediler.

d) Repeat the exercise above with all possible variations.

e)

Ahmet beyi	bekliyeceğim.
Onu	görecek.
Konsolosu	görmedik.
Menejeri	beklerdik.
Şoförü	bekliyordum.
Benzinciyi	

f) Repeat with possible variations as above.

g)

Oraya	saat 12' de gideceğim.
Size	gönderecekler.
Ona	telefon edecek.
Ona	
Konsolosluğa	
Otele	
Postahaneye	
Lokantaya	

---

[1] para: money

h) Repeat with possible variations as above.

16.6 Grammar Drills on {-(y)ácák} + {-(y)dı}
Simple Substitution Drills

a) {-(y)ácák} + {-(y)dı}

1.

Cue	Pattern	Translation
	Tercümé edecekti	He was going to translate.
götürmék	Götürecékti.	..take [it] away.
beklemék	Bekleyecékti.	..wait
bırakmák	Bırakacáktı.	..leave [it]
habér vermek	Habér verecekti.	..let [us] know
kalmák	Kalacáktı.	..stay
çağırmák	Çağıracáktı.	..call
görmék	Görecékti.	..see
durmák	Duracáktı.	..stop
bulmák	Bulacáktı.	..find [it]

2.

Bizé	verecekti.	He was going to give [it] to us.
	alacaktı.	...buy [it] for...
	gönderecekti.	...send [it] to...
	okuyacaktı.	... read [it] to...

3.

Saat beşté	telefón edecekti.	He was going to phone at five o'clock.
	yapacaktı.	...do [it]...
	konuşacaktı.	...speak...
	alacaktı.	...get [it]...

4.

Dün postahaneyé	gidecekti.	He was going to go to the post office yesterday.
	gönderecekti.	......send [it]
	verecekti.	......give [it]

b) Repeat the drills of (a) with the interrogative suffix { -mı}

Tercüme edecék miydi? Was he going to translate?

götürmék Götürecék miydi ..take [it] away

etc.

c) Repeat the drills of (a) with the negative verb stem in each case - the form with suffix {ma} :

Tercüme étmeyecekti. He wasn't going to translate.

götürmék Götǘrmeyecekti. ..take [it] away

etc.

d) Repeat the drills of (a) in the negative interrogative form:

Tercüme étmeyecek miydi? Wasn't he going to translate?

götürmék Götǘrmeyecek miydi? ..take [it] away?

etc.

e) -with suffix {-lár} 'they'. Repeat all the drills of 16.6 with the pluralized participle:

Tercümé edeceklerdi. They were going to translate.

götürmék Götüreceklérdi. ..take [it] away.

etc.

f) with /-k/ 'we'

1. Cue	Pattern	
	Yapacáktık.	We were going to do [it].
tercüme etmek	Tercümé edecektik.	
beklemek	Bekleyecéktik.	
görmek	Görecéktik.	
durmak	Duracáktık.	
konuşmak	Konuşacáktık.	
kalmak	Kalacáktık.	

2.	Sizé gelecektik.	We were going to come visit you.
okumak	Sizé okuyacaktık.	
göndermek	Sizé gönderecektik.	
vermek	Sizé verecektik.	
almak	Sizé alacaktık.	
3.	Oraya bú akşam gidecektik.	We were going to go there this evening.
bırakmak	Oraya bú akşam bırakacaktık.	
habér vermek	Oraya bú akşam haber verecektik.	
telefón etmek	Oraya bú akşam telefon edecektik.	
götürmek	Oraya bú akşam götürecektik.	

g) Repeat the drills of (f) with the interrogative suffix {mı} :

	Yapacák mıydık?	Were we going to do [it]?
tercümé etmek	Tercüme edecék miydik?	

etc.

h) Repeat the drills of (f) with the negative verb stem with suffix {ma} :

	Yápmayacaktık.	We weren't going to do [it].
tercümé etmek	Tercüme étmiyecektik.	

etc.

i) Repeat the drills of (f) with the interrogative of the negative form:

	Yápmayacak mıydık?	Weren't we going to do [it]?
tercüme etmek	Tercüme étmeyecek miydik?	

etc.

j) with /-m/ 'I'

1.	Dün gelecéktim ama | ólmadı.*	I was going to come yesterday, but it didn't work out.
yapmak	Dün yapacáktım ama | ólmadı	

---

* Note: The juncture may either precede or follow the conjunction ama 'but'.

	Dün yapacáktım ama | olmadı.	
okumak	Dün okuyacáktım ama | olmadı.	
göndermek	Dün gönderecéktim ama | olmadı.	
almak	Dün alacáktım ama | olmadı.	
bulmak	Dün bulacáktım ama | olmadı.	
2.	Size telefón edecektim ama | étmedim.	I was going to phone you but didn't.
tercüme etmek	Size tercümé edecektim ama | étmedim.	
götürmek	Sizé götürecektim ama | götǘrmedim.	
vermek	Sizé verecektim ama | vérmedim.	
bırakmak	Sizé bırakacaktım ama | bırákmadım.	
haber vermek	Size habér verecektim ama | vérmedim.	
3.	Saat üçté gidecektim	I was going to go at three.
çağırmak	Saat üçté çağıracaktım.	
görmek	Saat üçté görecektim.	
durmak	Saat üçté duracaktım.	
konuşmak	Saat üçté konuşacaktım.	

k) Repeat the drills of (j) with the interrogative {-mı} and without the clause introduced by /ama/:

	Dün gelecek miydim?	Was I going to come yesterday?
yapmak	Dün yapacak mıydım?	
etc.		

l) Repeat the drills of (j) with the negative {-ma} ,using /ama/ plus the positive.

	Dün gélmeyecektim ama geldím.	I wasn't going to come yesterday but...

yapmak	Dün yápmayacaktım ama yaptím.	
etc.		

m) Repeat the drills of (j) with the negative interrogative without /ama/:

	Dün gélmeyecek miydim?	Wasn't I going to come yesterday.
yapmak	Dün yápmayacak mıydım?	
etc.		

n) with {-ınız} 'you':

1.	Saat beşté gelecektiniz.	You were going to come at five.
konuşmak	Saat beşté konuşacaktınız.	
görmek	Saat beşté görecektiniz.	
almak	Saat beşté alacaktınız.	
yapmak	Saat beşté yapacaktınız.	
2.	Bana telefón edecektiniz.	You were going to phone me.
tercüme etmek	Bana tercümé edecektiniz.	
göndermek	Bana gönderecéktiniz.	
vermek	Bana verecéktiniz.	
okumak	Bana okuyacáktınız.	
haber vermek	Bana habér verecektiniz.	
bulmak	Bana bulacáktınız.	
3.	Dün gidecéktiniz, gittiníz mi?	You were going to go yesterday. Did you go?
yapmak	Dün yapacáktınız, yaptıníz mı?	
çağırmak	Dün çağıracáktınız, çağırdıníz mı?	
götürmek	Dün götürecéktiniz, götürdünǘz mü?	
beklemek	Dün bekleyecéktiniz, bekledíniz mi?	

o) Repeat the drills of (n) (1) and (2) with the interrogative {-mı} :

	Saat beşte gelecék miydiniz?	Were you going to come at five?
konuşmak	Saat beşte konuşacák mıydınız?	
etc.		

p) Repeat the drills of (n) with the negative stem with {-ma} :

	Saat beşte gélmeyecektiniz.	You weren't going to come at five.
konuşmak	Saat beşte konúşmayacaktınız.	
etc.		

q) Repeat the drills of (n) (1) and (2) with the negative interrogative:

	Saat beşte gélmeyecek miydiniz?	Weren't you going to come at five?
konuşmak	Saat beşte konúşmayacak mıydınız?	
etc.		

UNIT 17

17.0 Dialog: 'You Must Be Tired'

-Ali

arkadáş	friend, fellow
ile / {-(y)la}	with, by (means of), and
sizínle, sizín ile	with you
tanımák	to know, to recognize
tanışmák	to get acquainted
Bír çok arkadaş sizinle tanışmák istiyor.	Many of [my] friends want to to meet you.
takdím	introduction
takdím etmek	to introduce, to present
Sizi onlara takdím edeceğim.	I'm going to introduce you to them.

-John-

kalmák	to remain
memnún kalmak / memnún olmak	to be pleased
Pék memnun kalırım.	I'll be very pleased

-Ali-

evvél	ago, first, before
évvelâ	at first, first of all
dinlenmék	to rest
son	end, the last
sónra	after, afterward, at last ('end place')

Fakat évvelâ biraz dinlénin. Sónra takdim ederim.	But first rest a bit. I'll introduce you afterwards.
-John-	
yorgún	tired
hiç	at all, never, ever
Teşekkǘr ederim. Híç yorgun değílim.	Thank you. I'm not tired at all.
-Ali-	
yaták	bed
yataklı́	with bed [s]
yataklı́ vagon / yataklı́	sleeping car
yataklı́yla	by sleeping car
Yataklı́yla geldiniz, değíl mi?	You came by sleeping car, didn't you?
-John-	
kuşét	couchette, sleeping shelf without bedding
kuşetlí	with couchette[s], couchette car
Háyır, kuşetlíyle geldim.	No, I came by couchette car.

17.1 Vocabulary Drills:

a) yorgun 'tired' Multiple substitution drills:

Bugün	çok	yorgunum.
	biraz	yorgunsun.
		yorgun.
		yorgunuz.
		yorgunsunuz.
		yorgunlar.

Akşam	çok	yorgundum
	birak	yorgundun
		yorgundu
		yorgunduk
		yorgundunuz
		yorgundular

I was very tired last night.

b) hiç 'at all' Multiple substitution drills:

Híç	yorgun	değílim
	rahat	değílsin
	iyi	değíl
	memnun	değíliz
		değílsiniz
		değillér

I'm not tired at all.

Híç	ihtiyacınız	yók
	param	
	rahatınız	
	arkadaşı	
	kitabım	
	kaleminiz	

You don't need anything at all.

'never'

Oraya	hiç	gítmedim
Taksiyle		götǘrmedim
Dolmuşla		göndérmedik
Kuşetliyle		seyahat etmezlér
Ahmetle		

I never went there.

I never took [it there] by cab.

'ever'

Oraya	hiç	gittiníz mi?	Did you ever go there?
Taksiyle		götürdǘk mü?	Did we ever take [him there] by cab?
Dolmuşla		gönderdilér mi?	
Kuşetliyle		seyahat ettím mi?	
Ahmetle			
Yataklıyla			

c) évvelâ....sónra 'First....later' Sample Sentence Drills

Évvela dinlenin sónra gideriz. First rest, we'll go later.

Évvelâ okuyun sónra tercüme edin. Read first [and] translate later.

Évvelâ kahvaltı et sónra çalışırız.

Évvelâ sayfayı bul sónra başla!

Évvelâ Ahmet geldi sónra Mehmet.

Évvelâ Aliyle tanıştılar sónra Ahmetle.

Évvelâ Aliyle sonra Ahmétle tanıştılar.

17.2 Questions on the Dialogue and Related Questions:

1. Kím John ile tanışmak istiyor?
2. John'u onlara kím takdim edecek?
3. Tǘrk arkadaşlarınız vár mı?
4. Hiç yataklıyla seyahat ettiníz mi?
5. Bugün yorgún musunuz?
6. Akşam çok yorgún muydunuz?
7. Umumiyetle néyle seyahat edersiniz?
8. Kuşetli rahát mı?

17.3 Note: {-(y)la} , /ile/ enclitic:

Umumiyetle órdan alırım.	I usually buy from there.
Bír çok arkadaş sizinle tanışmák istiyor.	A number of [my] friends want to get acquainted with you.

Yatáklıyla geldiniz değíl mi?	You came by sleeper, didn't you?
Háyır kuşetlíyle geldim.	No, I came by couchette car.

The unstressable suffix {-(y)la} indicates 'with', either of *accompaniment* or of *instrument* and 'by (means of)' to express *means*. It also denotes *and* in some contexts. It has one of the widest ranges of syntactic usage among Turkish suffixes. These usages can be discussed under three headings:

1. As a 'post-position'. A post-position in Turkish is a form which occurs at the end of a phrase and shows a relationship between the phrase and the ensuing predication. Post-positions end phrases which provide such information about the following as the time at which it occurred, the reason or cause of its occurrence, the special circumstances under which it took place and so forth. In the first sentence above *umumiyetle*, ending in the suffix {-(y)la} , tells the time and circumstances of the following predicate. Here {-(y)la} is a post-position.

2. As a relational suffix. We have seen the relational suffixes {-dá} 'in, on, at', {-(y)á} 'to, for'. {-(y)í} 'specific direct object' and {-dán} 'from, through'. In many contexts {-(y)la} can be translated 'with' and functions almost exactly like the relational suffixes. In the last three sentences above, this suffix is functioning in this way.

3. As a conjunction. A conjunction is a form which joins two words or structures of parallel form so that they function as a single compound structure. The sentences above do not provide an example of {-(y)la} as a conjunction. It occurs as a conjunction in sentences like:

Alíyle Ahmet‖ sinémaya gittiler. 'Ali and Ahmet went to the movies.

There is an independent, somewhat literary form of {-(y)la} which is *ile*. This form is written separately from the word with which it is associated and does not have vowel harmony. It never occurs, however, except as part of a phrase and never receives stress.

As the formula {-(y)la} indicates, this suffix has the forms:

-le and -la after consonants

-yle and -yla after vowels

Because of the initial /y/ after vowels such preceding vowels are often fronted. Thus the third person possessed suffix {-(s)ı[n]} has regularly the form /-si/ before the suffix.

babasí 'his father' but babasíyle 'with his father'

With the infinitive this suffix denotes 'by [means of] doing...' as okumákla 'by reading.'

17.4 Grammar Drills on {-(y)la} /ile/ 'with' (as relational suffix)

Multiple Substitution Drills

a)

Ahmetle	konuşmak istiyorum.	I want to talk with Ahmet.
Şoförle	konuştuk.	We spoke with the driver.
Aliyle	tanıştım.	
Sefirle	görüştü.	
Amerikalıyla	görüşüyor.	
	gider.	
	geldik.	
	döneriz.	

b) 'by means of' (as relational suffix)

Táksiyle	geldik.	We came by taxi.
Dolmúşla	gidecekler.	They're going to go by dolmuş.
Kuşetlíyle	geliyor.	
Yataklíyla	döneceğiz.	
Néyle	götürecekler.	
	gönderdim.	

Şoförle	gönderecek.
Ahmetle	gönder!
Aliyle	gönderiyorlar.
	göndereceğiz.

He's going to send [it] by the driver.

Send [it] by Ahmet /with Ahmet.

c) 'by (means of)...ing' (relational suffix)

Okumakla	öğrenirim.
Tekrar etmekle	öğrenirsin.
Çalışmakla	öğrenirler.
Tercüme etmekle	öğreniriz.
Okula gitmekle	öğrenirsiniz.
Tekrarlamakla	öğreniyorlar.
	öğrendim.
	öğreneceksin.
	öğrenirdim.
	öğreniyorduk.

I learn / I'll learn by reading.

You learn / you'll learn by writing.

d) 'and' (conjunction) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Ona bir kalemle bir kitáp verdim.
aldım	Ona bir kalemle bir kitáp aldım.
çayla kahve	Ona çayla kahvé aldım.
bize	Bize çayla kahvé aldım.
geldi	Bize çayla kahvé geldi.
Ahmetle Ali	Bize Ahmetle Alí geldi.
Size	Size Ahmetle Alí geldi.
yatakla masa	Size yatakla mása geldi.
gönderdim	Size yatakla mása gönderdim.
ona	Ona yatakla mása gönderdim.
verdim	Ona yatakla mása verdim.

17.5 Note: Pronoun Forms Preceding {-(y)la} , /ile/

Before this suffix pronouns - including personal pronouns, demonstratives and the question word /kim/ 'who' - commonly occur in their possessor form: /benímle/ 'with me', /senínle/ 'with thee'. /bizímle/ 'with us', /sizínle/ 'with you', /bunúnla/ 'with this', /şunúnla/ 'with that(there)', /onúnla/ 'with that (yonder), with him/her/it, /kimínle/ 'with whom'. However, in spoken Turkish especially, the use of pronouns without the possessor suffix is quite common. The pronouns /ben/ and /sen/ occurring most often in informal situations are very commonly heard without that suffix as /bénle/ and /sénle/. The demonstratives, which end in vowels, and the plural pronouns are less likely to be heard without the possessor suffix. The third person plural form /onlár/ never occurs with the possessor suffix but always as /onlárla/ 'with them'.

17.6 Grammar Drill on {-(y)la} with Pronouns. Multiple Substitution Drill

Kimínle	geldi?	With whom did he come?
Benímle	gelir.	She will come with me.
Sizínle	gelecek.	She's going to come with you.
Senínle	gönderiyordu.	He used to send [it] by you.
Bizímle		............with us
Onúnla		.....with him /her/it,...by that

17.7 Grammar Drill {-(y)la} as 'with' (of instrument) Sample Sentence Drill

Bununla né yapacaksınız?	What are you going to do with this?
Kalémle yazarız.	We write with pen[s].
Şunúnla yaptım.	I did [it] with that (there).

UNIT 18

18.0 Dialog: 'Meet My Friend'

-Ali-

işté	here's, there's
Bülént	Bülent (Proper name - male)
Büléntçiğim	my dear Bülent
Işté Bülént. Mérhaba Bülentçiğim.	Here's Bülent. Hello (my dear) Bülent.
bakmák	to look at
bakalı́m	let's see, how about
Gél bakalım. Násılsın?	Come here (how about)! How are you?

-Bülent-

iyilík	goodness, kindness, favor
sağ	alive, living
sağlı́k	health, well-being
vállahi	really, truly
ne vár ne yok	what's up, what's new?
Iyilik sağlı́k vallahi. Sendé ne var ne yok?	Fine! ('Goodness and health, truly') What's new with you?

-Ali-

hámdolsun	thank goodness, praises be
Hámdolsun, bén de iyiyim.	Thank goodness I'm well too.

-Bülent-

meşgû́l	busy
meşgû́lsen	if you're busy
rahatsíz	uncomfortable, ill
rahatsíz etmek	to disturb
rahatsız étmeyeyim/etmiyeyim/	let me not disturb
Çok meşgû́lsen seni rahatsız étmeyeyim.	If you're very busy, I won't disturb you.

-Ali-

Estáğfurullah! Zaten telefón edip seni buraya çağıracáktım.	Not at all. I was going to phone you and invite you over here anyway.

-Bülent-

öylé	thus, so
sahí	true
Öylé mi? /Sahí mi?	Is that so?

-Ali-

Keskín	sharp (a family name)
Bülént, sana arkadaşım Con'ú takdim ederim. Bülent Keskín.	Bülent, I'd like to present to you my friend John. Bülent Keskin.

-John-

Memnún oldum efendim.	Pleased to meet you, (sir).

-Bülent-

şeréf	honor
müşerréf	honored
béyefendi	sir
Müşerréf oldum beyefendi.	I'm honored sir.

18.1 Vocabulary Drills:

a) meşgûl etmek, rahatsız etmek

1. Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Áffedersiniz, sizi biraz rahatsı́z edeceğim.
meşgûl	Áffedersiniz, sizi biraz meşgû́l edeceğim.
ettim	Áffedersiniz, sizi biraz meşgû́l ettim.
çok	Áffedersiniz, sizi çók meşgûl ettim.
ediyorum	Áffedersiniz, sizi çók meşgûl ediyorum.
rahatsız	Áffedersiniz, sizi çók rahatsız ediyorum.
ediyoruz	Áffedersiniz, sizi çók rahatsız ediyoruz.
biraz	Áffedersiniz, sizi biraz rahatsı́z ediyoruz.
ettik	Áffedersiniz, sizi biraz rahatsı́z ettik.
meşgûl	Áffedersiniz, sizi biraz meşgû́l ettik.

2. Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Lütfen beni rahatsız étmeyiniz.
meşgûl	Lütfen beni meşgûl étmeyiniz.
şoförü	Lütfen şoförü meşgûl étmeyiniz.
etmeyin	Lütfen şoförü meşgûl étmeyin.
rahatsız	Lütfen şoförü rahatsız étmeyin.
bizi	Lütfen bizi rahatsız étmeyin.

3. Sample Sentence Drill

Bú kitap beni çók meşgûl etti.	This book kept me very busy.
Çay beni rahatsı́z ediyor.	Tea upsets me.
Ş́imdilik onları rahatsız étmiyelim.	Let's not disturb them for the present.
Kahve sizi rahatsız ediyór mu?	Does coffee upset you?
Taksiler sizi rahatsız ediyór mu?	Are the taxis disturbing you?

b) çağırmak 'to invite' Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Beni yemeğé çağırdılar.
Ahmedi	Ahmedi yemeğé çağırdılar.
çağıracağım	Ahmedi yemeğé çağıracağım.
partiye	Ahmedi partiyé çağıracağım.
seni	Seni partiyé çağıracağım.
çağırmadı mı?	Seni partiye çağírmadı mı?
kokteyl'e	Seni kokteyl'e çağírmadı mı?
onları	Onları kokteyl'e çağírmadı mı?
çağırmıyacağım	Onları kokteyl'e çağírmıyacağım.

c) bakalım in the sense of 'how about' Sample Sentence Drill

Gél bakalım, násılsın.	Come here, (how about) how are you?
Gél bakalım, biraz konuşalím.	Come on, let's talk a bit.
Gél bakalım, bir kahvé içelim.	Come on, let's have [a] coffee.
Gél bakalım, bir telefón edelim.	Come on, let's phone.
Bir telefón edelim, bakalım.	How about it, let's phone.
Soralím bakalım.	How about it, let's ask.
Sór ona bakalım.	Ask him, why not? / Go on, ask him.
Bir telefon edelím bakalım, oteldé mi?	Come on, let's phone [and see if] he's at the hotel.
Soralím bakalım, biliyór mu?	Let's ask, why not, [and see if] he knows.
Évvelâ biraz dinléniniz bakalım, sónra konuşuruz.	How about resting a bit first, we'll talk afterwards.

18.2 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. Ali, John'u kimínle tanıştırdı?

2. Ali, Bülent'i çağıracák mıydı?

3. Akşam rahatsíz mıydınız?

4. Hér gün meşgû́l müsünüz?

18.3 Note: Suffix {-lí}

pahá/bahá	'price, expense'	pahalí	'expensive'
Ameríka	'America'	Ameríkalı	'[an] American'
merdivén	'stairs'	merdivenlí	'with stairs'
yaták	'bed'	yataklí	'sleeper, with bed'
kuşét	'couchette'	kuşetlí	'couchette, coach, with couchette'

These words from basic sentences illustrate the stressable suffix {-lí} the meaning of which is generally 'characterized by, with (in the sense of having)'. When affixed to numbers this suffix denotes 'a set of...number'. Thus, the names of playing cards, other than face cards, use this suffix: ikili 'deuce', dörtlü 'four' etc.

18.4 Note: Suffix {-síz}

rahát 'comfort, comfortable' rahatsíz 'uncomfortable, ill'

This pair illustrates the stressable suffix {-síz} which functions, with a general meaning of 'without,---less', as the opposite of {-lí} and also often of {-(y)la} . Note these examples:

sen 'thou'	senínle 'with you'	sensíz 'without you'
yaták 'bed'	yataklí 'with bed(s)'	yataksíz 'without bed(s)'

When both suffixes {-(y)la} and {-lí} occur with the same base, {-síz}is usually opposite of the form with {-lí} :

telefón 'telephone' telefónla 'by phone' telefonlú 'with [a] phone

telefonsúz 'without [a] phone, phoneless'

18.5 Grammar Drills on {-lí} Random Substitution Question and Answer Drill:

a) KEY WORD	QUESTION PATTERN	ANSWER PATTERN
	Nérelisiniz?	Ánkaralıyım.
(biz)	Nérelisiniz?	Ánkaralıyız.
búra	Nérelisiniz?	Búralıyız.
(o)	Néreli?	Búralı.
Ameríka	Néreli__?	Amerikalı.
(onlar)	Néreliler?	Amerikalılar.
Ízmir	Néreliler?	Ízmirliler.
(sen)	Nérelisin?	Ízmirliyim.
Kadı́köy	Nérelisin?	Kadı́köylüyüm.
b)	Kadı́köylü müsün?	(Évet), Kadı́köylüyum.
		(Háyır), Kadıköylü değílim.
İstánbul	İstánbullu musun?	(Évet), İstánbulluyum.
		(Háyır), İstanbullu değílim.
(o)	İstánbullu mu?	(Évet), İstánbullu.
		(Háyır), İstanbullu değíl.
Sívas	Sívaslı mı?	(Évet), Sívaslı.
		(Háyır), Sivaslı değíl.
(Siz)	Sívaslı mısınız?	(Évet), Sívaslıyız.
		(Háyır), Sivaslı değíliz.

18.6 Drills on lí and -síz Contrasted - Sample Sentence Drill

Bu çók zahmetli oldu.	This was very troublesome.
Ahmét isimli bir arkadaşím var.	I have a friend named Ahmet.
Alí adlı bir haricíyecíyle tanıştım.	I got acquainted with an FSO named Ali.
Çók paralı bir Amerikalı.	[He is] a very rich American.
Pék meraklısınız.	You're very much interested/curious/ worried.
Çók merdivenli otel istemém.	I don't want a hotel with lots of stairs.
Bana telefonlú bir otel bulun.	Find me a hotel with telephone[s].
Kuşétliyle seyahat rahát.	Travel is comfortable by couchette coach.
Size çók şey borçluyum.	I'm in debt to you for many things/ I owe you a lot.
Saatli bir táksiyle geldim.	I came in a cab with a meter.
Sefarethaneye randevulú gittim.	I went to the Embassy with an appointment.
Haberlí geldiler.	They came announced.

Bu híç zahmetsiz oldu.	This wasn't troublesome at all.
İsimsiz kitap gördünǘz mü?	Have you seen nameless books?
Hiç burada adsız lokanta vár mı?	Is there such a thing as a nameless restaurant here?
Benzini parasíz aldım.	I got the gas free.
Çók meraksız bir bey.	[He's] a very unconcerned gentleman.
Merdivensíz bir binanın önünde durduk.	We stopped in front of a building without stairs.
Burada telefonsuz otel yók.	There is no hotel here without phone(s).
Hángi vagon kuşetsiz?	Which car is without couchette(s)?
Borçsúz olmak iyi şey.	It's a good thing to be without debt.
Taksimetresíz bir taksiyle geldiler.	They came in a taxi without a meter.
Sefirle randevusúz konuştuk.	We talked with the Ambassador without an appointment.
Habersíz geldiler.	They came unannounced.

18.7 Additional Examples with {-síz} : Sample Sentence Drill

Bunu yardımsíz yaptım.	I did this without help.
Dö́rt saat tenefüssǘz çalıştık.	We worked four hours without a break.
Bugün çók halsizim.	I'm very weak/faint. ('Conditionless) today.
Sensiz gitmém.	I won't go without you.
Kahvesíz | çaysız kahvaltı etméz.	[He] doesn't have breakfast without coffee or tea.
Bülentsiz bir şey almám.	I won't buy a thing without Bülent.
Kalemsíz | kitapsíz kaldık.	We were left without books or pencils.

18.8 Various Expressions with {-lí} and {-síz} Sample Sentence Drill

Senli benlí olduk.	We got very informal/familiar/ intimate.
Sağlí sollu | büyük binalár var.	There are big buildings on both sides.
Müsaadelí | müsaadesíz gelirler.	They come any old time (with or without permission).
Zamanlí | zamansíz gelir.	He comes at any time (without regard to proprieties).
Yollú | yolsuz konuşur.	She talks loosely (without regard to propriety).

18.9 Narrative: (Letter)

İstanbuldan Ankaraya kuşetliyle gittim. Seyahatım 13-14 saat sürdü ve gayet rahat geçti. Sabahleyin vagon restoranda kahvaltı ettim. Kahvaltıda simit yedim, çay içtim. Saat dokuzda Ankaraya geldik. Ali bey beni bekliyordu, beni arkadaşı Bülent beyle tanıştırdı. Bu akşam biraz dinleneceğim. Yarın da Ali beyin bir çok arkadaşiyle tanışacağım. Şimdilik haberlerim bu kadar.

Selâmlar[1],

John

Substitute biz, o, and onlar for ben in this letter.

---

[1] selâm - greeting

UNIT 19

19.0 Dialog: 'Nejat's Father is Ill'

-Ali-

dün	yesterday
Neját	Nejat (proper name-male)
gidíyormuş	[he] is going (it is said)
Dün akşam Neját telefon etti. Ánkaraya gidiyormuş.	Nejat called last evening. (He says) he is going to Ankara.

-Bülent-

içín	for, on account of
níçin/né için	why? what for?
Níçin?	What for?

-Ali-

işitmék	to hear
duymák	to hear, to feel, to sense
Sen işítmedin mi? /Sen dúymadın mı?	Didn't you hear?

-Bülent-

Neyí?	What?

-Ali-

telgráf	telegram
almíş	[he] has received (it is said)
Dün bir telgráf almış.	Yesterday he got a wire.
babá	father
ağír	heavy, serious, slow
hastá	sick, patient
eskí	old, ancient

eskidén	formerly
Babası ağír hastaymış. Bilíyorsun eskidén de hastaydı.	His father is (reportedly) seriously ill. You know he was sick before.

-Bülent-

tevekkeli değíl	[it is] not surprising
démin	just now, a moment ago
acelé	quick, hurry, hasty, rush
acelé acele	in a hurry
Tevekkeli değíl, ben de demin yoldá gördüm. Acelé acele gidiyordu.	No wonder! I saw him just now on the street. He was in a rush.

-Ali-

söylemék	to say, to tell
Bir şey söyledí mi?	Did he say anything?

-Bülent-

selấm	greeting
selấm vermek	to greet, to salute
harekét	departure, movement, behavior
harekét etmek	to act, to move, to depart
Háyır! Yalnız selấm verdi. Né zaman Ankaraya hareket ediyor?	No, he just greeted [me]. When is he leaving for Ankara?

-Ali-

dérhal	at once, immediately
söylemíşti	[he] had said

Telefonda dérhal hareket edeceğini söylemişti.	He told me ('had told me') on the phone that he was going to leave at once.

-Bülent-

gördüğǘm zaman	when I saw ('my having seen time')
istasyón	station
Ben gördüğǘm zaman |hérhalde|istasyoná gidiyordu.	He was probably on his way to the station when I saw him.

-Ali-

Hérhalde.	Probably.

19.1 Vocabulary Drills: Sample Sentence Drills

a) ağír, 'seriously, heavy, slow'

Babası ağír hasta.	His father is seriously ill.
Biraz ağír işitiyor.	He doesn't hear very well.
Bu masa çók ağır.	This table is very heavy.

b) ağír ağır, 'slowly, ploddingly, heavily'

Tren ağír ağır haraket etti.	The train started up very slowly.
Lütfen ağír ağır konuşun.	Please speak quite slowly.
Ağír ağır tercüme ediyordu.	He was translating very slowly.

c) acelé acele, 'hurriedly, in a rush'

Acelé acele néreye gidiyorsun?	Where are you going in such a hurry?
Acelé acele tercüme ediyordu.	He was translating very hurriedly.
Acelé acele okur.	She reads rapidly.

d) démin, 'just now, a moment ago'

Demin babanızí gördüm, biraz konuştúk.	I just saw your father [and] we chatted a bit.

Démin otele gittim, Ahmétle tanıştırdılar.	I went to the hotel a little while ago [and] they introduced [me] to Ahmet.
Demin söyledím; dúymadın mı?	I just said [it]. Didn't you hear?

e) harekét etmek, 'depart, leave, set out'

Yarın Ánkaraya hareket ediyorum.	I'm leaving for Ankara tomorrow.
Nézaman hareket edeceksiniz?	When are you going to start?
Tren bíraz sonra hareket edecek.	The train will start a bit later.
Ahmet yarın İstanbulá hareket ediyor.	Ahmet is off to Istanbul tomorrow.

f) harekét etmek, 'act, behave'

Çók iyi hareket ettiniz.	You behaved very well.
Óraya gitmekle|hiç iyi hareket étmedi.	He didn't do very well at all in going there.
Söylémemekle|íyi hareket etti.	He did well not to say.

g) selấm vermek, 'greet'

Bana selấm verdi.	He greeted me.
Hiç selâm verméz.	He doesn't greet at all.

h) selấm söylemek, 'to express [one's] regards'

Arkadaşlara selấm söyleyin.	Say hello to [my] friends.
Babana selấm söyle.	Give my best to your father.
Ankarada Aliyí göreceksiniz, benden çók selâm söyleyin.	You'll see Ali in Ankara [so] tell him 'Hello' for me. (... tell [him] lots of greetings from me.')
Arkadaşlar selấm söylediler.	[Your] friends sent their regards.
Ahmet size selấm söyledi.	Ahmet sent you [his] regards.

i) gördüǧǘm zaman, 'when I see, when I saw'

Ben Aliyi gördüǧǘm zaman, kahvaltí ediyordu.	When I saw Ali he was having breakfast.
Sizi gördüǧǘm zaman, telefón ediyordunuz.	You were phoning when I saw you.

Hasanı gördüğǘm zaman, ona söylérim.	When I see Hasan I'll tell him.
Dün onu gördüğǘm zaman, bana selấm verdi.	When I saw him yesterday, he greeted me.
Otelin önünde bir taksi gördüğǘm zaman, çók memnun oldum.	When I saw a cab in front of the hotel, I was very pleased.
Babanızı orada gördüğǘm zaman, çók memnun oldum.	I was very pleased when I saw your father there.

19.2 Note: The 'Presumptive' Enclitic {-(y)mış}

Ánkaraya gidiyormuş.	He's going to Ankara (he says).
Babası ağír hastaymış.	His father is (reportedly) seriously ill.

The unstressable enclitic {-(y)mıs} is a form of 'imek' parallel in its patterning to {-(y)dı} (See 15.5). It is an 'additional information suffix' to the predicate. The meaning is that the action, state or item reported by the predication is something which the speaker does not know of his own personal experience - something which has been alleged or reported to him by another person or which he has deduced from circumstantial evidence. When there is no personal suffix to the predication (that is, when there is a 'third person' reference) this matter of being reported, alleged, or deduced is quite straightforward. Thus *Ánkaraya gidiyor* means that the person referred to is going to Ankara and that the speaker himself has definite personal knowledge that this person is taking this action. On the other hand, *Ánkaraya gidiyormuş* means that the speaker has been told by the person referred to or someone else that a trip to Ankara is taking place, but that the speaker has no evidence other than this. Like other 'additional information' suffixes to predicates, this suffix may be added to nouns, verbal nouns, participles, etc. - in short, to anything which functions as predicate in a Turkish sentence. Note: Hastáymış '[He is] reportedly ill.' The suffix {-(y)mış} does not tell anything about the time of the reported action which may be past, present or future. {-(y)mış} has an independent literary form, seldom heard in speech, /imiş/. The interrogative suffix {-mı} precedes {-(y)mış}:

Hastá mıymış	Is he sick?

19.3 Note: Participle with Suffix {-míş}

Dün akşam Neját telefon etti.	Nejat called last evening.
Dün bir telegráf almış.	He (reportedly) received a wire yesterday.

Both of these sentences are translated with English past tense forms. The form with suffix {-dí} was described in 15.1 as 'attested past'. The form with suffix {-míş} and without any 'additional information' suffix (except personal suffixes) is a 'reported past'. Thus this form is at once a past - like /aldí/ 'got' and a reporting of something outside the speaker's personal experience like the forms with {-(y)mış} described above in 19.2. Thus /almış/ is 'reportedly got'.

{-míş} is a stressable suffix and occurs suffixed only to verb bases or stems to make a participle parallel in usage to forms with {-(í)yor} {-(á,í)r}, {-(y)ácák} and others yet to be introduced. When this participle occurs in any use other than as a predicate, or when it occurs as a predicate but with an additional information suffix other than a personal suffix, it does not have a meaning of reported action and is a 'perfect participle' indicating that the action is finished. We have seen the word /dolmúş/ meaning a jitney cab running a regular route on an irregular schedule. This word is from the verb /dolmák/ 'to become full' and is the perfect participle meaning 'has become full' or simply 'full'. A 'dolmúş' does not start until it has filled up.

The interrogative suffix {-mı} follows {-mı́ş}:

Telgraf almı́ş mı? Has he reportedly gotten a wire?

The suffixes {-(y)mış} and {-mı́ş} are among the most difficult to use correctly in Turkish. Note especially these points:

1. {-(y)mış} always refers to actions, states or items which are outside the experience of the speaker - reported, alleged or inferred. It does not tell anything about the time of the predication. It is suffixed to any kind of predicate. It is unstressable.

2. {-mı́ş} always refers to perfected or finished action and is translated by an English past or perfect form. It is suffixed only to verb stems and forms a participle which may be used in functions other than as predicate. If this suffix, used as predicate, has no 'additional information' suffix added to it besides personal suffixes it borrows from {-(y)mış} its meaning of 'reportedly, allegedly, or apparently' and thus has two separate elements of meaning - past (perfect) and reported. This is the only suffix of common use in Turkish which often occurs with two separable meaning elements. It is a stressable suffix. Compare the sentences:

1. Gidíyor.	[He is] going.
2. Gidíyormuş.	[He is/was] reportedly going.
3. Gittí.	[He] went.
4. Gitmíş	[He] reportedly has gone/went.
5. Gitmíştir.*	[He] has gone. [He] must have gone.
6. Gitmíşti.	[He] had gone.
7. Gitmíşmiş	[He] reportedly had gone.

*This additional information suffix {dır} has not yet been explained. Its function here is largely to remove the 'reportedly' meaning of {-mı́ş} without changing the time.

From comparison of these sentences it can be seen that (4) is the only one in which a single suffix has two distinct elements of meaning. In (7) however, there is no second past element({-(y)mış}normally has no time) but this sentence does contrast with (4) in being past perfect in time and still having the 'reportedly' meaning element. Thus in sentence (7) there are three elements of meaning - perfect, reportedly, and past - and only two suffixes.

In all examples thus far, these suffixes have occurred without first or second personal suffixes. When personal suffixes do occur, the meaning is in general that the action or state (on 'my' part or on 'yours') is reported or alleged by some third person, often mistakenly. Thus, especially with the first person suffix, the use of these forms often indicates surpirse:

Hastáymışım.	I'm allegedly sick!

Use of these forms with first and second person suffixes will be introduced and drilled later in this course.

19.4 Questions on the Dialog and Related Questions for Discussion:

1. Dün akşam Aliye kím telefon etmiş?
2. Kím Ankaraya gidiyormuş?
3. Nejat Ankaraya níçin gidiyormuş?
4. Ankaraya nézaman hareket edecekmiş?
5. Nejat yolda Bülentle konuşmúş mu?
6. Nejat acele acele néreye gidiyormuş?
7. Nejadın babası nérede oturuyormuş?
8. Babanız sáğ mı?
9. Babanız nérede oturuyor?
10. Siz hiç Ankaraya gittiníz mi?

Continue the discussion by asking fellow students or the teacher a question and then reporting the answer to another.

For example:

Student A (to Student B)	Babanız sağ mı?
Student B (to Student A)	Even, sağ.
Student A (to Student C)	Babası sağmış.

Review the questions of previous units and invent other questions to use in this way for practice with {-(y)mış}.

19.5 Grammar Drills on {-míş} 'Reported Past' without Personal Suffix.
Sample Sentence Drills

a)

Ahmét bey de gitmek istemiş.	(Reportedly)	*Ahmet also wanted to go.
Çók iyi tercüme etmiş.	"	He translated/has translated very well.
Dersé başlamış.	"	He has started the class.
İyí bir otel bulmuş.	"	He found/has found a good hotel.
Sizi postahanedé görmüş.	"	He saw/has seen you at the postoffice.
Ó kitabı okumuşlar.	"	They read/ have read that book.
Bize gelmék istemişler.	"	They wanted to visit us.
Parayı göndermişlér.	"	They sent/have sent the money.
Béş dakika gecikmişlér.	"	They were five minutes late.
Bunu sizé söylemişler.	"	They told/have told you this.

b) {-ma} + {-míş}

Benzin álmamış.	"	He didn't buy/hasn't bought gasoline.

---

* Often 'apparently', 'allegedly', 'evidently', 'it is said' and the like placed at different places in the translations will make them more meaningful.

Bunu anlámamış.	(Reportedly)	He didn't understand/hasn't understood this.
Ona yardım étmemiş.	"	He didn't help/hasn't helped him.
İngilizce konuşmak istémemiş.		He didn't want to speak English.
O kitabı okúmamış.	"	He didn't read/hasn't read that book.
Kapıyı áçmamışlar.	"	They didn't open/haven't opened the door.
Parayı göndérmemişler.	"	They didn't send/haven't sent the money.
Oraya gítmemişler.	"	They didn't go/haven't gone there.
Bunu ona söylémemişler.	"	They didn't tell/haven't told him this.
Derse başlámamışlar.	"	They didn't start/haven't started the lesson.

c) Repeat the sentence of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı} .

19.6 Grammar Drills on {-(y)mış} :

a) {-(y)ácák} + {-(y)mış} Reported future (in present or past)

Bú akşam gelecekmiş.	(Reportedly)	He's going to come this evening.
Dün akşam gelecékmiş ama|ólmamıs.	"	He was going to come last evening, but it didn't work out.
Bunu ona yárın söyleyecekmiş.	"	He is going to tell him this tomorrow.
Bunu ona dǘn söyleyecekmiş, söylémemiş.	"	He was going to tell him this yesterday [but] didn't.
Yárın akşam size telefon edecekmiş.	"	He's going to call you tomorrow night.
Dǘn akşam size telefon edecekmiş, zamanı yókmuş	"	He was going to call you last evening [but] didn't have time.

Yarın bana yardı́m edeceklermiş.	(Reportedly)	They're going to help me tomorrow.
Dün bana yardı́m edeceklermiş ama gecikmişlér.	"	They were going to help me yesterday but they were late.
Bugün bize yolu taríf edeceklermiş.	"	They're going to explain the route to us today.
Dün bize yolu taríf edeceklermiş ama bílmiyorlarmış.	"	They were going to explain the route to us yesterday, but they didn't know it.
Yarın sabah bize habér vereceklermiş.	"	They're going to let us know tomorrow morning.
Dün sabah bize habér vereceklermiş, fakat telefonumuz çók meşgûlmüş.	"	They were going to let us know yesterday morning, but our phone was constantly busy.
Şimdi bir táksi tutacaklarmış.	"	They're going to engage a taxi now.
Dün bir táksi tutacaklarmış ama paraları yókmuş.	"	They were going to engage a cab yesterday but they didn't have money.

b) {-ma} + {-(y)ácák} + {-(y)mış}

Bu akşam gélmeyecekmiş.	"	He isn't coming this evening.
Dün akşam gélmeyecekmiş |ama gelmíş.	"	He wasn't going to come last evening but he came.
Bunu ona hiç söylémeyecekmiş.	"	He isn't going to say anything to him about this.
Bunu ona hiç söylémeyecekmiş |ama söylemíş.	"	He wasn't going to say anything to him about this but he did.
Yarın orada İngilizce konúşmayacakmış.	"	He's not going to speak English there tomorrow.
Dün orada İngilizce konúşmayacakmış, fakat Türkçe bílmiyorlarmış.	"	He wasn't going to speak English there yesterday but they didn't know Turkish.

Zaten gítmeyeceklermiş.	(Reportedly)	They aren't going to go anyway.
Dün zaten gítmeyeceklermiş.	"	They weren't going to go yesterday anyway.
Bugün Aliyi gö́rmeyeceklermiş.	"	They aren't going to see Ali today.
Dün Aliyi gö́rmeyeceklermiş | ama Ali onlará gitmiş.	"	They weren't going to see Ali yesterday but Ali went to visit them.
Kitabı tercüme étmeyeceklermiş.	"	They aren't going to translate the book.
Kitabı tercüme étmeyeceklermiş | ama etmişlér.	"	They weren't going to translate the book but they did.

c) Repeat only the one-clause sentences of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı} .

d) {-(á,í)r} + {-(y)mış} - habitual

İyí Türkçe konuşurmuş.	"	He speaks Turkish well.
Eskiden iyí Türkçe konuşurmuş.	"	He used to speak Turkish well. ('He spoke... formerly.)
Çók kitap okurmuş.	"	He reads a lot of books.
O zaman çók kitap okurmuş.	"	At that time he used to read a lot of books.
Hergün gelirmiş.	"	He comes late daily.
Eskiden hergün gelirmiş.	"	He used to come late daily.
Herşeyi habér verirmiş.	"	She reports everything.
Eskiden herşeyi habér verirmiş.	"	She used to report everything.
O zamanlar herşeyi habér verirmiş.	"	[In] those days she would report everything.
Oraya gitmek ǘç saat sürermiş.	"	It takes three hours to go there.
Eskiden oraya gitmek ǘç saat sürermiş.	"	Formerly it took three hours to go there.

Hér zaman oradan benzin alırlarmış.	(Reportedly)	They always buy gas from there.
Eskiden hér zaman oradan benzin alırlarmış.	"	Formerly they always bought gas from there.
Aliye pará gönderirlermiş.	"	They sent Ali money.
O zaman Aliye pará gönderirlermiş.	"	At that time they used to send Ali money.
Derse saat sekizdé başlarlarmış.	"	They start class at eight o'clock.
Eskiden derse saat sekizdé başlarlarmış.	"	They used to start class at eight o'clock.

e) {-maz} + {-(y)mış}

Hiç gülmézmiş.	"	He doesn't laugh at all.
Eskiden hiç gülmézmiş.	"	He didn't used to laugh at all.
Aliye yardım etmézmiş.	"	He doesn't help Ali.
O zaman Aliye yardım etmézmiş.	"	At that time he didn't help Ali.
Lokantaya gitmézmiş.	"	He doesn't go to restaurants.
Eskiden lokantaya gitmézmiş.	"	Formerly he wouldn't go to restaurants.
Kahvaltıda çay içmezlérmiş.	"	They don't drink tea at breakfast.
Eskiden kahvaltıda çay içmezlérmiş.	"	They didn't used to drink tea at breakfast.
Dolmuşla gitmezlérmiş.	"	They don't go by dolmuş.
Eskiden dolmuşla gitmezlérmiş.	"	They didn't used to go by dolmuş.
Eskiden sefarethaneyi bilmézlermiş.	"	They didn't used to know the embassy [building].

f) Repeat the sentences of (d) and (e) with the interrogative suffix {-mı}.

g) Repeat the sentences of (d), (e) and (f) using {-(í)yor} in place of {-(á,í)r} and {-míyor} in place of {-máz}. The meanings of the sentences are the same.

h) {-(í)yor} + {-(y)mış} Momentary. (When a particular time is specified this form is momentary - otherwise habitual [see (g) above].)

Ahmet şimdi otelé gidiyormuş.	(Reportedly)	Ahmet is going to the hotel right now.
Bú sabah| Ahmedi gördüğǘm zaman| otelé gidiyormuş.	"	When I saw Ahmet this morning he was going to the hotel.
Aliyi gördüğǘm zaman| sizí bekliyormuş.	"	When I saw Ali he was waiting for you.
Ahmetle Ali şimdi otelé gidiyorlarmış.	"	Ahmet and Ali are now going to the hotel.
Bú sabah| onları gördüğǘm zaman otelé gidiyorlarmış.	" "	When I saw them this morning they were going to the hotel.

i) Change the sentences of (h) into negatives.

j) {-(y)mış} with other predicates (non-verbal):

Bugün meşgû́lmüş.	"	He's busy today.
Dǘn meşgûlmuş.	"	He was busy yesterday.
Eskiden meşgû́lmüş.	"	He used to be busy.
O zamanlar meşgû́lmüş.	"	He was busy in those days.

Substitute in the sentences above for meşgûl:

rahatsíz, iyí, búrada, hastá, memnún

k) Repeat the sentences of (j) with the negative /değíl/.

l) Repeat the sentences of (j) and (k) with the interrogative suffix {-mı}.

19.7 Drill on {-míş} + {-(y)dı} 'Pluperfect'

a)

Aliyi Tǘrkiyede görmüştüm.	I had seen Ali in Turkey.
Onunla konuşmúştum.	I had talked with him.
Bení beklemiştin.	You had waited for me.
Búraya gelmişti.	He had come here.
Bize adrés vermişti.	He had given us the address.
Orada çók çalışmıştık.	We had worked very hard there.
Onunla partidé tanışmıştık.	We had gotten to know him at a party.
Ahmedi bana síz takdim etmiştiniz.	You had introduced Ahmet to me.
Yolu bize síz tarif etmiştiniz.	You had been the one who described the road to us.
Kitaplarını kapamışlárdı.	They had closed their books.
Kapıyı açmışlárdı.	They had opened the door.

b) Repeat the sentences of (a) in the negative.

c) Repeat the sentences of (a) and (b) with the interrogative suffix {-mı}.

19.8 Review Drill on {-(á,í)r} + {mı} + {-sıníz}
Sample Sentence Drill

'Would you [please]...', 'Will you [please]...'

Bana da haber verír misiniz?	Would you [please] let me know also?
Kitaplarınızı kapár mısınız?	Will you [please] close your books?
Bize telefon edér misiniz?	Will you [please] call us?
Beş dakika beklér misiniz?	Would you [please] wait five minutes?
Şimdi tercüme edér misiniz?	Will you [please] translate now?
Bu kitabı buradan alír mısınız?	Will you [please] take this book away from here?
Bunu ona gönderír misiniz?	Will you [please] send this to him?
Lütfen bana yardım edér misiniz?	Would you please help me?
Konsolos beye sorár mısınız?	Would you ask the consul [please]?
Bana yolu tarif edér misiniz?	Could you [please] direct me?

UNIT 20

20.0 Dialog: 'Let's Send Our Best Wishes'

-Bülent-

Nejadın babasını tanír mısın?	Do you know Nejat's father?

-Hasan-

kıymét	value, worth
kıymetlí	valuable, worthy
adám	man
adámdır	[certainly] is a man
eé	well..., so...
Tanírım; çók kıymetli bir adamdır. Eé, né olmuş?	I do. He's certainly a worthy man. Well...what happened [to him].

-Bülent-

Ağír hastaymış.	He's seriously ill.

-Hasan-

yazík	too bad! a pity
üzmék	to disturb, to worry
üzülmék	to be concerned, to be worried
tuháf	strange, peculiar
düşünmék	to think, to think of
Yazík! Çók üzüldüm. Tuhaf değíl mi? Ben de bugün Nejadí düşünüyordum.	Too bad! I'm awfully sorry (I'm much concerned). Isn't it strange? And I was just thinking of Nejat today.

-Bülent-

üzülecék bir şey	a thing to worry over

Ó kadar üzülecek bir şey yók, üzǘlme. Ínşallah|iyí olur.	There's nothing to be that concerned about, don't worry. God willing he'll get well.

-Hasan-

Ínşallah!	I hope so!
bári	how about, why not, at least, might as well
hatír	sake, well being, feeling
sormák	to ask
Bari bú akşam telefónla hatırıní soralım.	Let's at least call up tonight and ask how he is (inquire his well being by phone).

-Bülent-

Çók iyi olur. Saat sekizde telefon edériz.	That would be very good. We'll telephone at eight o'clock.

20.1 Vocabulary Drills

a) tanımak 'to know, to be acquainted with' Random Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Nejadın babasını tanírım.	I know Nejat's father.
(sen)	Nejadın babasını tanírsın.	
Ahmet	Ahmedi tanírsın.	
(o)	Ahmedi tanír.	
Hasanın şöförü	Hasanıņ şoförünü tanír__.	
(Biz)	Hasanın şoförünü tanírız.	
Onları	Onları tanírız.	
Ahmet	Ahmet onları tanír.	
Benim babam	Ahmet benim babamı tanír.	
(Siz)	Benim babamı tanírsınız.	

b) Repeat the sentences of (a) in the negative.

c) Repeat the sentences of (a) with the interrogative {-mı} .

d) tanımak 'to recognize' Sample Sentence Drill

Ahmedi dérhal tanıdım.	I recognized Ahmet at once.
Beni tanímadınız mı?	Didn't you recognize me?
Áffedersiniz, sizi tanímadım.	Pardon me, I didn't recognize you.
Bizi tanímamış.	He evidently didn't recognize us.
Bu yolu tanıdín mı?	Do you recognize ('did you come to know') this road?
Sizi tanímamışlar.	They apparently didn't recognize you.
Kitabı dérhal tanıdık.	We recognized the book at once.

e) tanımak 'to meet, to get to know' Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Onu bir partidé tanımış.	He allegedly got to know her at a party.
Ahmedi	Ahmedi bir partidé tanımış.	
İstanbulda	Ahmedi İstánbulda tanımış.	
tanımıştım	Ahmedi İstánbulda tanımıştım.	I had gotten to know Ahmet in İstanbul.
sizde	Ahmedi sizdé tanımıştım.	
Alinin babasını	Alinin babasını sizdé tanımıştım.	
tanıdım.	Alinin babasını sizdé tanıdım.	
Arkadaşınızı	Arkadaşınızı sizdé tanıdım.	
Biz	Arkadaşınızı sizdé tanıdık.	
bir kokteyl'de	Arkadaşınızı bir kokteyl'dé tanıdık.	
Nejadı	Nejadı bir kokteyl'dé tanıdık.	
Siz	Nejadı bir kokteyl'dé tanıdınız.	
bizde	Najadı bizdé tanıdınız.	
tanımıştınız	Nejadı bizdé tanımıştınız.	

f) bilmek 'to know [a language]' Multiple Substitution Drill

Türkçe	bilíyormuş.
İngilizce	bilmézmiş
Fransızca	bilíyorlar.
Almanca	bilír.
İspanyolca	biliyór musunuz?
	bílmiyorum.
	bilmém.

g) bilmek 'to know [a fact]' Multiple Substitution Drill

Konsolosluğun adresini	bílmiyorum.
Ahmedin otelini	biliyór musun?
Otelin ismini	bílmiyorlarmış.
Yolu	bilméz.
Otelin yolunu	bilméyiz.
	bilméz mi?

h) üzülmek 'to be concerned, to feel sorry about, to be upset'
Sample Sentence Drill

Sabáhleyin gitmişler, onları gö́rmedim; çók üzüldüm.

They apparently left in the morning [and] I didn't see them [so] I'm very sorry.

Hiç parası yók, yazík; çók üzülüyor.

It's too bad; he has no money [and] he's very worried.

Randevularına gecikmişlér; çók üzülmüşler.

They were apparently late to their appointment [and] were very much upset.

Postahaneyi kapamışlár, acelé telgraf gönderecekti; çók üzüldü.

They closed up the postoffice [when] he was going to send an urgent wire [and] he was quite disturbed.

Bize haber vérmediler; üzüldǘk tabii.

They didn't let us know [and] we were naturally disturbed.

Size söylémediler; buna çók üzüldünüz, değíl mi?

They didn't tell you [and] you were quite bothered by this weren't you?

İstánbula gidecek, hiç Türkçe bílmiyor; çók üzülüyor.

He's going to Istanbul [and] doesn't know any Turkish [so] he is quite concerned.

Ucuz otel yókmuş; çók üzülmüşler.

There is/was no inexpensive hotel [and] they apparently are/were quite concerned.

i) üzülmek and merak etmek 'to worry about something'
Sample Sentence Drill

Hastáymış; çók üzüldüm.	He's reportedly ill; I'm very worried.
Hastáymış;çók merak ettim.	
Babam biraz rahatsíz; üzülǘyoruz.	My father is a bit ill, we're concerned.
Babam biraz rahatsíz; merák ediyoruz.	
Üzǘlme; biraz sonra gelír.	Don't worry, he'll come in a little while.
Merak étme; biraz sonra gelír.	
Hiç bu kadar gecikmézdi; çók üzülǘyorum.	She never was this late, I'm really worried.
Hiç bu kadar gecíkmezdi; çók merak ediyorum.	

j) merak etmek 'to be curious, to wonder' Sample Sentence Drill

Çók merak ediyorum; acaba Türkçe biliyór mu?

I'm very curious - do you suppose he knows Turkish?

Acaba parti násıl oldu; çók merak ettik.

We're very curious about how the party turned out.

Babasını çók merak ediyorum; acaba násıl bir adam?

I'm very curious about his father - what kind of a man do you suppose he is?

k) üzmek 'to worry, to disturb' Sample Sentence Drill

Babanı o kadar ǘzme.	Don't bother your father so much!
Sen üzülǘyorsun; bení de üzüyorsun.	You're worried [and] you're worrying me.

Arkadaşlarını çók üzer.	She upsets her friends a lot.
Gecikíyor; sizi üzüyor değíl mi?	He comes late [and] he worries you, doesn't he?
Áffedersiniz; sizi çók üzdük.	Excuse us, we've given you much cause to worry.

l) bári 'at least, might as well' Sample Sentence Drill

O çók pahalı; bari bunú alalım.

That's very expensive, we'd better take this.

Partiye gítmiyeceğiz, bari sinémaya gidelim.

[Since] we're not going to the party, let's at least take in a movie.

Taksi bulámadık; bari dolmúşla gidelim.

We haven't been able to find a cab [so] we might as well take a dolmuş.

Tercüme étmiyorsunuz; bari okúyun.

[As] you aren't translating, at least read [it].

Kahvaltı étmiyorsun; bari bir çáy iç.

You're not having breakfast [but] at least drink a cup of tea!

m) tuháf 'strange, peculiar' Sample Sentence Drill

Çók tuhaf bir adam.	[He's] a strnage man!
Tuháf şey!	What a weird thing!
Biraz tuháf konuşuyor.	He talks a little strangely.
Tuháf konuştu, değíl mi?	He talked funny, didn't he?
Tuháf şeyler söyledi.	He said some peculiar things.
Tuháf bir şey oldu.	A funny thing happened.

n) kıymetli 'valuable, worthy' Sample Sentence Drill

Ahmet kıymetlí bir arkadaştır.	Ahmet is surely a valuable friend.
Bülent beyin çók kıymetli şeyleri var.	(Mr.) Bülent has very valuable posessions.
Bu saat çók kıymetli.	This watch is very valuable. (Or: This hour is very precious.)

o) hatır sormak 'to ask after [someone]', 'to inquire after [someone's] well being' Multiple Substitution Drill

Hatırını	sordu	He asked after her./He asked how she was.
Hatırınızı	sordular	They asked........
Hatırlarını	sorar	He'll ask.........
Hatırımı	soracaklar	They're going to ask........
	sormuş	He reportedly asked........
	soruyor	He's asking.......
	sormaz	He wouldn't ask.../He won't ask...

20.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Nejadın babasını tanıyór musunuz?
2. Násıl bir adammış?
3. Nejadın babasına né olmuş?
4. Hasanla Bülent telefonla kimín hatırını soracaklar.?
5. Saat kaçtá telefon edecekler ?
6. Bülent'i taním mısınız?
7. Onunla nérede tanıştınız?
8. Bu masa çok ağír mı?
9. Kimín babası ağır hasta?
10. Hasan bugün kimí düşünüyormuş?

20.3 Note: Suffix {-dır}

Kıymetlí bir adamdır. He's certainly a worthy man.

The unstressable suffix {-dır} is an additional information suffix to predicates. It may follow most of the other additional information suffixes including personal suffixes but is generally present or general in time and does not follow {-(y)dı} . It most commonly occurs, however, without any other additional information suffix and has frequently been described as a third

personal suffix with meaning 'he/she/it is'. Its meaning actually is to emphasize the termination of the predicate - to say, in effect, 'period'. The use of this suffix in speech, where a falling intonation is usually sufficient to indicate the end of the predication, is quite limited.

{-dır} is most common after noun predicates without any other suffix. It is commonly used, therefore, in sentences which we translated into English with a subject, the verb 'be' and a predicate complement - adjective or noun. The example sentence is translated 'He__ is ___ a valuable man'. In the Turkish, however, there is nothing to represent either 'he' or 'is' and a more literal translation is therefore 'A valuable man - period'. From this we understand that some third person is being described as a valuable man, that this is a complete predication - a sentence - and that nothing else is going to be said. It is emphatic and our translation using 'certainly' or 'surely' renders the meaning quite properly.

In questions with {-mı} or in sentences with verb forms or with nouns which have relational suffixes (translated by prepositions) {-dır} is relatively rare. The following are possible but not common utterances:

Ankara palas pahalídır.	'The Ankara Palace is sure expensive.'
Otel nérededir?	'Where is the hotel?'
Ahmet gidecéktir.	'Ahmet is surely going to go.'

After the participle with {-mış} this suffix has the function of removing the reported meaning so that:

Ahmet gitmíş. means Ahmet has allegedly gone.

while:

Ahmet gitmíştir. means simply Ahmet has gone/Ahmet must have gone.

This form is very common in writing, especially in newspaper style, less common in speech. When used in speech it has commonly meaning #2, which results from the sense of {-dır} outlined below.

In English the use of an emphatic expression such as 'surely' is frequently an indication of indecision or unsureness on the part of the speaker. Thus 'The book is on the table.' is a more definite statement than 'The book is surely on the table.' which has a sense of 'ought to be'. This same feature is noticeable in Turkish in the use of {-dır} . Thus the sentence: Kitap másada is more definite than Kitap másadadır which implies that it should be there. This kind of unsureness is frequent in Turkish in conjunction with words like bélki 'maybe' ínşallah 'God willing, [one] hopes'. hérhalde 'probably' and the like. See the drills below for examples of this structure. Since the use of this suffix elsewhere is less common and optional, we drill here only its use with such expressions.

20.4 Grammar Drills on {-dır} Following Certain Expressions of Probability

a) after herhalde 'probably' Sample Sentence Drill

Bú kitap herhalde iyídir.	This book is likely [to be] good.
Hérhalde buradan çók uzaktır.	It's probably very far from here.
Şimdi hérhalde biraz pahalídır.	Now its probably a bit expensive.
Hérhalde şimdi memnúndur.	She's probably pleased now.
Bugün hérhalde oteldédirler. (oteldelérdir)	They're in all probability at the hotel today.

b) verb forms after herhalde: {-mış} + {dır} Sample Sentence Drill

Hérhalde dǘn hareket etmişlerdir.	They probably started yesterday.
Hérhalde bizi görmüşlérdir.	They must have seen us.
Haberi hérhalde duymúştur.	He probably has heard the news.
Hérhalde işitmíştir.	She's probably heard [it].
Hérhalde Ahmede telefón etmiştır.	He has probably called Ahmet.
Herhalde benzin álmamışlardır.	They probably haven't gotten gasoline.

c) with belki 'perhaps' Simple Substitution Drills

Belki	óradadır.	Perhaps he's there.
	o filmi bén de görmüşümdür.	" I too may have seen that film.
	bu otel ucúzdur.	" this hotel is cheaper.
	bu şoför iyi değíldir.	" this driver isn't good.
	partidé tanışmışsınızdır.	" you get acquainted at a party.

Belki	dolmuş yóktur.	Perhaps there is no dolmuş.
	taksi várdır.	" there's a taxi.
	gitmişlérdir.	" they've gone.
	gélmemiştir.	" he hasn't come.
	sizi gö́rmemiştir.	" she didn't see you.
	tanı́mamıştır.	" he didn't recognize [it].
	duymuşlárdır.	" they've heard.

d) With acaba '[I] wonder' Sample Sentence Drill

Acaba evdé mi [dir]?	I wonder if he's home?
Acaba Ahmet nérede [dir]?	I wonder where Ahmet is?
Acaba bu otel pahalı́ mı [dır]?	I wonder if this hotel is expensive?

e) With inşallah 'Hopefully' Simple Substitution Drill

İnşallah	param várdır.	I hope I have money.
	hasta değíldir.	he's not sick.
	memnúndur.	she's pleased.
	raháttırlar.	they're comfortable.
	Türkçe bilíyordur.	he knows Turkish.
	beklíyordur.	she's waiting.
	kitap Tǘrkçedir.	the book is Turkish.
	çok beklémemişlerdir.	they haven't waited long.
	çalışmı́ştır.	he's studied.
	gecíkmemişlerdir.	they haven't been delayed.

İnşallah	İngilizce öğrenmíştir.	I hope he's learned English.
	iyísinizdir.	you're quite well.
	gecíkmemişimdir	I'm not late.

f) inşallah 'God willing' Sample Sentence Drill

Yarın inşallah sizé geleceğiz.	Tomorrow, (God willing), we'll come to see you.
İnşallah yarın akşam sinémaya gideceğiz.	(God willing) we're going to go to the movies tomorrow night.
Yarın sabah teléfon ederim, inşallah.	Tomorrow morning I'll telephone (God willing).
Tekrár görüşürüz, inşallah.	We'll see each other again (God willing).
İyí Türkçe konuşacağım inşallah.	I'm going to speak good Turkish. (God willing).

g) muhakkak 'surely' Sample Sentence Drill

Múhakkak köşede bir táksi vardır.	There must be a cab on the corner for sure.
Múhakkak yemek yemişlérdir.	They surely must have eaten.
Múhakkak telefonla habér vermiştir.	He surely must have let [him] know by phone.
Yazík, bizi múhakkak çók beklemişsinizdir.	Unfortunately you surely must have waited for us for a long time.
Aliyi múhakkak taníyorsunuzdur.	You surely are acquainted with Ali.

h) muhakkak without {-dır} Sample Sentence Drill

Múhakkak gelecéğiz.	We'll come for sure.
Söyléyin, múhakkak yapar.	Tell him, he'll do [it] for sure.
Yedide múhakkak telefón ederim.	I'll phone at seven without fail.
Múhakkak telgráf çekerim[1], merak étmeyin.	Don't worry, I'll send a wire for sure.

---

[1] çekmek - to pull, etc.
telgraf çekmek - to send a telegram

i) {-dır} Without Specific Words Expressing the Possibility
Sample Sentence Drill

Ahmet, dönmǘştür.	Ahmet must have come back.
Mektubunuzu dǘn almışlardır.	They surely got your letter yesterday.
Kitaplarını odasına bırakmı́ştır.	He must have left his books in his room.
Sizi sinémada görmüşlerdir.	They must have seen you at the movies.
Siz o filmi görmǘşsünüzdür.	You must have seen that film [before].
Şimdi çalışı́yordur.	He must be working now.

20.5 Narrative

Nejadın babası çok iyi ve kıymetli bir adammış, Ankarada oturuyormuş. Dün Nejada bir telgraf göndermişler. Telgrafta: 'Baban çok hasta acele gel' diyorlarmış. Tabii Nejat çok üzülmüş ve derhal Ankaraya hareket etmiş. İstasyon yolunda Hasan'ı görmüş ama konuşmamış, yalnız selâm vermiş, çünkü çok acele gidiyormuş.

Henceforth stress marks are used only in build-ups where stress is not on the last syllable of the new word, in suffix formulas and in compounds or new constructions where stress might be confusing to the student.

UNIT 21

21.0 Dialog: 'At the Station'

-Ahmet-

Merhaba efendim. İstanbula hoş geldiniz.	Hello, sir. Welcome to İstanbul.

-John-

Merhaba, hoş bulduk. Nasılsınız?	Hello. Glad to be here. How are you?

-Ahmet-

böyle	like this, thus
Hamdolsun, iyiyim. Siz nasılsınız? Nereden böyle?	Thank goodness, I'm well. How are you? Where [are you coming] from (thus)?

-John-

Teşekkür ederim, Ankaradan dönüyorum.	(Thanks) [I'm fine]. I'm returning from Ankara.
eş	mate, husband, wife, peer
karı, zevce	(wife)
koca, zevç	(husband)
çocuk	child, fellow
Eşiniz çocuklarınız nasıl?	How are your wife and children?

-Ahmet-

Teşekkür ederim, onlar da iyi.	Thank you, they're well too.

-John-

biri, birisi	one, someone
karşı	opposite, facing, across
karşılamak	to welcome, to confront to meet

karşılamağa gelmek	to come to meet
İstasyona birisini karşılamağa mı gelmiştiniz?	Had you come to the station to meet somebody?

-Ahmet-

tren	train
çıkmak	to come out, to come up to go out, to go up
Evet ama trenden çıkmadı.	Yes, but [he] hasn't gotten off the train.

-John-

bildirmek	to inform (to cause to know)
Ali de beni karşılayacaktı; bu trenle geleceğimi bildirmiştim.	And Ali was going to meet me. I informed him I was coming on this train.

21.1 Vocabulary Drills

a) çıkmak 'to come out, to go out' Sample Sentence Drill

Saat 1'de kapıdan çıktım.	I came out the door at one o'clock.
Saat üçte evden çıktık.	We left home at three o'clock.
Bu kâğıt[1], şu kitaptan çıktı.	This paper came out of that book.
Ahmet bu trenden çıkmadı.	Ahmet didn't get off this train.
Böyle nereden çıktınız?	Where'd you come from like this?
Bu da nereden çıktı?	And where did this come from?

b) çıkmak 'to go up' Sample Sentence Drill

Ahmet bu merdivenden çıktı.	Ahmet went up these stairs.

c) birisi 'someone' Sample Sentence Drill

Birisi telefon etti, sizi aradı.[2]	Somebody called [and] wanted you.

---

[1] kâğıt - paper

[2] aramak - to look for

Birisi geldi, sizi sordu.	Someone came [and] asked for you.
Sizi kapıda birisi bekliyor.	Somebody's waiting for you at the door.
Birisini gördüm, babamı sordu.	I saw someone [who] asked after my dad.
Kitabı birisine verdim.	I gave the book to somebody.

21.2 Questions for Discussion:

1. Ahmet bey istasyonda kimi gördü?
2. John nereden dönüyordu?
3. Ahmet beyin eşi ve çocukları iyiler miydi?
4. Ahmet bey istasyona ne yapmağa gitmişti?
5. Arkadaşı trenden çıktı mı?
6. Ali kimi karşılayacaktı?
7. John Aliye trenle geleceğini bildirmiş miydi?
8. Çocuklarınız var mı?
9. Kaç çocuğunuz var?
10. Eşinizin ismi ne?
11. Eşiniz nereli?
12. Eşiniz de Türkçe çalışıyor mu?
13. Eşinizi ve çocuklarınızı da Türkiyeye götürecek misiniz?
14. Selman isimli birisini tanıyor musunuz?

21.3 Note: Verbal Noun with Suffix {-(y)ácák}

> ...bu trenle geleceğimi bildirmiştim. 'I (had) informed [him] [of] my being about to come by this train.'

This sentence exemplifies the 'future' or 'potential' verbal noun with suffix {-(y)ácák} Together with the other verbal nouns to be discussed below, this form functions in Turkish to express ideas which in English are normally expressed by relative clauses. Thus, the example sentence above is more smoothly translated into English as 'I had told him that I was going to come on this train.

The verbal noun with suffix {-(y)ácák} occurs without further suffixes as a modifier in such expressions as *gelecek hafta* 'next week', but is much commoner with possessed suffixes as in the example sentence above. With such possessed suffixes, the verbal noun functions as subject, as direct object or with any of the other 'relational' suffixes. See the drills below for examples of these usages.

21.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-(y)ácák}

a) As direct object. Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	Translation
	Ne yapacağımı bilmiyorum.	I don't know what I'm going to do.
almak	Ne alacağımı bilmiyorum.	
(sizin)	Ne alacağınızı bilmiyorum.	
(o)	Ne alacağınızı bilmiyor.	
(onun)	Ne alacağını bilmiyor.	
görmek	Ne göreceğini bilmiyor ___.	
(siz)	Ne göreceğini bilmiyorsunuz.	
(bizim)	Ne göreceğimizi bilmiyorsunuz.	
söylemiyorsunuz	Ne göreceğimizi söylemiyorsunuz.	
(onlar)	Ne göreceğimizi söylemiyorlar.	
ısmarlamak	Ne ısmarlıyacağımızı söylemiyorlar.	
(onların)	Ne ısmarlıyacaklarını söylemiyorlar.	
içmek	Ne içeceklerini söylemiyorlar.	

b) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Ne vereceğinizi biliyor musunuz?	Do you know what (or how much) you're going to give?
(bizim)	Ne vereceğimizi biliyor musunuz?	
bilmiyorum	Ne vereceğimizi bilmiyorum.	
(benim)	Ne vereceğimi bilmiyorum.	
almak	Ne alacağımı bilmiyorum.	
söylemem	Ne alacağımı söylemem.	
(o)	Ne alacağımı söylemez.	
(sizin)	Ne alacağınızı söylemez.	
söylemiyecek	Ne alacağınızı söylemiyecek.	
sormıyacak	Ne alacağınızı sormıyacak.	
sormaz mısınız	Ne alacağınızı sormaz mısınız?	
(onların)	Ne alacaklarını sormaz mısınız?	
bildirmez misiniz	Ne alacaklarını bildirmez misiniz?	
söylemek	Ne söyleyeceklerini bildirmez misiniz?	
(bizim)	Ne söyleyeceğimizi bildirmez misiniz?	
(biz)	Ne söyleyeceğimizi bildirmez miyiz?	

c) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Nereye gideceğini bilmez.	He doesn't know where he's going to go.
(biz)	Nereye gideceğini bilmeyiz.	
(sizin)	Nereye gideceğinizi bilmeyiz.	
bilirler	Nereye gideceğinizi bilirler.	
dönmek	Nereye döneceğinizi bilirler.	
(ben)	Nereye döneceğinizi bilirim.	
göndermek	Nereye göndereceğinizi bilirim.	
söylemiyor	Nereye göndereceğinizi söylemiyor.	
(onun)	Nereye göndereceğini söylemiyor.	
oturmak	Nereye oturacağını söylemiyor--.	
(onlar)	Nereye oturacağını söylemiyorlar.	
(onların)	Nereye oturacaklarını söylemiyorlar.	
götürmek	Nereye götüreceklerini söylemiyorlar.	
(ben)	Nereye götüreceklerini söylemem.	
gelmek	Nereye geleceklerini söylemem.	

d) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Ne zaman döneceğini bilmiyorum.	I don't know when he's going to return.
(o)	Ne zaman döneceğini bilmiyor.	
gitmek	Ne zaman gideceğini bilmiyor.	
(onların)	Ne zaman gideceklerini bilmiyor.	
biliyor mu?	Ne zaman gideceklerini biliyor mu?	
(siz)	Ne zaman gideceklerini biliyor musunuz?	
tercüme etmek	Ne zaman tercüme edeceklerini biliyor musunuz?	
(sizin)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor musunuz?	
(ben)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor muyum?	
(o)	Ne zaman tercüme edeceğinizi biliyor mu?	
okumak	Ne zaman okuyacağınızı biliyor mu?	
(benim)	Ne zaman okuyacağımı biliyor mu--?	
(siz)	Ne zaman okuyacağımı biliyor musunuz?	
çalışmak	Ne zaman çalışacağımı biliyor musunuz?	
soruyor musunuz	Ne zaman çalışacağımı soruyor musunuz?	
(o)	Ne zaman çalışacağımı soruyor mu?	
soruyorlar	Ne zaman çalışacağımı soruyorlar.	
(onların)	Ne zaman çalışacaklarını soruyorlar.	

e) **Multiple Substitution Drill**

Nerede	olacağımı	bilmem.
	oturacağını	bilmiyorum.
	bulacağınızı	söylemiyor mu?
	çay içeceklerini	soruyorlar mı?
	kalacağımızı	söyleyecekler.

f) **Multiple Substitution Drill**

Nekadar	bekleyeceğini	soruyor mu?
	kalacağınızı	bilmiyorum.
	süreceğini	söylemiyorlar.
	oturacağımızı	söylemez.
	vereceklerini	bilmem.
	isteyeceğini	soruyor.
		bilmez.

g) **Multiple Substitution Drill**

Nasıl	gideceğinizi	bilmiyorum.
Neden	yapacağını	bilir mi?
Niçin	çalışacağını	sormuyorlar mı?
Niye	öğreneceğimizi	soruyor.
	döneceğinizi	bilmiyor mu?
	söyleyeceklerini	

h) with main verbs in past forms Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Ne yapacağımı bilmiyordum.	I didn't know what I was going to do.
düşünmemiştim.	Ne yapacağımı düşünmemiştim.	
ne kadar kalacağımı	Ne kadar kalacağımı düşünmemiştim.	
(onların)	Ne kadar kalacaklarını düşünmemiştim.	
(onlar)	Ne kadar kalacaklarını düşünmemişlerdi.	
nereye gideceklerini	Nereye gideceklerini düşünmemişlerdi.	
(siz)	Nereye gideceklerini düşünmemiştiniz.	
(bizim)	Nereye gideceğimizi düşünmemiştiniz.	
nasıl	Nasıl gideceğimizi düşünmemiştiniz.	
soruyordu	Nasıl gideceğimizi soruyordu.	
(onun)	Nasıl gideceğini soruyordu.	
niçin	Niçin gideceğini soruyordu.	
söylemedi	Niçin gideceğini söylemedi.	
(onların)	Niçin gideceklerini söylemedi.	
dönmek	Niçin döneceklerini söylemedi.	
kiminle	Kiminle döneceklerini söylemedi.	
bildirmediler	Kiminle döneceklerini bildirmediler.	
(bizim)	Kiminle döneceğimizi bildirmediler.	
konuşmak	Kiminle konuşacağımızı bildirmediler.	
(sizin)	Kiminle konuşacağınızı bildirmediler.	
nasıl	Nasıl konuşacağınızı bildirmediler.	
söylemediler	Nasıl konuşacağınızı söylemediler.	
para vereceğinizi	Nasıl para vereceğinizi söylemediler.	
(siz)	Nasıl para vereceğinizi söylemediniz.	
göndermek	Nasıl para göndereceğinizi söylemediniz.	
söylemiştim	Nasıl para göndereceğinizi söylemiştim.	
(onlar)	Nasıl para göndereceğinizi söylemişlerdi.	

i) The verbal noun without question words Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Oraya gideceğini söylüyor.	He says he's going to go there.
(benim)	Oraya gideceğimi söylüyor.	
Ankara	Ankaraya gideceğimi söylüyor.	
(sizin)	Ankaraya gideceğinizi söylüyor.	
bildiriyor	Ankaraya gideceğinizi bildiriyor.	
(onların)	Ankaraya gideceklerini bildiriyor__.	
(ben)	Ankaraya gideceklerini bildiriyorum.	
(bizim)	Ankaraya gideceğimizi bildiriyorum.	
sinema	Sinemaya gideceğimizi bildiriyorum.	
söylüyorum	Sinemaya gideceğimizi söylüyorum.	
(senin)	Sinemaya gideceğini söylüyorum.	
gitmemek	Sinemaya gitmiyeceğini söylüyorum.	
(onun)	Sinemaya gitmiyeceğini söylüyorum.	
(o)	Sinemaya gitmiyeceğini söylüyor.	

j) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Sizin)	çay	içeceğinizi	biliyordu.	He knew you were going to drink tea.
(Bizim)		içeceğimizi	söyledi.	
(Onun)		içeceğini		
(Senin)		içeceğini		
(Onların)		içeceklerini		
(Benim)		içeceğimi		

k) Multiple Substitution - Correlation Drill

(Sizin)	çay	içmiyeceğinizi	biliyordu.
(Bizim)		içmiyeceğimizi	söyledi.
(Onun)		içmiyeceğini	
(Senin)		içmiyeceğini	
(Onların)		içmiyeceğini	
(Benim)		içmiyeceğimi	
(onların)		içmiyeceklerini	

He knew you weren't going to drink tea.

l) The Verbal Noun + Suffix {-(y)a} Multiple Substitution Drill

Yarın döneceğinize	üzüldük.
Oraya gideceğine	memnum olduk.
Bize söylemeyeceklerine	
Para vereceğinize	
Onu alacağınıza	
Ankarada oturacağına	
Orada çalışacağına	

We are sorry that you are going to return tomorrow.

We were pleased that he was going to go there.

m) The Verbal Noun as Subject: Multiple Substitution Drill

Geleceği	sahi mi?
Geleceğin	doğru mu?
Gelecekleri	iyi olacak.
Geleceğiniz	iyi.
Kalacağınız	iyi oldu.
Kalacağı	iyi olmadı.
Kalacakları	doğru değil.
Kalmayacakları	
Kalmayacağınız	
Gelmiyeceği	

21.5 Note: The Infinitive with Relational Suffix {-(y)á} 'to do (something), in order to do (something)'

İstasyona birisini karşılamağa mı geldiniz?	'Was it to meet someone that you came to the station?'

This sentence illustrates the verbal noun known as the 'infinitive' used as a noun with suffix {-(y)á} 'to, for' as expression of purpose. Note that the final k of the infinitive suffix {-mák} is changed before the vowel suffix to ğ which represents /y/ before /e/ and vowel length only before /a/ (See 11.1.) The infinitive verbal noun refers to the performance of the action of the verb in general rather than its particular performance by a specific person as a specific time. It is thus never followed by personal possessed endings as is the verbal noun discussed above in 21.3. See the drills below for further examples of this usage.

21.6 Grammar Drills on the Infinitive Verbal Noun with Suffix {-(y)á}

a) Multiple Substitution Drill

İstasyona	Aliyi	karşılamağa	gidiyoruz.
	onu	bulmağa	gittik.
		görmeğe /görmiye/	geldiler.
			gelirler.
			gideriz.
			gideceğiz.
			gitmeyeceğiz.
			gitmez misin?
			gitmiyor muyuz?

b) Multiple Substitution Drill

Telefon etmeğe	gitti.
Kahve içmeğe	gittiler.
Para göndermeğe	gelmiş.
Yardım etmeğe	geliyor.
	gitmiyor mu?

c) Multiple Substitution Drill

Konuşmağa	başlayın.
Gülmeğe	başladık.
Yardım etmeğe	başladı.
Öğrenmeğe	başlayacağız.
Anlamağa	
Tercüme etmeğe	
Beklemeğe	
Çalışmağa	

21.7 Note: The Infinitive Verbal Noun plus istemek

The one verb in Turkish, istemek, 'to want, to wish, to request' occurs with the infinitive verbal noun as its 'object' without change in the infinitive - that is without any relational suffix on the infinitive. This is the only verb in Turkish which occurs in this pattern. Note the Sample Sentence Drill below for examples of this usage.

21.8 Grammar Drill on the Infinitive + istemek Sample Sentence Drill

Bir taksi bulmak istiyordum.	I wanted to find a cab.
Ankaraya gitmek istiyorum.	I wanted to go to Ankara.
Aliye telefon etmek istiyorlar.	They want to phone Ali.
Nereye gitmek istediniz?	Where did you want to go?
Kahve içmek istiyor musunuz?	Do you wish to drink coffee?
Bize tercüme etmek istememişler.	They didn't seem to want to translate for us.

UNIT 22

22.0 Dialog: 'At the Station (B)'

-John-

mektup	letter
zan	supposition, opinion
zánnetmek	to think, to suppose
Acaba Ali nerede? Mektubumu aldığını zannediyorum.	I wonder where Ali is. I think he got my letter.

-Ahmet-

aramak	to look for, to search
yer	place, space, ground, floor
Herhalde burada bir yerdedir. Arıyalım mı?	He's probably here someplace. Shall we look for [him]?.

-John-

salon	lounge, salon
bekleme salonu	waiting room
Arıyalım. Belki bekleme salonundadır.	Let's look. Perhaps he's in the waiting room.
tehir	delay
tehirli	late, delayed
Tren tehirli geldi.	The train came late.

-Ahmet-

ya!	Oh? So?
geç	late

Ya! Kaç saat geç geldiniz?	Oh! How many hours late did you arrive?

-John-

İki saat kadar	About ('an amount [of]') two hours.

-Ahmet-

isterseniz	if you wish, if you like
yazmak	to write
yazı	[a] writing
yazıhane, daire	office, study
doğru	toward
İsterseniz, yazıhaneme doğru gidelim. Yolda belki Aliyi görürüz.	If you like let's go to(ward) my office. Perhaps we'll see Ali on the way.

-John-

Burada da yok. Herhalde istasyona gelmedi. Merak ettim. Bari yazıhanenizden bir telefon edeyim. /ediim/	He's not here either. He probably didn't come to the station. I'm worried. Let me at least phone from your office.

22.1 Vocabulary Drills

a) Kadar 'about' Multiple Substitution Drill

İki saat	kadar	bekledik.
Üç saat		tehirliydi.
Yirmi dakika		çalıştı.
Ne (?)		sürdü.

b) bu kadar 'this much', o kadar 'that much' Multiple Substitution Drill.

O kadar	(çok)	merak etme!
Bu kadar		gülme!
		çalışmayın.
		yeme!
		üzülmeyiniz.
		düşünmeyin.
		konuşma!

c) doğru 'Toward' Multiple Substitution Drill

Bize	doğru	geliyorlar.
Size		geldiler.
Onlara		gittiler.
Ona		gideceğiz.
Kapıya		gidiyordu.
Otele		gitti.
İstasyona		döndüler.
Sola		

d) istersenız 'if you wish' Sample Sentence Drill

İsterseniz bize gideriz.	If you wish, we'll go to our place.
İsterseniz telefon edin.	Telephone, if you wish.
Siz de gelin isterseniz.	You come too, if you like.
İsterseniz size de veririm.	If you want, I'll give you [one] too.

İsterseniz gideriz.	If you wish, we'll go.
Başlarız isterseniz.	We'll begin if you like.
Trenle gideriz isterseniz.	We'll go by train if you wish.

e) düşünmek 'to think of [somebody or something]' Multiple Substitution Drill

Babasını	düşünüyor.
Bizi	düşünüyormuş.
Dersleri	düşünüyorlar.
Derslerini	düşünmüyorlar.
Nereye gideceğini	

f) Multiple Substitution Drill

Ne	düşünüyorsun?
Kimi	düşünüyorsunuz?
	düşünüyordunuz?

g) zannetmek 'to think , to suppose' Multiple Substitution Drill

Döneceklerini	zannetmiyorum.
Öğreneceğini	zannetmem.
	zannetmiyorduk.

22.2 Questions for Discussion

1. Ahmet beyle John istasyonda kimi arıyorlar?
2. John kime mektup yazmış?
3. John'un treni tehirli miydi?
4. Kaç saat tehirliydi?
5. Kimin yazıhanesine doğru gittiler?
6. Yolda Aliyi göreceklerini zannediyor musunuz?
7. Ali istasyona gelmiş miydi?
8. John Aliyi merak etti mi?
9. John kime telefon edecekti?
10. John Aliye nereden telefon edecekti?

22.3 Note: The Verbal Noun with Suffix {-dík}

Mektubumu aldığını zannediyorum. 'I think his having received my letter.'

This sentence illustrates the verbal noun with suffix {-dík} plus the specific direct object suffix {-(y)í}. This form, like the verbal noun with suffix {-(y)ácák} (see 21.3), expresses ideas which in English are commonly found in the form of a clause. A smoother English translation of the sentence above is thus 'I think that he got my letter'.

The shape of this suffix is reminiscent of the first person plural form of the attested past - both are, e.g. aldık 'we received' or 'a having received'. However, the verbal noun seldom occurs in this form, being usually followed by possessed suffixes indicating the person whose having (received) is under discussion, and these possessed suffixes are also commonly followed by relational suffixes such as the direct object suffix in the example sentence.

The time of this form is either past or present. It thus contrasts in time concept with the future or potential verbal noun discussed in 21.3, but the distinction between past and present in a sentence with this form depends on the context. Thus:

Otelde kaldığını zannediyorum.		'I think he's staying in a hotel.'
	or	'I think he stayed in a hotel.'
Nerede kaldığını bilmiyordum.		'I didn't know where he was staying.'
	or	'I didn't know where he had stayed.'
Nerede kaldığını öğreneceğim.		'I'm going to learn where he's staying.'
	or	'I'm going to learn where he stayed.'

From these examples it is clear that this verbal noun covers all actions in progress or completed, whether the time of knowing, or thinking or learning about such actions be past, present or future. The verbal noun with {-(y)ácák}, in contrast, covers all potential actions whether the time of knowing, thinking, or learning about such actions be past, present or future.

Contrast:

Otelde kalacağını zannediyorum.	'I think he's going to stay in a hotel.'
Nerede kalacağını bilmiyordum.	'I didn't know where he was going to stay.
Nerede kalacağını öğreneceğim.	'I'm going to learn where he's going to stay.

22.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-dík}

a) Random Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern	
	Kime verdiğimi bilmiyorum.	I don't know who I have [it] to.
(Sizin)	Kime verdiğinizi bilmiyorum.	
(o)	Kime verdiğinizi bilmiyor.	
(Benim)	Kime verdiğimi bilmiyor__.	
(Onlar)	Kime verdiğimi bilmiyorlar.	
biliyorlar	Kime verdiğimi biliyorlar.	
söylemek	Kime söylediğimi biliyorlar.	
(senin)	Kime söylediğini biliyorlar.	
(sen)	Kime söylediğini biliyorsun.	
(onun)	Kime söylediğini biliyorsun.	
(ben)	Kime söylediğini biliyorum.	
(o)	Kime söylediğini biliyor.	

b) Multiple Substitution Drill

Nereye	gittiğini	söylememiş
Nasıl	gittiğimi	
Nezaman	gittiğinizi	
Niçin	gittiklerini	
	gittiğimizi	

c) **Multiple Substitution Drill**

Ne	yaptığınızı	sordu.
Niçin	yaptığını	merak etmiş.
Nasıl	yaptığımı	merak ediyorlar.
Ne zaman	yaptığımızı	soracaklardı.
Neyle	yaptıklarını	söylememiş.
Kime	gönderdiklerini	bilmiyorum.
	gönderdiğini	bilir misiniz?
	aldığımı	öğrenecekler.
	götürdüğünüzü	söylerim.

d) **Without question words : Random Substitution Drill**

Cue	Pattern	
	Öğrendiğini zannettim.	I thought you had learned.
(onun)	Öğrendiğini zannettim.	I thought he had learned.
zannediyor	Öğrendiğini zannediyor.	
bilmek	Bildiğini zannediyor.	
zannetmiyorum.	Bildiğini zannetmiyorum.	
(sizin)	Bildiğinizi zannetmiyorum.	
tanımak	Tanıdığınızı zannetmiyorum.	
bilmiyordum	Tanıdığınızı bilmiyordum.	
(onların)	Tanıdıklarını bilmiyordum.	
gelmek	Geldiklerini bilmiyordum.	
bilmiyor muydunuz?	Geldiklerini bilmiyor muydunuz?	
(onun)	Geldiğini bilmiyor muydunuz?	
(biz)	Geldiğini bilmiyor muyduk?	
söylemedik mi?	Geldiğini söylemedik mi?	
anlamak	Anladığını söylemedik mi?	
(bizim)	Anladığımızı söylemedik mi?	

(siz)	Anladığımızı söylemediniz mi?
duymak	Anladığımızı duymadınız mı?
yapmak	Yaptığımızı duymadınız mı?
duydunuz mu?	Yaptığımızı duydunuz mu?
(onların)	Yaptıklarını duydunuz mu?
duydu	Yaptıklarını duydu.
anlamak	Yaptıklarını anladı.
gitmek	Gittiklerini anladı.

e) Multiple Substitution Drill

Derste	olduğunuzu	görüyor.
Burada	olduğumuzu	zannediyor.
Ankarada	olduğunu	söylemiş
İstasyonda	olduklarını	öğrenecek.
Lokantada		duydu.,
		anlamamıştı.
		bilir.
		görmemiş.

f) Multiple Substitution Drill

Anlamadıklarını	zannediyor.
Gelmediklerini	duymuş.
Gitmediğimizi	işitti.
Duymadığınızı	anlamamıştı.
Düşünmediğini	zanneder.
Göndermediğimi	anladılar.

g) With suffix {-(y)á} Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Geciktiğimize üzüldük.	We were sorry we were late.
(sizin)	Geciktiğinize üzüldük.	
(o)	Geciktiğinize üzüldü.	
gelmek	Geldiğinize üzüldü.	
memnun oldu	Geldiğinize memnun oldu.	
(senin)	Geldiğine memnun oldu.	
para vermek	Para verdiğine memnun oldu.	
(onun)	Para verdiğine memnun oldu.	
olmadı	Para verdiğine memnun olmadı.	
gitmemek	Gitmediğine memnun olmadı_.	
(ben)	Gitmediğine memnun olmadım.	
bize sormak	Bize sorduğuna memnun olmadım.	
olmamış	Bize sorduğuna memnun olmamış.	
(onların)	Bize sordukların memnun olmamış.	
para vermemek	Para vermediklerine memnun olmamış__.	
(siz)	Para vermediklerine memnun olmamışsınız.	
duymamak	Duymadıklarına memnun olmamışsınız.	
(onlar)	Duymadıklarına memnun olmamışlar.	
öğrenmek	Öğrendiklerine memnun olmamışlar.	

UNIT 23

23.0 Dialog: 'At the Office'

-Ahmet-

sigara	cigarette
(sigara) içmek	to smoke
Bir sigara içmez misiniz?	Won't you have a cigarette?

-John-

İçeyim.	Yes ('Let me smoke').
kibrit	match
rica	request
rica etmek	to request
Bir kibrit rica edeceğim.	May I bother you ('I will ask') for a match.

-Ahmet-

Estağfurullah. Buyrunuz.	Of course, help yourself.
tabla	tray
sigara tablası	ash tray
Sigara tablası da burada.	And here is the ashtray.
müsaade etmek	to permit
temiz	clean
temizlemek	to clean
Fakat, bir dakika müsaade ediniz, temizliyeyim/temizliyim.	But just a moment, let me clean [it].

-John-

zarar	harm, loss
zararı yok	it doesn't matter ('it has no harm')

ne olacak /nolucak/	what will come of it? ('what will it be')
Zararı yok efendim. Ne olacak?	That's all right, what's the difference?
yabancı	stranger, foreigner
değilim ki.....	I'm not....that....
Ben yabancı değilim ki...	I'm not a stranger...
-Ahmet-	
sevmek	to like, to love
Kahvenizi nasıl seversiniz?	How do you like your coffee?
-John-	
Türk kahvesi	Turkish coffee
Türk kahvesi mi?	Turkish coffee?
-Ahmet-	
Evet, Türk kahvesi.	Yes, Turkish coffee.
-John-	
şeker	sugar, candy
şekerli	sweet
orta şekerli	medium sweet
Orta şekerli severim, ama zahmet ediyorsunuz.	I like [it] medium sweet but you're putting yourself to trouble.
-Ahmet-	
Rica ederim. Hiç zahmet değil.	Please...it's no trouble at all.

23.1 Vocabulary Drills

a) rica etmek 'request, ask for' Multiple Substitution Drill:

Sizden	yardım	rica	ediyorum.	Estağfurullah.
Onlardan	bir kibrit		ederim.	
Ahmetten	kitap		edeceğim.	
	bir kalem		edecektim.	
			ettim.	
			etmiştim.	

b) rica ederim 'Please!' Sample Sentence Drill

Rica ederim, konuşmayın.	Please don't talk.
Konuşmayın, rica ederim.	Don't talk, I beg you.
Rica ederim, beni meşgul etmeyin.	Please don't keep me busy.
Çok rica ederim, söyle.	Please, tell [me], or 'For heaven's sake, speak out.'

c) rica ederim in place of or with estağfurullah Sample Sentence Drill:

A. Affedersiniz, sizi rahatsız ettim.

B. Rica ederim!

A. Affedersiniz, sizi bir dakika meşgul edeceğim.

B. Rica ederim, estağfurullah.

23.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Ahmetle John neredeler?
2. John Ahmetten ne rica ediyor?
3. Yazıhanede sigara tablası var mı?
4. Sigara tablası temiz mi?
5. Tablayı kim temizleyecek?
6. John kahvesini az şekerli mi istiyor?
7. Kahve sever misiniz?
8. Hiç Türk kahvesi içtiniz mi?

9. Çok şekerli kahve sever misiniz?

10. Türkiyeyi seviyor musunuz?

11. Büyük şehirleri sever misiniz?

12. Çok sigara içer misiniz?

13. Türkiyede çok yabancı var mı?

23.3 Note: Suggestions in First Person, Requests for Third Person Action, with Suffixes: {-(y)á} plus {-yím} {-lím}, and {-sín}

Doldurayı́m mı?	Shall I fill [it up]?
Bir dakika, habér vereyim.	Just a minute, let me inform [him].
Bari yazıhanenizden bir telefón edeyim.	Let me at least phone from your office.
Fakat, bir dakika müsaade ediniz, temizliyeyím.	But just a moment, let me clean [it].
Dersé başlıyalım.	Let's start the lesson.
Kitapları kapıyalı́m, lütfen.	Let's close the books please.
Şímdi konuşalım.	Now let's talk.
Teneffǘs yapalım.	Let's take a break.
Hángi sayfayı açalım?	Which page shall we open [to]?
Telefonla hatırıní soralım.	Let's ask how he is by phone.
Arıyalı́m mı?	Shall we look for [him]?
Allah rahatlı́k versin.	May God give comfort.

These examples from the basic sentences illustrate the forms used in Turkish for making suggestions for first person action and requests for third person action. These forms are, of course, directed to the listener, the second person, and often, especially in questions, the translation into English is smoother if the second person is directly addressed. For example 'Don't you think I should go' might translate Gideyim mi? 'Shall I go?'

Together with the imperative forms explained and drilled in Unit 10, which are, of course, second person, these forms make a complete 'paradigm', or list of forms, which denotes the suggestion or request by the speaker for action by all three persons, singular and plural. For the verb gitmek these forms are as follows:

1st person singular	gideyím/gidiyím	'Let me go!' 'I'd better go.'
	gideyím mi?	'Shall I go?'
1st person plural	gidelím	'Let's go.' We'd better go.'
	gidelim mi?	'Shall we go?'
2nd person singular	git	'Go!'
2nd person plural	gídin!	'Go!'
(or polite singular)	gídiniz?	'Go! (please)'
3rd person singular	gitsín	'Let him go', 'Have him go.'
	gitsín mi?	'Should he go?'
3rd person plural	gitsinlér	'Have them go.', 'Let them go.'
	gitsinlér mi?	'Should they go?'

These forms are actually of different origin for the three persons. The first person forms are special personal endings {-yím} and {-lím} suffixed to a participle or verbal noun with suffix {-(y)á}. This participle may also be used with suffixes of second person or without suffix for third person as may other participles,but the usages of these forms are rather specialized and will not be discussed at this time. The second person forms are the imperatives studied in Unit 10 and the third person forms use a special suffix {-sín} which is clearly similar in form to the third person possessed suffix {-(s)í(n)} but which here occurs on a verb root just as do the imperative (second person) forms. See the drills below for many additional examples of the use of these forms.

23.4 Grammar Drills on {-(y)á} + {-yím} 'Let me...' 'Shall I...?'

a) Sample Sentence Drill

Düşüneyim, söylerim.	Let me think, I'.. say [it].
Telefon edeyim, gelir.	Let me phone, he'll come.
Bir sigara alayım, geleyim.	Let me [just] buy a [pack of] cigarette[s] and (let me) come [right back].
Evvelâ okuyayım, sonra tercüme edeyim.	First let me read [it], then let me translate.
Konsolosla görüşeyim, size haber veririm.	Let me talk [it over] with the consul, [and] I'll let you know.
Geç kalmayayım, babam merak eder.	I'd better not be late, my father worries.
Peki, size söylemeyeyim, kime söyleyeyim?	OK, [if] I'd better not tell you, who should I tell?
Tercüme etmeyeyim, yalnız okuyayım.	How about my not translating [it], [but] only reading [it]?
Telefon etmeyeyim, mektup yazayım.	I'd better not phone [but rather] (let me) write a letter.

b) Random

Cue	Pattern	
	Yarın sana telefon edeyim mi?	Shall I call you tomorrow?
bu akşam	Bu akşam sana telefon edeyim mi?	
size	Bu akşam size telefon edeyim mi?	
gelmek	Bu akşam size geleyim mi?	
şimdi	Şimdi size geleyim mi?	
okumak	Şimdi size okuyayım mı?	
onlara	Şimdi onlara okuyayım mı?	
sonra	Sonra onlara okuyayım mı?	
vermek	Sonra onlara vereyim mi?	
sana	Sonra sana vereyim mi?	

	Sonra sana vereyim mi?
yarın	Yarın sana vereyim mi?
telefon etmek	Yarın sana telefon edeyim mi?

c) Sample Sentence Drill

Sigara vereyim mi?	(Shall I) [Can I] give [you] a cigarette?
Okumağa başlayayım mı?	Shall I start to read?
Randevu alayım mı?	Shall I make an appointment?
Tercüme edeyim mi?	Shall I translate?
Kapıyı açayım mı?	Shall I open the door?
Kapıyı kapıyayım mı?	Shall I close the door?
Sizi Ahmede takdim etmeyeyim mi?	Do you want me not to introduce you to Ahmet?
Sigara içmeyeyim mi?	Would you rather I didn't smoke?
Kitaba bakmayayım mı?	Shouldn't I look at the book?
Para istemeyeyim mi?	Had I better not ask for money?
Borç para almayayım mı?	Should I avoid borrowing money?

d) with question words: Sample Sentence Drill

Kaç lira vereyim?	How many liras shall I give?
Kime sorayım acaba?	I wonder who I should ask?
Ahmede ne alayım?	What shall I buy for Ahmet?
Ne kadar benzin doldurayım?	How much gasoline shall I put in?
Hangi otelde kalayım ?	Which hotel shall I stay in?
Nereye oturayım?	Where shall I sit?
Ne yapayım? / naapiim/	What shall I do? What can I do?
Partiye kimleri çağırayım.	Whom shall I invite to the party?

23.5 Grammar Drills on {-(y)á} + {-lím} 'Let us...', 'We'd better...'

a)

Çocukları lokantaya götürelim.	Let's take the children to a/the restaurant.

Kokteyl'e Ahmedi de çağıralım.	Let's invite Ahmet too to the cocktail party.
Biraz bekleyelim.	Let's wait a bit.
Gidelim, konsolosla görüşelim.	Let's go [and] talk with the consul.
Benzin alalım.	Let's get gas.
Rahatsız etmeyelim.	Let's not disturb [him].
Tekrar etmeyelim.	Let's not repeat.
Ahmedi istasyonda karşılamayalım.	Let's not meet Ahmet at the station.
Gideceğimizi bildirmeyelim.	Let's not announce that we're going to go.
Ona sormayalım.	Let's not ask him.

b) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu akşam lokantaya gidelim mi?	Shall we go to a restaurant this evening?
yarın	Yarın lokantaya gidelim mi?	
Alilere	Yarın Alilere gidelim mi?	
telefon etmek	Yarın Alilere telefon edelim mi?	
İstanbula	Yarın İstanbula telefon edelim mi?	
dönmek	Yarın İstanbula dönelim mi?	
gelecek hafta	Gelecek hafta İstanbula dönelim mi?	
konsolosluğa	Gelecek hafta konsolosluğa dönelim mi?	
gitmek	Gelecek hafta konsolosluğa gidelim mi?	
bu akşam	Bu akşam konsolosluğa gidelim mi?	
lokantaya	Bu akşam lokantaya gidelim mi?	

c) Sample Sentence Drill

Ahmede mektup yazalım mı?	Shall we write a letter to Ahmet?
Sigara içelim mi?	Shall we have a cigarette?
Şimdi kahvaltı edelim mi?	Shall we have breakfast now?

Ona telefon edelim mi?	Shall we call her up?
Bir çay içelim mi?	Shall we have a [cup of] tea?

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Ahmedi karşılamağa gitmeyelim mi?	[You think] we shouldn't go to meet Ahmet?
almağa	Ahmedi almağa gitmeyelim mi?	
kitap	Kitap almağa gitmeyelim mi?	
başlamak	Kitap almağa başlamayalım mı?	
okumağa	Kitap okumağa başlamayalım mı?	
Türkçe	Türkçe okumağa başlamayalım mı?	
öğrenmeğe	Türkçe öğrenmeğe başlamayalım mı?	
çalışmak	Türkçe öğrenmeğe çalışmayalım mı?	
konuşmağa	Türkçe konuşmağa çalışmayalım mı?	
Aliyle	Aliyle konuşmağa çalışmayalım mı?	
gitmek	Aliyle konuşmağa gitmeyelim mi?	
çalışmağa	Aliyle çalışmağa gitmeyelim mi?	
ders	Ders çalışmağa gitmeyelim mi?	
almağa	Ders almağa gitmeyelim mi?	
Ahmedi	Ahmedi almağa gitmeyelim mi?	
karşılamağa	Ahmedi karşılamağa gitmeyelim mi?	

e) Sample Sentence Drill

Ahmedi beklemeyelim mi?	Shouldn't we wait for Ahmet?
Tablayı temizlemeyelim mi?	Do you think we needn't clean the tray?
Hatırını sormayalım mı?	Shouldn't we ask after him?
Biraz dinlenmeyelim mi?	Hadn't we better take a little rest?

f) With question words   Sample Sentence Drill

Kime mektup yazalım?	To whom shall we write?
Nerede dinlenelim?	Where shall we rest?
Nereye oturalım?	Where shall we sit down?
Kiminle gidelim?	With whom shall we go?
Neyle gidelim?	How shall we go? (By what means...)
Nezaman kahvaltı edelim?	When shall we have breakfast?

23.6 Grammar Drills on Third Person Suggestions or Requests with Suffix {-sín}

a) Sample Sentence Drill

Biraz dinlensin, sonra çalışsın.	Let him rest a bit [and] (let him) work later.
Yarın beni arasın.	Have him call ('look for') me tomorrow.
Söyleyin ona, biraz beklesin.	Tell him to wait a bit. ('Speak to him, have him wait a bit')
Beni görsün sabahleyin.	Have him [come] see me in the morning.
Kitabı size versin.	Let him give you the book.
Taksiyle gitsin.	Let him go by cab.
Okadar çok çalışmasın.	Don't let him work so much.
Geç kalmasın, merak ederim.	Don't let her be late, I'll worry.
Merak etmesin, ona telefon edeceğim.	He shouldn't worry ('Let him not worry'), I'm going to call him.
Tercüme etmesin, yalnız okusun.	Let him not translate [but] simply (let him) read.
Yarın sizi görsün mü?	Should he see you tomorrow?
Beşte gelsin mi?	Shall he come at five?
İstasyonda beklesin mi?	Is he to wait at the station?
Taksi çağırsın mı?	Should he call a cab?
Çay ısmarlasın mı?	Do you want him to order tea?
Sabahleyin istasyona gitmesin mi?	Do you want him not to go to the station in the morning?

Simit almasın mı?	Do you want him not to buy a simit?
Size telefon etmesin mi?	Don't you want him to phone you?
Köşede beklemesin mi?	Is he not to wait on the corner?
Tercüme etmesin mi?	Is he not to translate?

b) With Question Words : Sample Sentence Drill

Nereye gitsin?	Where should he go?
İstasyona nezaman gitsin?	When is he to go to the station?
Kaçta telefon etsin?	When should he call?
Kimi görsün?	Whom should he see?
Ne alsın?	What is he to buy?
Nasıl gitsin?	How is he to go?
Neyle gitsin?	What's he to go on?
Nerede beklesin?	Where should he wait?
Kimden istesin?	Whom should he ask for [it]?

UNIT 24

24.0 Dialog: 'At the Office' (continued)

-Ahmet-

kusur	shortcoming, defect
kusura bakmayın	forgive, (don't look at the shortcomings)
oda	room
küçük	small
iç	inside
karışık	confused, mixed, complicated

Kusura bakmayın. Odam çok küçük, içi de pek karışık.	Excuse it please. My room is very small and (its inside is) in a mess.

-John-

Estağfurullah, efendim.	No matter.

-Ahmet-

odacı	janitor
efendi	(title usually accorded servant or menial)
uzun	long
uzun zamandan beri	for a long time, ('since a long time [ago]')
izin	permission, leave
izinli	on leave
başka	[an] other, different
bakan	who looks after

Odacımız Mehmet efendi uzun zamandan beri izinli. Buraya başka bakan de yok.	Our janitor, Mehmet, has been on leave for a long time. There isn't anyone else to look after this place.

-John-

bekçi	watchman
gece bekçisi	night watchman
Gece bekçiniz yok mu?	Don't you have a night watchman?

-Ahmet-

hep	all, always
uyumak	to sleep
Var ama o da hep uyur.	We have, but he's always asleep.
geçen	past, which has passed,
hafta	last week
Geçen hafta masamı bén temizledim.	Last week I cleaned my desk myself.

24.1 Vocabulary Drills

a) iç 'inside of' Sample Sentence Drill

Odanın içi karışıktı.	The inside of the room was a mess.
Otelin içini gördünüz mü?	Did you see the inside of the hotel?
Binanın içine bakalım.	Let's look inside the building.
Bu kâğıt kitabın içinden çıktı.	This paper came out of the book.
Postahanenin içinde beklerim.	I'll wait inside the postoffice.
İçimde bir tuhaflık var.	I've a strange feeling inside me. (I'm not feeling very well.)
İçimizde iki yüzbaşı Türkçe biliyor.	Two captains among us know Turkish.

İçinizde kaç hariciyeci var?	How many Foreign Service Officers are there among you?
İçlerinde hiç otelci yok.	There's not a single hotelkeeper among them.

b) içeri, içer- 'inside (place)' Sample Sentence Drill

İçerde ne oluyor?	What's going on inside?
İçerden sizi çağırıyorlar.	They're calling [for] you from within.
İçeri girmeyecek[1] misiniz?	Aren't you going to go inside?
İçeri buyrun lütfen.	Come inside please.

c) uyku 'sleep' (from uyumak 'to sleep') Sample Sentence Drill

Çok uykum var.	I'm very sleepy.
Uykum geldi.	I got sleepy.
Çocukların uykuları gelmiş.	The kids seem to have gotten sleepy.
Hiç uykun gelmedi mi?	Aren't you sleepy at all?
Çocuğun uykusu var.	The child is sleepy.

d) kusura bakmamak 'overlook the fault, forgive' Multiple Substitution Drill

Kusura bakmayın	geç kaldım.	Excuse me I'm late.
Affedersiniz	odam çok karışık.	" " my room is messy.
	gitmeyeceğim.	" " I'm not going.
	kahve sevmem.	" " I don't care for coffee.
	anlamadım.	" " I didn't understand.
	bilmiyorum.	" " I don't know.
	sizi rahatsız ettim.	" " I've disturbed you.

e) kusur 'fault, defect' Sample Sentence Drill

O adamın birçok kusuru var.	That man has a lot of faults.
Kusursuz ev olur mu?	Is a faultless house possible?
Bu kitap çok kusurlu.	This book is very faulty/ has many mistakes.
Kusurum nedir?	What's my mistake?

---

[1] girmek - to enter

f) izin 'leave' izin almak 'to take leave' izin vermek 'to grant leave', izinli 'on leave' Sample Sentence Drill

Üç gün izinliyim.	I'm on leave [for] three days.
On gün iznim var.	I have ten days [of] leave.
Bugün izinli.	He's on leave today.
Ahmet bana izin vermez.	Ahmet won't give me leave / won't allow me [to do it].
Size izin vermediler mi?	Didn't they give you leave? / Didn't they give you permission?
Babamdan izin aldım, sinemaya gideceğim.	I got permission from my dad, I'm going to the movies.
Babamdan izinsiz hiçbir yere gitmem.	I don't go anywhere without leave / permission from my father.

g) başka (With question words) 'else' Sample Sentence Drill

Başka kim gelecek?	Who else is coming?
Başka ne aldınız?	What else did you get?
Başka neler alacaksınız?	What (all) else are you going to buy?
Başka nereye gittiniz?	Where else did you go?
Başka kimleri gördün?	Who (all) else did you see?
Ankaraya başka nasıl giderim?	How else can I go to Ankara?
Başka kaç odanız var?	How many more rooms do you have?

h) başka 'another', 'different' Sample Sentence Drill

Başka odacınız var mı?	Have you another janitor?
Başka odanız var mı?	Have you another room?
Bana başka bir kitap verin.	Give me another book.
Başka biri telefon etti.	Somebody else phoned. (Another person phoned.)

i) -dan başka 'besides (other than)...' Sample Sentence Drill

Ahmetten başka kim gelecek?	Who's coming besides Ahmet?
Simitten başka hiç bir şey almadın mı?	Didn't you buy anything besides simits? / a simit?

Partide bizden başka kimse rakı[1] içmedi.	Nobody but us drank raki at the party.
Daireden başka eve de telefon ettim.	Besides calling the office, I also called home.

24.2 Note: {-lík}

Allah rahatlık versin.	May God give rest.
Şimdilik bu kadar yeter.	This much is enough for now.
Şimdilik onbeş liralık yeter.	For the present, fifteen liras worth is enough.
Şimdilik Allahasmarladık.	Goodbye for now.
Amerikan konsolosluğuna.	To the American Consulate.
İyilik sağlık, vallahi.	Truly goodness and health.

The stressable suffix {-lík} forms nouns comparable to the general 'abstract' type in English such as those in -ness (goodness), -th (health), -ity (amity, polity) etc. With numeral phrases (onbeş liralık) it has the force of 'an amount of this order'. When it is suffixed to nouns which do not occur commonly as attributes (with an 'adjectival' meaning) the resultant forms are quite unpredictable as to meaning and will be introduced as new words where they occur (e.g. kitaplık 'bookcase'). With time words such as şimdi the sense is 'for the time'.

24.3 Grammar Drill on {-lík} : Sample Sentence Drill (new words and their translations underlined.)

Bu sabahlık çok pahalı.	This housecoat is very expensive.
Bu geceliği nereden aldınız?	Where did you buy this nightgown?
Arkadaşlık çok kıymetli bir şeydir.	Friendship is truly a valuable thing.
Bize babalık etti.	He acted as a father to us.
Bugün sende biraz tuhaflık var.	You're acting and looking a little strange today.
Irakta karışıklık olmuş.	There were disorders in Iraq.

---

[1] rakı: 'raki, arak' - popular strong drink made from raisins or figs and flavored with anise.

Tabiilik güzel şeydir.	Naturalness is a fine thing.
Bu kitabın ağırlığı bir kilo kadar var.	This book weighs at least a kilogram. (The weight of this book has as much as a kilogram.)
Yemeklik ve *kahvaltılık* almağa gidiyorum.	I'm going to buy *things to cook* and *supplies for breakfast.*
Bugünlük bu kadar.	This is enough for today. (Today's is this much.
*Yolculuğu*nuz nasıl geçti?	How did your *trip* go?
Yokluk içindeler.	They are in poverty.
Varlık içindeler.	They are in a state of wealth.
Ahmedin *varlığı*nı *yokluğu*nu düşünmedik, konuştuk.	We didn't think of Ahmet's *presence* or *absence*, [we just] talked.
Bana çok iyilik etti.	He was very good to me.
Bunun doğruluğunu anladım.	I understood the correctness of this.
Çok pahalılık var.	Everything is expensive.
Ucuzluk var.	Things are cheap.
İki saatlık yol.	[It is] a two hour trip.
Yüz sayfalık bir kitap okudum.	I read a one hundred page book.
Allahlık bir çocuk.	[He is] a *useless but harmless* child.

24.4 Note: {-cí}

Ahmet bey burada bir benzinci var mı?	Ahmet, is there a gas station (gasoline seller) here?
Odacımız Mehmet efendi uzun zamandan beri izinli.	Our janitor, Mehmet, has been on leave for a long time.

The stressable suffix {-cí} added to nouns indicates one who is professionally connected with the item denoted by the noun. In some cases, the connection is not a permanent professional connection but rather a temporary one (*yolcu* 'traveller'). The suffix {-lík} added to nouns formed with {-cí} forms words used often as the names of professions (kapıcılık 'doorman's work') but may have other denotations (yolculuk 'trip').

Gece bekçiniz var mı?	Have you a night watchman?

In this sentence the form bekçi is clearly related to the verb beklemek, 'wait, watch, guard' but there is no noun bek in the language at present. This is an example, of which many more will occur, of a form clearly derived by addition of a suffix to a shorter form which is not itself used.

Other uses of the suffix {-cí}, which have not occurred in dialogs thus far include:

1. Adherents of a particular ideology: /solcú/ 'leftist'
2. Persons characterized by particular idiosyncrasies: /inatçí/ 'stubborn person (from /inát/ 'stubborness', /ezbercí/ 'rote memorizer' (from /ezbér/ 'memorization' etc.

24.5 Grammar Drill on {-cí} : Sample Sentence Drill

Odacı odayı iyi temizlememiş.	The janitor seems not to have cleaned the room well.
Haberci iyi haberler getirdi.[1]	The messenger brought some good news.
Kitapçıya gidiyorum.	I'm going to the bookstore. ('bookseller')
Yardımcıya ihtiyacımız var.	We need a helper.
Saatimi saatçiye götürdüm.	I took my watch to a watchmaker.
Yolcular rahatsız olmuşlar.	The travelers reportedly got sick.
Kapıcının odası pek küçük.	The doorman's room is tiny.
Kahveciye kahve ısmarladık.	We gave [our] order [for] coffee to the coffee seller.
Kahveci, iki kahve getirir misin?	Coffee man (or coffee house proprietor), will you please bring two cups of coffee?
Benzinciden benzin almadım.	I didn't buy gas from the gas station ('gasoline seller').
Şekerciden biraz şeker al.	Get a little candy from the confectioner.

---

[1] getirmek - to bring

Postacı bize iki mektup verdi.	The postman gave us two letters.
Ahmet hariciyecidir.	Ahmet is a foreign service officer.
Sağcılar burada, solcular orada.	The rightists [conservatives] are here [and] the leftists [radicals] there.

24.6 Grammar Drill on {-cí} + {-lík} : Sample Sentence Drill

Konsolosluk yapmiş.	[He] apparently worked as a consul.
Benzincilik yapıyor.	[He is] working as a gas station attendant.
İstanbulda şoförlük kolay[1] değil.	Driving ('driver's work') is not easy in Istanbul.
Ali kapıcılık yapar.	Ali is a doorman ('does doorman's work').

24.7 Note: {-(y)án} 'one who does.....'

Buraya başka bakan da yok.	There's no one else who looks after this place.

The stressable suffix {-(y)án} added to a verb root or stem forms a verbal noun denoting 'one who (or which) does (or did) the action of the verb'. This verbal noun does not occur as predicate and is most common as subject although it also may occur as a modifier. It is only rarely possessed.

The form from the verb olmak, olan, is commonly used following adjectives to denote 'the one who is....' as in rahat olan. 'the one who is comfortable' etc. The form is common after the participle with suffix {-míş} as in gelmiş olan 'the one who has come' in which construction the form gelmiş is, of course, not a predicate and is simply the perfective participle with no presumptive or reported sense.

---

[1] kolay - easy

24.8 Grammar Drills on {-(y)án}: Sample Sentence Drills

a) As subject:

Parası olan verir.	Who has money ('one who his money is') will give.
Orada bekleyen kim?	Who is the one waiting there?
Sizi gören oldu mu?	Was there anyone who saw you?
Türkçe konuşan var mı?	Is there anyone who speaks Turkish?
Gitmek isteyen var.	There is someone who wants to go.
Bana telefon eden Ahmetti.	The one who called me was Ahmet.
Çalışan geçer.	Who studies passes.
Bu kitabı okuyanlar iyi olduğunu söylediler.	Those who read this book said it was good.
İzin isteyenler izin aldılar.	Those who requested leave got it.
Parası olanlar çok şey aldı.	Those who had money bought a lot.
Rahatsız olanlar derse gelmediler.	Those who were ill didn't come to class.
Zamanı olanlar bizimle gelir.	Those who have time will come with us.

Negative as subject:

Parası olmayan nasıl seyahat eder?	How is he who has not money to travel?
Mektup yazmayan mektup alır mı?	Does he who does not write letters receive letters?
Anlamayanlar tekrar sorsun.	Let those who do not understand ask again.

b) As direct object:

Sabahleyin telefon edeni tanımadım.	I didn't recognize the one who called in the morning.
Dün bize geleni gördünüz mü?	Did you see the one who came to [see] us yesterday?
Burada kitap okuyanı görmedim.	I didn't see anyone reading here.
İsteyenleri götürecek misiniz?	Are you going to take those who want [to go]?

Türkçe öğrenenleri bize çağırdık.	We invited those who are learning Turkish to our place.
Çalışanları severiz.	We like those who work.

Negative as direct object:

Beni sevmeyeni ben de sevmem.	I don't like either the one who doesn't like me.
Gitmek istemeyeni göndermeyiz.	We won't send those who don't want to go.
İstanbulu sevmeyeni görmedim.	I've never seen anyone who doesn't like Istanbul.
Bizi düşünmeyenleri biz de düşünmeyiz.	Those who don't think of us-we don't think of them either.
Türkçe dersi almayanları Türkiyeye göndermediler.	They didn't send to Turkey those who didn't take Turkish lessons.
Parası olmayanları götürmeyeceğiz.	We're not going to take those who don't have money.

c) With relational suffixes: $\{-(y)\acute{a}\}$

New York'tan dönene sorun.	Ask the one returned from New York.
Çok çalışana üç gün izin veriyoruz.	We're giving three days leave to those who work hard.
Gelmek isteyene 'Gel!' dedik.	We said 'Come' to those who wish to come.
Soranlara söyledik.	We told [it] to those who asked.
Seyahatten dönenlere bakın.	Look at the people returning from a trip.
Gelmek isteyenlere gideceğinizi bildirmiştik.	We had informed those who wanted to come that you were going to go.
Bizimle gelenlere teşekkür ettik.	We thanked those who came with us.

Negatives:

Çay içmeyene kahve verin.	Give coffee to the one who doesn't drink tea.
Sormayana söylemeyiz.	We don't tell those who don't ask.
İstemeyene vermiyorlar.	They don't give to those who don't ask.
Bilmeyenlere öğretiriz.	We teach those who don't know.
Orada olmayanlara mektup yazdılar.	They wrote letters to those who were not there.

{-dân} :

Parası olanlardan istedik.	We asked for [it] from those who have money.
Kahvaltı edenlerden para aldılar.	They took money from those who had had breakfast.
Yalnız çay içenlerden para almadılar.	They didn't take money from those who only drank tea.

{-(y)la}:

Ahmedi tanıyanlarla konuştum.	I spoke with those who knew Ahmet.

d) As modifier: of the subject:

Beni oraya götüren şöför iyi bir şöfördür.	The driver who took me there is a good driver.
Şu masada oturan adam Amerikalıdır.	The man sitting at that table is an American.
Bu sabah telefon eden adam bizim kapicımızdı.	The man who called this morning was our doorman.
Şu gelen çocuk benim arkadaşımdır.	This child who is coming is my friend.
Şurada kitap okuyan çocuk Ahmed'in çocuğu.	The child reading [a] book over there is Ahmet's child.
Beni karşılamağa gelen arkadaşlar neredeler?	Where are the friends who came to meet me?

Bize doğru gelen çocuklar arkadaşlarınız mıdır?	Are the children coming toward us your friends?
İstanbulda oturan yabancılar çok memnunlar.	Foreigners living in Istanbul are very satisfied.
Ders çalışmayan çocuk çok şey öğrenmez.	Children who don't study don't learn very much.
Derse gelmeyen çocuk, Ahmetti.	The child who didn't come to class was Ahmet.
Türkçe bilmeyen hariciyeci Türkiyeye gitmiş.	The FSO who didn't know Turkish is reported to have gone to Turkey.
Parası olmayan arkadaşlar taksiyle gitmediler.	Those friends who had no money didn't go by cab.
Türkçe bilmeyen hariciyeciler Türkiyeye gitmeyecekler.	FSOs who don't know Turkish aren't going to go to Turkey.
Onu tanıyan çocuklar çok seviyorlar.	Children who know him like [him] very much.

Of the direct object:

Sizinle konuşan çocuğu tanıyorum.	I know the child who was speaking with you.
Size haber veren adamı gördüm.	I saw the man who gave you the news.
Türkçe çalışan yüzbaşıyı bize çağırdım.	I invited the captain who's studying Turkish to our place.
Derse giden çocukları görmedim.	I didn't see the children who went to class.
Bana yardım eden Türkleri tanıyor musunuz?	Do you recognize the Turks who are helping me?
Çalışan çocuğu severim.	I like the child who works.

Of a noun with suffix {-(y)á} :

Şurada oturan adama sorun.	Ask the man sitting there.
Sizi görmek isteyen adama ne söyleyeyim?	What shall I say to the man who wants to see you?
Dün gelen şoföre para verdiniz mi?	Did you give money to the driver who came yesterday?
Dün telefon eden arkadaşlara gittiniz mi?	Did you go to see the friends who called yesterday?
Türkiyeden dönen Amerikalıya sordum.	I asked the American who had returned from Turkey.

Of a noun with suffix {-dán} :

Çalışan çocuklardan memnunuz.	We're pleased with the children who study.

Of a noun with suffix {-(y)la} :

Sizi tanıyan bir adamla seyahat ettim.	I travelled with a man who knows you.
Ahmedi tanıyan adamlarla konuştum.	I spoke with the men who know Ahmet.

24.9 Note {-dán} ......beri 'since, for'

Odacımız Mehmet Efendi uzun zamandan beri izinli.

Our janitor, Mehmet, has been on leave for a long time.

This sentence from the basic sentences illustrates the form beri, a noun meaning literally 'this side [of]', here used as a phrase final word with a preceding noun with suffix {-dán}. In this structure the translation is usually 'since' or 'for'. The choice between these two English concepts depends on whether the noun with suffix {-dán} refers to a moment in time or to a period of time.

o zamandan beri	'since that time.....'
uzun zamandan beri	'for a long time.....'
geçen haftadan beri	'since last week.....'
üç haftadan beri	'for three weeks.....' or 'since three weeks ago.....'

It is clear from these examples that English here makes a distinction which is not made in the Turkish. Note also that where English uses a 'perfect' tense after 'since' or 'for' in these structures, Turkish uses a predicate lacking anything corresponding to a 'perfect' form.

24.10 Grammar Drills on {-dán} ....beri:

a) 'for' Sample Sentence Drill

İki seneden beri Ankaradayız.

Uzun zamandan beri sinemaya gitmedik.

Altı aydan beri türkçe çalışıyorlar.

b) 'since' Sample Sentence Drill

Dün akşamdan beri hastayım.

Nezamandan beri buradasınız?

Saat dörtten beri Ahmedi bekliyorum.

Geçen seneden beri görüşmedik.

c) With verbal nouns: Simple Substitution Drill

Cue	Pattern
	Buraya döndüğümden beri hava[1] iyi gidiyor.
(siz)	Buraya döndüğünüzden beri hava iyi gidiyor.
(onlar)	Buraya döndüklerinden beri hava iyi gidiyor.
(o)	Buraya döndüğünden beri hava iyi gidiyor.
(sen)	Buraya döndüğünden beri hava iyi gidiyor.
(biz)	Buraya döndüğümüzden beri hava iyi gidiyor.
(ben)	Buraya döndüğümden beri hava iyi gidiyor.

---

[1] hava - air, weather

UNIT 25

25.0 Dialog: 'Taking Leave'

-John-

lâzım	necessary
Ahmet bey, bana müsaade, gitmem lâzım.	Ahmet, excuse me ('to me permission'), I have to go.

-Ahmet-

acele etmek	to hurry
beraber	together
Estağfurullah. Niçin acele ediyorsunuz? Beraber bir yerde yemek yerdik.	Don't mention it. Why are you hurrying? We could have eaten together someplace.

-John-

söz	word
söz vermek	to give ones word
Çok iyi olurdu ama söz verdim, Ali bekliyor.	That would have been nice but I've given my word. Ali is waiting [for me].

-Ahmet-

mani	hindrance
mani olmak	to hinder, to be a hinderance
O halde mani olmayayım.	In that case I won't keep you.

-John-

hoşça kalın	stay happy
fırsat	opportunity

Hoşça kalın Ahmet bey. İnşallah ilk fırsatta yine görüşürüz.	So long Ahmet. I hope we'll get together again at the first opportunity.

-Ahmet-

İnşallah. Güle güle. Aliye benden çok çok selâm söyleyin.	I hope so. Goodbye. Give Ali my very best regards.

-John-

Olur efendim, söylerim.	OK, I will.

25.1 Vocabulary Drill: mani olmak 'to hinder' Multiple Substitution Drill

Bize	mani	oldular.
Size		olmadılar.
Bana		oluyorlar.
Aliye		olacaklar mı?
Ona		olur.
Sana		olmaz.
Bize		olmadı.

25.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Kimin şimdi gitmesi lâzımmış?
2. John, kime söz vermiş?
3. John'u kim bekliyormuş?
4. Ahmet bey John'un gitmesine mani oldu mu?

25.3 Note: Verbal Noun with Suffix {-má} :

Ahmet bey, bana müsaade, gitmem lâzım.

This sentence from the dialogue of this unit illustrates the verbal noun form with suffix {-má} , in this case with a first person singular possessed

suffix following. The 'literal' meaning of the form is 'my going'.

Note that the form of this verbal noun is like that of the infinitive verbal noun (with suffix {-mák}) except that the /k/ is not there. The infinitive verbal noun denotes the performance of the action in the abstract:

Gitmek zor. 'To go is difficult'.

while the verbal noun with suffix {-má} denotes the performance of the action on one (or perhaps more) occasions, usually by a particular performer. The performer is indicated by the possessed suffix to the verbal noun. The infinitive never occurs with a possessed suffix since the performance of the action in the abstract is not the performance by a particular person, while this verbal noun usually is to be heard with a possessed suffix indicating the performer of a specific performance of the action. It does occur without possessed suffixes, commonly as a modifier, but this use will be taken up at a later stage.

25.4 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-ma} :

a) Multiple Substitution Drill

	Şimdi gitmem	lâzım.
(senin)	gitmen	lâzım mı?
(onun)	gitmesi	lâzımmış
(bizim)	gitmemiz	
(sizin)	gitmeniz	
(onların)	gitmeleri	
Alinin	gitmesi	
(benim)	gitmem	

b) Multiple Substitution Drill

	Ona	söylememem	lāzımdı.
(senin)		söylememen	
(onun)		söylememesi	
(bizim)		söylemememiz	
(sizin)		söylememeniz	
(onların)		söylememeleri	
Alinin		söylememesi	
(benim)		söylememem	

25.5 Note: Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object.

This usage has not occurred in the dialogues to date. The following sentence will illustrate:

Ahmet bey bana müsaade etmedi, gitmememi söyledi.

' Ahmet bey did not give me permission (and) told me not to go ('said my not going').

This verbal noun occurs commonly as the direct object of verbs such as söylemek 'to say' and istemek 'to want' and translates in such contexts by the English infinitive.

25.6 Grammar Drills on the Verbal Noun with Suffix {-má} as Direct Object.

a) Multiple Substitution Drill

	Telefon etmemi	söyledi.
(senin)	etmeni	
(onun)	etmesini	
(bizim)	etmemizi	

He told me to phone you.

b) Multiple Substitution Drill

(sizin)	Telefon	etmenizi	söyledi.
(onların)		etmelerini	
Alinin		etmesini	
(benim)		etmemi	

c) Multiple Substitution Drill

	Onu da	götürmenizi	rica ediyor.
(bizim)		götürmemizi	
(senin)		götürmeni	
(onların)		götürmelerini	
(onun)		götürmesini	
(benim)		götürmemi	
(sizin)		götürmenizi	

d) Multiple Substitution Drill

	Beklememenizi	istemişler.
(sizin)	Beklememenizi	
(onun)	Beklememesini	
(onların)	Beklememelerini	
(benim)	Beklemememi	
(senin)	Beklememeni	
Alinin	Beklememesini	
(bizim)	Beklemememizi	

They wanted us not to wait.
you
(etc.)

e) With Suffix {-(y)â} : Multiple Substitution Drill

	Mektup yazmama	mani oldu
(senin)	yazmana	mani olmadı.
etc.		

f) Multiple Substitution Drill

(onların)	Mektup	yazmalarına	mani	oldular mı?
(bizim)		yazmamıza		
(onun)		yazmasına		
(sizin)		yazmanıza		
Alinin		yazmasına		
(benim)		yazmama		

g) Multiple Substitution Drill

	Konsolosu	görmemize	müsaade ettiler.
(sizin)		görmenize	müsaade etmediler.
Alinin		görmesine	etmediler mi?
(benim)		görmeme	ettiler mi?
(onların)		görmelerine	
(senin)		görmene	
(onun)		görmesine	
(bizim)		görmemize	

h) with suffix {-dán} : Multiple Substitution Drill

	Çalışmamdan	memnun.
(sizin)	Çalışmanızdan	
(onların)	Çalışmalarından	
(onun)	Çalışmasından	
(bizim)	Çalışmamızdan	
(senin)	Çalışmandan	
(benim)	Çalışmamdan	

UNIT 26

26.0 Dialog: 'An Invitation'

-Bülent-

yürümek	to walk,
yürümǘşken	since [we've] walked
ev	house
uğramak	to call, to drop in, to stop at
Buraya kadar yürümüşken,bari bizim eve de uğrayalım.	Since we've walked this far, let's drop into our house too.

-Orhan-

yakın	near, close
Buraya yakın mı oturuyorsunuz?	Do you live near here?

-Bülent-

hémen	just, right
şúracık	a little way off, just there
şúracıkta	right there
cadde	avenue
Evet, hemen şuracıkta, caddede.	Yes, right over there on the avenue.

-Orhan-

Caddenizin ismi ne?	What's the name of your avenue?

-Bülent-

Atatürk	Ataturk ('Father of Turks') Name given to Mustafa Kemal
Atatürk Caddesi.	Ataturk Avenue

-Orhan-

tesadüf	coincidence, chance
tesadüf etmek	to chance upon
bulvar	boulevard
Ne tesadüf! Biz de Atatürk Bulvarında oturuyoruz.	What a coincidence, we [also] live on Ataturk Boulevard.

-Bülent-

İçeri buyrun, biraz dinlenin, bir de çay içeriz.	Come in, rest a bit, and we'll have a cup of tea.

-Orhan-

erken	early
çünkü (çünki)	because
kütüphane	library
Yalnız erken dönmem lâzım, çünkü kütüphaneye uğrayacağım.	Only, I must return early because I'm going to stop at the library.

-Bülent-

Kitap mı alacaksınız?	Are you going to get a book?

-Orhan-

daha	more
iade etmek	to give back, to return
Hayır, daha evvel almıştım, onu iade edeceğim.	No, I took it out earlier, I'm going to return it.

26.1 Vocabulary Drills:

a) hémen 'right away' Sample Sentence Drill

Hemen buraya gelin.

Telefon edin, taksi hemen gelir.

Çok zamanımız yok. Hemen gidelim.

Sordum, hemen söyledi.

Şimdi gidiyorum, hemen döneceğim.

b) hémen 'right' , 'just' Sample Sentence Drill

Sola dönün, lokanta hemen orada.

Hemen şurada bir otel var.

Ahmedi hemen şuracıkta gördüm.

Hemen buralarda ucuz otel var mı?

c) hémen hemen 'almost', 'just about' Simple Substitution Drill

Hemen hemen	üç saat bekledim.
	iki saat uyudu.
	her gün sizdeler.
	her dakika paraya ihtiyacı olduğunu söylüyor.
	her hariciyeci onu tanır.

26.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Bülent hangi caddede oturuyor?
2. Orhanın niçin erken dönmesi lâzımdı?
3. Orhan kütüphanede ne yapacaktı?
4. Orhanla Bülent içerde ne yapacaklar?
5. Burada kütüphane var mı?
6. Yakında postahane var mı?
7. İstasyon buraya uzak mı?
8. Yakında mı oturuyorsunuz?
9. Bu sabah yürüdünüz mü?
10. Çok yürür müsünüz?

26.3 Note: Omission of Possessed Suffixes on Certain Possessive Constructions:

Buraya kadar yürümüşken,bari bizim eve de uğrayalım.

This sentence from the dialogue illustrates a construction in which a first person possessor (bizim) is followed immediately by the item possessed. In such a construction, the possessor is expressed only to provide contrast with something else in the sentence (in this case the implication is that we've come this far to stop in and do some errand or other and why not just go a bit farther and stop off at another place - namely our house). The personal possessed suffix on the item possessed would be quite redundant. This redundency is usually avoided when the possessor is first person, expecially if the item possessed is of some considerable value or symbolizes some status. It is less likely to be omitted with second person and is not omitted with a third person possessor. The rationale of this construction may be that one does not wish overly to call attention to ones own possessions hence when contrastive emphasis requires the possessor form of the first person pronoun (benim or bizim), modesty dictates the omission of the redundent possessed suffix on the item possessed. If other words intervene between possessor and possessed, the omission of the possessed suffix is not possible.

26.4 Note: Phrase Final Suffix {-(y)ken} :

A phrase-final suffix is one which occurs on a predicate (usually a subordinate predicate in a longer sentence) and which is never followed by any other suffix - personal or otherwise.

Buraya kadar yürümüşken,bari bizim eve de uğrayalım.

This sentence from the dialogue illustrates the suffix {-(y)ken} . The form of this suffix is /-yken/ after a vowel and /-ken/ after a consonant,and the syllable /ken/ is non-harmonic (always has the vowel /e/) and unstressable. In this sentence the suffix occurs suffixed to the participle yürümüş 'have walked'. The suffix is a form of the hypothetical verb 'imek' parallel to {-(y)dı} and

{-(y)mış} (see 15.3 and 19.1) and, like those forms, has an independent literary form occasionally seen in writing - iken (parallel to idi and imiş).

The meaning of the suffix is a temporal one - variously to be translated 'when', 'while' and, by extension of the temporal meaning, 'since' and 'although'. Like the other 'imek' forms, it may occur after noun or adjective predicates as well as after verbal participles: buradayken 'when/while/since [one is] here.' This suffix does not follow the past form of the verb with suffix {-dı} .

None of the phrase-final suffixes accepts any personal suffix and the person of the actor performing the action denoted by the verb stem of the phrase-final is indicated by the context. In the sample sentence the actor is interpreted as first person plural since the second clause of the sentence has a first person plural personal suffix and no other person is referred to anywhere in the sentence. See the drills below for further examples of the use of this suffix.

26.5 Grammar Drills on {-(y)ken} :

a) Directly on a noun stem with no subject Multiple Substitution Drill

	Çocukken	çok	meşguldüm.	When a child.......
(sen)	Hariciyeciyken		meşguldün.	While an FSO.......
(biz)	Askerken		meşguldük.	a soldier....
(siz)	Yüzbaşıyken		meşguldünüz.	a captain....
(onlar)	Bekçiyken		meşguldüler.	a watchman...
(o)	Kapıcıyken		meşguldü.	a doorman....
	Şoförken			a driver.....
	Konsolosken			consul.......
	İyiyken			well.........
	Rahatken			Since comfortable..

b) On a noun with suffix {-dá} : Multiple Substitution Drill

	Ankaradayken	bir iki beyle	tanışmıştım.
(siz)	Oradayken		tanışmıştınız.
(biz)	Oteldeyken		tanışmıştık.
(o)	Amerikadayken		tanışmıştı.
(sen)	Seyahatteyken		tanışmıştın.
(siz)	Benzincideyken		tanışmış mıydınız?

c) With var and yok: with subject stated. Sample Sentence Drill

Ben varken size niçin sorsun?	When since I'm here why should he ask you?
Ben yokken ne yaptınız?	What did you do when I wasn't here?
Biz otelde yokken gelmişler.	They evidently came when we weren't at the hotel.
Param varken herşeyi almak isterim.	When I have money I want to buy everything.
Parası yokken hiç bir yere gitmez.	When he hasn't money he doesn't go anywhere.

d) On participles with suffix {-(á,í)r} Sample Sentence Drill

Okurken başka şey düşünmem.

Uyurken hiç bir şey duymaz.

Beni Ahmede takdim ederken 'Çok iyi arkadaşım Ali'dedi.

Parayı verirken bir şey söyledi mi?

Gelirken üç yerde durduk.

Çay içerken birisi gelmiş.

Tercüme ederken yorgundunuz.

e) Some examples of ambiguity with this construction: Sample Sentence Drill

Aliyi konuşurken gördüm.	I saw Ali while he was talking.
or	I saw Ali while I was talking.
Aliye sizi beklerken telefon ettim.	I phoned Ali while he was waiting for you.
or	I phoned Ali while I was waiting for you.

but note:

Konuşurken Aliyi gördüm.	I saw Ali while I was speaking.
Sizi beklerken Aliye telefon ettim.	I phoned Ali while I was waiting for you.
Çayı tazeyken severim.	I like tea when it is fresh. (no ambiguity because of the meanings)

f) on participle with {-míş} : 'since' Simple Substitution Drill

	Buraya kadar gelmişken bize de	uğrayalım.	Since we've.
(siz)		uğrayın.	you've.
(o)		uğrasın.	he's.
(sen)		uğra.	you've.
(onlar)		uğrasınlar.	they've
(siz)		uğrayınız.	you've.

g) Single Substitution Drill

	Amerikaya gelmişken bari İngilizce de	öğren.
(siz)		öğrenin.
(ben)		öğreneyim.
(o)		öğrensin.
(biz)		öğrenelim.
(onlar)		öğrensinler.
(siz)		öğreniniz.

h) Single Substitution Drill

	Başlamışken bari tercüme de	edelim.
(siz)		edin.
(sen)		et.
(o)		etsin.
(onlar)		etsinler.
(siz)		ediniz.

i) on participles with {-mı́ş} and {-(y)ácák} followed often by a negative in the main clause. 'although' Sample Sentence Drill

Parasını vermişken almadı.	Although [somebody] gave [him] his money, he didn't take it.
Çayı ısmarlamışken beklemedi, gitti.	Although he ordered the tea, he didn't wait [for it] [but] left.
Söz vermişken gelmedi.	Although he promised he didn't come.
Gidecekken gitmedik.	Although we were going to go, we didn't go.
Alacakken düşündüm almadım.	Although I was going to buy [it], I considered [and] didn't but [it].
Bize gelecekken sinemaya gitmişler.	Although they were going to come to [visit] us, they apparently went to the movies.

26.6 Note: The General Verbal Conjunctive Suffix {-(y)ı́p}:

Sabahleyin vagon restorana gidip taze bir çay içtim.

This sentence from an earlier dialogue illustrates a stressable suffix which resembles a phrase-final suffix but has a broader application. The form of the suffix is {-yı́p} after vowels and {-ı́p} after consonants. Its function is to denote simply that the verb stem to which it is attached is to be construed as having all the same suffixes as the next verbal form which occurs in the sentence. Thus in addition to its use as in the sentence above to join two clauses into a compound sentence translated 'I went to the dining car and drank a fresh [cup of] tea.', it may also occur when the next verbal form in the sentence is a verbal noun, in which case it indicates that the verb stem to which it is attached is to be construed also as a verbal noun in parallel construction with the following one:

Alıp götürmem lâzım.	I must get [it] and take it along.
Gidip gitmeyeceğini söylemedi.	He didn't say whether he was going to go or not ('His going, his not going he didn't say.')

In the sample sentence at the beginning of this note this conjunctive form joins two verbal forms of which the second is a predicate and so forms a compound predicate. In this usage this conjunctive form functions like a phrase final and is followed like other phrase finals by /‖/ juncture. The drills below provide practice in this usage - others will be drilled in future units.

26.7 Grammar Drills on {-(y)íp}

a) Followed by the participle with suffix {'-(y)ácák}. Multiple Substitution Drill

	Kahve içip	geleceğim.
(o)	Simit alıp	gelecek.
(biz)	Haber verip	geleceğiz.
(onlar)	Taksi çağırıp	gelecekler.
Bülent	Aliye bir şey söyleyip	
	Mektubu gönderip	
	Ahmedi oteline bırakıp	

b) Repeat drill (a) using the verb form with suffix {-dí} - the past: ie.

Kahve içip	geldim.
etc.	etc.

c) Repeat drill (a) above using the participle with suffix {-míş} plus {-(y)dı}:

Kahve içip	gelmiştim.
etc.	etc.

d) Repeat drill (a) with the participle with suffix {-íyor} :

Kahve içip	geliyorum.
etc.	etc.

26.8 Note: Interjections with ne 'what':

Ne tesadüf!	What a coincidence!

The question word ne functions as a modifier of nouns or adjectives in interjections. The construction is very similar to the English construction which serves as its translation above. The question word nasıl may also be heard occasionally in such interjections.

26.9 Grammar Drill on Interjections with ne. Sample Sentence Drill

Ne iyi adam!	What a good man!
Ne güzel ev!	What a pretty house!
Ne yazık!	What a pity!
Ne güzel kız!	What a beautiful girl!
Ne iyi şey!	What a wonderful thing!
Ne eski bina!	What an ancient building!
Ne çok yiyor!	How much he eats!
Ne çok konuşuyor!	How much she talks!
Ne kadar güzel konuşuyorsunuz!	How beautifully you speak!
Nekadar güzel bir gün!	How beautiful a day!
Nekadar iyi bir çocuk!	How good a child!
Eviniz nekadar temiz!	How clean your house is!
Nekadar meraklısınız!	How interested you are' or How concerned you are!

26.10 Narrative Drill

Orhanla Bülent çok yürümüşlerdi, yorgundular. Bülent orada yakında oturuyordu. Evi Atatürk Caddesindeydi. Oraya kadar yürümüşken, Bülent'in evinde bir çay içip dinlenmek istediler. Yalnız, Orhan çok oturmayacaktı; çünkü kütüphanye uğraması lâzımdı. Daha evvel bir kitap almıştı, onu iade etmek istiyordu.

UNIT 27

27.0 Dialog: 'At Bülent's House (I)

-Orhan-

Yakınmış, ben daha uzakta oturduğunuzu zannediyordum.	It's close! I was thinking you lived farther away.

-Bülent-

defa	time, occasion
bír defa	once
Bize daha evvel bir defa gelmiştiniz, değil mi?	You came to see us once before didn't you?

-Orhan-

yıl	year
yı́lbaşı	New Years (head of the year)
kutlamak	to celebrate
Evet, geçen yılbaşı gecesini sizde kutlamıştık.	Yes, we celebrated last New Year's eve at your place.

-Bülent-

anne	mother
O halde annemle tanışmamıştınız, çünkü annem yılbaşında seyahatteydi. Arkadaşım Orhan, anne.	In that case you've not met my mother because she was on a trip at New Years...My friend Orhan, Mother.

-Zeynep Hanım-

yavrú/ evlât	offspring, child
Hoş geldiniz, evlâdım. Tanıştığımıza memnun oldum.	Welcome, my child. I'm glad to meet you.

-Orhan-

hanım	lady
hanímefendi/hánfendi/	honored lady, madame
Müşerref oldum, hanımefendi.	I'm honored, madame.

-Bülent-

şö́yle	thus, in that fashion
koltuk	armchair, (also 'elbow')
Şöyle oturun, Orhan, o koltuk daha rahat.	Sit over there, Orhan. That armchair is more comfortable.

27.1 Vocabulary Drills

a) oturmak 'to reside, to live' Sample Sentence Drill

Nerede oturuyorsunuz?	Where do you live?
Buradan çok uzakta oturuyorlarmış.	They're said to live a long distance from here.
Hangi caddede oturuyor?	Which avenue does he live on?
Atatürk Caddesinde oturuyoruz.	We live on Ataturk Avenue.
Eskiden İnönü Bulvarında oturuyorduk.	We used to live on Inonu Boulevard.

b) oturmak 'to sit' Sample Sentence Drill

Lütfen şu koltuğa oturun.	Please sit in that chair.
Yere oturalım.	Let's sit on the floor.
Buraya oturmayın.	Don't sit here.

Şurada oturan hanımı görüyor musunuz?	Do you see the lady sitting over there?
Şu masada oturanlar Türkçe bilmiyorlar mı?	Don't these sitting at that table know Turkish?

c) oturmak 'to stay' Sample Sentence Drill

Ahmetlere gittik, iki saat oturduk.	We went to the Ahmets' [and] stayed two hours.
Alilerde kaç saat oturacaksınız?	How many hours are you going to stay at the Alis'.
Bülentlere gidiyorum, biraz oturup gelirim.	I'm going to the Bülents'. I'll stay just a little and come [back].

27.2 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Orhan Bülentlere daha evvel kaç defa gitmişti?
2. Orhan geçen yılbaşı gecesini nerede kutlamıştı?
3. Bülent'in annesi yılbaşında neredeymiş?
4. Bülent'in annesinin ismi ne?
5. Bülent annesini kiminle tanıştırdı?
6. Geçen yılbaşını siz nerede kutladınız?
7. Günde kaç defa yemek yersiniz?
8. Günde kaç defa çay içiyorsunuz?
9. Yılda kaç defa sinemaya gidersiniz?

27.3 Note: Comparison with and without daha:

Şöyle oturun, Orhan, o koltuk daha rahat.

This sentence from the dialogue illustrates the use of daha 'more' in comparison. When the item to which something is being compared is not mentioned as in this case, the use of daha is required to effect a comparison since the sentence o koltuk rahat. 'That armchair is comfortable' is not a comparison. When, however, the two items being compared are both mentioned, the suffix {-dán} identifies the lesser item, daha is somewhat redundant and its use is not obligatory. Thus these two sentences both have the same translations:

Bu koltuk o koltuktan daha rahat.	This armchair is more comfortable than that armchair.
Bu koltuk o koltuktan rahat.	

Note that daha functions to effect a comparative translating both English forms with more, such as 'more comfortable' and those with suffix -er, as 'better'.

27.4 Grammar Drills on Comparisons

daha 'more' in Comparisons: Sample Sentence Drill

Ahmet benden daha büyüktür.	Ahmet is older that I.
Ahmet daha büyüktür.	Ahmet is older.
Ahmet benden büyüktür.	Ahmet is older than I.
Bu kitap o kitaptan daha iyi.	This book is better than that.
Bu kitap daha iyi.	This book is better.
Bu kitap o kitaptan iyi.	This book is better than that.
Ali Ahmetten daha küçük.	Ali is younger than Ahmet.
Ali daha küçük.	Ali is younger.
Ali Ahmetten küçük.	Ali is younger than Ahmet.
Bu koltuk şu koltuktan daha rahat.	This armchair is more comfortable than that armchair.
Bu koltuk daha rahat.	This armchair is more comfortable.
Bu koltuk şu koltuktan rahat.	This armchair is more comfortable than that armchair.

27.5 Note: The Use of en and of the Possessed Suffixes in the Superlative:

The superlative in Turkish is expressed by the word en 'most' before the quality. The word is commonly used adjectivally as in:

én rahat koltuk	'the most comfortable armchair'

However, the word denoting the quality may also have a third person possessed suffix and not be followed by any noun. In such a case the denotation is 'the....est one':

en rahatı	'the most comfortable'

This construction is frequently preceded by a possessor noun or a noun with suffix {-dán} indicated from among what items the one designated is the ...est:

koltukların en rahatı	'the most comfortable of the armchairs'
koltuklardan en rahatı	

In such constructions, of course, the word with the possessed suffix is a noun and, as such, may be inflected with relational suffixes as direct object, etc.:

Bunların en iyilerini ben aldım.	'I bought the best of these.'

This construction is reminiscent of the construction in English here used to translate it - in which a superlative occurs with the and functions as a noun. Note however, that, while in English the use of an 'adjective' as noun in this way is restricted to the superlative (or the 'comparative' of two items) in Turkish the comparative form may also occur in this construction:

Bunun daha iyisini istiyorum.	'I want a better one of these than this.' ('This's better I want.')

and, indeed, the 'adjective' inflected with possessed suffix may occur as noun with or without relational suffixes in other constructions than those involving comparison:

Çocukların çoğu çalışmaz.	Most children don't work. ('of children the most don't work')

27.6 Grammar Drill on en 'most' etc.

a) Sample Sentence Drill

En büyük oda benim.	The biggest room is mine.
Çocukların en büyüğü benim.	I'm the biggest of the children. (The children's biggest I am')
En yakın arkadaşınız kim?	Who's your closest friend?
En yakın lokanta on dakika uzakta.	The nearest restaurant is ten minutes away.
En ucuz koltuklar burada.	The cheapest armchairs are here.

b) Simple Substitution Drills:

En	pahalısı	burada.
	ucuzu	
	iyisi	
	büyüğü	
	küçüğü	
	rahatı	
	hoşu	
	yakını	
	uzağı	
	çoğu	
	azı	

En	pahalısını	ben aldım.
	ucuzunu	
	iyisini	
	büyüğünü	
	rahatını	
	çoğunu	
	azını	
	küçüğünü	

c) with {-dán} Simple Substitution Drill

En	ucuzundan	istiyorum.
	pahalısından	
	iyisinden	
	büyüğünden	
	küçüğünden	

d) With çok and az without Possessed Suffixes: Multiple Substitution Drill

En	çok	kim çalışır?
	az	Ahmet okuyor.
		ben yürürüm.
		siz gülüyorsunuz.

e) çoğu without Comparative or Superlative: Multiple Substitution Drills

Hariciyecilerin	çoğu	orada
Arkadaşlarımın		iyi
Kitapların		burada
Lokantaların		
Onların		

Arkadaşlarımın	çoğunu	gördünüz.
Şoförlerin		bilirim.
Onların		
Kitapların		
Lokantaların		

f) çok with Other Possessed Suffixes: Sample Sentence Drill

Çoğumuz İngilizce biliyoruz.

Çoğumuz çalışmadık.

Çoğumuz sizinle gitmek istiyoruz.

Çoğunuz iyi konuşuyorsunuz.

Çoğunuz çalışmışsınız.

Çoğunuz iyi bilmiyorsunuz.

27.7 Narrative Drill:

Orhan Bülent'in evine daha evvel bir defa gitmişti. Geçen yılbaşı gecesini Bülentlerde kutlamışlardı. Fakat evi iyi bilmiyordu; daha uzakta olduğunu zannediyordu. Ev o kadar uzakta değildi.

Bülent Orhan'ı annesiyle tanıştırdı. Daha evvel tanışmamışlardı, çünkü Bülent'in annesi geçen yılbaşında seyahatteydi.

UNIT 28

28.0 Dialog: 'At Bülent's House' (II)

-Bülent-	
Babam evde yok mu, anne?	Isn't Dad home, mother?
-Zeynep-	
ağa	Aga (a title of respect now generally used for village elders)
ağábey	elder brother
sinéma	movies
Hayır, ağabeyinle sinemaya gitti.	No, he went to the movies with your (older) brother.
-Bülent-	
Hangi sinemaya?	Which theatre?
-Zeynep-	
Ar	Ar (a theatre name)
Ara.	To the Ar.
-Bülent-	
seans	showing
Kaç seansına?	To what showing?
-Zeynep-	
buçuk	--and a half (after a whole number)
Dört buçuğa. Biraz daha erken gelseydiniz, siz de onlarla giderdiniz.	To the four thirty [showing]. If you'd come a bit earlier you'd have [been able to] gone with them.

-Bülent-

yok	No!
ánnecik	little mother, dear mother
oynamak	to play, to appear (at a theatre)
filim	film, movie
néredeyse	almost, at any moment, about to wherever...is
Yok, anneciğim; gitmediğimiz daha iyi oldu. Ar'da oynayan filim hiç iyi değilmiş. Zaten onlar da neredeyse gelirler.	No, Mother dear, it was better we didn't go. The film playing at the Ar is reportedly no good at all. Anyway they'll come at any moment.

-John-

son zamanlarda	lately ('at the last times')
Son zamanlarda hiç sinemaya gitmedim.	I haven't been to the movies at all lately.

-Bülent-

tip	type, kind
En çok ne tip filimleri seversiniz?	What kind of films do you like best?

-John-

kóvboy	cowboy
gangister	gangster
Kovboy ve gangister filimlerini çok severim doğrusu.	I really like cowboy and gangster movies a lot.

28.1 Questions on the Dialog and Related Questions:

1. Bülendin babası evde miydi?
2. Sinemaya kiminle gitmişti?
3. Hangi sinemaya ve kaç seasına gitmişlerdi?
4. Bülent te gitmek ister miydi?
5. Ar'da oynayan filim iyi miymiş?
6. John en çok hangi tip filimleri severmiş?
7. Siz kovboy filimlerini sever misiniz?
8. Sinemaya çok gider misiniz?
9. Son zamanlarda gördüğünüz bir filmin ismini söyleyin.
10. Gördüğünüz o filim hangi tipti?
11. Bu hafta ___'da ne oynuyor? (Use name of a local theater.)

28.2 Note: {-cík} - Diminutive Suffix

Yok, anneciğim. 'No, Mother dear.'

This sentence from the dialogue exhibits the suffix {-cík} a stressable suffix the denotation of which is diminutive - giving the sense of'little' and also the implication of 'dear' or 'dear little'. The sense is affectionate rather than patronizing and it is commonly used to familiars such as members of the family, dear friends and the like.

28.3 Grammar Drill on {-cík} Sample Sentence Drill

Ahmetciğim! Çocukları çağırır mısın?	Ahmet [dear]! Will you [please] call the children?
Babacığım! Taksi sizi bekliyor.	The cab is waiting for you, dad.
Ahmetcik ne yapacağını bilmiyordu.	Poor Ahmet didn't know what he was going to do.
Rahat bir odacık buldum.	I found a comfortable little room.
Şuracıkta bir postahane var.	There's a post office right here.
Şu kadarcık kâfidir.	This little bit is enough.

28.4 Note: {-(y)sa} - Real Conditional Enclitic

Dolmuş yoksa telefon eder bir taksi çağırırım.

The suffix {-(y)sa} is a 'conditional' enclitic translating commonly as 'if'. It is a form of the hypothetical verb 'imek' parallel in structure to {-(y)dı} 'past' and {-(y)mış} presumptive' and, like them,is unstressable and may occur following any predicate - noun, adjective or participle. The personal suffixes following {-(y)sa} are the same as those following {-dı} and {-(y)dı} - the past forms. Like the other 'imek' forms, this one has an independent literary form occasionally seen in writing but seldom heard - ise.

In addition to this conditional form of 'imek', there is also a 'conditional tense' with suffix {-sá} added directly to the verb stem. This form will be taken up in detail in a later unit. It occured in the dialog in the sentence:

Biraz daha erken gelseydiniz, siz de onlarla giderdiniz.

'Had you come a bit earlier you too would have gone with them.'

As can be seen from this example, this form expresses the kind of conditional which is commonly referred to as 'contrary to fact' and which requires subjunctive forms in some English usages - forms like 'If I were you' and the like.

In contrast, the enclitic {-(y)sa} expresses what may be called a 'real condition' - the possible occurrence of something. Thus in the sample sentence at the head of this note there is a real possibility that there is no taxi and the translation 'if there be no taxi' would not be appropriate.

The forms of this suffix with personal suffixes and following different types of predicates are exhibited below:

After a participle:

gidersem	If I go	gidersek	If we go
gidersen	If you go	giderseniz	If you go
giderse	If he goes	giderlerse	If they go

After an adjective:

yoksam	If I'm not present	yoksak	If we're not in
yoksan	If you're not present	yoksanız	If you're not in
yoksa	If he's not present	yoklarsa	If they're not in

Following suffix {dá}

oradaysam	If I'm there	oradaysak	If we're there
oradaysan	If you're there	oradaysanız	If you're there
oradaysa	If she's there	oradalarsa	If they're there

Care must be exercised in pronouncing {-(y)sa} especially before second personal suffixes. Contrast:

gelirsiniz	'You will come.'
gelirseniz	'If you come.'

The difference between these two utterances is not only the difference in the vowel, but also the difference in the juncture which, in most contexts, occurs following them. The conditional form is regularly final in a subordinate predicate and is followed by /‖/ juncture with another predication following that.

'Real' conditional clauses are often introduced by the word eğer 'if' to emphasize their conditional nature:

Eğer taksi yoksa.....

28.5 Grammar Drills on {-(y)sa}

a) After Adjectives: Multiple Substitution Drill

Ucuzsa	alırım.
İyiyse	al.
Rahatsa	alın.
Büyükse	alalım.
Küçük değilse	almayalım mı?
	alacağız
	alsınlar
	alacakmış.
	alır.
	almaz.

b) After Nouns: Multiple Substitution Drill

Ahmetse	gelsin
Benzinciyse	buyursun
Arkadaşınızsa	verir
Konsolossa	yapacak
	onu görelim

c) After Suffix {-dá}: Multiple Substitution Drill

Postahanedeyse	acele gelsin
Lokantadaysa	onu görürüm
Oradaysa	ona söylerim
Ankaradaysa	niçin haber vermiyor?
Buradaysa	hemen mektup yazsın.
Kapının önündeyse	onunla konuşalım.
Evdeyse	

d) Plural: Multiple Substitution Drill

Lokantadalarsa	onları beklemeyeyim.
Postahanedelerse	görüşürüz.
Oradalarsa	söylerim.
Kapının önündelerse	onları görürüm.
Ankaradalarsa	size haber veririz.
Köşedelerse	bana bildirin.

e) With değil: Sample Sentence Drill

Otelde değilsem lokantaya bakın.

Lokantada değilse neredidir?

Evde değilsen kime soralım?

Ahmet değilse kim olacak?

Rahat değilseniz ne yapalım?

İyi değilse iade edelim.

f) With Various Personal Suffixes: Sample Sentence Drill

Hastaysam ona ne? [And] if I'm sick, what's [it] to him?

Rahatsızsanız niçin dinlenmiyorsunuz?

İyiysem iyiyim.

İyiyseniz niçin çalışmıyorsunuz?

Hastaysak hastayız, ne yapalım?

Yabancıysak onlara ne?

Yabancıysalar onlara yardım edelim.

Hastaysalar doktora gitsinler.

g) After Participle with Suffix {-(á,í)r} Simple Substitution Drill

Gelirse	iyi olur.
	beni görsün.
	onunla konuşacağım.
	görürüz.
	söylemeyin.
	beklesin.
	haber versinler.
	memnun olurum

h) Negative

Gelmezse	ne yapayım?
	telefon edin.
	telefon edeyim mi?
	haber veririm.
	ben gideceğim.
	gelmesin.
	memnun olurlar.

i) First Person

Gelirsem	sizi görürüm.
	size de haber veririm.
	memnun olur.
	beni de götürür müsünüz?
	yardım ederler mi?
	benimle konuşacakmış.

j) Negative

Gelmezsem	siz yemeğinizi yiyin.
	gitsinler.
	Ahmedi gönderirim.
	üzülürler.
	size ne?
	üzülür müsünüz?
	ne olur?

k) Second Person

Gelirsen	görüşürüz.
Gelirseniz	memnun oluruz.
	memnun olurlar.
	iyi olur.

l) Negative

Gelmezsen	merak ederiz.
Gelmezseniz	üzülürüz.
	biz yemeğimizi yeriz.
	biz de gitmeyiz.

m) Third Person Plural

Gelirlerse	onlara konuşunuz.
	size de bildiririm.
	sinemaya gideceğiz.
	onları sinemaya götüreceğiz.
	iyi olur.
	memnun oluruz.

n) Negative

Gelmezlerse	ne yaparız?
	telefon edelim mi?
	biz nereye gideceğiz?
	yalnız gideceğiz.
	siz gelir misiniz?
	gelmesinler.

o) First Person Plural

Gelirsek	bizi onlarla tanıştırır mısınız?
	ne vereceksiniz?
	ne yiyeceğiz?
	konuşuruz.

p) Negative

Gelmezsek	siz gidin.
	Aliyi göndeririz.
	parayı göndermezler.
	üzülmeyin.
	merak etmesinler.

q) After Participle with Suffix {-(y)ácák} Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern
	Ali tercüme edecekse_ ben etmeyeyim.
siz	Siz tercüme edecekseniz ben etmeyeyim.
onlar	Onlar tercüme edeceklerse ben etmeyeyim.
sen	Sen tercüme edeceksen ben etmeyeyim.
o	O tercüme edecekse ben etmeyeyim.
Ahmet	Ahmet tercüme edecekse ben etmeyeyim.
etmeyecekse	Ahmet tercüme etmeyecekse ben edeyim.
onlar	Onlar tercüme etmeyeceklerse ben edeyim.

	Onlar tercüme etmeyeceklerse, ben edeyim.
siz	Siz tercüme etmeyecekseniz ben edeyim.
o	O tercüme etmeyecekse_ ben edeyim.
sen	Sen tercüme etmeyeceksen ben edeyim.
Ali	Ali tercüme etmeyecekse ben edeyim.

r) After {-íyor} Simple Substitution Drill

	Mektup yazıyorsanız	gelmeyeyim.
(onlar)	Mektup yazıyorlarsa	
(sen)	Mektup yazıyorsan	
(o)	Mektup yazıyorsa	
(siz)	Mektup yazıyorsanız	

s) Simple Substitution Drill

	Mektup yazmıyorsanız	geleyim.
(o)	Mektup yazmıyorsa	
(sen)	Mektup yazmıyorsan	
(onlar)	Mektup yazmıyorlarsa	
(siz)	Mektup yazmıyorsanız	

t) After {-dí} Substitution - Correlation Drill

Cue	Pattern
	Söz verdiyse_ gelir.
(ben)	Söz verdiysem gelirim.
(siz)	Söz verdiyseniz gelirsiniz.
(onlar)	Söz verdilerse gelirler.
(biz)	Söz verdiysek geliriz.
(sen)	Söz verdiysen gelirsin.
Ali	Ali söz verdiyse gelir.

28.6 Note {-(y)sa} Following Questions Words '.....ever':

/neredeyse/ 'any moment, about to' /kimse/ 'person, anyone'

The suffix {-(y)sa} following questions words - ne and compounds with ne, such as nekadar; kim, hangi, nasıl, kaç - produces forms with similar use and meaning to English forms with -ever following questions words - like whatever, wherever, however, whoever. Note the following sentences:

Bu kitap kaç liraysa alalım.	'However many liras this book is, let's buy it.'
Neyse gidelim.	'Let's go anyway (whatever [it may be]).'
Hangisiyse gelsin.	'Whichever one [it is], let him come.
Her nasılsa gidiyoruz.	'We're going no matter how (However [it may be]).'
Kimse kapıyı açmayalım.	'Let's not open the door, no matter who it is (whoever it may be.'
Ali neredeyse ona haber verelim.	'Let's let Ali know, wherever he is.'

Two of these constructions occur used not as subordinate predicates but as if they were simple word stems: kimse in the sense of 'anybody' as a noun: and neredeyse in the sense of 'any moment' or 'about to', as an adverb. The latter occurred in the sentence of the dialog:

Zaten onlar da neredeyse gelirler. 'Anyway they'll come at any moment.' This usage is almost exactly parallel to that of az kaldı 'almost'. See the drills below for further examples of these forms.

kimse as a noun occurs in such sentences as:

Kimse gelmedi.	'Nobody came (Anybody didn't come).'
Burada kimse var mı?	'Is anybody here?'
Kimseyi görmedim.	'I didn't see anybody.'

28.7 Grammar Drills on neredeyse

a) With Present or Future Predications: Simple Substitution Drill

Neredeyse	gelir	He'll come any moment.
	akşam olacak.	It's just about to become evening.
	dönerler.	They're about to return.
	sabah olacak.	It's nearly morning.

b) With Past Predications: Multiple Substitution Drill

Neredeyse	alıyordum.	I almost bought [it].
Az kaldı	alacaktım.	I was just about to buy it.
	yardım etmeyecektim.	I nearly didn't help.
	size telefon ediyorduk.	We were just about to call you.
	gelmeyecektik.	We almost didn't come.
	soracaktı.	She was just about to ask.
	soruyordu.	She nearly asked.
	trenle gidecektik.	We were just about to go by train.
	telgraf çekiyordum.	I almost sent a wire.

28.8 Narrative Drill

Bülentin babası evde yoktu. Ağabeyiyle babası dört buçuk seansına, Ar sinemasına gitmişlerdi. Bülent onlarla gitmediğine memnun oldu; çünkü ona, Ar'da oynayan filimin güzel olmadığını söylemişlerdi. Ağabeyiyle babası neredeyse sinemadan döneceklerdi.

John son zamanlarda hiç sinemaya gitmemişti. En çok kovboy ve gangister filimlerini seviyordu.

Note: The word ağabey 'elder brother' occurs both with the 'regular' possessed suffix as ağabeyi 'his elder brother' and, probably because it often is pronounced with a long /e/ sound at the end and without /y/, sometimes also occurs with the suffix appropriate to vowel final forms as ağabeysi /ābēsi/.

UNIT 29

29.0 Dialog: 'Admiring the Home'

Adnan

Buyrun efendim. Hoş geldiniz.	Come in, sir. Welcome.

Mete

güzel	beautiful, lovely, fine
máşallah	God be praised! Goodness! My!
Hoş bulduk. Maşallah eviniz çok güzel ve çok rahat.	Glad to be here. My, your house is very lovely and comfortable.

Adnan

épeydir	it's a long time
Teşekkür ederim. Epeydir böyle bir ev arıyorduk.	Thank you. We'd been looking for such a house for a long time.

Mete

taşımak	to move, to carry (from one place to another)
taşınmak	to move (oneself), to change residence
Ne zaman taşındınız?	When did you move [in]?

Adnan

ay	moon, month
İki ay oldu.	It's been two months.

Mete

satın almak	to purchase
yóksa	or, otherwise
kira	rent

kirayla oturmak	to rent [a residence], to occupy a rented place
Satın mı aldınız, yoksa kirayla mı oturuyorsunuz?	Did you buy [it] or are you renting?
Adnan	
gezmek	to go about, stroll, sightsee
ne gezer	not likely! fat chance!
Ne gezer! kirayla oturuyoruz.	Not likely! We're renting.
Mete	
aydán aya	monthly, from month to month
Kirayı aydan aya mı veriyorsunuz?	Do you pay the rent monthly?
Adnan	
péşin	in advance; former, first; ready (money)
kontrat	contract, lease
ayrı	other, apart, separated, isolated
áyrıca	separately, in addition, besides
Evet, fakat bır senelik peşın verdik. Ayrıca iki senelik te kontrat yaptık.	Yes, but we paid a year in advance. In addition we made a two year lease.
Mete	
ısıtmak	to heat
kalorifer	radiator, central heating

Nasıl ısıtıyorsunuz? Kalorifer var mı?	How do you heat [it]? Is there central heating?

Adnan

Evet var.	Yes, there is.

Mete

odun	firewood
kömür	charcoal, coal
Ne kadar güzel! Oduna kömüre ihtiyacınız yok.	How wonderful! You have no need of firewood and charcoal.

Adnan

ton	metric ton (2200 pounds)
kók kömürü	coke
aile	family
Yalnız her aileye bir ton kok kömürü veriyorlar.	They only allow one ton of coke per family.

Mete

Kaloriferin temizliği kâfi. Güle güle oturun.	The cleanliness of central heat is enough [to justify it]. Enjoy your stay!

Adnan

Teşekkür ederim.	Thank you.

29.1 Questions on the Dialog and Related Questions

1. Mete Adnanın evini nasıl buldu?

2. Adnan beyi kim ziyaret ediyor?

3. Adnan beyin evi Mete'nin hoşuna gitti mi?

4. Kaç ay evvel taşınmışlar?

5. Evi satın mı almışlar veya kirayla mı oturuyorlarmış?

6. Ne kadar peşin vermişler?

7. Kontratları kaç senelikmiş?

8. Kirayı her ay mı veriyorlarmış?

9. Evde kalorifer var mıymış?

10. Kalorifer için hangi kömürü alıyorlarmış?

11. Türkiyede odun ve kömür pahalı mı?

12. Umumiyetle kaloriferli evler daha pahalı, değil mi?

13. Eviniz büyük mü?

14. Evinizde kaç oda var?

15. Evinizi kömürle mi ısıtıyorsunuz?

29.2 Vocabulary Drills:

a) Maşallah 'How wonderful', 'Lord be praised' Sample Sentence Drill

Maşallah güzel bir çocuk.	What a lovely child!
Maşallah, hoş geldiniz.	How wonderful! Welcome.
Ne iyi bir kız maşallah.	What a fine girl, (Lord be praised). *
Sizi görene maşallah.	You're a hard man to get to see. ('To those who see you - Lord be praised')

b) Épeydir 'It's a long time' Sample Sentence Drill

Epeydir sizi göremedim.	I haven't see you ('I haven't been enabled to see you') for ages.
Epeydir buraya gelmiyordunuz.	It's been a long time since you came around. (It's a long time you weren't coming here.')

---

* Cultural Note: Turks do not praise the children of their friends without maşallah. To do so would violate a common superstition that praise attracts bad luck to the child unless it is accompanied by a suitable invocation, a superstition not necessarily belived by all who follow the tradition.

Epeydir hasta.	He's been sick for a long time.
Kardeşlerimi epeydir ziyaret etmedim.	I haven't visited my brother [or sisters] for a long time.

c) Épey/ Épeyce 'a good deal', 'a lot', 'quite', 'pretty' Sample Sentence Drill

Eviniz epeyce güzel ve rahat.	Your house is quite pretty and comfortable.
Eviniz epeyce uzakta.	Your house is pretty far.
Epeyce yol yürüdük.	We walked quite a long way. ('a good deal of road')
Epeyce ders çalıştık.	We covered a good deal of lesson material. /We studied pretty hard.
Epeyce geç kaldık.	We were pretty late.
Epeyce güldünüz mü?	Did you laugh a lot?
Epeyce güzel bir kız.	She's a quite attractive girl.

29.3 Variation and Review Drills and Exercises

a) Random Substitution-Transformation Drill

Cue	Pattern
	Ev arıyorum.
(dün)	Ev aradım.
(o)	Ev aradı.
otel	Otel aradı.
(yarın)	Otel arayacak_.
(biz)	Otel arayacağız.
lokanta	Lokanta arayacağız.
(şimdi)	Lokanta arıyoruz.
(onlar)	Lokanta arıyorlar.
postahane	Postahane arıyorlar.
(ben)	Postahane arıyorum.

	Postahane arıyorum.
(dün)	Postahane aradım.
odacı	Odacı aradım.
(şimdi)	Odacı arıyorum.
ev	Ev arıyorum.

b) Minimal Dialogue Exercise (Produce an appropriate response to each of the cues provided. One suitable response to each stimulus is printed but others may be appropriate.)

Cue	Sample Response
Ev için kömür lâzım.	Kömürü nereden alalım?
Odunlar çok pahalı.	O halde kömür alalım.
Kirada oturmak istemiyorum.	Bir ev satın almak için ne bekliyorsunuz?
Ev almak için param yok.	O halde kirayla oturun.

c) Transformation Exercise (The cues in this exercise are statements containing subject, complement and predicate. Produce a question concerning the complement and then the answer to the question.)

Cue	Question	Answer
Adnan Bey başka eve taşındı.	Nereye taşındı?	Başka eve (taşındı).
Mete Adnan'ı ziyaret etti.	Kimi ziyaret etti?	Adnan'ı.
Adnan ev için kontrat yaptı.	Ne kontratı yaptı?*	Ev için kontrat yaptı.
Ev için odun ve kömür aldı.	Ev için ne aldı?	Odun ve kömür (aldı).

d) Repeat exercise (c) above, asking first a question about the subject, then again asking about the verb.

---

* Note: While Ne için kontrat yaptı? is possible, the fact that ne için often is used to mean 'Why'? makes the sentence given here more likely.

e) Question and Answer Exercise (Answer each of the questions with a positive and a negative answer. Sample answers are provided. Others may be appropriate.)

Question	Answers
Adnan bey bir senelik ev kirasını verdi mi?	Evet, bir senelik kira verdi. Hayır, üç aylık peşin verdi.
Mete Adnanın annesiyle tanıştı mı?	Evet, tanıştı. Hayır, tanışmadı.
Adnan kömür ve odun aldı mı?	Evet, (kömür ve odun) aldı. Hayır, yalnız kömür aldı, odun almadı.

29.4. Narrative

Mete Adnan'a gitti. Evi çok güzel ve rahat bulduğunu Adnan'a söyledi. Adnan epeydir böyle bir ev arıyordu. İki ay evvel taşınmışlardı. Kirayla oturuyorlardı. Evi kaloriferle ısıtıyorlardı. Mete 'Ne iyi oduna, kömüre ihtiyacınız yok.' dedi. Fakat Adnan her aileye verdikleri bir ton kok kömürünün kâfi olmadığını söyledi.

29.5. Note: Verb Base + {(y)á} + /bil/ : The 'Positive Abilitative' Verbal Extension.

A 'verbal extension' is a suffix which may occur between the verb root or extended base and the infinitive suffix {-mák}. In the sentence:

Kitapları açabilírsiniz. 'You may open the books.'

the infinitive form of the verb used can be seen to be açabilmek, translated 'to be able to open' or 'to be permitted to open'. Thus the extended base of this verb is açabil- and this form can be inflected with all the various suffixes appropriate to any verb root or base.

A verbal extension serves to add an element of meaning to the 'basic' meaning of the verb rather than to denote such things as the time or the aspect of the action (or state) of the verb. The meanings of verbal extensions in

Turkish include such things as 'passive', 'causative', 'reciprocal' and negative'. We have already learned the negative verbal extension {-ma}.

The positive abilitative verbal extension consists of the suffix {-(y)á} plus the root of the verb bilmek 'to know'. The suffix {-(y)á} has been observed in such forms as güle from gül(mek) and the form with this suffix is a verbal noun of rather restricted usage. Historically the development of the abilitative in Turkish comes from the relation between knowing the doing of an action and being able to do it. In this construction the root bil- can be inflected with any of the participle suffixes or verbal noun suffixes but it does not accept any verb extension, including the negative.

The meaning of the construction is ability, permission or possibility. Note the following examples:

Gidebilirsiniz.	'You may go.'
Olabilir.	'Could be.'
Yapabilecekler.	'They'll be able to do [it].'
Konuşabilirdi.	'He would have been able to talk.'

Note that this form is very common with the suffix {-(á,ı)r},less common with other participial suffixes.

29.6 Grammar Drills on the Positive Abilitative Verbal Extension

a) Simple Substitution Drill

Bu gün	postahaneye	uğrayabilir.
	otele	
	lokantaya	
	konsoloshaneye	
	sinemaya	
	elçiliğe	
	nereye	

He can drop by the postoffice today.

b) Multiple Substitution Drill

Bu gün	kütüphaneye	gidebilirim.
Yarın	Ankaraya	telefon edebilirsin.
Bu akşam	lokantaya	bakabilir.
Gelecek hafta	Manisaya	dönebiliriz.
Bu gece	derse	gelebilirsiniz.
Yarın akşam	sefarethaneye	bırakabilirler.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün evde oturabilirim.
yarın	Yarın evde oturabilirim.
kütüphane	Yarın kütüphanede oturabilirim.
okumak	Yarın kütüphanede okuyabilirim.
(sen)	Yarın kütüphanede okuyabilirsin.
akşam	Akşam kütüphanede okuyabilirsin.
daire	Akşam dairede okuyabilirsin.
çalışmak	Akşam dairede çalışabilirsin.
(o)	Akşam dairede çalışabilir.
sabah	Sabah dairede çalışabilir.
park	Sabah parkta çalışabilir.
kahvaltı etmek	Sabah parkta kahvaltı edebilir_.
(biz)	Sabah parkta kahvaltı edebiliriz.
öğleden sonra[1]	Öğleden sonra parkta kahvaltı edebiliriz.
otel	Öğleden sonra otelde kahvaltı edebiliriz.

---

[1] öğle - noon, öğleden sonra - afternoon

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Öğleden sonra otelde kahvaltı edebiliriz.
görüşmek	Öğleden sonra otelde görüşebiliriz.
(siz)	Öğleden sonra otelde görüşebilirsiniz.
gece	Gece otelde görüşebilirsiniz.
lokanta	Gece lokantada görüşebilirsiniz.
yemek	Gece lokantada yiyebilirsiniz.
(onlar)	Gece lokantada yiyebilirler.
öğleden evvel	Öğleden evvel lokantada yiyebilirler.
restoran	Öğleden evvel restoranda yiyebilirler.
konuşmak	Öğleden evvel restoranda konuşabilirler.
(biz)	Öğleden evvel restoranda konuşabiliriz.
bu gün	Bu gün restoranda konuşabiliriz.
ev	Bu gün evde konuşabiliriz.
oturmak	Bu gün evde oturabiliriz.
(ben)	Bu gün evde oturabilirim.

e) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Adnan bey bu akşam Ankaraya taşınabilir.
(ben)	Bu akşam Ankaraya taşınabilirim.
ev	Bu akşam eve taşınabilirim.
(sen)	Bu akşam eve taşınabilirsin.
müsaade almak	Bu akşam müsaade alabilirsin.
(o)	Bu akşam müsaade alabilir.
yarın	Yarın müsaade alabilir_.
(biz)	Yarın müsaade alabiliriz.
hareket etmek	Yarın hareket edebiliriz.

	Yarın hareket edebiliriz.
(onlar)	Yarın hareket edebilirler.
Yarın akşam	Yarın akşam___hareket edebilirler.
Ankaraya	Yarın akşam Ankaraya hareket edebilirler.
Adnan bey	Adnan bey yarın akşam Ankaraya hareket edebilir.
bu	Adnan bey bu akşam Ankaraya hareket edebilir.
taşınmak	Adnan bey bu akşam Ankaraya taşınabilir.

29.7 Grammar Drills on {-(y)á} + /-bil/ + {-dí} 'Past'

a) Simple Substitution Drill

Dün akşam	eve	saat onda gelebildi.
	lokantaya	
	otele	
	sinemaya	

(Repeat the exercise with second and third person and plural subjects.)

b) Multiple Substitution Drill

Dün gece	oraya	saat sekizde	telefon edebildim.
Dün	Manisaya	saat onda	uğrayabildin mi?
Bu sabah	lokantaya	------------	hareket edebildi.
Dün akşam	Ankaraya		haber verebildiniz mi?
Akşam	--------		gönderebildik.
Sabahleyin			gidebildiler.

29.8 Grammar Drills on Abilitative plus {-íyor} : Present Habitual Ability to Do the Action:

a) Sample Sentence Drill

Her gün saat sekizde gelebiliyor.	He can come at 8 o'clock every day.
Oradan telefon edebiliyoruz.	We are able to call from there.
Yalnız iki saat çalışabiliyorsunuz.	You may only work two hours.
Her gün dört saat yazabiliyorum.	I can write four hours a day.

Saat dokuzda derse başlayabiliyorlar.	They are able to start class at 9 o'clock.

b) Sample Sentence Drill (Interrogative)

Her zaman dersini çalışabiliyór mu?	Is he able to study constantly?
Sözlerinizi iyi tekrarlayabiliyór muyuz?	Are we able to repeat your words well?
Buradan telefon edebiliyór musunuz?	Are you able to phone from here?
Ben iyi oynayabiliyór muyum?	Am I showing ability to play well?
Size her gün gelebiliyorlar mı?	Are they able to visit you daily?

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Dün gece evde yemek yiyebildim.
dün akşam	Dün akşam evde yemek yiyebildim.
lokanta	Dün akşam lokantada yemek yiyebildim.
Ahmetle görüşmek	Dün akşam lokantada Ahmetle görüşebildim.
(biz)	Dün akşam lokantada Ahmetle görüşebildik.
dün gece	Dün gece lokantada Ahmetle görüşebildik.
ev	Dün gece evde Ahmetle görüşebildik.
yemek yemek	Dün gece evde yemek yiyebildik.
(ben)	Dün gece evde yemek yiyebildim.

d) Random Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Dün biraz vaktim vardı, mektup yazabildim.
(onun, o)	Dün biraz vakti vardı, mektup yazabildi.
akşam	Akşam biraz vakti_vardı, mektup yazabildi_.
(onların, onlar)	Akşam biraz vakitleri vardı, mektup yazabildiler.
sabahleyin	Sabahleyin biraz vakitleri vardı, mektup yazabildiler.
(bizim, biz)	Sabahleyin biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.

	Sabahleyin biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.
dün	Dün biraz vaktimiz vardı, mektup yazabildik.
(benim, ben)	Dün biraz vaktim vardı, mektup yazabildim.

e) Sample Sentence Drill

Demin görüşebildik.

Çok şükür anlayabildi.

Dün o evi tutabildim.

Sonunda konsolosla konuşabildiniz mi?

Epey aradılar, fakat sonunda iyi bir ev bulabildiler.

Maşallah gelebildin!

29.9 Grammar Drills on {-(y)á} + /bil-/ + {-(y)acak}

a) Simple Substitution Drill

Yarın saat	onda	burada olabilecekler.
	üçte	
	beşte	
	birde	
	ikide	

(Repeat the drill with singular and plural subjects in all persons.)

b) Multiple Substitution Drill

Onlara	yardım	edebilecekler mi?
Bize	telefon	edebilecek misiniz?
Adnan'a	teşekkür	edebilecek mi?
Konsolosluğa		edebilecek misin?

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Yarın dersini çalışabilecek mi?
bu akşam	Bu akşam dersini çalışabilecek mi?
götürmek	Bu akşam götürebilecek_mi?

	Bu akşam götürebilecek_mi?
(onlar)	Bu akşam götürebilecekler mi?
Yarın akşam	Yarın akşam götürebilecekler mi?
yardım etmek	Yarın akşam yardım edebilecekler mi?
(siz)	Yarın akşam yardım edebilecek misiniz?
o gün	O gün yardım edebilecek misiniz?
çalışmak	O gün çalışabilecek misiniz?
(o)	O gün çalışabilecek mi?
yarın	Yarın çalışabilecek mi?
dersini çalışmak	Yarın dersini çalışabilecek mi?

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün haber alabileceklerini bilmiyorlar.
mektup	Bu gün mektup alabileceklerini bilmiyorlar.
kitap	Bu gün kitap alabileceklerini bilmiyorlar.
(sizin)	Bu gün kitap alabileceğinizi bilmiyorlar.
(o)	Bu gün kitap alabileceğinizi bilmiyor.
izin	Bu gün izin alabileceğinizi bilmiyor.
(benim)	Bu gün izin alabileceğimi bilmiyor.
yarın	Yarın izin alabileceğimi bilmiyor.
haber	Yarın haber alabileceğimi bilmiyor.
(onların)	Yarın haber alabileceklerini bilmiyor.
bu gün	Bu gün haber alabileceklerini bilmiyor_.
(onlar)	Bu gün haber alabileceklerini bilmiyorlar.

29.10 Note: {-(y)á} + {-ma} : The 'Negative Abilitative' Verbal Extension.

The negative of the forms treated above is not formed with the negative stem of the verb bilmek but rather with the negative verbal extension {-ma} added to the verbal noun form with suffix {-(y)á}.

Kitapları açámazsınız.	'You may not open the books.'/'You can't open the books.'

Note that {-ma} is an unstressable suffix and the stress accordingly remains on the {-(y)á} suffix throughout. This is true even in the forms (like the one illustrated above) with the negative participle the suffix of which is {-maz}. In 4.7 it was noted that the negative of the participle with {-(á,í)r} was formed with the suffix {-má(z)} which unlike other negatives is stressable. Here in the negative abilitative we see a reversion to the 'regular' pattern in stress.

The form açáma in the example above is an extended verb base with two suffixes {-(y)á} representing here the 'abilitative' concept and {-ma} the negative concept. As an extended base this form may serve as stem for a great variety of verbal forms, including the positive abilitative (see 29.5). Thus a form like:

Açamayabilírsiniz.	'You may be unable to open [it].' (You may be able not to open [it].')

is perfectly possible. Note that the stress in this form comes at the appropriate place following the bil root of the positive abilitative part of the form rather than preceding the /-m/ of the negative base. This is presumably due to the fact that bil- is a verb root in its own right and not just a suffix.

29.11 Grammar Drills on the Negative Abilitative Form

a) Sample Sentence Drill

Her gün saat sekizde gelémiyor.	He can't come at 8 o'clock every day.
Buradan telefon edémiyoruz.	We aren't able to call from here.
Güzel tekrarlayámıyorsunuz.	You're not able to repeat well.
İyi bir şey bulámıyorum.	I can't seem to find anything good.
Hiç güzel oynayámıyorlar.	They can't manage to play well at all.

b) Simple Substitution Drill

Gece	postahaneye	telefon edémezsiniz.
	Alilere	
	oraya	
	konsolosluğa	
	buraya	

(Repeat the drill with singular and plural in all persons.)

c) Multiple Substitution Drill

Yarın	evde	oturámaz.
Akşam	kütüphanede	bekliyémezsin.
Sabah	dairede	çalışámayız.
Bu gün	istasyonda	konuşámazlar.
	salonda	kalámazsınız.

d) Sample Sentence Drill

Dersini iyi çalışámıyor mu?	Can't he study (his home work) well?
İyi tarif edémiyor muyuz?	Aren't we managing to explain well?
Kitaplarınızı burada bırakámıyor musunuz?	Aren't you permitted to leave your books here?
İyi türkçe konuşámıyor muyum?	Am I not able to speak Turkish well?
Yarın buraya gelémiyorlar mı?	Aren't they able to come here tomorrow?

e) Sample Sentence Drill with the Interrogative

Otelin önünde bekliyémez miyim?

Mektubu yarın akşam gönderémez misin?

Sabah saat dokuzda burada olámaz mı?

Yarın sabah öğrenémez miyiz?

Dersinize şimdi başlıyámaz mısınız?

Bizimle saat sekizde konuşámazlar mı?

f) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Dün akşam saat onda haber verémedik.
sabah	Sabah saat onda haber verémedik.
erken	Sabah erken haber verémedik.
telefon etmek	Sabah erken telefon edémedik.
(ben)	Sabah erken telefon edémedim.
dün akşam	Dün akşam erken telefon edémedim.
saat onda	Dün akşam saat onda telefon edémedim.
haber vermek	Dün akşam saat onda haber verémedim.
(biz)	Dün akşam saat onda haber verémedik.

g) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Her gün kütüphanede bekleyémiyorum.
Bu gün	Bu gün kütüphanede bekleyémiyorum.
burada	Bu gün burada bekleyemiyorum.
çalışmak	Bu gün burada çalışámıyorum.
her zaman	Her zaman burada çalışámıyorum.
evde	Her zaman evde çalışámıyorum.
otur	Her zaman evde oturámıyorum.
akşam	Akşam evde oturámıyorum.

	Akşam evde oturámıyorum.
kütüphanede	Akşam kütüphanede oturámıyorum
beklemek	Akşam kütüphanede bekleyémiyorum.
her gün	Her gün kütüphanede bekleyemiyorum.

(Repeat drill (e) with other persons, singular and plural.)

h) Progressive Substitution Drill

	Bu gün sizlere gelémeyeceğim.
gelecek hafta	Gelecek hafta sizlere gelémeyeceğim.
konsoloshaneye	Gelecek hafta konsoloshaneye gelémeyeceğim.
uğramak	Gelecek hafta konsoloshaneye uğráyamayacağım.
saat onda	Saat onda konsoloshaneye uğrayamayacağım.
Alilere	Saat onda Alilere uğrayamayacağım.
yardım etmek	Saat onda Alilere yardım edémeyeceğim.
bu gün	Bu gün Alilere yardım edémeyeceğim.
sizlere	Bu gün sizlere yardım edémeyeceğim.
gelmek	Bu gün sizlere gelémeyeceğim.

(Repeat drill (h) with other persons, singular and plural.)

29.12 Grammar Drills on abilitative plus {-(á,í)r} + {-(y)dı} and {-má(z)} + {-(y)dı} :

a) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Acaba onunla dün akşam konuşabilir miydiniz?
kendisiyle	Acaba kendisiyle dün akşam konuşabilir miydiniz?
bu sabah	Acaba kendisiyle bu sabah konuşabilir miydiniz?
görüşmek	Acaba kendisiyle bu sabah görüşebilir miydiniz?
onunla	Acaba onunla bu sabah görüşebilir miydiniz?
dün akşam	Acaba onunla dün akşam görüşebilir miydiniz?
konuşmak	Acaba onunla dün akşam konuşabilir miydiniz?

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Yolu bize tarif edebilirler miydi?
bunu	Bunu bize tarif edebilirler miydi?
size	Bunu size tarif edebilirler miydi?
bırakmak	Bunu size bırakabilirler miydi?
(o)	Bunu size bırakabilir miydi?
kitabı	Kitabı size bırakabilir miydi?
bize	Kitabı bize bırakabilir miydi?
tarif etmek	Kitabı bize tarif edebilir miydi?
(onlar)	Kitabı bize tarif edebilirler miydi?
yolu	Yolu bize tarif edebilirler miydi?

c) Progressive Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Oraya gidemez miydim?
gelmek	Oraya gelemez miydim?
(siz)	Oraya gelemez miydiniz?
buraya	Buraya gelemez miydiniz?
bulmak	Burayı bulamaz mıydınız?
(biz)	Burayı bulamaz mıydık?
kitap	Kitabı bulamaz mıydık?
başlamak	Kitaba başlayamaz mıydık?
(onlar)	Kitaba başlayamazlar mıydı?
ders	Derse başlayamazlar mıydı?
öğrenmek	Dersi öğrenemezler miydi?
(ben)	Dersi öğrenemez miydim?
ora-	Orayı öğrenemez miydim?
gitmek	Oraya gidemez miydim?

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Dün akşam telefon edebilirdi.
saat birde	Saat birde telefon edebilirdi.
gelmek	Saat birde gelebilirdi_.
(siz)	Saat birde gelebilirdiniz.
dün akşam	Dün akşam gelebilirdiniz.
telefon etmek	Dün akşam telefon edebilirdiniz.
(o)	Dün akşam telefon edebilirdi.

e) Sample Sentence Drill (As needed, employ each sentence of this drill as the basis for a substitution drill like those above.)

Dün buraya gelebilir miydin?

Bu sabah Ankaraya götürebilir miydi?

Acaba o mektubu tercüme edebilir miydiniz?

Acaba onlara dün akşam uğrayabilir miydik?

Dün gece size gelemezdim. Burada değildim.

Hastaydı, gelmezdi.

Geçen hafta sizi ziyaret edemezdik.

O yazıyı tercüme edemezdiniz.

Postahane kapalıydı, mektubu gönderemezlerdi.

Beni evin önünde bekeyemez miydin?

Dün akşam onlarla gidemez miydi?

O gece sizinle sinemaya gidemezler miydi?

Mektubu dün gönderemez miydiniz?

29.13 Grammar Drills on Abilitative Forms + {-(y)sa} :

a) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern
	Yarın Ankaraya gelebilirse, bana uğrasın.
otel	Yarın otele gelebilirse, bana uğrasın.
lokanta	Yarın lokantaya gelebilirse, bana uğrasın.
sinema	Yarın sinemaya gelebilirse, bana uğrasın.
elçilik	Yarın elçiliğe gelebilirse, bana uğrasın.
kütüphane	Yarın kütüphaneye gelebilirse, bana uğrasın.
postahane	Yarın postahaneye gelebilirse, bana uğrasın.
Ankara	Yarın Ankaraya gelebilirse, bana uğrasın.

b) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün haber alabilirsem, size telefon ederim.
mektup	Bu gün mektup alabilirsem, size telefon ederim.
(o)	Bu gün mektup alabilirse, size telefon eder.
yarın	Yarın mektup alabilirse_, size telefon eder_.
(biz)	Yarın mektup alabilirsek, size telefon ederiz.
(onlar)	Yarın mektup alabilirlerse, size telefon ederler.
bu akşam	Bu akşam mektup alabilirlerse, size telefon ederler.
bize	Bu akşam mektup alabilirlerse, bize telefon ederler.
(siz)	Bu akşam mektup alabilirseniz, bize telefon edin.
randevu	Bu akşam randevu alabilirseniz, bize telefon edin.
(o)	Bu akşam randevu alabilirse, bize telefon eder.
haber	Bu akşam haber alabilirse, bize telefon eder.
bu gün	Bu gün haber alabilirse, bize telefon eder.
size	Bu gün haber alabilirse_, size telefon eder_.
(ben)	Bu gün haber alabilirsem, size telefon ederim.

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün evdeyse uğrayabilirim.
bu akşam	Bu akşam evdeyse uğrayabilirim.
kütüphane	Bu akşam kütüphanedeyse uğrayabilirim.
görmek	Bu akşam kütüphanedeyse görebilirim.
(sen)	Bu akşam kütüphanedeyse görebilirsin.
öğleden sonra	Öğleden sonra kütüphanedeyse görebilirsin.
otel	Öğleden sonra oteldeyse görebilirsin.
konuşmak	Öğleden sonra oteldeyse konuşabilirsin.
(o)	Öğleden sonra oteldeyse konuşabilir.
bu gece	Bu gece oteldeyse konuşabilir.
lokanta	Bu gece lokantadaysa konuşabilir.
bulmak	Bu gece lokantadaysa bulabilir_.
(biz)	Bu gece lokantadaysa bulabiliriz.
bu sabah	Bu sabah lokantadaysa bulabiliriz.
daire	Bu sabah dairedeyse bulabiliriz.
çalışmak	Bu sabah dairedeyse çalışabiliriz.
(siz)	Bu sabah dairedeyse çalışabilirsiniz.
öğleden evvel	Öğleden evvel dairedeyse çalışabilirsiniz.
elçilik	Öğleden evvel elçilikteyse çalışabilirsiniz.
vermek	Öğleden evvel elçilikteyse verebilirsiniz.
(onlar)	Öğleden evvel elçilikteyse verebilirler.
bu gün	Bu gün elçilikteyse verebilirler.
ev	Bu gün evdeyse verebilirler.
uğramak	Bu gün evdeyse uğrayabilirler.
(ben)	Bu gün evdeyse uğrayabilirim.

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün evde olursam çalışabilirim.
bu akşam	Bu akşam evde olursam çalışabilirim.
kütüphane	Bu akşam kütüphanede olursam çalışablirim.
okumak	Bu akşam kütüphanede olursam okuyabilirim.
(sen)	Bu akşam kütüphanede olursan okuyabilirsin.
bu sabah	Bu sabah kütüphanede olursan okuyabilirsin.
konsolosluk	Bu sabah konsoloslukta olursan okuyabilirsin.
görmek	Bu sabah konsoloslukta olursan görebilirsin.
(o)	Bu sabah konsoloslukta olursa görebilir.
Bu gece	Bu gece konsoloslukta olursa görebilir.
otel	Bu gece otelde olursa görebilir.
konuşmak	Bu gece otelde olursa konuşabilir.
(biz)	Bu gece otelde olursak konuşabiliriz.
öğleden sonra	Öğleden sonra otelde olursak konuşabiliriz.
daire	Öğleden sonra dairede olursak konuşabiliriz.
bulmak	Ögleden sonra dairede olursak bulabiliriz.
(siz)	Öğleden sonra dairede olursanız bulabilirsiniz.
öğleden evvel	Öğleden evvel dairede olursanız bulabilirsiniz.
elçilik	Öğleden evvel elçilikte olursanız bulabilirsiniz.
görüşmek	Öğleden evvel elçilikte olursanız görüşebilirsiniz.
(onlar)	Öğleden evvel elçilikte olurlarsa görüşebilirler.
bu gün	Bu gün elçilikte olurlarsa görüşebilirler.
ev	Bu gün evde olurlarsa görüşebilirler.
çalışmak	Bu gün evde olurlarsa çalışabilirler.
(ben)	Bu gün evde olursam çalışabilirim.

e) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Yarın evde çalışamazsam, dinlenirim.
akşam	Akşam evde çalışamazsam, dinlenirim.
sefarethanede	Akşam sefarethanede çalışamazsam, dinlenirim.
(o)	Akşam sefarethanede çalışamazsa, dinlenir.
bize gel	Akşam sefarethanede çalışamazsa, bize gelir.
öğleden sonra	Öğleden sonra sefarethanede çalışamazsa, bize gelir.
evde	Öğleden sonra evde çalışamazsa__, bize gelir__.
(onlar)	Öğleden sonra evde çalışamazlarsa, bize gelirler.
telefon et	Öğleden sonra evde çalışamazlarsa, telefon ederler.
yarın	Yarın evde çalışamazlarsa, telefon ederler.
kütüphanede	Yarın kütüphanede çalışmazlarsa, telefon ederler.
(siz)	Yarın kütüphanede çalışamazsanız, telefon edersiniz.
dinlen	Yarın kütüphanede çalışamazsanız, dinlenirsiniz.

f) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Dersini anlayamazsa, bana sorsun.
söyleyeceğimi	Söyleyeceğimi anlayamazsa_, bana sorsun?
(sen)	Söyleyeceğimi anlayamazsan, bana sor.
arkadaşına	Söyleyeceğimi anlayamazsan, arkadaşına sor_.
(onlar)	Söyleyeceğimi anlayamazlarsa, arkadaşlarına sorsunlar.
derslerini	Derslerini anlıyamazlarsa, arkadaşlarına sorsunlar.
(o)	Dersini anlayamazsa, arkadaşına sorsun.
bana	Dersini anlayamazsa, bana sorsun.

29.14 Miscellaneous Grammar Drills with Abilitative Forms and {-(y)sa} :

Sample Sentence Drills (As required use each sentence as the pattern for a substitution drill.)

a)	Bu gün kütüphanedeyse onu görebilirim.	'If he's at the library today, I'll be able to see him.'
	Bu gece buradaysa onu görebiliriz.	
	Sabahleyin evdeyse sizi görebilirler.	
b)	Oraya gelebilirsem, benimle konuşabilir misiniz?	'If I can come there, will you be able to talk with me?'
	Otele gidebilirsek, bizimle konuşabilecek mi?	
c)	Oraya gelemezsen, seninle telefonla konuşamaz mı?	'If you can't come there, can't he talk with you by phone?'
	Lokantaya gidemezlerse, onlarla telefonla konuşamaz mısınız?	
d)	Dün gece otele saat 11'de gelebildiyse, çok iyi.	'If he was able to come to the hotel by 11 o'clock last night, that's very good.!
	Dün akşam iyi okuyabildiysem, buna çok memnunum.	
e)	Geçen hafta satın alabildiyse, ben almayayım.	'If he was able to buy [it] last week, I needn't buy [it].'
	Dün yapabildilerse, biz yapmayalım.	
f)	Okumadysa, nasıl anlatabilir?	'If he didn't read [it], how can he explain [it]?'
	Öğrenemedilerse, neyi yazabilirler?	
	Çalışamadıysan, ne yapabilirsin?	
g)	Anlayamadılarsa mı, sorsunlar?	'Is it in case they weren't able to understand that they are to ask?'
	Göremediyse mi, gitsin?	

h) Her gün saat 9'da gelebiliyorsa, gelsin. 'If she can come at nine every day, have her come.'

Her hafta saat 10'da gelemiyorsa, saat kaçta gelsin?

i) Gelebilecekse, bize haber versin. 'If he's going to be able to come, have him let [us] know.'

Gelemeyeceklerse, biz beklemeyelim.

29.15 Review Drills: {-(y)mış} with Nouns. Sample Sentence Drills

a) Ali dün evdeymiş.

Şimdi sizin sıranızmış.

Sinema buraya çok yakınmış.

O kitap çok pahalıymış.

Dün telefon eden Ahmetmiş.

Dün siz de oradaymışsınız.

O gün izinliymişsiniz.

b) var + {-(y)mış}

Çok iyi bir odacısı varmış.

Bu akşam Türkçe dersi varmış.

Dün ziyaretçileri varmış.

O tarafta iyi bir otel varmış.

Bu akşam randevusu varmış.

c) yok + {-(y)mış}

Alinin odacısı yokmuş.

Kâfi benzini yokmuş.

Telefonunuz yokmuş.

Haberi yokmuş.

Sinemada yer yokmuş.

d) değil + {-(y)mış} + Personal Endings

Ali oradan memnun değilmiş.

Dün sinemada değilmişsiniz.

O kitap iyi değilmiş.

Bizim sıramız değilmiş.

Onlara yakın değilmişiz.

e) Pronouns + {-(y)mış} Sample Drill

benmişim	benimmiş	banaymış	bendeymiş
senmişsin	seninmiş	sanaymış	sendeymiş
oymuş	onunmuş	onaymış	ondaymış
bizmişiz	bizimmiş	bizeymiş	bizdeymiş
sizmişsiniz	sizinmiş	sizeymiş	sizdeymiş
onlarmış	onlarınmış	onlaraymış	onlardaymış

UNIT 30

30.0 Dialog: 'Learning About the Family'

Mete

kardeş	sibling (brother or sister)
Adnan, kaç kardeşin var?	Adnan, how many brothers and sisters do you have?

Adnan

ábla	older sister
yā́ni	that is, that means, I mean, that is to say
kız	girl
kíz kardeş	sister
ölmek	to die
İki. Ablam ve ağabeyim. Yani üç kardeşiz. Bir kız kardeşimiz daha vardı, ama öldü.	Two. My older sister and my older brother. That is there are three of us ('we are three siblings'). We had another sister but she died.

Mete

rahmet	mercy, God's compassion; rain
eylemek	to perform, to do (used as synonym for etmek in certain formulae)
yaş	year of age
Allah rahmet eylesin. Kaç yaşındaydı?	May God be merciful. How old was she?

Adnan

hasta olmak	to become sick
doktor	physician
kurtarmak	to save, to rescue

Küçüktü. Bir gün hasta oldu. Doktorlar hastalığı anlayamadılar. Kurtaramadılar yavrucuğu.	She was small. One day she got sick. The doctors couldn't diagnose the illness. They couldn't save the poor child.
Mete	
başın[ız] sáğ olsun	my sincere sympathy [as condolence] ('may your head be healthy')
Başınız sağ olsun. Çok üzüldüm.	My sincere condolences. I'm very sorry.
Adnan	
eksik olmak	to be deficient
dost	friend, companion
Eksik olmayın. Dostlar sağ olsun.	Thank you. ('Be not deficient') May [your] friends remain well.
Mete	
Kardeşlerinin en büyüğü hangisi, ablan mı ağabeyin mi?	Which (of your siblings) is older, your sister or your brother?
Adnan	
şaşmak	to be amazed, bewildered; to go astray
Ablam. Annemi görsen şaşarsın.	My sister. If you saw my mother you'd be amazed.
Mete	
Niçin?	Why?
Adnan	
hálâ	still
genç	young; youth

Halâ genç te ondan.	Because she's still young. ('[She's] still young (and) on account of that.')
Mete	
evlenmek	to get married
O halde genç yaşta evlenmiş olmalı.	In that case she must have married young.
Adnan	
görünmek	to appear
Tabii. Maşallah halâ genç görünüyor. Dört çocuk annesi demezsin.	Of course. God be praised she still looks young. You wouldn't suspect she's the mother of four children.
Mete	
sahi mi?	really?
Sahi mi?	Is that so?
Adnan	
aynı / ayni	the same
büyükanne	grandmother
Hem annem aynı zamanda büyükannedir de.	At the same time, my mother is a grandmother.
Mete	
can	soul, heart (figuratively)
canım	my dear
Yok canım, nasıl olur?	Oh no, my friend ('my dear'), how could that be?

Adnan

evli	married
sene	year
Tabii. Ablam evlidir. İki sene evvel bir kızı oldu.	Sure. My sister is married. Two years ago she had a girl.

Mete

kéşke	if only, would that .....
Keşke sen de evlenseydin!	If only you'd gotten married!

Adnan

İnşallah bir gün ben de evlenirim.	God willing I too will mary one day.

30.1 Questions on the Dialog and Related Questions.

1. Adnanın kardeşi var mı?
2. Kaç kardeşi varmış?
3. Kim evliymiş? Ağabeyi mi?
4. Hasta olan kim?
5. Kim ölmüş ve ne zaman ölmüş?
6. Doktorlar neden kurtaramamışlar?
7. Kardeşlerin en büyüğü kim?
8. Kimin dört çocuğu varmış?
9. Adnanın annesi nasıl duruyor?
10. Ağabeyisinin kızı var mıymış?
11. Sizin kaç kardeşiniz var?

Kardeşiniz varsa, şu sorulara cevap veriniz:

12. Kaç kardeşin var?
13. Kardeşiniz sizden büyük mü?

14. Kardeşiniz evli mi? Evliyse çocuğu var mı?

Kardeşiniz yoksa, şu sorulara cevap veriniz:

15. Kaç yaşındasınız?

16. Evli misiniz?

Evliyseniz, şu sorulara cevap veriniz:

17. Eşiniz kaç yaşında?

18. Çocuğunuz var mı? Varsa kaç yaşındalar?

Continue this exercise until you have learned the family composition and status of each member of the class.

30.2 Narrative Drill

New words:

cevap	answer
diye	saying (from demek)

Mete, Adnan beyin iki kardeşi daha olduğunu bilmiyordu. Annesi çok genç olmalıydı. Adnan 'Annem aynı zamanda büyükannedir' dediği zaman, Mete çok şaştı. Çünkü Adnanın ablasının iki sene evvel evlendiğini ve şimdi bir kızı olduğunu bilmiyordu. Adnan Mete'ye 'bir kız kardeşimiz daha vardı ama öldü' dediği zaman, tabii Mete çok üzüldü ve 'başınız sağ olsun' diye cevap verdi.

30.3 Vocabulary Drills:

a) yaş ('year of age') Sample Sentence Drill

Ablam benden dokuz yaş büyüktür.	My older sister is nine years older than I.
Kız kardeşim benden dört yaş küçük.	My sister is four years younger than I.
Benimle aynı yaşta.	He's the same age as I.
Kaç yaşında buraya geldiniz?	At what age did you come here?
Bir yaşıma daha girdim.	I'm a year older [now]. ('I have entered upon another year of my life.')

Kaç yaşındasınız?	How old are you? ('In the how manyth year of [your] life are you?')
Genç yaşta çalışmalı.	One must work in ones youth.

b) yaşamak 'to live' Sample Sentence Drill

Halâ yaşıyor.	He's still living.
Çok yaşa!	Live long!
Yaşa ve öğren.	Live and learn.

c) yaşıt 'of the same age' Sample Sentence Drill

Adnan ve Mete yaşıttır.	Adnan and Mete are the same age.
Biz hep yaşıtız.	We're all the same age.
Onlar yaşıtlar mı?	Are they the same age?

d) yaşıyan 'who lives' Sample Sentence Drill

Çok yaşıyan, çok görür.	Who lives long sees much.
184 yaşına kadar yaşıyan adam duydum.	I heard [of] a man who lived to the age of 184.

e) yaş 'wet, damp, fresh, green' Sample Sentence Drill

Yaş odun alma.	Don't get green firewood.
Odun yaşsa, alma.	If the wood is green, don't get it.
Ellerim yaş.	My hands are wet.

f) dost 'friend, companion' Sample Sentence Drill

Mete Adnan beyin dostudur.	Mete is Adnan's friend.
Amerikayla Türkiye dosttur.	America and Turkey are friends.
İyigün dostu istemem.	I don't want a fair-weather friend.

g) dost 'lover, mistress' Sample Sentence Drill

Zeynebin dostu genç bir adamdır.	Zeynep's boyfriend is a young fellow.
Onun dostu yokmuş.	He doesn't have a mistress.
Kızın dostu Amerikadaymış.	The girl's lover is in America.

h) eksik 'deficient' Sample Sentence Drill

Affedersiniz, eksik para verdiniz.	Excuse me, you gave me too little change.

Parayı eksik verme.	Don't short-change [anyone].
Senden ne eksikliğim var?	What have you got that I haven't got? ('What deficiency have I compared to you?')
Ne eksik?	What's missing?
Eksik olmayın.	Thank you. ('Be not deficient.')
Eksik olsun, yardım istemiyorum.	Skip it ('let it be missing'), I don't want any help.
Yardımın eksik olsun.	I can do without your help. ('May your help be missing.')

30.4 Note: The 'Conditional Tense' with Suffix {-sá}

In 28.4 the enclitic {-(y)sa} was introduced as a form of 'imek' parallel to {-(y)dı},{-(y)mış} and {-(y)ken} . This form added to a noun:

hastaysa	'if [he] is sick'

or to a participle:

giderse	'if [he] goes'

forms a conditional clause which commonly reports a conditional state or action which may very well be true - a 'real condition'. Thus the translation may, in appropriate context, be 'when' or 'since' rather than 'if':

Onu görürsen, lütfen ona hemen geleceğimi söyle.	'If/when you see him, please tell him I'm coming at once.'
Buraya geldiyse, hemen bulalım, konuşalım.	'If/since he came here, let's find [him] right away and talk.

In contrast to this conditional enclitic construction, the verbal form with the suffix {-sá} added directly to the verb base forms a conditional predicate (clause) having the sense of an unreal or impossible condition.

Beni görsé, şaşár.	'Were he to see me, he'd be amazed.'

This verbal form accepts the same set of personal endings as the past tense with suffix {-dí} and the enclitics {-(y)dı} and {-(y)sa} . With the verb yap the forms thus are:

yapsám	'if I do', 'if I were to do'	yapsák	'if we do'

yapsán	'if you [sg.] do'	yapsaníz	'if you do'
yapsá	'if he/she does'	yapsalár	'if they do'

This form and the past tense are the only verbal predicate forms in Turkish which do not admit, at least occasionally, of use in some syntactic position in the sentence other than predicate. All of the participles which we have seem (yapıyor, yapar, yapacak, yapmış) can be used as adjectives or nouns under some circumstances. This is not true of yaptı and yapsa, which we can call tenses of the verb to contrast them with the participles. These two tenses, thus, are always used as predicates. The past tense commonly occurs as the main predicate of a sentence, the conditional tense usually as a subordinate clause predicate. However, the conditional tense may also be used as the main or only predicate in a sentence, in which case it expresses a desire or wish on the part of the speaker that the situation expressed might be true. In this sense it frequently is accompanied by the word kéşke. Note this example from the dialogue:

Keşke sen de evlenseydin.	'Would that you too had married.'

This sentence illustrates also the use of the tense with suffix {-sá} followed by the past enclitic {-(y)dı} . In subordinate clauses this is a very common construction expressing a condition which might have obtained, and preceding a clause expressing the result which would have occurred has such been the case:

Geç kalsaydın, beni görmezdin.	'Had you been late you wouldn't have seen me.'
Hasta olsaydık, gelemezdik.	'Had we been ill, we wouldn't have been able to come.'

30.5 Grammar Drills on the Verbal Form with Suffix {-sá}.

30.5.1 The Conditional Tense as Main Predicate

a) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu gün eve gitse de görse.	Would that he would go home today and see!

	Bu gün eve gitse de görse.
sinema	Bu gün sinemaya gitse de görse.
elçilik	Bu gün elçiliğe gitse de görse.
daire	Bu gün daireye gitse de görse.
siz	Bu gün size gitse de görse.

b) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bu gün evde otursam da dinlensem.
yarın	Yarın evde otursam da dinlensem.
kütüphane	Yarın kütüphanede otursam da dinlensem.
kalmak	Yarın kütüphanede kalsam da dinlensem.
çalışmak	Yarın kütüphanede kalsam da çalışsam.
(sen)	Yarın kütüphanede kalsan da çalışsan.
bu akşam	Bu akşam kütüphanede kalsan da çalışsan.
konsoloshane	Bu akşam konsoloshanede kalsan da çalışsan.
gitmek	Bu akşam konsoloshaneye gitsen de çalışsan.
okumak	Bu akşam konsoloshaneye gitsen de okusan.
(o)	Bu akşam konsoloshaneye gitse de okusa.
öğleden sonra	Öğleden sonra konsoloshaneye gitse de okusa.
sınıf	Öğleden sonra sınıfa gitse de okusa.
gelmek	Öğleden sonra sınıfa gelse de okusa.
görmek	Öğleden sonra sınıfa gelse de görse.
(biz)	Öğleden sonra sınıfa gelsek de görsek.
bu sabah	Bu sabah sınıfa gelsek de görsek.
otel	Bu sabah otele gelsek de görsek.
uğramak	Bu sabah otele uğrasak da görsek.
konuşmak	Bu sabah otele uğrasak da konuşsak.
(siz)	Bu sabah otele uğrasanız da konuşsanız.
öğleden evvel	Öğleden evvel otele uğrasanız da konuşsanız.

	Öğleden evvel otele uğrasanız da konuşsanız.
elçilik	Öğleden evvel elçiliğe uğrasanız da konuşsanız.
telefon et	Öğleden evvel elçiliğe telefon etseniz de konuşsanız.
görüşmek	Öğleden evvel elçiliğe telefon etseniz de görüşseniz.
(onlar)	Öğleden evvel elçiliğe telefon etseler de görüşseler.
bu gün	Bu gün elçiliğe telefon etseler de görüşseler.
ev	Bu gün eve telefon etseler de görüşseler.
oturmak	Bu gün evde otursalar da görüşseler.
dinlenmek	Bu gün evde otursalar da dinlenseler.
(ben)	Bu gün evde otursam da dinlensem.

c) Random Substitution Drill

Cue	Pattern
	Bari bu gün için bir haber alsam.
mektup	Bari bu gün için bir mektup alsam.
(sen)	Bari bu gün için bir mektup alsan.
kitap	Bari bu gün için bir kitap alsan.
yarın	Bari yarın için bir kitap alsan.
(o)	Bari yarın için bir kitap alsa.
randevu	Bari yarın için bir randevu alsa.
akşam	Bari akşam için bir randevu alsa_.
(biz)	Bari akşam için bir randevu alsak.
söz	Bari akşam için bir söz alsak.
yarın sabah	Bari yarın sabah için bir söz alsak.
(onlar)	Bari yarın sabah için bir söz alsalar.
gelecek hafta	Bari gelecek hafta için bir söz alsalar.
haber	Bari gelecek hafta için bir haber alsalar.
(ben)	Bari gelecek hafta için bir haber alsam.
bu gün	Bari bu gün için bir haber alsam.

30.5.2 In Subordinate Clauses:

a) Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür.
(ben)	Bu akşam sinemaya gelsem, görürüm.
müsaade almak	Bu akşam müsaade alsam, görürüm.
(sen)	Bu akşam müsaade alsan, görürsün.
yarın	Yarın müsaade alsan, görürsün.
uğramak	Yarın uğrasan, görürsün.
(biz)	Yarın uğrasak, görürüz.
sabah	Sabah uğrasak, görürüz.
(siz)	Sabah uğrasanız, görürsünüz.
görür müsünüz?	Sabah uğrasanız, görür müsünüz?
bu gün	Bu gün uğrasanız, görür müsünüz?
(onlar)	Bu gün uğrasalar, görürler mi?
Adnan bey	Adnan bey bu gün uğrasa, görür mü?
bu akşam	Adnan bey bu akşam uğrasa, görür mü?
kütüphaneye gelmek	Adnan bey bu akşam kütüphaneye gelse, görür mü?
sinema	Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür mü?
(Evet)	(Evet), Adnan bey bu akşam sinemaya gelse, görür.

30.5.3. The Negative Verb Base plus {-sá}

a) Sample Sentence Drill

Şimdi okúmasam, daha iyi olur.	It would be better if I didn't read now.
Bari çok erken uğramasa.	I hope at least he doesn't come too early.
Bu saattan sonra hareket etmese, bari.	At least let's hope he doesn't start this late ('after this hour').
Bu akşam sinemaya gitmesen, iyi olur.	It would be better if you didn't go to the movies this evening.

Bari, bu gece geç telefon etmesen.	At least we'll hope you don't call late this evening.
Şimdi anlatmasam, daha iyi.	It's better I not explain now.
Bu gün söylemesek.	How about not telling today.
Çocuklar erken kalkmasalar da, uyusalar.	Let's hope the kids don't get up early but get some sleep.

30.5.4 In Questions

a) Sample Sentence Drill

Mete'ye sorsam, tarif eder mi?	Were I to ask Mete would he explain?
Şimdi uğrasam mı, acaba?	I wonder, what if I drop in now?
Erken mi taşınsa iyi olur?	Would it be better if he were to move early?
Hemen gitsen, görür müsün?	Would you see [him] if you went right away?
Ona sorsak mı?	What if we were to ask him?
Babanızdan mı izin alsak?	What if we were to ask your dad for permission?
Taksiyle gitseniz kaç dakika sürer?	How many minutes would it take if you went by cab?
Sinemaya gidip filimi görseler mi?	What about their going to the movies and seeing that film?
Şimdi daireye uğramasam mı?	What if I didn't stop by the office now?
Erken onu görmesen, olmaz mı?	Would it not do if you didn't see her early?
Bu gün kütüphaneye kitap getirmese mi?	How about his not bringing books to the library today?
Bunu okumasak mı, acaba?	I wonder what if we didn't read this?
Acaba sormasanız mı, daha iyi?	I wonder if it'd be better if you didn't ask.

30.5.5 {-sá} + {-(y)dı}

a) Simple Substitution Drill

Geçen hafta	mektubu	gönderseydi, alırdı.
	kitabı	
	parayı	
	adresi	
	tercümeyi	
	kirayı	
	koltuğu	
	kontratı	
	kömürü	
	odunu	
	telgrafı	

Had he sent the letter last week, she would have gotten [it].

b) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bilseydi_, söylerdi.	'Had he known,he would have told.'
(ben)	Bilseydim, söylerdim.	
(biz)	Bilseydik, söylerdik.	
(sen)	Bilseydin, söylerdin.	
(siz)	Bilseydiniz, söylerdiniz.	
(onlar)	Bilselerdi, söylerlerdi.	
(o)	Bilseydi, söylerdi.	

c) Transformation Drill (using the pattern sentences of drill (b) as cues, produce sentences with the first clause in the negative, the second in the interrogative.

Cue	Pattern	
Bilseydi, söylerdi.	Bilmeseydi, söyler miydi?	'Had he not known,would he have told?
etc.		

d) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Akşam kütüphanede kalsaydım da çalışsaydım, keşke. (If only I'd stayed and work at the library in the evening.)
dün	Dün kütüphanede kalsaydım da çalışsaydım, keşke.
ev	Dün evde kalsaydım da çalışsaydım, keşke.
oturmak	Dün evde otursaydım da çalışsaydım, keşke.
okumak	Dün evde otursaydım da okusaydım, keşke.
(sen)	Dün evde otursaydın da okusaydın, keşke.
öğleden sonra	Öğleden sonra evde otursaydın da okusaydın, keşke.
sınıf[1]	Öğleden sonra sınıfta otursaydın da okusaydın, keşke.
gitmek	Öğleden sonra sınıfa gitseydin de okusaydın, keşke.
görüşmek	Öğleden sonra sınıfa gitseydin de görüşseydin, keşke.
(o)	Öğleden sonra sınıfa gitseydi de görüşseydi, keşke.
akşam	Akşam sınıfa gitseydi de görüşseydi, keşke.
kütüphane	Akşam kütüphaneye gitseydi de görüşseydi, keşke.
kalmak	Akşam kütüphanede kalsaydı da görüşseydi, keşke.
çalışmak	Akşam kütüphanede kalsaydı da çalışsaydı, keşke.
(ben)	Akşam kütüphanede kalsaydım da çalışsaydım, keşke.

e) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern
	Saat onda uğrayabilseydi, onunla konuşabilirdi. (Had he been able to drop by at ten, he would have been able to talk with him.)
akşam	Akşam uğrayabilseydi, onunla konuşabilirdi.
telefon etmek	Akşam telefon edebilseydi, onunla konuşabilirdi.
benimle	Akşam telefon edebilseydi, benimle konuşabilirdi.
görüşmek	Akşam telefon edebilseydi_, benimle görüşebilirdi_.

---

[1] sınıf - classroom, class

	Akşam telefon edebilseydi_, benimle görüşebilirdi_.
(sen)	Akşam telefon edebilseydin, benimle görüşebilirdin.
dün	Dün telefon edebilseydin, benimle görüşebilirdin.
gelmek	Dün gelebilseydin, benimle görüşebilirdin.
bizimle	Dün gelebilseydin, bizimle görüşebilirdin.
gitmek	Dün gelebilseydin, bizimle gidebilirdin.
(siz)	Dün gelebilseydiniz, bizimle gidebilirdiniz.
saat onda	Saat onda gelebilseydiniz, bizimle gidebilirdiniz.
uğramak	Saat onda uğrayabilseydiniz, bizimle gidebilirdiniz.
onunla	Saat onda uğrayabilseydiniz, onunla gidebilirdiniz.
konuşmak	Saat onda uğrayabilseydiniz, onunla konuşabilirdiniz.
(o)	Saat onda uğrayabilseydi, onunla konuşabilirdi.

f) Simple Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Kitabı olmasaydı, dersini çalışamazdı. (Had he not had a book, he wouldn't have been able to study his lesson.)
(benim)	Kitabım olmasaydı, dersimi çalışamazdım.
(senin)	Kitabın olmasaydı, dersini çalışamazdın.
(bizim)	Kitabımız olmasaydı, dersimizi çalışamazdık
(sizin)	Kitabınız olmasaydı, dersinizi çalışamazdınız.
(onların)	Kitapları olmasaydı, derslerini çalışamazlardı.
(onun)	Kitapları olmasaydı, derslerini çalışamazdı.
(sizin)	Kitaplarınız olmasaydı, derslerinizi çalışamazdınız.
(bizim)	Kitaplarımız olmasaydı, derslerimizi çalışamazdık.
(senin)	Kitapların olmasaydı, derslerini çalışamazdın.
(benim)	Kitaplarım olmasaydı, derslerimi çalışamazdım.

g) Progressive Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Kütüphaneye gidemeseydi, dersini çalışamaz mıydı? (Had he not been able to go to the library, would he not have been able to study his lesson?)
sınıf	Sınıfa gidemeseydi, dersini çalışamaz mıydı?
kalmak	Sınıfta kalamasaydı, dersini çalışamaz mıydı?
okumak	Sınıfta kalamasaydı_, dersini okuyamaz mıydı_?
(sen)	Sınıfta kalamasaydın, dersini okuyamaz mıydın?
ev	Evde kalamasaydın, dersini okuyamaz mıydın?
gelmek	Eve gelemeseydin, dersini okuyamaz mıydın?
kitap	Eve gelemeseydin, kitabını okuyamaz mıydın?
almak	Eve gelemeseydin, kitabını alamaz mıydın?
(biz)	Eve gelemeseydik, kitabımızı alamaz mıydık?
kütüphane	Kütüphaneye gelemeseydik, kitabımızı alamaz mıydık?
gitmek	Kütüphaneye gidemeseydik, kitabımızı alamaz mıydık?
ders	Kütüphaneye gidemeseydik, dersimizi alamaz mıydık?
çalışmak	Kütüphaneye gidemeseydik, dersimizi çalışamaz mıydık?
(o)	Kütüphaneye gidemeseydi, dersini çalışamaz mıydı?

30.6 Note: The 'Necessitative' Participle with Suffix: {-málí}

There remains a single participle which has not yet been illustrated in dialog sentences. It is fairly simple both in its formation and in its usage. Its introduction at this point will enable us to summarize Turkish main predicate formation. Examples of this usage are:

Oraya gitmelisiniz.	'You must go there./ You have to go there.'
Bu kitabı okumalıydım.	'I should have read this book.'

In form this participle resembles the verbal noun with suffix {-má} plus the suffix {-lí}. It is possible to conceive of the necessity of doing something as arising from being characterized by the performance of the action. This line of thought is perhaps analogous to the English relation between *having something to do* and *having to do something*. The translation *have to* is frequently appropriate for this suffix. In any case, regardless of the origin of this bi-syllabic suffix, its present function is as a participle, commonly restricted to use as a predicate, indicating the necessity of doing the action denoted by the verb. It is somewhat stronger in its constraint upon the actor to perform the action than is the phrase with the verbal noun with suffix {-má} plus possessed suffix plus the word *lâzım*. Compare:

Oraya gitmeniz lấzım.	'You should go there.'
Oraya gitmelísiniz.	'You must go there.'

but, of course, as in the comparison of *should*, *ought to*, *need to*, *have to* and *must* in English, the shades of meaning of these expressions will be influenced by the context. Thus it is perfectly possible to say *gitmem lâzım* either with or without intention to go, and the same applies to *gitmeliyim*, though, in general, the latter would be less likely if the intention to go is not present.

See the drills below for further examples of this suffix.

30.7 Drills on the Participle with Suffix {-málí}

a) Simple Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu gün *Ankaraya* gitmeli.	'He has to go to Ankara today.'
nereye	Bu gün *nereye* gitmeli.	
elçiliğe	Bu gün *elçiliğe* gitmeli.	
kime	Bu gün *kime* gitmeli?	
onlara	Bu gün *onlara* gitmeli.	
niçin?	Bu gün niçin gitmeli?	

b) Multiple Substitution Drills

Saat yedide	orada	olmalı	.
Ne zaman	burada		?
Bu akşam	bizde		
Saat beşte	evde		

Bunu	ona	sormalıyım	.
Neyi	Aliye		?
Onu	babama	sormalıyım	
Bunu	kime	sormalıyım	

Oraya	gitmelisiniz.
Onlara da	
Saat altıda	
Ankaraya da	

Saat altıda	evde	olmalıyız	.
Saat üçte	istasyonda	olmalıyız	?
Ne zaman	orada	olmalıyız	
Saat kaçta	hazır	olmalıyız	

Bunu	Aliye	sormalılar	.
Onu	bize	sormalılar	?
Adresi	kime	sormalılar	
Bunu	ona	sormalılar	

c) Progressive Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Yarın Manisaya gitmeliyim.	'Tomorrow I must go to Manisa.'
bu gün	Bu gün Manisaya gitmeliyim.	
elçilik	Bu gün elçiliğe gitmeliyim.	
uğramak	Bu gün elçiliğe uğramalıyım.	
(sen)	Bu gün elçiliğe uğramalısın.	

	Bu gün elçiliğe uğramalısın.
bu akşam	Bu akşam elçiliğe uğramalısın.
annen	Bu akşam annene uğramalısın.
yardım etmek	Bu akşam annene yardım etmelisin.
(o)	Bu akşam annene yardım etmeli.
şimdi	Şimdi annene yardım etmeli.
onlara	Şimdi onlara yardım etmeli.
vermek	Şimdi onlara vermeli_.
(biz)	Şimdi onlara vermeliyiz.
öğleden evvel	Öğleden evvel onlara vermeliyiz.
haber	Öğleden evvel haber vermeliyiz.
göndermek	Öğleden evvel haber göndermeliyiz.
(siz)	Öğleden evvel haber göndermelisiniz.
derhal	Derhal haber göndermelisiniz.
elçi	Derhal elçi göndermelisiniz.
görmek	Derhal elçiyi görmelisiniz.
(onlar)	Derhal elçiyi görmeliler.
yarın sabah	Yarın sabah elçiyi görmeliler.
doktor	Yarın sabah doktoru görmeliler.
ziyaret etmek	Yarın sabah doktoru ziyaret etmeliler.
(biz)	Yarın sabah doktoru ziyaret etmeliyiz.
yarın	Yarın doktoru ziyaret etmeliyiz.
Manisa	Yarın Manisayı ziyaret etmeliyiz.
gitmek	Yarın Manisaya gitmeliyiz.
(ben)	Yarın Manisaya gitmeliyim.

d) Random Substitution Drill

Cue	Pattern	
	Bu gün elçilikte çalışmalıyım.	'I have to work at the Embassy today.'
kütüphane	Bu gün kütüphanede çalışmalıyım.	
(sen)	Bu gün kütüphanede çalışmalısın.	
yarın	Yarın kütüphanede çalışmalısın.	
(o)	Yarın kütüphanede çalışmalı.	
ev	Yarın evde çalışmalı.	
bu akşam	Bu akşam evde çalışmalı_.	
(biz)	Bu akşam evde çalışmalıyız.	
konsolosluk	Bu akşam konsoloslukta çalışmalıyız.	
öğleden sonra	Öğleden sonra konsoloslukta çalışmalıyız.	
(siz)	Öğleden sonra konsoloslukta çalışmalısınız.	
görmek	Öğleden sonra konsoloslukta görmelisiniz.	
bu gün	Bu gün konsoloslukta görmelisiniz.	
(onlar)	Bu gün konsoloslukta görmeliler.	
elçilik	Bu gün elçilikte görmeliler.	
çalışmak	Bu gün elçilikte çalışmalılar.	
(ben)	Bu gün elçilikte çalışmalıyım.	

e) Random Substitution-Correlation Drill

Cue	Pattern
	Mete bey bu gün eve gidip babasından müsaade almalı. 'Mr. Mete has to go home today and get permission from his dad.'
(ben)	Bu gün eve gidip babamdan müsaade almalıyım.
anne	Bu gün eve gidip annemden müsaade almalıyım.
izin	Bu gün eve gidip annemden izin almalıyım.
(sen)	Bu gün eve gidip annenden izin almalısın.

	Bu gün eve gidip annenden izin almalısın.
yarın	Yarın eve gidip annenden izin almalısın.
Ankara	Yarın Ankaraya gidip annenden izin almalısın.
elçi	Yarın Ankaraya gidip elçiden izin almalısın.
elçilik	Yarın elçiliğe gidip elçiden izin almalısın.
(biz)	Yarın elçiliğe gidip elçiden izin almalıyız.
konsolos	Yarın elçiliğe gidip konsolostan izin almalıyız.
(siz)	Yarın elçiliğe gidip konsolostan izin almalisınız.
bu sabah	Bu sabah elçiliğe gidip konsolostan izin almalısınız.
konsoloshane	Bu sabah konsoloshaneye gidip konsolostan izin almalısınız.
(onlar)	Bu sabah konsoloshaneye gidip konsolostan izin almalılar.
İstanbul	Bu sabah İstanbula gidip konsolostan izin almalılar.
Mete bey	Mete bey bu sabah İstanbula gidip konsolostan izin almalı.
babası	Mete bey bu sabah İstanbula gidip babasından izin almalı.
müsaade	Mete bey bu sabah İstanbula gidip babasından müsaade almalı.
ev	Mete bey bu sabah eve gidip babasından müsaade almalı.
bu gün	Mete bey bu gün eve gidip babasından müsaade almalı.

f) Simple Substitution Drills

Burada	beklemeliydi
Evde	
İstasyonda	
Kapının önünde	
Sizi nerede	

Bunu	babama	söylemeliydim.
Geleceğimi	size	
Gelmeyeceğimi	onlara	
Telefon edeceğinizi	ağabeyime	

Oraya	gitmemeliydim.
Yalnız	
Geç	

Ona müsaade	etmemeliydiniz.
Geç telefon	
Çok acele	

Ona	mani olmamalıydık.
Size	

Geç	kalmamalıydılar.
Orada çok	

Gelmeyeceğinizi	söylemeliydiniz.
Vermeyeceğinizi	
Saat sekizde geleceğinizi	
Alinin de orada olacağını	
Bana da	

Saat altıda orada olacağımızı	bildirmeliydik.
Trenle geleceğimizi	
Bunu ona	
Geç kalacağımızı	

Size müsaade	etmeliydiler.
Size telefon	
Kahvaltı	
Biraz acele	
Onu ziyaret	

Bunu ona	söylememeli.
Ona bugün	

Oraya yalnız	gitmemeliyim.
Erken	
Onu ziyaret	

Ona müsaade	etmemelisiniz.
Saat beşte telefon	
Bu kadar acele	

Burada	beklememeliyiz.
Onu	

Geç	kalmamalılar.
Orada çok	

Bunu ona	söylememeliydi.
Gideceğimi	

g) **Transformation Drill (positive to negative)**

Example:

Cue	**Pattern**
Yarın akşam sinemaya gitmeli.	Yarın akşam sinemaya gitmemeli.

Drill:

Cue	**Pattern**
Şimdi iki saat okumalı.	Şimdi iki saat okumamalı.
Her gün sekiz saat çalışmalısın.	Her gün sekiz saat çalışmamalısın.
Derhal eve gitmelisiniz.	Derhal eve gitmemelisiniz.
Hemen elçiliğe gitmeliyim.	Hemen elçiliğe gitmemeliyim.
Bu gün anneme uğramalıyız.	Bu gün anneme uğramamalıyız.
Sabah kütüphaneye gitmeliler.	Sabah kütüphaneye gitmemeliler.
Bu kitabı derhal okumalı.	Bu kitabı derhal okumamalı.
Her gün ders çalışmalısınız.	Her gün ders çalışmamalısınız.
Her zaman çok yemelisin.	Her zaman çok yememelisin.
Adnan beyi ziyaret etmeliler.	Adnan beyi ziyaret etmemeliler.
Onlara yardım etmeliyiz.	Onlara yardım etmemeliyiz.

h) Using all the sentences of drill (g) (both cue sentences and pattern sentences) as cues produce sentences with the enclitic suffix {-(y)mış}. For example:

Şimdi iki saat okumalıymış	Şimdi iki saat okumamalıymış.
Her gün sekiz saat çalışmalıymışsın. etc.	Her gün sekiz saat çalışmamalıymışsın.

i) Using all the sentences of drill (g) as cue sentences, produce sentences with the enclitic suffix {-(y)dı}. For example:

Şimdi iki saat okumalıydı.
etc.

j) Progressive Substitution Drill:

Cue	Pattern	
	Bunu size söylemeli mi?	Should he tell you this?
haberi	Haberi size söylemeli mi?	
bize	Haberi bize söylemeli mi?	
vermek	Haberi bize vermeli_ mi?	
(onlar)	Haberi bize vermeliler mi?	
kitap	Kitabı bize vermeliler mi?	
(size)	Kitabı size vermeliler mi?	
okumak	Kitabı size okumalılar mı?	
(biz)	Kitabı size okumalı mıyız?	
adres	Adresi size okumalı mıyız?	
şoför	Adresi şoföre okumalı mıyız?	
vermek	Adresi şoföre vermeli miyiz?	
(ben)	Adresi şoföre vermeli miyim?	
bunu	Bunu şoföre vermeli miyim?	
(size)	Bunu size vermeli miyim?	
söylemek	Bunu size söylemeli miyim?	
(o)	Bunu size söylemeli mi?	

k) Repeat Drill (j) above using the negative stem of the verbs. For example:

Cue	Pattern
	Bunu size söylememeli mi?
haber	Haberi size söylememeli mi?
etc.	

l) Repeat Drills (j) and (k) above using the enclitic suffix {-(y)dı} following the predicates. For example:

Cue	Pattern 1 (j)	Pattern 2 (k)
	Bunu size söylemeli miydi?	Bunu size söylememeli miydi?
haber	Haberi size söylemeli miydi?	Haberi size söylememeli miydi?
etc.		

m) Repeat Drills (j) and (k) above using the enclitic suffix {-(y)mış} following the predicates. For example:

Cue	Pattern 1 (j)	Pattern 2 (k)
	Bunu size söylemeli miymiş?	Bunu size söylememeli miymiş?
haber	Haberi size söylemeli miymiş?	Haberi size söylememeli miymiş?
etc.		

n) Additional Drill Patterns (As required construct drills similar to (j), (k), (l), (m) above,with the following sentences:

Bunu Adnana sormalı mı?

Mektubu elçi beye okumalı mısın?

Ev alacağımı anneme söylemeli miyim?

Akşam saat sekizde yemek yemeli miyiz?

Yarına kadar dersinizi öğrenmeli misiniz?

Size yardım etmeliler mi?

o) As necessary construct similar drills with the following sentences containing question words:

Ne zaman evde olmalı?

Neyi söylemelisin?

Kime, neyi sormalıyım?

Bunu kime göndermeliyim?

Ne zaman orada olmalıyız?

Saat kaçta istasyonda hazır olmalıyız?

Kime soracağınızı bilmeli misiniz?

Nereye telefon etmeliler?

Kimden sizin adresinizi sormalıyım?

30.8 Note: Time Telling

The telling of time in Turkish must be considered along two dimensions:

1. Whether the time of action is being announced (It's ten o'clock. It was three fifteen.) or a time is being set for an action before or after the main time of the sentence (We went at four thirty, we'll be ready at seven o'clock .

2. Whether the time being discussed is/was before or after the hour or half hour.

a) Announcing the Time:

Saat kaç?	'What time is it?'	
Saat iki.	'It's two o'clock.'	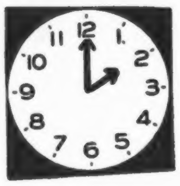
Saat üç buçuk.	'It's half past three.'	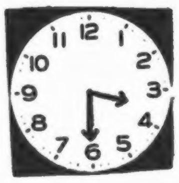
(Saat) dokuzu on geçiyor.	'It's ten after nine.'	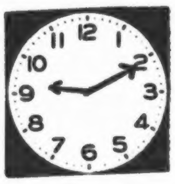

Saat yarım.*	'It's twelve thirty.' ('It's half [hour].')	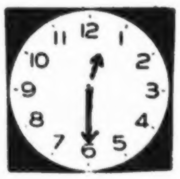
(Saat) bir buçuğu beş geçiyor.	'It's one thirty-five.' ('It's five past one thirty.')	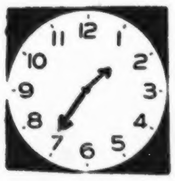
(Saat) sekizi çeyrek geçiyor.	'It's quarter past eight.'	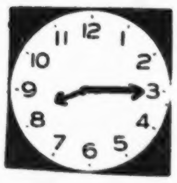
(Saat) dörde beş var.	'It's five to four.'	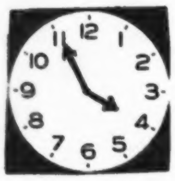
(Saat) on buçuğa beş var.	'It's ten twenty-five.' ('It's five minutes to ten thirty.')	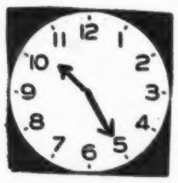

Note that the reference points are the hour and the half hour. When the time is after the hour or half hour the verb geçmek 'to pass' is used with the {-íyor} suffix and the hour or half hour has the {-(y)í} specific direct object suffix. When the time is before the hour or half hour the word var is used and the hour or half hour has the {-(y)á} goal relational suffix.

Generally the half hour point of reference is used only when the time is within ten minutes of that point.

On bir buçuğa sekiz var.	('It's eight [minutes] to eleven thirty.')	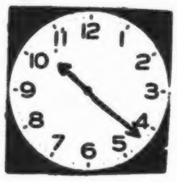

---

*Yarım is a new word. It means 'half' when there is no whole number preceeding. For example contrast: yarım saat 'half an hour' with bir buçuk saat 'an hour and a half.' This word is derived from yarmak 'to split.' Note that 12:00 (noon or midnight) is considered the zero point for counting time, hence 12:30 is 'one half' i.e. saat yarım.

Beş buçuğu on geçiyor.	It's twenty to six.	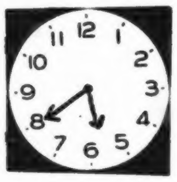
or: Altıya yirmi var.		

When the announced time is not the present time, the past enclitic {-(y)dı} or the potential participle of the verb olmak are used:

Saat kaçtı?	'What time was it?'	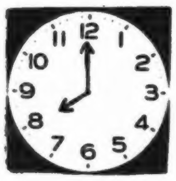
Saat sekizdi.		
Saat kaç olacak?	'What time will it be?'	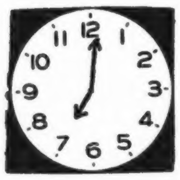
Saat yedi olacak.	'It will be seven o'clock.'	
Saat altı buçuktu.	'It was six thirty.'	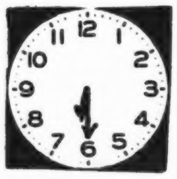
Saat altı buçuk olacak.	'It will be six thirty.'	
Saat üçe çeyrek vardí.'	'It was quarter to three.'	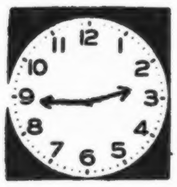
Saat üçe çeyrek olacak.	'It will be quarter to three.'	
Saat onu çeyrek geçiyordu.	'It was quarter past ten.'	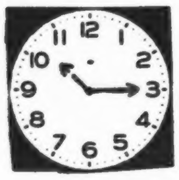

The construction with olacak is not normally used for future prediction of specific times like 10:15 since it is all in the future anyway. Normally a construction like Saat onu geçmis olacak 'It will be after ten.' is sufficient to predict that it will be past ten.

Saat sekiz buçuğa beş vardı.	'It was 8:25.'	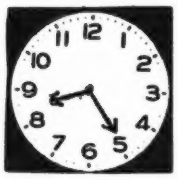

b) Setting a Time:

Ne zaman gelecekler/geldiler?	'When will/did they come?'	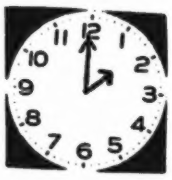
(Saat) ikide gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at two o'clock.'	
(Saat) yarım da gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at twelve thirty.'	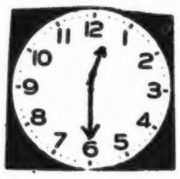
Saat biri çeyrek geçe gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at one fifteen.'	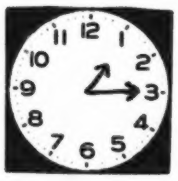
Saat dördü yirmi geçe gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at four twenty.'	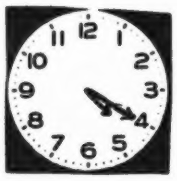
or: Saat dört buçuğa on kala gelecekler/geldiler.	'They will come/came at ten [minutes] to four thirty.')	
Saat bire on beş kala gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at a quarter to one.	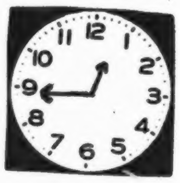
Saat bire yirmi kala gelecekler/ geldiler.	'They will come/came at twenty to one.'	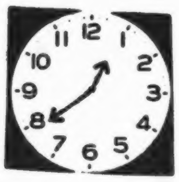
or: Saat yarımı on geçe gelecekler/ geldiler.	('They will come/came at ten past twelve thirty.')	

Note that in setting a time at the hour or half hour, the point of time is suffixed with the locative relational suffix {-dá}.

In setting a time after the hour or half hour the form geçe 'passing' is used and the point of time has the {-(y)ı́} specific direct object suffix.

In setting a time before the hour or half hour the verb kalmak 'to remain' occurs in the form kala and the point of time has the {-(y)á} goal relational suffix.

The following chart summarizes time telling:

	At the point	Before the point	After the point.
Announcing the time.	Saat beş. 'It's five o'clock.'	Saat beşe çeyrek var. 'It's quarter to five.'	Saat beşi on geçiyor. 'It's ten after five.'
	Saat altı buçuktu. 'It was six thirty.'	Saat altı buçuğa yedi vardı. ('It was seven [minutes] to six thirty.')	Saat altı buçuğu üç geçiyordu. (It was three [minutes] past six thirty.'
Setting a time.	Saat dörtte. 'At four o'clock.'	Saat dörde altı kala. 'At six to four.'	Saat dördü on sekiz geçe. 'At four eighteen.'
	Saat yarımda. 'At twelve thirty.'	Saat yarıma beş kala. ('At five [minutes] to twelve thirty.')	Saat yarımı bir gecȩ. ('At one [minute] past twelve thirty.')

Turks make frequent use of the 24 - hour system, especially in formal invitations. Thus a party may be announced for 'Saat yirmi' (8 P.M.) or 'Saat on altı buçuk' (4:30 P.M.). The Turkish military, like the U. S., uses this system exclusively.

In time-tables, radio and movie schedules and the like the 24 hour system is used and the times are announced simply by reading the digits in groups for hour and minutes. For example the plane from Diyarbakır to Van leaves the former city at '1510', read 'on beş, on.' In schedules published in Turkey the hour and minutes are often separated by a period: 15.10. When setting a time by such a schedule the locative relational suffix is added to the time: Uçak on beş onda kalkar.

30.9 Drills on Time Telling.

a) Using a clock face with moveable hands or a blackboard, display various times and make sentences about them in answer to the following questions:

1. Saat kaç?
2. Saat kaçtı?
3. Tren saat kaçta geldi?
4. Saat kaçta gelecekler?

b) From the following time table describe various trips around Turkey in terms of the departure and arrival times of planes. Use the numbers as printed on the table. Then repeat, translating the numbers into the common way of telling time: i.e. for 1510 say 'öğleden sonra saat üçü on geçe.'

c) Continue to use time telling daily in class and outside by announcing and discussing all class breaks, schedule changes, special appointments, etc. in Turkish.

5030 ISTANBUL–IZMIR–ANKARA–ADANA–VAN 5030

TK - Turkish Airlines — VC - Vickers Viscount; F7 - Fokker Friendship; D3 - Douglas DC-3

Bus provided. Bg. T 20 kg. (44 lbs.) 15 kg. (33 lbs.)		104 F7 T ✕	106 VC T ①④	108 F7 T ②⑤	112 F7 T ✕	118 F7 T ⚒	122 F7 T ①④	128 VC T ③⑤	130 F7 T ✕	136 F7 T ⑤⑦	138 VC T ③④⑥	140 VC T ①②	502 D3 Ⓑ ④⑦	804 F7 T ⑤⑦	802 F7 T ②⑥	008 D3 Ⓑ ✕	010 D3 Ⓑ ✕	012 D3 Ⓑ ✕	014 D3 Ⓑ ✕	032 D3 Ⓑ ✕	304 F7 T ⚒	306 F7 T ⑦	310 F7 T ✕	328 F7 T ✕	340 D3 Ⓑ ✕ ex⑥	034 D3 Ⓑ ✕	132 VC T ⑦				
ISTANBUL, Yesilkoy	Lv	0800	0900	0900	1000	1200	1700	1800	1830	2100	2100	2130	1400	1215	1215	0830	1030	1530	1715	1045	0745	1015	1500	1815	2030	1730	1900	....	....	....	....
Bandirma	Ar																			1125						1810		....	....	....	....
Bandirma	Lv																			1135								....	....	....	....
IZMIR	Ar																				0900	1130	1615	1930	2205	....		....	....	....	....
Afyon	Ar													1315												....		....	....	....	....
Afyon	Lv													1330							....	....	....	....	....	....		....	....	....	....
Balikesir	Ar																			1205	....	....	....	....	....	....		....	....	....	....
Bursa	Ar															0900	1100	1600	1745		....	....	....	....	....	....		....	....	....	....
Antalya	Ar													1420	1345					....	....	....	....	....	....	....		....	....	....	....
Samsun	Ar												1645			....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....		....	....	....	....
ANKARA, Esenboga	Ar	0915	1005	1015	1115	1315	1815	1905	1945	2215	2205	2235		....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	2005	....	....	....	....

RETURN		105 F7 T ✕	107 VC T ⑦	109 F7 T ①②④⑤⑥	115 F7 T ⚒	123 F7 T ✕	129 F7 T ✕	133 VC T ①②④⑤	135 F7 T ③⑥	503 D3 Ⓑ ①⑤	801 F7 T ⑥	805 F7 T ⑤⑦	803 F7 T ⑦	009 D3 Ⓑ ✕	011 D3 Ⓑ ✕	013 D3 Ⓑ ✕	015 D3 Ⓑ ✕	033 D3 Ⓑ ✕	341 D3 Ⓑ ⚒	305 F7 T ⚒	307 F7 T ⑦	311 F7 T ⚒	329 F7 T ✕	035 D3 Ⓑ ✕							
ANKARA, Esenboga	Lv	0830	1030	1030	1330	1700	1900	2000	2000		....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Samsun	Lv									0645				....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Antalya	Lv										1400	1435	1645					....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Bursa	Lv													0915	1115	1615	1800		....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Balikesir	Lv																	1215	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Afyon	Ar											1525							....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Afyon	Lv											1540												....	....	....	....	....	....	....	....
IZMIR	Lv																		0745	0915	1200	1630	1945	....	....	....	....	....	....	....	....
Bandirma	Ar																	1245							....	....	....	....	....	....	....
Bandirma	Lv																	1255						1830	....	....	....	....	....	....	....
ISTANBUL, Yesilkoy	Ar	0945	1135	1145	1445	1815	2015	2105	2115	0930	1530	1640	1815	0945	1145	1645	1830	1335	0920	1030	1315	1745	2100	1910	....	....	....	....	....	....	....

	620 F7 T ①②④⑥	822 D3 Ⓑ ①④	830 D3 Ⓑ ①④	211 D3 Ⓑ ⑤⑦	808 F7 T ①	205 F7 T ①③⑥	203 D3 Ⓑ ⑥	207 F7 T ①②③④⑤	510 F7 T ✕	612 D3 Ⓑ ③⑦	604 F7 T ③⑦	606 F7 T ①②④⑤⑥	720 D3 Ⓑ ②④⑥	728 D3 Ⓑ ①③⑤	Bus provided Bg. T 20 kg. (44 lbs.) 15 kg. (33 lbs.)		621 F7 T ①②④⑥	729 D3 Ⓑ ①③⑤	721 D3 Ⓑ ②④⑥	607 F7 T ①②④⑤⑥	605 F7 T ③⑦	823 D3 Ⓑ ①④	613 D3 Ⓑ ③⑦	511 F7 T ✕	202 D3 Ⓑ ⑦	208 F7 T ⚒	206 F7 T ①③⑥	809 F7 T ②	212 D3 Ⓑ ③⑦	831 D3 Ⓑ ①④	
....	....	....	1040	1150	1500	0720	1845	1845	1140	0950	0940	0940	1050	1050	Lv ANKARA, Esenboga	Ar	....	1755	1750	1825	1845	....	1625	1640	0945	0910	1440	1530	1700	1930	....
....	....		1150												Ar ADANA	Lv	....													1820	....
....	....	1215													Lv ADANA	Ar	....					1740									....
....	....	1300	....												Ar Gaziantep	Lv	....					1655								....	....
....	....	1315	....												Lv Gaziantep	Ar	....					1640								....	....
....	....	1350	....												Ar Urfa	Lv	....					1605								....	....
....	....	1405	....												Lv Urfa	Ar	....					1550								....	....
....	....		....						1245						Ar Samsun	Lv	....							1535						....	....
....	....		....						1305						Lv Samsun	Ar	....							1520						....	....
....	....		....	1300											Ar Afyon	Lv	....												1550	....	....
....	....		....		1630										Ar Antalya	Lv	....											1400		....	....
....	....		....	....		0900	2100	2025							Ar IZMIR	Lv	....								0730	0730	1300		....	....	....
....	....		....	....	....					1100					Ar Kayseri	Lv	....						1515					....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....		1115					Lv Kayseri	Ar	....						1500		....	....	....	....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....						1220	Ar Sivas	Lv	....	1625							....	....	....	....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....						1235	Lv Sivas	Ar	....	1605							....	....	....	....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....		1215		1120			Ar Malatya	Lv	....			1645			1400		....	....	....	....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....		1230		1140			Lv Malatya	Ar	....			1615			1345		....	....	....	....	....	....	....
....	....		....	....	....	....	....	....	1405						Ar Trabzon	Lv	....							1420	....	....	....	....	....	....	....
....			....	....	....	....	....	....		1300					Ar Elazig	Lv							1315		....	....	....	....	....	....	....
....	1245	1450	....	....	....	....	....	....	....		1140	1220			Ar/Lv Diyarbakir	Lv/Ar	1510			1535	1645	1505		....	....	....	....	....	....	....	....
....			....	....	....	....	....	....	....	....			1310		Ar Erzincan	Lv			1530				....	....	....	....	....	....	....	....	....
....		....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	1325		Lv Erzincan	Ar			1510	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....		....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	1405	1410	Ar Erzurum	Lv		1430	1430	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	1345	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....			Ar VAN	Lv	1410			....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....

GLOSSARY

abla	older sister	30
acaba	[I] wonder	6
acele	hurry, rush; quick, hasty	19
acelé acele	in a hurry	19
acele etmek	to hurry	25
açmak	to open	7
açabilmek	to be able to open	7
ad /at/	name	4
adam	man	20
Adnan	personal name	29
adres	address	13
af	pardon	5
áffetmek	to forgive	5
ağa	aga (a title of respect)	28
ağábey	elder brother	28
ağır	heavy; serious; slow	19
Ahmet	personal name	8
aile	family	29
akşam	evening	2
Ali	personal name	16
Allah	God	3
Allahaısmarladık	goodbye	3
almak	to get, buy, receive	8
almánca	German (language)	20.1
altı	six	3
altmış	sixty	5
áma	but	8

Amerı́ka	America	13
Amerı́kalı	(an) American	13
Amerikán	American (N)	11
Ánkara	Ankara	5
Ankara Palás	hotel name	5
anlamak	to understand	7
ánne	mother	27
Ar	proper name of theater	28
aramak	to look for, to search	22
arkadaş	friend	17
asker	soldier	15
Atatürk	personal name	26
ay	moon, month	29
aydán aya	monthly, month to month	29
aydın	bright	1
aynı/ayni	the same	30
ayrı	other, apart, separated isolated	29
áyrıca	separately, in addition, besides	29
az	little (amount), few	8
bı́raz	a little, a bit	8
baba	father	19
bakmak	to look at	18
bakalım	how about	18
bakan	one who looks after	24
bárı	how about, why not, at least, might as well	20
baş	head, top	5
başınız sağ olsun	expression of condolence	30

başlamak	to begin	4
başka	(an) other, different	24
bekçi	watchman	24
beklemek	to await; to expect; wait for	14
beklemé solonu	waiting room	22
bélki	perhaps, possibly	11
ben	I	1
benzin	gasoline	8
benzinci	gasoline seller, gas station	8
beraber	together	25
beri	since, this side [of]	24
beş	five	3
bey	Mr. (title)	8
béyefendi	sir	18
beyaz	white	13
bilmek	to know	12
bıldirmek	to inform	21
bin	thousand	6.6
bina	building	6
bir	one, a/an	3
bír çok	a lot of, many	17
biri/birisi	someone, somebody, one	21
bitmek	to end, to finish	10
bırakmak	to leave, drop off, allow	10
borç	debt	13
bö́yle	thus, like this	21
bu	this	6
búra	here	6

búrada	(at) here	8
buçuk	and a half	28
bulmak	to find	2
bulvar	boulevard	26
buyurmak	to do [one] the honor	2
Bülent	personal name	18
büyük	big, adult, grown up	6
büyǘkanne	grandmother	30
cadde	avenue	26
can	soul, heart	30
canım	my dear	
cevap	answer	30.2
çağırmak	to call, to send for, to invite	12
çalışmak	to work, to study, to work on	10
çay	tea	16
çekmek	to pull, etc.	20.4
çeyrek	quarter	30.8
çıkmak	to come out, to come up, to go out, to go up	21
çocuk	child	21
çok	very	9
çünkü	because	26
daire	office, circle	22
daha	more	26
dakika/dakka	minute	8
defa	time, occasion	27
bír defa	once	27
değil	not equivalent, [is not]	8

demek	to say	4
démin	just now, a moment ago	19
dérhal	at once, immediately	19
ders	lesson	4
diplomat	diplomat	15
dinlenmek	to rest	17
diye see demek	saying	30.2
doğru (A)	straight, correct	5
doğrusu	truly	5
(B)	toward	22
doktor	physician	30
doksan	ninety	6.6.
dokuz	nine	3
dolmak	to fill up (of itself)	11
dolmuş	jitney, share cab	11
doldurmak	to fill (something)	9
dost	friend, companion	30
dönmek	to turn, return	6
dört	four	3
durmak	to stop; to stay; to stand	15
duymak	to hear; to feel, to sense	19
dün	yesterday	19
düşünmek	to think, to think of	20
ee	well....., so....	20
eféndi	(title usually accorded servant or menial)	24
efendim	'my master', sir, madame	1
eğer	if	28.4
eksik	deficient	30
eksík olmak	to be deficient	30

elçi	ambassador	11
elçilik	embassy	11
elli	fifty	6.6
en	most	27.5
épey	quite a lot	29.2
épeydir	it's a long time	29
erken	early	26
eski	old, ancient	19
eskiden	formerly	19
estáğfurullah	don't mention it	5
eş	mate, peer, husband, wife	21
etmek	to do, perform	1
ev	house	26
evlenmek	to get married	30
evl̍i	married	30
evet	yes	30
evlât	daughter or son child	27
evvel	ago, before	17
évvelâ	first of all, at first	17
eylemek	= etmek (formulae)	30
fákat	but	14
fırsat	opportunity	25
filim/film	film, movie	28
Fransízca	French (language)	20.1
gangister	gangster	28
gáyet	extremely	16
gece	night	3
gecelik	nightgown	24.3

gecikmek	to be late, delayed	14
geçmek	to pass	16
geç	late	22
geçen	past	24
gelmek	to come	2
genç	young, youth	30
getirmek	to bring	24.5
gezmek	to go about, to stroll, to sightsee	29
né gezer!	not likely! fat chance!	29
girmek	to enter	24.1
gitmek	to go	6
göndermek	to send	12
görmek	to see	9
göre	according to	13
görünmek	to appear, to seem	30
görüşmek	to discuss; talk, see one another	9
götürmek	to lead, conduct, take	12
gülmek	to laugh	3
gülé güle	goodbye	3
gün	day	1
güzel	beautiful, lovely, fine	29
haber	news, information	14
habér vermek	to inform	14
hafta	week	24
hal	state, condition	12
hérhalde	probably, in any case; I think	12
hálâ	still	30

hámdolsun	Thank goodness	18
hángi	which?	5
hanım	lady	27
hanímefendi	honored lady, madame	27
hareket	movement, behavior, departure	19
hariciyeci	foreign service office, diploma, diplomat	15
Hasan	personal name	20
hasta	sick; patient	19
hastá olmak	to get sick	30
hava	air, weather	24.10
hatır	sake, well being, feeling	20
háy hay	all right	13
háyır	no	7
hémen	just, right	26
nep	all,always	24
her	every	8
hiç	not at all, never, ever	17
hoş	pleasant	2
hoşcá kalın	'stay happy', so long, bye-bye	25
ısıtmak	to heat	29
ısmarlamak	to order, place an order	3
iadé etmek	to return, give back	26
iç	inside	24
içeri	interior, inner	14
içerde	inside	14
için	for, on account of	19
içmek	to drink	16
(sıgára) içmek	to smoke	23

ihtiyaç	need	11
iki	two, 2	3
ile/ {-(y)la}	with, by (means of), and	17
ilk	first	6
İngiliz	English (people)	10
Ingilizce	English (language)	10
İngiltere	England	10
ínşallah	God willing	15
isim (ism-)	name	4
İspanyólca	Spanish (language)	20.1
İstánbul/ Istanbul	place name	18.5
istasyon	station	19
istemek	to want, to ask for	11
işitmek	to hear	19
işte	here's, there's	18
iyi	good, well	1
iyilik	goodness	18
izin	leave, permission	24
izinli	on leave	24
İ́zmir	place name	18.5
kaç	how many	5
kadar	amount	7
Kadíköy	place name	18.5
kâfi	enough	13
kâğıt	paper	21.1
kahvaltı	breakfast	16
kahvaltí etmek	to breakfast	16
kahve	coffee; coffee house	16
kalmak	to remain	17

kalem	pencil, pen	7
kalkmak	to arise; to depart	15
kalorifer	radiator, central heat	29
kapamak	to close	7
kapı	door	
kapıcı	doorman	14
kardeş	sibling	30
karı	wife	21
karışık	confused, mixed, complicated	24
karşı	opposite, facing, across	21
karşılamak	to confront, to meet, to welcome	21
kâtip	clerk	11
keskin	sharp, (also personal name)	28
kéşke	if only, would that ----	30
kırk	forty	6.6
kıymet	value, worth	20
kıymetli	valuable, worthy	20
kız	girl	30
kíz kardeş	sister	30
kibrit	match	23
kim	who	14
kira	rent	29
kirayla oturmak	to rent, to live in a rented place	29
kitap	book	7
koca	husband	21
kók kömürü	coke	29
kokteyl	cocktail party, cocktail	18.1
kolay	easy	24.6

koltuk	armchair	27
konsolos	consul	11
konsolosluk	consulate	11
konsoloshane	consulate	11
kontrat	lease, contract	29
konuşmak	to speak	10
kömür	charcoal, coal	29
köşe	corner	5
kóvboy	cowboy	28
kurtarmak	to save, to rescue	30
kusur	shortcoming, defect	24
kuşet	couchette	17
kutlamak	to celebrate	27
küçük	small	24
kütüphane	library	26
lâzım	necessary	25
líra	lira	5
litre	liter	9
lokánta	restaurant	5.1
lǘtfen	please	4
mani	hindrance	25
mani olmak	to hinder	25
mása	table	10
máşallah	God be praised	29
mektup	letter	22
memnun	pleased, glad, happy	9
memnún olmak	to be pleased	17
memnún kalmak		
memmuniyet	satisfaction, pleasure	15

merak	concern, anxiety, curiosity	13
merák etmek	to be concerned, curious	13
merdiven	stairs, ladder	13
mérhaba	hello!	2
mersi	thanks	13
meslek	profession	15
meşgûl	busy	18
Mete	personal name	29
milyar	billion	6.6
milyon	million	6.6
muhakkak	for sure	20.4
mutlu	fortunate, lucky	4
müsaade	permission	15
müsaadé etmek	to permit	23
müşerref	honored	18
násıl	how?	1
ne	what?	4
neden	why? from what cause	21.4
né gezer!	not likely! fat chance	29
né olacak /nólucak/	what will come of it	23
nérede	(at) where?	5
néredeyse	almost, about to ----	28
níçin	why? for what?	19
niye	why? to what end?	21.4
Nejat	personal name	19
o	he, she, it, that	7
oda	room	24
odacı	janitor	24

odun	firewood	29
okumak	to read	10
olmak	be, become	9
on	ten	3
oo	oh!	2
óra-	there	8
Orhan	personal name	26
orta	middle, medium	5
otel	hotel	5
otuz	thirty	6.6
oturmak	to sit down, to reside	15
oynamak	to play	28
öğle	noon	29.6
öğrenmek	to learn	10
ölmek	to die	30
ön	front	11
öyle	thus	18
pahalı	expensive	5
para	money	16.5
párdon	excuse (me)	4
pek	very	4
péki, pékiyi	OK, very good	4
peşin	in advance; former, first; ready (money)	29
posta	mail	6
postahane, postane	postoffice	6
rahat	comfort, comfortable	3
rahatlık	comfort	3

rahatsız	ill, uncomfortable	18
rahatsız etmek	to disturb	18
rahmet	mercy, God's compassion; rain	30
rakam	figure, number	6.6
randevu	appointment	14
rica	request	23
ricá etmek	to request	23
saat	watch, clock, meter; hour	13
sabah	morning	16
sabahleyin	in the morning	16
sabahlık	housecoat	24.3
sağ	right (hand)	5
sağ	alive; living	18
sağlık	health, well being	18
sahi	really	30
sahife (see sayfa)		
salon	lounge, salon	22
bekleme salonu	waiting room	22
satı́n almak	to buy	29
sayfa	page	29
seans	showing, performance	28
sefaret/sefarethane	embassy	11
sefir	ambassador	11
sekiz	eight	3
seksen	eighty	6.6
selâm	greeting	18
selấm vermek	to greet, to salute	19
sene	year	30

sevmek	to like, to love	23
seyahat	trip	16
sıra	turn, order, row, pupil's desk	4
sigára	cigarette	23
simit	pretzel like roll	16
sinéma	movies	28
Sívas	place name	18.5
siz	your (plural), you (sg. polite)	1
sol	left	6
son	end, the last	17
sónra	after, afterward, at last	17
sormak	to ask	20
soy	family, race (ancestors)	4
sóyadı	family name	4
söylemek	to say, to tell	19
söz	word	25
sö́z vermek	to give ones word	25
sürmek	to spread, to take [time]; to last; to drive	8
şaşmak	to be amazed, bewildered; to go astray	30
şeker	sugar	23
şeref	honor	29
şey	thing	11
şímdi	now	7
şímdilik	the time being	7
şoför	driver	13
şö́yle	thus, in that fashion	27

şu	that (there)	13
şúracık	a little way off, just there	26
tábi	of course	8
tabii	natural, naturally	8
tabla	tray	23
sigára tablası	ash tray	23
takdim	introduction	17
takdim etmek	to introduce	17
táksi	taxi	11
táksimetre	taxi meter	18.6
tam	complete, exact	9
tanımak	to know; to recognize	15
tanışmak	to get acquainted	15
tanıştırmak	to introduce	15
taraf	side	5
tarif	description	8
taríf etmek	to describe	8
taşımak	to move, to carry	29
taşınmak	to move, to change residence	29
taze	fresh	16
tehir	delay	22
tehirli	delayed	22
tekrar	(a) repetition	4
tekrarlamak	to repeat	7
telefon	telephone	12
telefón etmek	to phone	12
telgraf	telegram	19
telgráf çekmek	to telegraph	20.4

temiz	clean	23
temizlemek	to clean	23
teneffüs	break, recess, breathing	10
tercüme	translation	4
tesadüf	coincidence, chance	26
tesadúf etmek	to chance upon	26
teşekkür	(a) thanking	1
tevekkeli değil	[it is] not surprising	19
tip	type	28
ton	ton	29
tren	train	21
tuhaf	strange, peculiar	20
tutmak	to hold, to catch, to amount to, to hire, to rent	12
Türk	Turk, Turkish	10
Túrkçe	Turkish (language), as a Turk	10
ucuz	inexpensive	5
uğramak	to call, to drop in, to stop at	26
umum	public, general (noun)	8
umumî	general, public (adjective)	8
umumiyétle	generally, ordinarily	8
uyku	sleep	24.1
uyumak	to sleep	24
uzak	far	8
uzun	long	24
üç	three	3
üzmek	to disturb, to worry	20
üzülmek	to be concerned, to be worried	20
vagon	car	16

vagon restoran	dining car	16
vallahi	really, truly	18
var	existent (there is)	6
varlık	existence, wealth	24.3
ve	and	13
vermek	to give	3
ya!	Oh? So?	22
yabancı	stranger, foreigner	23
yakın	near, close	26
yálnız	only, just, except that	16
yáni	that is, that means, I mean, that is to say	30
yapmak	to make; to do	10
yardım	help, aid	11
yardım etmek	to help	11
yarım	half	30.8
yárın	tomorrow	9
yaş	year of age	30
yaşamak	to live	30.2
yaş	wet damp, green, fresh	30.2
yatak	bed	17
yataklı	sleeping car	
yavru	offspring	27
yazmak	to write	22
yazı	a writing	22
yazıhane	office, study	22
yazık	to bad! a pity	20
yemek	to eat	16
yedi	seven	3

yer	place, space, ground floor	22
yetmek	to suffice	
yetmiş	seventy	6.6
yıl	year	27
yílbaşı	new years	27
yirmi	twenty	6.6
yok	non-existent, there isn't	12
yol	road, way	8
yorgun	tired	17
yürümek	to walk	26
yüz	hundred; face	6.6
yüzbası	captain	15
zahmet	trouble	12
zaman	time	8
zan	supposition, opinion	22
zánnetmek	to think, to suppose	22
zarar	harm, loss	23
zararı yok	it's OK, No matter	23
záten	anyway	8
zevce	wife	21
zevç	husband	21
Zeynep	personal name	28
zor	difficult	25.3

Final Copy Typed by Betty Painter

☆ U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE : 1966 O - 202-220 (267)